MIHAI BUZEA (n. 1971), absolvent de Filologie (1996) şi de master (2005), a fost profesor, vânzător de asigurări, colaborator la *Academia Caţavencu* (2005 – 2010).

Este reporter la *Caţavencii* (din martie 2010). Alte ocupaţii: om bun la toate, plimbător de câini, traducător, babysitter, Moş Crăciun, fabricant de lucrări de diplomă, chelner, paznic de noapte.

A mai lucrat ca bişniţar în anii ’90 (Praga, Istanbul, Cracovia), ca muncitor necalificat în anii 2000 (Budapesta, Paris, Lyon) şi ca muncitor intelectual în Bucureşti (copywriter).

Odată cu deschiderea Marii Britanii (1 ianuarie 2014), a plecat la Londra, unde a învăţat meseria de arborist. În 2015 şi 2016 a continuat această muncă sezonieră, pe care o descrie în romanul-reportaj *Gastarbeiter,* apărut în 2017 la Editura Polirom.

§ EGO

Colecţia „Ego. Proză” este coordonată de Lucian Dan Teodörovici.

© 22018 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea prin orice mijloace şi sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Foto copertă: e Ştefania Pop *www.poli. rom.ro*

Editura POLIROM

Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506 Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, al. B_3A, sc. 1, el. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:

BUZEA, MIHAI

Jimmy: roman / Mihai Buzea.

— Iași: Polirom, 2018
ISBN print: 978 – 973 – 46 – 7611 – 8
ISBN ePub: 978 – 973 – 46 – 2241 – 2
ISBN PDF: 978 – 973 – 46 – 2387 – 7
821.135.1
Printed in ROMÂNIA
Mihai Buzea
Jimmy roman
POLIROM
Partea întâi
1985 – 1995
Progresu

— Pe tine cum te cheamă?

Am ştiut că-s terminat. Atunci, pe loc, în frântură de clipă mi-a trecut o lumină albă prin creier şi vorbele cele rele mi s-au înşirat singure-n cap: „You're fucked". Am înghiţit în sec, ochii mi s-au umplut de lacrimi şi-am încercat să-nghit nodul din gât şi să bâigui:

— M-m-m-mihăiţă, adică Mihai, vreau să spun.

— Nu-ţi fie frică de mine, păpuşa. Eu sunt Bristena. Îmi pare bine de cunoştinţă.

Eram în Gara Progresu, la început de octombrie 1986, iar eu aveam un ochi învineţit, o buză spartă şi vreo câteva cucuie; lui taică-meu trebuia să-i mulţumesc. Ideea cu liceul industrial a lui fusese, la fel ca ideea de a chiuli de la „practica agricolă" din primele două săptămâni, pentru ca-n felul acesta comuniştii să nu se bucure de roadele muncii mele în regim „oriental-sclavagist"; concret, munca în regim oriental-sclavagist însemna sortatul cartofilor, o treabă deloc grea, cu care viitorii mei colegi de clasă se tot delectaseră 13 zile, adică zilele mele de chiul, în timpul ăsta se cunoscuseră, se certaseră şi se împrieteniseră de câteva ori la rând, îşi stabiliseră liderii informali şi deja funcţionau ca o microsocietate, precum cei din *Lord of the Flies,* în timp ce eu îi sfidasem pe comunişti conform sfatului lui taică-meu, adică scosesem cartofi cu sapa la mine la ţară, îi încărcasem în saci şi sacii în căruţă, cu care căruţă, odată ajuns acasă, reluasem procesul în sens invers. Acum, că mă gândesc, nu muncisem în regim oriental-sclavagist pentru comunişti ca să muncesc pentru taică-meu, căruia nici prin cap nu-i trecuse să-mi dea vreun ban („Tot noi îi mâncăm"). Odată debarcat la Gara Progresu, în ultima zi de practică

agricolă, fusesem luat la ţintă cu cartofi din toate poziţiile, şi pe bună dreptate: făcusem pe şmecherul lipsind, făcusem pe şmecherul cu cea mai mare medie de la admitere, făceam acum pe şmecherul cu cea mai mică statură dintre toţi băieţii clasei, ca şi dintre fete, de altfel. Măcar să fi avut ochelari, poate c-ar fi dat şi ei mai cu milă, să nu mi-i spargă; dar aşa, fără, produsesem zero inhibiţii. Profesorii? Cum să mă fi apărat profesorii, după ce o dădusem pe-aia cu exploatarea, pe post de explicaţie pentru cele 13 zile de absenţă?! Bine c-o pot spune cu mintea mea cea de pe urmă, adică asta de-acum, când scriu: noroc c-am fost bombardat doar cu cartofi, noroc că liceul era industrial doar cu numele!

— Băieţi, el e Mihăiţă. O să vă rog s-aveţi puţină grijă. Mihăiţă, uite, el e Romi, el e San, el e Neîmădă.

Am dat ca prostul din cap, aşa, un fel de „Salut", şi m-am aşezat şi eu pe-un coş, cum stăteau toţi, în cerc, în jurul unei grămezi enorme de cartofi murdari. Întreaga clasă, toţi cei 40 de băieţi şi fete cu care urma să-mi mănânc amarul patru ani de zile, o Revoluţie şi-o Mineriadă, şedeau în jurul grămezii şi sortau de zor la cartofi; „de zor" este, desigur, un eufemism. N-a existat stăpân de sclavi în istorie care să nu-şi dea seama că munca sclavilor nu face doi bani – în afară de comunişti, bunînţeles; bine, ăştia n-au priceput nimic din nimic, aşa că nu-i de mirare că le-a scăpat chestia cu sclavii. Oricum, sclavii ăştia care lucrau în grup îmi păreau cu mult mai fericiţi şi mai neproductivi decât mine, care lucrasem singur, doar c-o sapă, c-un teanc de saci şi c-o căruţă. Şi cu Suru, bunînţeles. îl uitam pe Suru.

— Nu ştiu cine ţi-a dat-o, da' ţi-a dat-o bine. Stai să văd, zice San, cel mai vorbăreţ dintre cei trei. A, n-ai nimic, până poimâine gura ţi se dezumflă, într-o săptămână îţi trece şi ochiul; hai, c-ai avut noroc cu fata asta frumoasă!

— Jos limba de pe fata frumoasă, zice Bristena.

Neîmădă şi Romi au început să râdă. Aş fi râs şi eu cu ei, dar ceva îmi spunea că nu era momentul; de dincolo de grămadă, unii se uitau urât spre foarte urât la mine. Dacă nu mă înşelam, şi nu mă înşelam, erau autorii majorităţii cucuielor – de buză şi de ochi n-am nimic de zis, aia fusese treabă colectivă, când încasasem prima ploaie de cartofi, cea venită din faţă. După ce-am „sortat" şi eu câţiva cartofi, privind aşa, într-o doară, i-am identificat pe capii răutăţilor, cei cu uitatul urât. Trei haidăi. Porcu', Brecu şi Găină, cum am aflat ulterior.

Nu e cazul să vă faceţi griji că m-aş apuca eu acum să fac poveşti cu liceeni, asta nu-i o carte de-aia; spun doar cum a-nceput halimaua, că orice lucru are – un capăt, vorba neamţului, doar cârnatul are două. Capătul firului pe care-l leg de Gara Progresu şi de 2 octombrie ’86 are câteva mici urme de culoare, peste care trec repede, n-au nicio treabă cu ce vreau să spun de fapt: ca toţi tinerii care-şi structurează comunităţile în jurul sexului, şi aceşti liceeni se raliaseră fără greş în jurul femelei alfa, numai că Bristena operase o selecţie foarte strictă şi-i oprise pe lângă ea doar pe Neîmădă, fotbalistul alfa, pe Romi, campionul la tenis de masă (n-a pierdut niciun meci în patru ani de zile), şi pe San, expertul în close-combat. Evident, frumoasa numărul doi nu pierduse vremea şi-i strânsese în ograda proprie pe ceilalţi trei „interesanţi”, care, la drept vorbind, nu erau interesanţi prin nimic, în afară de forţa fizică, inapetenţa pentru învăţătură şi banii părinţilor, plus, evident, statură. Cine crede că este uşor să începi liceul fără să măsori 180 de centimetri se înşală amarnic! mai e de spus, ca ultim amănunt fără cea mai mică importanţă, că frumoasa noastră nu era cu nimic mai frumoasă decât frumoasa lor, mingea era efectiv la mijloc, iar ce-a urmat a urmat doar pentru că Bristena a fost mai rapidă decât Varga, m-a luat de mână şi m-a adus între ai ei, altfel povestea asta ar fi fost cu totul alta sau n-ar fi fost deloc. Nu ştiu dacă scenariul „Varga” nu v-ar fi scutit pe voi, ca cititori, de o mulţime de necazuri. Pe mine sigur m-ar fi scutit.

Întrebarea este de ce m-a băgat Bristena tocmai pe mine în micul ei cerc de admiratori, dar întrebarea e prostească, pentru că şi Varga l-a băgat imediat pe nou-venitul Gerula, care sfidase exploatarea cu şi mai mult tupeu ca mine, apărând în clasă, bine-mersi, abia pe la mijlocul lui octombrie; „Am avut alte priorităţi”, i-a răspuns dirigintei, iar acel răspuns l-a propulsat pe Gerula la poziţia de Disidentul Numărul Unu (eu dispărând din peisaj mai întâi ca „Piticu”, pe urmă ca „Buzică” şi apoi definitiv) şi la integrarea în grupul de baschetbalişti şmecheri din jurul Vargăi, oamenii duri care chiuleau când doreau („Avem meci”) fără să le spună nimeni nimic. Sigur, profesorii le puneau absenţe în catalog, dar diriginta le motiva sârguincioasă, fără să mişte-n front („Sunt copii buni!”); şi bristenarii mei chiuleau, dar mai cu măsură: la ora de rusă, la geografie, la atelier, la dirigenţie, invariabil la învăţământ politic, oră la care Bristena nu chiulea niciodată. Nici eu, bunînţeles.

Acum, treaba asta cu „industrialul” era cu dus şi-ntors: oficial se numea „Liceul Industrial nr. 36”, dar tot Bucureştiul îl ştia de „Creangă”, cum îl ştie şi-acum. Era foarte politizat, pentru că fusese o istorie urâtă, din care ştiu doar că Ministerul învăţământului (cel comunist, adică) confiscase clădirea seminarului teologic de la mănăstire, de la Radu-Vodă, apoi o pierduse în instanţă şi fusese obligat s-o restituie, dar, ca să se răzbune, guvernul „naţionalizase” o bucată imensă din curtea mănăstirii (de fapt, aproape toată curtea), unde clădise un întreg complex de tip sovietic, cu creşă, grădiniţă, şcoală generală, liceu şi circă de miliţie, totul izolat de mănăstire c-un zid uriaş, nu cumva să doamne fereşte. Mai mult, toată populaţia şcolară şi preşcolară a complexului fusese rezervată copiilor de „cadre” (tovarăşilor de nădejde, bine orientaţi ideologic), condiţiile erau mai bune decât în alte părţi, iar profesorii erau de-ai casei, oameni de partid, d-ăia care credeau sincer. Toate astea se întâmplaseră cu destui ani înainte de-a veni eu în Bucureşti, habar n-aveam de ele, nici măcar de faptul că liceul devenise „industrial” în urma ultimei reforme a învăţământului, ceea ce-i scăzuse teribil ratingul pe piaţa liceelor bucureştene şi provocase mari nemulţumiri printre profesori; dar, ca buni tovărăşei, înghiţiseră găluşca fără murmur şi fără şovăire. „Marilor nemulţumiri” le-au dat glas la pensie.

Omul Nou

— Scrie, Buzeo, scrie!

— Scriu, tovarăşa!

— Scrie şi tu, Bristena.

— Da, doamnă.

În clasă rămâneau câteva proaste, tocilarii şi fricoşii, plus Bristena şi cu mine. De pe terenul de baschet se-auzeau urletele vargarilor, se-auzeau vocea lui Neamădă de pe terenul de fotbal („Demarcă-te bă-n morţii mă-tii”) şi cea a lui Romi de la mesele de ping-pong; ţiganii din cartier, de pe Tăbăcarilor, Verzişori, între Gârle, Albiliţa, Pielari, Tunului, Didiţel, săreau gardul la liceu şi jucau pe bani la mesele noastre de fontă, vechi şi proaste, din care sărea mingea aiurea, dar chiar şi-aşa Romi le lua banii întotdeauna când juca la simplu. Lângă el stătea San, fără să spună nimic, dar era destul; dacă n-ar fi fost acolo, ţiganii l-ar fi schilodit pe Romi în bătaie, după obiceiul lor când jucau pe bani (ei altfel nu jucau). Dar, cu enforcerul lângă el, Romi juca degajat şi câştiga, apoi îi făcea parte lui San. Toată

lumea era mulţumită. Nu şi ţiganii. Nu şi eu.

Treaba mea era să rămân cu Bristena în clasă, la fiecare oră de învăţământ politic, ocazie cu care mă mutam cu ea în bancă, şi să scriu după dictare. Diriginta ne citea din operele tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi noi trebuia să scriem cuvânt cu cuvânt („Nu se admite niciun fel de abreviere!"), ca să existe câteva caiete-model cu care să se laude şi ea la o eventuală inspecţie („Pe linie de partid! Că pe linie de minister mai e cum mai e…") care n-a venit niciodată. Evident, nimeni nu se înghesuia la orele astea, numai cine nu putea nu chiulea, dar pe Bristena o obliga taică-său, iar pe mine mă ruga Bristena să rămân, aşa că timp de zece trimestre am umplut caiet după caiet: „În acest proces multilateral de formare a omului nou, cu o înaltă conştiinţă socialistă, un rol primordial îl ocupă învăţământul, ca factor principal de educaţie şi cultură. Prin făurirea omului nou, cu o conştiinţă revoluţionară ridicată, înţelegem formarea unui om stăpân pe tot ceea ce posedă mai bun cunoaşterea umană în toate domeniile de activitate. Când vorbim de educaţia socialistă nu înţelegem nici pe departe numai însuşirea unor citate sau a unor lozinci generale, ci a totalităţii cunoştinţelor tehnice, profesionale, ştiinţifice şi politice. Numai acest tot unitar poate crea omul societăţii de mâine, constructor al comunismului".

— Scrii, Buzeo?

— Scriu, tovarăşa, scriu.

— Scrie: „Este necesar să acordăm mai multă atenţie combaterii cu fermitate a concepţiilor retrograde, a misticismului. Să formăm la tineret o concepţie ştiinţifică despre viaţă, corespunzător uriaşelor cuceriri ale ştiinţei, ale cunoaşterii umane, care demonstrează justeţea concepţiei materialist-dialectice şi istorice despre lume, materialitatea lumii şi dă o perspectivă minunată pentru noi şi noi cunoaşteri, pentru înaintarea omului spre un asemenea nivel de cultură şi conştiinţă care să-l facă cu adevărat liber, dar şi stăpân, cu adevărat, pe destinele sale, să-i dea posibilitatea să acţioneze în mod conştient pentru transformarea lumii, pentru realizarea unei lumi mai bune şi mai drepte. În acest sens trebuie înţeleasă activitatea de dezvoltare a conştiinţei revoluţionare, de formare a omului nou".

Sigur că Bristena nu scria nimic la orele astea, doar uneori desena frunze de trifoi sau figuri abstracte, un fel de poligoane neregulate, pe o foaie pe care-o aşeza peste caietul deschis. Caietul tot al meu era, bunînţeles: ce scriam la oră, după dictare, într-o caligrafie

urâtă şi cu multe greşeli (comunista se grăbea, citea repede, se înfierbânta, îi plăcea ce făcea), copiam acasă pe alt caiet, într-o scriere cursivă, fără greşeli, cu titluri şi subtitluri subliniate, o frumuseţe. Dacă ar fi venit inspecţia, ăla trebuia să fie caietul Bristenei, cu care diriginta să se laude, iar eu urma să nu scot o vorbă, ci să stau blând pe curul meu şi să nu întreb absolut nimic (asta era foarte important). În total să fi fost vreo 10 – 12 caiete „de inspecţie" în toată clasa, aşa că-mi închipui că planul direcţiunii era să strângă tocilărimea din două-trei clase într-o singură oră, dacă cumva se-ntâmpla nenorocirea „pe linie de partid"; cei de la minister, inspectorii de învăţământ politic, erau cunoscuţi ca nişte cai breji, de ei nu se temea nimeni: beţivi, afemeiaţi, şpăgari, foşti absolvenţi de „Ştefan Gheorghiu" care călcaseră pe bec într-un fel sau altul şi fuseseră traşi pe linie moartă, într-unul dintre cele mai dispreţuite joburi din lumea lor, a activiştilor de partid.

Chiar şi aşa, Bristena se blindase pentru orice eventualitate, că-n afară de noi, cei patru băieţi, în micul ei grup de admiratori ţinea şi două proaste. N-am ce face, trebuie să fac o paranteză mai lungă: „metoda celor două proaste" pare să fi fost un brand personal al Bristenei, din moment ce eu unul n-o mai văzusem niciodată la nimeni (şi nici de-atunci încoace n-am avut ocazia). Din câte am înţeles de la ea, îşi construise metoda încă de la grădiniţă şi-o perfecţionase pas cu pas, prin toate comunităţile şcolare prin care trecuse, clase primare, gimnaziu, acum la liceu, o perfecţionase mereu ca s-o aibă pentru toată viaţa (asta nu mi-a zis ea atunci, o spun eu acum). Nu ştiu cum o fi arătat metoda la începuturi, dar am văzut cum a fost pusă în practică la noi în clasă: mai un pretext, mai altul (ba o trăgea curentul, ba nu vedea bine la tablă, ba o deranja colegul din spate), Bristena se tot muta din bancă-n bancă, alegându-şi noua colegă după un criteriu complet inaccesibil nouă, pretorienilor ei („Nu fi prost, păpuşa", mi-a explicat mai târziu. „Mă uitam să aibă scris frumos", ceea ce era adevărat, dar dacă adăuga „şi un anumit tip de personalitate" ar fi fost şi mai adevărat). După o vreme, cam prin al doilea trimestru al primului an de liceu, treaba era încheiată, Bristena îşi constituise deja şi un mic grup feminin (diferit şi complementar cu al nostru), compus din ea însăşi şi din două proaste, pe care le întărâta permanent una împotriva celeilalte, cu străvechea glumă „Tu eşti cea mai bună prietenă a mea". Degeaba ne spărgeam noi capul, Romi şi cu mine (Neîmădă şi San nu se stresau, ei erau cu alte probleme), să pricepem

care era rostul celor două proaste în viaţa Bristenei; în afară de chestia cu caietele (şi proastele îi „scriau caiete" ca şi mine, doar că la alte materii), utilitatea lor părea să bată binişor spre zero. Nu avea ce să copieze după ele, pentru asta ne avea pe Romi şi pe mine, nici s-o conducă acasă nu erau bune, aici au strălucit San şi Neîmădă, la început, nici coechipiere la vreun sport nu puteau fi, că Bristena avea scutire. Nu de la medicul liceului, nu! De la policlinica MAI.

„Omul nou al societăţii noastre socialiste, întreaga generaţie tânără trebuie să promoveze în toate împrejurările cinstea, sinceritatea şi modestia, corectitudinea şi răspunderea în muncă şi viaţă. Întreaga activitate politică, ideologică trebuie să educe tinerii pentru a fi devotaţi şi cinstiţi, cutezători, îndrăzneţi, luptători fermi şi consecvenţi împotriva concepţiilor retrograde, a mentalităţilor străine socialismului, receptivi la tot ce este nou şi înaintat, militanţi activi pentru progres, patrioţi şi internaţionalişti înflăcăraţi".

— Ai obosit, păpuşa?

— Mi-a amorţit mâna.

— Mai fă şi tu gimnastică…

— Ce este, Buzea? Ce tot mormăi acolo, nu vezi c-o deranjezi pe Bristena?

— Nimic, tovarăşa, nimic. Am rămas în urmă: …naţionalişti… înflă-căraţi…

— Scrie-acolo, nu mă-ncurca!

— Scriu, scriu…

Se răţoia la mine cât poftea, c-ai mei erau săraci, n-aveau carnete de membri, dar pe Bristena n-o putea atinge nici c-o floare: familia ei era din zona de penumbră a „eşalonului doi", cu mult mai grea în ierarhie decât însuşi ministrul învăţământului, să zicem. Penumbra asta era chiar penumbră, la propriu, şi-am început să-mi dau seama de asta când o conduceam pe Bristena acasă, după ore (ceilalţi trei îşi dăduseră seama mult mai repede, dar pentru ei era uşor, aveau alte repere); de la liceu şi până la blocul ei făceam cam o jumătate de oră pe jos, aşa că la-nceput o conduceam toţi patru, apoi fiecare se ducea în drumul lui. Aleea Livada cu Duzi avea o poveste pe care n-o ştiam, n-aveam de unde: când au construit Parcul Tineretului pe locul gropii de gunoi „Valea Plângerii", comuniştii şi-au făcut şi ei parte, adică la marginea parcului, dincolo de bulevard, au proiectat un cartier de blocuri de elită, cum nu mai erau altele în Bucureşti la

vremea aia: dichisite şi pe dinăuntru, şi pe dinafară, în sensul că erau destul de rare, nu ca blocurile noastre, muncitoreşti (foarte apropiate unele de altele, fără spaţii, fără nimic). Numai bine ce le-au construit şi s-au mutat în ele tovarăşi din elită, aleşi pe sprânceană, c-a trecut Ceauşescu pe-acolo în inspecţie şi, când le-a văzut aşa rare, a dat ordin să se construiască alt rând de blocuri (muncitoreşti, de data asta), *printre* ele. Aşa că măreţii tovarăşi, cadrele superioare, s-au trezit vecini cu muncitorii de la abator şi convieţuirea a fost la început cu scântei şi pentru unii, şi pentru alţii, până a venit foametea de după ’82 şi lucrurile s-au aşezat: muncitorii furau, tovarăşii îi protejau, toată lumea trăia bine de pe urma abatorului ăluia care puţea de ofilea copacii.

„Adresez chemarea de a împleti strâns învăţământul cu activitatea de cercetare, dar mai cu seamă cu producţia! Învăţaţi şi munciţi! Trebuie să nu uităm niciun moment că făurim o societate a muncii libere, în care, în procesul diviziunii socialiste a muncii, fiecare trebuie să-şi aducă contribuţia activă la dezvoltarea materială şi spirituală a patriei noastre. Numai prin muncă – înţelegând prin aceasta complexitatea muncii materiale, fizice şi intelectuale ca un tot unitar, dialectic – vom asigura şi formarea unui bun specialist şi muncitor pentru toate domeniile de activitate, vom asigura adevăraţi conducători ai industriei, ai economiei, ai României socialiste şi comuniste”.

Acum, necazul era că tovarăşii şi muncitorii locuiau cartierul, dar copiii muncitorilor controlau cartierul. Ei erau stăpânii străzilor, cât timp copiii tovarăşilor erau fie în apartamente, la lecţii, fie în parc, la joacă – cel puţin aşa a fost o vreme, cât timp miliţia nu scăpase parcul de sub control; spre sfârşit, nimic nu mai mişca nici pe străzi şi nici în parc fără voia şefilor de găşti. Cum mare parte din muncitorii de la abator erau fie ţigani, fie români din Câmpia Dunării, copiii lor au recreat foarte repede modelele ancestrale de control teritorial în care mahalagiii Bucureştiului au excelat dintotdeauna. În condiţiile astea, s-o conducem acasă pe Bristena ar fi trebuit să fie o aventură – pentru noi, nu pentru ea –, dar n-a fost. Ştiam că eram observaţi, dar nu se lega nimeni de micul nostru grup până ajungeam în faţa scării ei de bloc. Acolo am văzut eu pentru prima oară interfon şi jaluzele la o scară *de bloc* – spaţiu, prin definiţie, murdar, delabrat şi permanent vandalizat după fiecare renovare – şi tot acolo am văzut portar. Fie că

suna la interfon, fie că descuia cu cheia ei, fie că-l chema pe portar să-i deschidă uşa blocului, acolo ne despărţeam invariabil de Bristena; pragul scării era portalul spre un alt tărâm, inaccesibil nouă: „Pa, băieţi", „Pa, Bristena", şi uşa se închidea în urma ei, fără să putem zări nimic în penumbra casei scării, doar – şi asta foarte rar – silueta portarului. Până ajungeam în staţia mare de troleibuz, unde era multă lume, mergeam toţi, grupat, apoi ne despărţeam, după afinităţi ce se schimbau mereu (dintr-un motiv obscur nouă atunci, măcar c-acum e clar ca lumina zilei) şi de multe ori mergeam câteva staţii împreună, câte doi sau câte trei, depindea de ce manevră făcuse Bristena în ziua respectivă şi pe cine voise să izoleze. Condusul acasă a mers o vreme, până când Bebiţă a spus „Destul!"

„Tineretul îşi va putea valorifica în mod creator cunoştinţele sale în slujba progresului multilateral al societăţii numai însuşindu-şi şi stăpânind temeinic materialismul dialectic şi istoric, concepţia despre lume şi viaţă a partidului nostru comunist, care-i dă o perspectivă clară asupra evoluţiei vieţii şi societăţii, asigură înţelegerea legilor şi cerinţelor obiective ale dezvoltării sociale. Tineretul nostru de astăzi s-a născut şi trăieşte într-o societate nouă, eliberată de viciile morale generate de inegalitatea socială a lumii burgheze, de relaţii de exploatare. Tineretului trebuie să-i fie caracteristice puritatea morală, dorinţa de perfecţionare continuă, de însuşire a unor trăsături morale proprii societăţii socialiste, cinstea, simţul datoriei civice şi ai dreptăţii sociale, grija şi respectul faţă de interesele colectivităţii, de avutul obştesc, aspiraţiile spre mai bine, mai frumos".

Bebiţă era băiatul mai mic al lui Naşu, iar Naşu era şef de tură la abator şi partener de table cu tatăl Bristenei. Fratele mai mare al lui Bebiţă era miliţian, astfel că Bebiţă ar fi fost un zeu pe cartier, dac-ar fi vrut; dar el a vrut mai mult. Ce anume a vrut nu ştiu, dar ştiu ce a făcut, iar ce-a făcut el nu mai făcuse nimeni: a năpârlit. N-avea decât să domnească peste toată ţigănimea abatorului, dar el s-a lăsat de manele şi s-a apucat de muzicile roacărilor, asta una la mână, şi s-a îndreptat spre exogamie, asta a doua la mână. Ca roacăr, nici taică-său şi nici frate-său nu i-au fost de absolut niciun folos (cum ar fi putut să-i fie?!), iar ca exogam şi-a luat bătăi prin toate cartierele: şi-a pierdut incisivii superiori undeva prin Giuleşti, două falange de la arătătorul mâinii drepte prin Ferentari, iar auzul de la urechea stângă în Ghencea.

Incisivii şi i-a pus la loc de două ori, la clinica MAI, c-acolo erau cei mai buni dentişti, pentru că primul rând pus îl pierduse în altă bătaie, pe undeva prin Pantelimon – când l-am cunoscut eu, purta a treia pereche de dinţi. Mai purta şi alte lucruri: două inele din argint masiv, cu cap de mort (un progres uriaş faţă de „ghiulurile" de aur ale lui taică-său), bocanci cu ţinte (vara!), blugi tăiaţi, tricouri negre şi părul lung. Da, Bebiţă era cineva. În 1987 nu puteai să porţi părul lung în cartierele muncitoreşti şi să nu păţeşti lucruri foarte rele. Fie de la găşti, fie de la miliţieni. Roacării erau bine strânşi între ciocan şi nicovală, nu ştiu, poate că asta-l atrăsese pe Bebiţă la ei. Era riscant să fii roacăr pe cartiere, măcar că era o onoare în Centru şi în zonele studenţeşti; la noi, în sudul oraşului, nu era nicio zonă studenţească, absolut niciuna. Ce era de bon goût în Regie sau în Club A era nebunie în Berceni.

„Formarea omului nou, constructor conştient al celei mai drepte orânduiri sociale, constituie cea mai mare şi mai complexă sarcină, cea mai nobilă răspundere, îndatorirea revoluţionară a partidului nostru comunist. Tocmai de aceea este necesar ca în acest domeniu să acţionăm în mod organizat, pe baza unor orientări de perspectivă clare, ştiinţifice. În esenţă, noi, comuniştii, ne propunem, de fapt, să venim – dacă se poate spune astfel – în sprijinul naturii, care a sintetizat în om forma superioară de organizare a materiei, acţionând prin toate mijloacele pentru stimularea însuşirilor celor mai nobile ale acestuia, pentru dezvoltarea sensibilităţii sale, a dorinţei şi voinţei de autodepăşire, pentru amplificarea continuă a cunoaşterii sale, pentru împlinirea visurilor sale cele mai cutezătoare de progres, dreptate şi fericire. Aş putea spune că, în fond, şi în acest domeniu acţionăm în spiritul materialismului dialectic. Înţelegând şi stăpânind legile naturii, acţionăm totodată pentru a le pune în serviciul omului – adică a tot ce a creat mai bun natura. Noi ne propunem acum să perfecţionăm produsul cel mai înalt al naturii – omul, creatorul a tot ce există în societate!"

Treptat, „condusul acasă" în formulă de patru n-a mai mers. Nu s-a întâmplat nimic concret, nu a fost nicio altercaţie, nicio ameninţare, nicio discuţie neprincipială; uşor-uşor, San şi Bebiţă s-au măsurat din priviri, s-au estimat reciproc, Bristena ne-a povestit saga lui Bebiţă (atât cât o ştia şi ea), noi am înţeles cu greu că Bebiţă nu se dădea nici la ea, nici la vreuna din surorile ei, dar că de-a lungul anilor şi mai ales în gimnaziu el le asigurase protecţia în cartier (şi chiar la şcoală, deşi

nu era prea aproape), iar acum pe noi patru ne privea, probabil, ca pe niște intruși inutili. San a înțeles cel mai repede mesajul cu inutilitatea – în fond, tot un exogam era și el – și-a renunțat treptat să mai însoțească micul nostru grup, mai ales că stătea cel mai departe. Următorul a fost Neîmădă, care fără San se plictisea teribil, adică discuțiile mele cu Romi îl plictiseau; Bristena prefera să tacă, să asculte și să intervină cu câte-o răutate, foarte rar, după obiceiul ei. Romi a rămas cel mai mult, aproape că ne îndreptam spre situația de „triunghi", când într-o seară de vară s-a nimerit să aibă la el un disc, un „vinii". Bebiță n-a rezistat tentației:

— Bună seara, Bristena.

— Bonjour, Bebiță.

— Nu mă prezinți?

— Ba da. El este Romulus, el e Mihăiță. Bebiță, un prieten din copilărie. Faceți cunoștință.

— Bebiță.

— Mihai.

— Romi.

— Asculți muzică, Romi?

— Da, cum să nu.

— Ce disc e ăla?

— Unguresc, superclasă. *Sonata 23 în fa minor,* opus 57. Beethoven.

— A, aha! Credeam că… altă muzică nu mai asculți?

— Ba da, am și muzică de operă, mai merg și la Ateneu, da' rar.

— Aha. Și tu?

Atunci a început căderea mea, c-o mică lașitate, c-o mică minciunică, c-un mic conformism… i-am spus lui Bebiță ce voia să audă:

— Eu ascult rock.

Și uite-așa Romi a ieșit și el din schema cu condusul acasă, iar eu m-am pomenit roacăr aproape peste noapte; impostură de la cap la coadă, dar a funcționat, cel puțin pe termen scurt, c-așa merge treaba: când vrea să te piardă, Dumnezeu îți ia mai întâi mințile. Te lasă să cureți masa de câteva ori cu cărți mici și proaste, iar la sfârșit îți ia și chiloții de pe tine, cu orice carte ai avea în mână.

A durat destul de mult ca să fac și pasul următor, adică să fiu invitat de Bristena să-i cunosc familia, dar l-am făcut în cele din urmă.

Am aflat că scara ei de bloc era păzită nu de un portar, ci de doi, care lucrau prin rotaţie: că există apartamente cu şase camere, două băi şi o bucătărie enormă, cât livingul de la mine de-acasă (teoretic, blocul în care stăteau ai mei era „categoria întâi", dar uite că întâiul ăsta era un întâi mai mic, un întâi popular; eu de unde să fi ştiut că există şi alte întâiuri?!); că Dochia, sora mijlocie, le avea cu sportul, iar Decia, sora cea mică, cu cititul şi cu desenul; că lui Papă îi plăceau whisky-ul japonez şi filmele americane, înregistrate pe casete video; că Maica nu lucrează, ci găteşte pentru toată familia, inclusiv pachetele pentru şcoală, respectiv serviciu; că există un nivel de trai pe care n-aş fi putut să-l presupun niciodată din firavele mele experienţe de locuire la ţară şi-ntr-un bloc muncitoresc din Berceni. Şi că de prea puţine ori învăţătura părintească se potriveşte cu realitatea nepărintească.

„Socialismul presupune crearea unui om nou, înaintat, cu o înaltă conştiinţă umanistă, cu o gândire cutezătoare, revoluţionară, capabil să înţeleagă legile dezvoltării sociale, comandamentele istoriei, să acţioneze în spiritul cerinţelor obiective ale progresului, pentru înfăptuirea măreţelor idealuri ale comunismului. Victoria socialismului nu înseamnă încheierea procesului revoluţionar, dimpotrivă, activitatea de dezvoltare revoluţionară a societăţii se ridică pe o treaptă nouă, superioară. Trecerea la făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate presupune amplificarea procesului revoluţionar, care trebuie să cuprindă toate laturile vieţii economico-sociale. Aceasta impune o luptă hotărâtă împotriva vechiului, a concepţiilor şi mentalităţii burgheze retrograde, promovarea cu curaj a noului, afirmarea spiritului revoluţionar, materialist-dialectic în întreaga viaţă socială".

O seară cu familia Bristenei era de neuitat. Televizorul uriaş era plasat într-un compartiment al bibliotecii de lemn masiv, iar în mijlocul încăperii se afla formaţia de luptă a privitorilor de filme americane: în centru, Papă, într-un fotoliu amintind a tron, tapisat cu mătase şi aşezat pe labe de leu, din acelaşi lemn din care era sculptată şi biblioteca. La picioarele lui, Bristena, pe un fel de taburet de piele roşiatică, ca o pernă de forma unui cilindru turtit, cum nu mai văzusem nicăieri, niciodată; Dochia şi Decia lungite pe două canapele îmbrăcate în aceeaşi piele, de-a stânga şi de-a dreapta fotoliului; Maica pe un scăunel urât, vechi, amintind de „scăunelele de picioare" de la mine de la ţară, aşezată chinuit undeva lângă uşă, să fie aproape de bucătărie,

de unde mereu se solicita câte ceva: ba încă un pahar de whisky, ba ciocolată, ba compot de ananas, ba vreo cutie de arahide. În seara în care mi s-a făcut onoarea de-a asista la film, pentru mine a fost adus un scaun din debara şi aşezat cu grijă într-un punct strategic al camerei, de unde Papă şi Maica mă puteau vedea în voie, fiecare din alt unghi, dar unde mă aflam în afara razei vizuale a celor trei fete. Nu-mi amintesc ce film am văzut atunci. O tâmpenie, o mizerie de serie B sau C, cu bătăi şi maşini, cred că „superacţiune" se numea genul ăla. Îmi mai aduc perfect aminte că n-am fost servit cu absolut nimic şi că nimeni nu părea să aibă vreo problemă cu asta – deşi peste tot în casele oamenilor şi cel mai sărac dintre săraci se străduia să-şi servească oaspetele cu ceva, cum e moda la români. Singura breşă în zidul familial a făcut-o Decia, care mi-a împrumutat două cărţi din biblioteca ei, după ce-a aflat că citesc (fiecare cameră avea câte-o bibliotecă serioasă, cu titluri în cel puţin trei-patru limbi, dar numai Decia şi Maica atingeau cărţile din casa aia. Decia, să le citească, Maica, să le şteargă de praf).

Vizitele au devenit mai puţin formale pe măsură ce portarii şi Maica se obişnuiau cu mine, iar Dochia şi Decia au început să mă vadă ca pe o contrapondere a Bristenei, care conducea familia cu o mână de fier, prin Papá, bunînţeles (sau aşa credeam eu atunci). Am citit destul de multe cărţi, am aflat că fetele fuseseră născute (în ordine) la Londra, Tokyo şi Paris, unde Papá fusese trimis în posturi „de mare răspundere", că datorită lui erau fluente în engleză şi franceză (dar tămâie la exprimarea în scris, am aflat mai târziu), că nu numai Maica, ci şi Papá erau de fapt de la ţară, că toată mobila din casă ajunsese în România cu vaporul, pe ruta Ōsaka-Aden-Constanţa (nu garantez că aici nu se strecoară un fel de false memory: de unde până unde Aden?! Totuşi, cum aş fi putut adăuga eu un astfel de amănunt absurd?), că fetele fuseseră instruite într-o varietate de „activităţi extraşcolare", că nimeni din familie nu stătea vreodată la vreo coadă: toată mâncarea le era adusă acasă, la fel ca multe alte produse, prin Casa de Comenzi (despre care nu ştiusem că există); şi că nu le intrase niciodată un băiat în casă, nici măcar când erau fetele mici, necum de când sunt domnişoare, aşa că să fac bine să apreciez. Nu mi s-a precizat ce trebuia

Jimmy să apreciez, dar nu era greu de înţeles. Sau cel puţin aşa am crezut, dar, ca tot ce-am crezut, era greşit.

„Trebuie să înţelegem că activiştii de partid şi de stat, cadrele de conducere de la toate nivelurile au un rol important în întreaga noastră activitate. Ei pot să-şi îndeplinească misiunea în măsura în care au o temeinică pregătire politică şi ideologică, care să le permită atât înţelegerea mutaţiilor, ale marilor transformări revoluţionare ce se petrec în societate şi, în acelaşi timp, trebuie să fie în stare să elaboreze soluţii şi să organizeze activitatea conştientă a maselor în concordanţă cu aceste transformări din întreaga viaţă economico-socială, din întreaga activitate internaţională. Mai mult ca oricând avem nevoie de activişti, de cadre de partid şi de stat, de comunişti care să fie pătrunşi de spiritul revoluţionar, să fie stăpâni pe concepţia materialist-dialectică şi istorică despre lume şi să acţioneze în concordanţă cu legităţiile generale, punând întotdeauna accentul pe aplicarea acestora la condiţiile concrete ale etapei respective, ale ţării noastre".

— Ai scris, Buzeo?

— Am scris, tovarăşa. Am scris tot.

Bebiţă

— De ce, Mădălin?

— Sunt incompatibil cu valorile acestui liceu, râde Ndamădă, strâmbându-se ca un drac. Dacă sunt incompatibil, sunt incompatibil, pot eu pentru ca să mă pun cu valorile acestui liceu, Bristeno?

Adevărul era ştiut de toată lumea, mai puţin de ea: Ndamădă a profitat de un conflict absurd pe care-l avea cu direcţiunea (ceva c-un geam spart cu mingea, o chestie cu alte dedesubturi) ca să tranşeze problema Bristenei. Se strânsese prea multă frustrare în toţi patru, nu eram nici copii mici, nici cele două proaste ale ei, fiecare dintre noi îşi dorea ceva concret de la ea, măcar un angajament clar. Dar nu venea nimic, Bristena îşi vedea de meciul ei cu Varga, pe când noi bolboroseam de hormoni. Ndamădă şi-a strâns catrafusele şi s-a mutat alături, la liceul Şincai, unde n-a mai fost incompatibil, San a descoperit farmecele planşeului de beton de la Lacul Morii şi s-a apucat de plajă (chiulind săptămâni întregi de la ore), Romi a rupt pisica şi-a invitat-o pe Bristena la Ateneu, ieşire care-a decurs atât de bine, încât s-a repetat iar şi iar în toamna aia, în timp ce eu, ca să zic aşa, rămăsesem cu Bebiţă pe cap. Devenisem deci un mare expert în învăţatul pe dinafară a tot soiul de prostii care nu mă interesau câtuşi de puţin,

nume de formaţii („trupe”), nume de „piese”, nume de cântăreţi de „metale grele”, titluri de discuri, bucăţi de texte care trebuiau recitate într-o stare de delir furios (că de cântat nu se punea problema, nici la Bebiţă, nici la mine), pline de moarte, sânge, cimitire şi sârmă ghimpată. În tot cursul acestei iniţieri, Bebiţă mă cărase cu el prin tot felul de locuri ciudate, majoritatea lugubre, unde se strângeau roacării ca să facă rocoteci, departe de ochii miliţiei; singura parte bună era că începusem şi eu să ies din cartier cu ocazia asta, să văd părţi ale Bucureştiului despre care nu ştiam că există şi să-i întâlnesc pe roacării din lumea lui Bebiţă. Aş fi rău să scriu acum numai lucruri meschine despre ei, aşa că pomenesc numai de câteva diferenţe: habar n-aveau de limba engleză, dar se prefăceau că-i interesează, ceea ce oricum era un progres faţă de ţigănimea din sudul oraşului; circulau peste tot, nu stăteau lipiţi de cartierele lor, cum făceau copiii muncitorilor, chiar dacă erau mereu fugăriţi de miliţieni; şi beau la comun, împărţind băutura furată de la părinţi. După ce i-am cunoscut mai bine, m-am relaxat complet, pentru că toţi, aproape fără excepţie, erau tot impostori, ca mine, băieţi săraci care nu ştiau nimic despre nimic, dar voiau să se deosebească cumva de masa amorfă a conformiştilor. Şi, da, se deosebeau. Peste tot, fetele „urbane” erau invariabil atrase de ei, pe când „ţărăncile” şi ţigăncile se cutremurau de scârbă şi ură la vederea lor, i-ar fi omorât dac-ar fi putut.

Erau atrase de ei, dar, din păcate, nu şi de mine, care oricum îmi petreceam timpul căutându-i în coarne Bristenei, chiar dacă timpul ăsta era tot mai puţin, măcar c-atunci nu înţelegeam de ce. Pur şi simplu timpul meu cu ea se redusese la condusul acasă şi la o vizită sau două pe lună în fortăreaţa familială, de unde plecam cu cărţile Deciei, dar atât. Romi nu se alegea nici el decât cu concertele lui de la Ateneu, deci teoretic Bristena ar fi trebuit să aibă mult timp şi poate chiar ar fi avut dacă nu s-ar fi dus la plajă cu San şi la meciurile de fotbal din campionatul intern de la „Şincai”, unde Néamádá era acum căpitan de echipă – eu de unde să ştiu?! N-aveam de unde, aşa c-am început să merg la bazin; nu mai ştiu cine mă păcălise că înotul te-ajută să creşti în înălţime.

Poate că ajută, poate că nu, dar, oricâte bazine făceam – şi făceam –, nu-mi puteam lua gândul de la Bristena. Degeaba munceam ca un sclav la galere, dimineaţa, când nu mai era nimeni (îmi făcusem abonament ca să pot merge la înot înainte de orele de la liceu), că

mintea tot acolo mi-era, la ea, la tot ce era al ei, inclusiv la sex, mai ales la sex, doar de-asta era ea o asemenea artistă, că ne lăsa pe fiecare să credem că acuși-acuși se-ntâmplă, că totul e-o chestiune de încă puțină răbdare, măcar că se făcuseră deja doi ani. Într-unul din eforturile astea de la crawl mă ambalasem așa de rău, tot gândindu-mă la problemă și înfuriindu-mă ca de obicei când eram în afara razei ei de acțiune (sub privirea Bristenei mă făceam moale ca un cățeluș nou-născut), încât am tras mai tare decât îmi permitea condiția fizică și am rămas fără aer. Am ieșit clătinându-mă din bazin și m-am lungit cu fața-n jos pe-o bancă, să mă bată-n spinare soarele moale, prin ferestrele mari ale Casei de Sănătate.

Trebuie spus că aceste Case de Sănătate erau surorile mai mici și mai școlite ale Circurilor Foamei, cele începute prin tot Bucureștiul și niciodată terminate (câte au fost? Șase, șapte? Opt? Nu știe nimeni, n-a știut nimeni, de-acum nimeni nu va mai ști… mai bine așa). Dintre Casele de Sănătate, două fuseseră terminate și erau cât se poate de funcționale: una în Pantelimon, într-o zonă de blocuri, pe la Delfinului, și una pe Șerban-Vodă, la câteva minute distanță de liceul meu, într-o zonă liniștită de case pline de țigani (care dormeau dimineața până târziu, n-aveam necazuri cu ei). De necrezut că într-o perioadă nenorocită în care nimic nu funcționa această Casă de Sănătate funcționa perfect – singura explicație pe care o găsesc este că prețul abonamentului era prohibitiv pentru o lume săracă, cum era asta din care veneam eu și care se zbătea în primul rând pentru mâncare, nu pentru abonamente la bazin. Asta mai însemna și că pentru unii învârtiți Casa de Sănătate era un refugiu din calea vremurilor.

Doamna Geta era o astfel de învârtită. Habar n-am ce calificare avea sau ce încadrare la locul de muncă (poate „maseuză”? Poate „asistentă medicală”, poate chiar „fizioterapeut sportiv”? Mister!), dar treaba ei era să facă pe salvamarul, adică stătea lângă bazin și citea; o săptămână lucra dimineața, altă săptămână, după-amiaza (în locul ei era o babă care tricota), dar uite că nu știu cum se făcea că eu nimeream mai mereu în diminețile de pe tura ei, nu c-aș fi fost conștient de asta, dar oricum era mai bine să fiu singur cu ea decât cu baba; am aflat ulterior că mai binele meu era și mai binele ei. În dimineața aia am aflat. A lăsat cartea, i-a pus semn, a venit spre mine. Îi auzeam tocurile pe gresia sălii, era clar că se apropie, dar ziceam că se duce-n treaba ei, spre vestiare. S-a oprit lângă bancă. Am întors capul

dinspre fereastră şi-am văzut-o întreagă, de jos în sus. Înaltă, pieptoasă, brunetă, cu halatul alb strâns tare în cordon, fără sutien, cu gambe strunjite şi coapse mari, de armăsăroaică. Atunci n-am înregistrat nimic din toate astea, am înregistrat doar o erecţie instantanee, dureroasă, de utecist.

— Ce-i cu tine, ţi-e rău? De ce stai aici? îmi plăcea cum înoţi.

Era prima oară când îi auzeam vocea, dar timbrul ei n-a făcut decât să-mi agraveze starea: erecţia era acum insuportabilă. M-am bâlbâit că n-am nimic, doar mă odihnesc după efort, că eu, de fapt… adică vreau să exersez ca să fiu… pentru momentul în care, ştiţi… colega mea de liceu… bâl-bâl-bâl, până m-a umflat plânsul. Stăteam pe banca aia de lemn, lungit-chircit pe burtă, rigid ca o ţeavă de tanc, plângeam ca un mucea, sărea slipul de pe mine. I-am spus tot, ca la poliţie. Niciodată nu bănuisem ce efect benefic are trădarea iubirii, momentul când dai pe gură toată umilinţa adunată într-o viaţă de om, chiar mică-micuţă, aşa cum era a mea. Doamna Geta m-a ascultat în tăcere, apoi a spus:

— Vino cu mine.

Am mers după ea în vestiarul de serviciu al asistentelor. S-a aşezat pe patul ca de spital, m-a şters bine c-un prosop, mi-a scos chiloţii fără să mă-ntrebe nimic, a zâmbit cu voioşie („Eşti mic, băiatule, eşti micuţ”), iar pe urmă mi-a făcut un instructaj amănunţit, care a constat în două proceduri. După care mi-a explicat şi punctul ei de vedere asupra marii mele iubiri, aflat în sensibilă divergenţă cu al meu, nu că m-ar fi presat vreo clipă sau că mi-ar fi dat sfaturi necerute:

— O să te lămureşti singur.

Vestea proastă e că nu m-am lămurit singur, vestea bună e că, dacă doamna Geta ar fi avut dreptate, n-ar fi existat cartea asta – şi-ar fi fost mare păcat! Cu o profeţie tot a nimerit-o însă: atunci când eu i-am spus că n-o să mai vin niciodată la Casa de Sănătate (aveam remuşcări c-o „înşelasem” pe Bristena, cum ar veni), iar mi-a zâmbit cu voioşie:

— Ba o să mai vii.

Am tot mers la înot, într-adevăr, suficient de multe dimineţi ca să mă pomenesc că trecuse timpul ca nebunul şi că-ntr-o vineri îmi spune maică-mea:

— Vezi că te caută o fată la telefon.

Era opt şi ceva, dacă-mi amintesc bine, iarnă, cine să mă caute la

ora aia, că pe mine nu mă căuta nimeni în afară de Romi şi de Ndamădă, pentru ping-pong, respectiv fotbal („Mihăiţă, nu ne lăsa, iar n-avem portar"); dar nicidecum „o fată". Am presupus că soţul doamnei Geta o fi schilodit-o în bătaie şi m-am dus la telefon cu inima cât un purice, că de-aşa ceva mă temusem de la-nceput:

— Alo?

Era Decia, bunînţeles. Afară era revoluţie, Papá nu se-ntorsese c-o seară înainte de la muncă, Bristena şi cu Dochia plecaseră să-l caute, Maica plângea să moară, Decia nu ştia ce să facă, dacă s-o lase singură în casă şi să plece şi ea în căutări sau dacă să rămână, să aibă grijă de Maica. Mi-am luat vocea de înţelept (nu aia piţigăiată, cealaltă), am liniştit-o cum am putut, ce revoluţie, dragă, nu-i nicio revoluţie, n-ai înţeles tu bine, când au plecat fetele şi, mai ales, unde?

— La Comitetul Central, la Papá la serviciu. Dochia a plecat acum o oră, după ce-a vorbit cu Papá la telefon, a ieşit din casă valvârtej, a zis că are-o treabă acolo, ne-a lăsat s-avem grijă de casă, aşa a zis, s-avem grijă de casă. Acum, Bristena a plecat cu Bebiţă s-o caute, Maica plânge şi zice că moare, eu nu ştiu ce să fac!

Tragedie antică. Am instruit-o să stea lângă telefon, mi-am umplut buzunarele cu fise de un leu şi de trei lei, mi-am pus geaca „de camuflaj" pe care-o cumpărasem de la un prieten al lui Bebiţă, bocancii vechi de munte (pe care-i foloseam ca bocanci de roacăr, mai nou), le-am zis alor mei că mă duc la revoluţie şi-am plecat. M-am întors după o armă, ceva, să nu plec cu mâna goală la revoluţie: mi-am pus în buzunarul drept de la geacă, cel cu fermoarul încă bun, un lanţ „de cafteală" pe care mi-l

cedase într-o noapte unul, Bogdănilă, în schimbul unei sticle de vodcă Săniuţa (eu n-aveam nicio nevoie de lanţul ăla, dar mă obligase Bebiţă, aşa, ca de la roacăr la roacăr). Din câte mi-amintesc, n-aveam nimic pe cap, vreo căciuliţă, vreo şapcă, pentru că era cald.

Transportul public funcţiona foarte bine, mai bine ca-ntr-o zi obişnuită de muncă, dar după ce-am coborât din metrou la Unirii am nimerit într-o masă de oameni care cântau şi mergeau încet spre Universitate, mulţime amestecată, dar hotărâtă, care înainta în front compact; cam pe la Bărăţie am reuşit în sfârşit să ajung în primul rând, mă ţineam şi eu de braţe cu nişte unii şi strigam că libertate, libertate, întrebându-mă pe unde dracu' o fi Comitetul Central, că habar n-aveam (bănuiam că trebuie să fie undeva în centru, dar atât). La Universitate

era un baraj de tancuri, transportoare blindate şi alte maşini de luptă, dar militarii erau cu totul dezorientaţi, ne-am suit pe şenile şi-am început să zbierăm că armata e cu noi, în timp ce un ţigan tăia cu briceagul felii dintr-o lămâie şi împărţea frăţeşte tuturor celor de pe tancul nostru, militari şi civili. Şi eu, şi comandantul ăla de echipaj am mâncat fiecare felia lui de lămâie, fără să ne mirăm de nimic – era un fel de val, ne luase pe toţi. Frontul de oameni s-a refăcut în drum spre Piaţa Romană, iar la Galeriile Orizont a luat-o la stânga, unde era alt baraj de trupe, dar şi aici am fost lăsaţi să trecem, tot cu scene d-astea de fraternizare cam nedumerită: o fată îl tot pupa pe-un ofiţer înalt şi solid, ăla se lăsa pupat şi se uita la ea ca la o nebună, era clar că nu la hârjoană îi stătea lui mintea. Coloana noastră a intrat prima în Piaţa Comitetului Central şi imediat au intrat încă două coloane, una de pe Calea Victoriei şi una de pe Academiei, mulţimea era acum uriaşă, unde s-o găseşti pe Bristena în marea aia de oameni? Că prin cap nu-mi trecuse să-ntreb la telefon cu ce era îmbrăcată, măcar atât. Jos Ceauşes-cu, jos Ceauşes-cu, jos Ceauşes-cu", scandările izolate s-au unit într-o singură scandare mare, te lua pe sus, te înzeia, strigam şi eu, pentru câteva secunde (sau minute?) am uitat de Bristena, hop că idiotul de boşorog iese în balcon, cu căciula lui neagră de oaie, încearcă să dea din mâini, cu unii pe lângă el, „Huo", urlăm toţi, ceva imens, parcă era vocea iadului, ură oarbă, poftă de făcut moarte, aruncă fiecare cu ce poate, arunc şi eu cu lanţul de la Bogdănilă, n-ajunge până la balcon, fusesem prea departe, ăia de pe lângă el îl trag înăuntru, din spate vine presiunea mulţimii, care ne împinge, îi împingem şi noi pe-ăia din faţa noastră, nu-i de joacă, încă puţin şi ne călcăm în picioare, n-avem cum intra în clădire, că porţile de bronz sunt închise, mă trag oblic spre dreapta, îmbrâncesc pe câţiva, mă-njură, n-am ce să le fac, mai bine să plângă mă-ta decât să plângă mama, dar nimeni n-are timp de d-astea, mulţimea se turteşte de cele trei laturi ale Comitetului Central, om lângă om, o să se sufoce, am ajuns în dreptul ultimei ferestre de pe latura dreaptă, mă caţăr pe pervazul ei lat, respir, am scăpat. Lângă mine se caţără imediat încă câţiva, nu e bine, o să se umple şi aici, îmi fac loc şi dau un picior în geam, două, trei, dau şi ceilalţi, nici nu-i nevoie să rupem şi cadrul de lemn, ferestrele sunt înalte, sărim înăuntru, suntem înăuntru, după noi mai vin şi alţii, furnicar, iar nu e bine, câţiva punem mâna pe biroul din mijlocul încăperii şi-l repezim în uşa despre care presupunem că dă în hol, una,

două, trei, patru, cinci, şase, uşa nimic, e grea, solidă, un ţigan ne dă la o parte şi ne arată prin semne că se deschide spre interior, buşeam în ea ca proştii, se apleacă şi migăleşte la broască câteva secunde, trec greu, suntem deja prea mulţi şi pe geam intră mereu alţii, nu e aer, ţiganul descuie uşa, o dăm de perete, ieşim, ne răspândim pe holuri. Am scăpat.

Nu mi-am dat seama atunci de ce nu eram primii care intraseră în clădire, dar nici vorbă, holurile erau pline de oameni, cât se scremuse ţiganul cu broasca aia, din interior fuseseră deschise porţile mari de bronz de la intrarea principală, masa de oameni din piaţă fusese suptă înăuntru, nimeni de afară nu păţise nimic, nimeni nu murise călcat în picioare, mă speriasem degeaba. Nu ştiam ce să fac, oamenii mişunau dezorientaţi prin vastitatea Comitetului Central, gol, pustiu, fără nimeni înăuntru, fără boşorog, fără securişti pe care să-i cafteşti, parcă era un cavou din filmele lui Sergiu Nicolaescu. Ca să zic că mă aflu-n treabă, m-am ţinut şi eu după ţigan, singurul care părea că ştie ce face; a luat-o pe scări în sus, eu după el, după noi s-au luat alţii, era acum un şirag de furnici speriate care urca scara monumentală, cu treptele acoperite c-un covor destul de prăfuit. „Ia una d-asta, moşule, să ai la o adică”, mi-a zis ţiganul şi a luat de jos o vergea de alamă, din cele care ţineau covorul bine presat pe trepte. Am luat şi eu una, a fost uşor de scos din suporţii de la capete, m-am simţit deodată foarte războinic, cu vergeaua aia în mână, nu era grea, dar nici uşoară, tocmai cât trebuie ca să-mi dea curaj; metalul ăla rece în palmă m-a făcut să mă uit altfel, am vâjâit de două ori cu vergeaua prin aer, vâj, vâj! sunetul era plăcut, rău, sângeros. Ţiganul începuse să intre prin birourile de pe palier, socotea probabil că acum eram destul de sus, eu după el, jap! dă ţiganul cu vergeaua lui într-un televizor şi-l sparge, jap! dau şi eu într-un telefon prăpădit de pe colţul unui birou, nu-l sparg, dar îl arunc cât colo din lovitură, mă-nfierbânt, sparg şi nişte geamuri de la o vitrină cu operele lui Lenin legate în carton roşu, obosit, după mine vin alţii, zbang! o vergea în portretul boşorogului de pe perete, la asta nu mă gândisem, oamenii se reped la portretul căzut, rup fotografia din ramă şi încep s-o scuipe, s-o facă bucăţi. Cât stătusem eu să-i admir cu gura căscată, ţiganul dispăruse, am dat fuga după el, dând cu picioarele în uşile birourilor pe care le găseam închise, l-am găsit până la urmă în alt birou, gol, în care încă n-ajunseseră „portretiştii”: căuta prin sertare. M-am apucat să caut şi eu, un sertar, două, trei,

patru, nu era nimic, cinci, o geantă de piele, un „diplomat". L-am scos pe masă, am dat să-l deschid, era încuiat, avea cifru, i-am făcut semn ţiganului, ăsta a scos briceagul şi l-a spintecat din trei mişcări. Am răsturnat conţinutul pe birou. Au căzut două mere, nişte Golden verzi-aurii, un black-jack şi-o curea lată de piele.

— Ce-i asta?

— E-un black-jack, îi zic eu. Uite.

L-am apucat de mâner şi mi-am tras una peste palma stângă, ca să-i arăt la ce foloseşte; aproape că am leşinat de durere. Black-jackul era din plastic flexibil şi avea un capăt metalic umplut cu plumb, totul învelit în piele neagră, aşa că nu-ţi dădeai seama ce ravagii putea să provoace o lovitură chiar în joacă, precum cea pe care mi-o dădusem eu, demonstrativ. Mâna stângă îmi tremura de durere, din ochi îmi şiroiau lacrimi, respiram sacadat, n-aveam aer. Îmi zvâcneau urechile.

— Dă-l în puia mea, n-am nevoie de aşa ceva, zice el. Vezi că-ţi curge sânge.

M-am uitat spre covor, unde-mi arăta el, da, năclăisem locul. Am răsucit gamba dreaptă: blugii erau tăiaţi cam la o palmă deasupra călcâiului, o tăietură lată, de vreo opt centimetri, iar carnea gambei fusese tăiată adânc, orizontal, se căsca acolo o gură de rană de toată frumuseţea. Mă tăiasem în sticla ferestrei.

Am decis, aşa, deodată, că pentru mine era destul, că Bristena „n-avea cum" să fie în clădirea Comitetului Central, de Dochia nu-mi păsa, iar de Bebiţă nici atât. L-am lăsat pe ţigan cu sertarele lui şi-am început să cobor scările, făcându-mi loc prin puhoiul de oameni care urca:

— Ia-o p-asta, i-am zis unuia. Să ai ceva-n mână, dacă e la o adică.

Am ieşit obosit afară, muşcând dintr-unul din mere, cu black-jackul în buzunarul blugilor şi c-un măr în buzunarul de la geacă, în cel care nuse-nchidea; în celălalt aveam cureaua de piele, pe care-o băgasem fără să-mi dau seama, atunci când cu durerea. Trebuie să fi fost un gest mecanic, eu n-am fost conştient de el.

La al patrulea telefon public am reuşit să sun şi să vorbesc, mai întâi cu ai mei, care păreau beţi, apoi cu Decia:

— Decia?

— Mihai, unde eşti? Eşti bine?

— Da, da. Eu…

— Vino repede la noi, că Bristena s-a întors de mult, şi Dochia! Papá a sunat că vine şi el, hai că şi Maica e acum bine, vino repede! Ai văzut la televizor?

— Nu, că eu…

— Stai că ţi-o dau.

— Alo, păpuşa?

— Da.

— Vino la mine, dă-o dracu' de şcoală. În cât timp ajungi?

— Nu ştiu. Cam o oră, depinde.

— Hai repede. Am o grămadă să-ţi povestesc.

— Vin.

Pe drum am aflat că moşul fugise cu elicopterul de pe Comitetul Central, că înăuntru, unde mie mi se păruse

„Pustiu", erau pitulaţi o mie de securişti înarmaţi până-n dinţi, gata să măcelărească mulţimea înghesuită în faţa porţii centrale, între cele două aripi ale clădirii, că o parte dintre ei se predaseră soldaţilor de la blindate şi altă parte plecase liniştită acasă, ieşind bine-mersi prin cealaltă ieşire, care dădea în stradela Jean Georgescu, şi că la televiziune vorbea în direct cineva pe nume Mircea Dinescu. Iniţial m-am simţit foarte tâmpit, dar am băgat de seamă că mai toţi oamenii erau la fel, că toţi se-ntrebau unii pe alţii: „Da' cine-i Mircea Dinescu?!". Nu asta mă preocupa în mod aparte, ci altceva: chiar atât de prost mă credea Bristena, să mă duc la liceu când ea era cu Bebiţă la revoluţie?!

Da, mă credea. La scara ei nu era niciun portar, am urcat singur, am sunat, mi-a deschis Decia, m-a îmbrăţişat, m-a pupat, pentru ea eram eroul zilei, mă dusesem după surorile ei; pentru surori însă nu eram, pentru că nu mă credeau că m-am dus. Dochia fusese de dimineaţă şi plecase la timp, înainte de faza cu ieşitul în balcon, iar Bristena se pierduse de Bebiţă în mulţimea din piaţă, rămăsese acolo, văzuse cu ochii ei faza cu elicopterul, se considera un geniu din acest motiv; cumva, amândouă aveau senzaţia că am venit eu, moţ, să le umbresc gloria şi stăteau botoase şi batjocoritoare. Papá însă m-a servit c-un păhărel din rezerva lui de whisky japonez şi m-a îmbiat să-mi spun toată povestea, ceea ce am şi făcut; niciodată nu se purtase el aşa frumos cu mine. Când am băgat mâna în buzunar, să scot celălalt măr (ca dovadă c-am fost, în mintea mea), am scos din greşeală cureaua aia grea de piele, pe care nici nu ştiam c-o am.

— De unde ai asta?

— Am găsit-o în „diplomatul” unui securist, acolo, într-un birou din CC, zic eu.

Papá s-a schimbat la faţă pe măsură ce-am povestit toată treaba cu sertarele, cu ţiganul şi cu tăietura de la picior (mi-am amintit la timp şi de asta, am suflecat crâcni drept al blugilor, prezentând rana şi sângele închegat, ca dovadă suplimentară), dar ceva, un al şaselea simţ, m-a oprit să scot o vorbă de black-jack şi de lovitura pe care mi-o dădusem cu el peste palmă.

— Mihăiţă dragă, eu zic să laşi aici la mine cureaua asta, ca amintire. Că a fost o zi memorabilă, nu? Uite, eu te cred. Dochia, gata cu mutrele. Bristena, şi tu. Îţi mai dau un păhărel de whisky?

Au trebuit să treacă vreo 30 de ani ca să aflu şi eu cât de scump era whisky-ul ăla japonez şi cât şi-a călcat Papá pe inimă ca să-mi ofere alea două păhărele; de fapt, nu să-mi „ofere”, ci să strice pe mine două păhărele, din moment ce eu nu băusem niciodată whisky şi n-aveam cu ce compara, l-am dat pe gât de parc-ar fi fost răchie de la mine de la ţară. Uneori trebuie să iei distanţă de câteva decenii ca să înţelegi ce-a vrut să spună pictorul într-un tablou.

Am ajuns la ai mei prin parc, destul de euforic (nu eram obişnuit), şi cred c-am tras un pui de somn, dar nu ştiu sigur. De mâncat, iar nu-mi amintesc să fi mâncat altundeva decât acasă, din proviziile pentru Crăciun (vai de capul lor), iar soră-mea, mare specialistă (făcea Liceul Sanitar, orice zdrelitură era mană cerească pentru ea), mi-a curăţat cu spirt sângele uscat de la picior şi mi-a dat asigurări ferme că rana o să se închidă de la sine, că nu trebuie cusută, chit că avea de mult pregătite ace şi catgut, special pentru ocazii ca asta. Bunînţeles, nu puteam să stau acasă, i-am lăsat pe-ai mei să se bucure de Revoluţie şi-am plecat spre centru, să văd ce se mai întâmplă, era marea mea şansă de a mă distinge în ochii ei, că intuiam oarecum că ceilalţi trei au să stea acasă, lipiţi de televizor şi de familii, şi-am avut dreptate. Am sunat-o totuşi mai mult ca să am cugetul împăcat şi să nu-mi reproşeze dup-aia că pe ea n-am întrebat-o – aşa c-am întrebat-o, măcar că ştiam răspunsul; mi-a zis ţâfnoasă că ea nu vine. Am crezut că nu-i dă voie Papá şi d-aia avea o asemenea voce, dar ar fi trebuit s-o cunosc mai bine.

N-a fost mare lucru să ajung pe seară în piaţa Comitetului Central, iar acolo am căscat şi eu gura, ca toată lumea, la nişte oameni care vorbeau din balcon, din balconul moşului. Habar n-aveam despre

ce vorbeau, ceva cu libertate și cu fraţilor, până au început să-și ia trasoare-n cap și-atunci s-au potolit, că s-au speriat: mai întâi au guiţat că nu mai trageţi fraţilor, că fraţilor suntem liberi, că nu știu ce, pe urmă au tulit-o din balcon și s-au băgat la cutie, în clădire, că le era frică. De unde stăteam eu, mai la dos, mă uitam ca la revelion, mi-era clar că nimeni nu voia să-i omoare, cine trăgea voia să le bage frica-n oase; de exemplu, cu oamenii din piaţă nu aveau nimic și era acolo puzderie de lume, ar fi făcut măcel dacă stropeau oleacă în jos în loc să strice bunătate de muniţie pe zidurile Comitetului Central. Nu sunt sigur, dar parcă la un moment dat a ieșit în balcon Caramitru, actorul, și s-a apucat să-ntrebe tare la microfon, agitat, că cine trage și de unde trage, de parcă el nu vedea că rafalele veneau din Biblioteca Universitară, din Muzeul de Artă și din blocurile de pe Boteanu, de sus. Mă gândeam ce-o fi cu Bristena, dacă i-o fi dor de mine, când:

— Ce puia mea faci, bă, aici?

Era Bebiţă, c-un rucsac în spate și c-o căciuliţă pe cap. Nu-l văzusem niciodată să poarte ceva pe cap, nici măcar șapcă.

Păi, am venit și eu să văd Revoluţia. „Fraţilor, am învins!”

— Ai învins un căcat. Ia tai-o de-aici, du-te-n puia mea acasă!

— Bebiţă…

— Ai plecat?

Atunci a început lumea să ţipe că sediul televiziunii e atacat, că ceaușiștii vor să fure Revoluţia, fraţilor, nu-i lăsaţi, fraţilor! Armata e cu noi! La te-le-vi-zi-u-ne, la te-le-vi-zi-u-ne, la te-le-vi-zi-u-ne! Veniţi cu noi, veniţi cu noi! Mulţimea se pusese în mișcare, ne-a înghiţit pe-amândoi, ce să mă mai duc spre casă, m-am dus și eu spre televiziune, cu valul de oameni, dar, când am ajuns pe la Piaţa Victoriei, m-am strecurat binișor într-o parte și-am coborât la metrou, unde știam un telefon public funcţional; fise aveam, eram dotat. Mi-a răspuns Decia, foarte excitată, a trebuit să mă milogesc de ea să mi-o dea pe soră-sa, care a lăsat pentru moment morga deoparte și mi-a ascultat cu mare atenţie (și cu familia ciotcă în jurul ei) splendida relatare jurnalistică de la faţa locului, din linia întâi, cum ar veni. Am trecut elegant sub tăcere exprimarea lui Bebiţă și pe Bebiţă cu totul, n-avea sens să-ncarc naraţiunea cu detalii nesemnificative. La urmă a luat Papá receptorul:

— Mihăiţă, acum te duci acasă, ai înţeles?

— Da. Acasă mă duceam, m-am oprit să dau telefon.

— Te duci direct acasă şi nu te mai opreşti pe drum, nu mai vorbeşti cu nimeni şi nu mai dai telefoane, ai înţeles?

— Da.

— Este foarte periculos, te rog să mă-nţelegi şi pe mine! Du-te acasă şi stai acolo până te sună Bristena, ai înţeles?

— Da.

— Te rog s-o suni când ajungi. Să văd şi eu ce-ai înţeles.

Mă citise tovarăşul. M-am dus acasă la Romi, evident, şi-am sunat-o de-acolo („Sunt bine, nicio grijă, vorbim mâine, papa"), iar pe Romi l-am minţit c-o sunasem pe soră-mea. Ai lui, exact că ai Bristenei, grămadă pe mine să le spun ce şi cum şi, după ce le-am povestit ce-am văzut, s-au apucat să-mi explice că ce-am văzut eu nu e aia, că altu-i adevărul, îl ştiu ei de la televizor. Mă-ntorc cu mintea şi-mi dau seama că acela a fost momentul precis, matematic, din care am început să-i dispreţuiesc pe adulţi, dispreţ pe care-l am şi-n ziua de azi, că altfel nu mă făceam reporter, îmi luam dracului o slujbă-ntr-un birou. Îmi amintesc iar lamură de limpede că bunica lui Romi, care nici nu prea ştia româneşte (era slovacă maghiarizată), mi-a prins privirea în acea fracţiune de secundă şi mi-a zâmbit. Înţelesese bătrâna. Nu mă aproba, nici nu mă dezaproba, doar mi-a zâmbit direct, cu ochii ei bătrâni, aşa, ca eu să ştiu că ea ştie. Păcat că a murit la prea puţină vreme după, n-am apucat să stăm de vorbă, s-o storc de ce ştia. Şi ce dacă nu vorbea româneşte?! Vorbea slovaca, maghiara, germana şi franceza, cum-necum, ne-am fi înţeles, nu asta ar fi fost problema, bariera de limbă.

Aici am un lapsus în poveste. Mare. Nu reuşesc să înţeleg dacă ce urmează să spun s-a întâmplat a doua zi, când am plecat de dimineaţă de la Romi („Mama, mă laşi cu Mihăiţă la Revoluţie?", „Da, Romi mamă, numai să te-mbraci gros şi să-ţi iei căciula pe cap", după care s-a răzgândit şi nu l-a mai lăsat), sau *a treia zi.* Pur şi simplu. Nu-mi amintesc dacă am dormit o noapte la Romi sau două. Ştiu foarte exact c-am hălăduit prin toată zona centrală a Bucureştiului, peste tot unde erau „lupte" (aiurea, nu ei. i nicio luptă, trăgeau soklaţii ca nebunii în toate zidurile, n-am văzut nimic care să arate a ţintă, a inamic, a „terorist", cum se zicea pe străzi), ştiu iar foarte bine că de prânz am mâncat din nou la Romi (ciorbă şi salată orientală, asta ne-a dat maică-sa) şi că pe seară am plecat iar, dar mi-e imposibil să-mi dau seama dacă asta s-a petrecut timp de o zi sau două. În memoria mea

chinuită (ani de zile am încercat din răsputeri să uit toate astea) e o zi, dar din socoteala pe hârtie par să fi fost două. Adică să fi fost pe străzi sâmbătă, să mă fi întors seara la Romi acasă, să se fi repetat scena cu relatarea jurnalului de front, să fi dormit ca un cățel, să fi plecat duminică iar în vâjâială, să mă fi întors la masa de prânz (tot ciorbă și salată de cartofi, desigur, că, dacă era altceva, aș fi făcut diferența) și să fi plecat seara, din nou. Posibil, chiar probabil. Doar că, dacă așa este, nu am habar de ziua de sâmbătă. S-or fi amestecat toate, ca-n salata orientală?!

Pe la ai mei mi-era frică să mă duc, să nu cumva să mă încuie în cameră, deși riscurile erau mici (mai încercaseră figura asta, c-un an înainte, când nu voiseră să mă lase la munte cu Bristena și băieții, și coborâsem pe fereastră, pe-o funie legată de piciorul caloriferului, iar de-acolo mersesem pe jos până la gară, că era patru dimineața, nu pornise metroul), dar nu suportam s-o văd pe maică-mea plângând. Ori de câte ori vorbeam cu Bristena, auzeam de la ea același lucru, că Papă e la muncă și că lor le-a interzis cu cerul și pământul să iasă din casă, nici chiar până la pâine, se hrăneau numai cu conserve (bine, văzusem eu cam ce conserve aveau ei în cămara de lângă bucătărie!), dar, mai mult, nu aveau voie să mă primească pe mine în casă, în caz că mă înființam la ușa lor. Pe mine, explicit, nominal. Nu pe San, Romi sau Ndamădă; nu, pe mine anume. Cum de i-o fi dat prin cap lui Papá că tocmai acum, când îl găsise pe el hărnicia, au de gând băieții ăștia să-nceapă cu vizitele nu știu. Dar astea erau instrucțiunile clare pe care le lăsase.

Am coborât din metrou la Piața Victoriei, că știam că la sediul televiziunii e buluc mare și pe-acolo nu ajunsesem încă, era cazul să fac o vizită de lucru: ce, să facă ei Revoluție fără Mihăiță? Am luat-o pe jos, era deja noapte, am mers pe bulevard până la Piața Aviatorilor, acolo am făcut dreapta, să apăr și eu Revoluția cu pieptul gol, cum făcea toată lumea. Jap! una după ceafă:

— Ce puia mea ți-am zis io, bă?

— Bebiță…

— De ce nu te duci, bă, acasă?

— Am fost!

— Unde puia mea ai fost?!

— Acasă!

— Bă, acu-ți fut una! Nu ți-am zis, bă, să te duci acasă acu’ o oră,

o oră şi ceva? Pe la cece, p-acolo? Ţi-am zis, bă, sau nu ţi-am zis?!

Am văzut în ochii lui tulburi şi traşi în orbite că Bebiţă fusese de-atunci pe străzi, că pierduse noţiunea timpului; de la el m-am inspirat ca să imaginez teoria aia de mai sus, aia cu „sâmbătă sau duminică". La el era mai grav, se vedea. Plus că şi mirosea greu, a stătut.

— Am fost, Bebiţă, da' m-am întors!

— La ce pula mea te-ai întors?

— Păi, să apăr şi eu Revoluţia, ca toată lumea!

— Te-ai întors să aperi… vai de puia ta de prost.

Bebiţă m-a tras într-o parte şi şi-a aprins o ţigară, mi-a dat şi mie una. Nu mai fumasem până atunci, atunci am fumat prima oară; tuşind, dar m-am descurcat. Şi până la urmă cine era Bebiţă, să-mi spună el mie ce să fac?

— Şi zici că nu vrei să te duci acasă.

Păi, unde să mă duc, c-abia am venit.

Să aperi Revoluţia.

E, nu chiar… că are cine. Mai mult aşa, să văd, să mă informez, să ştiu cum e, de-adevăratelea. Toţi sunt bătuţi în cap, habar n-au de nimic, eu nu vreau să fiu idiot ca ei. Vreau să ştiu exact-exact.

— Ce puia mea vrei să ştii exact-exact?

— Păi, cum e o revoluţie. Am citit o grămadă de cărţi despre vreo trei-patru revoluţii, ce trei-patru! Cinci-şase, dacă le pun şi p-alea două de la unguri. De citit, am citit, dar puia experienţă!

Bebiţă se uita în jos, era obosit. Aşa credeam eu, dar el se gândea.

— Puia experienţă… vrei să ştii pe bune. Bine, Miţă, bine. Vii cu mine şi vezi cum e pe bune. Ai sânge-n tine?

— Am.

— Hai.

Am plecat amândoi spre Piaţa Victoriei, dar nu pe bulevardul Aviatorilor, ci prin dos, nu pe Pangratti, unde era multă lume, ci pe Grigore Mora. Nu înţelegeam, pe-acolo nu era nicio Revoluţie, dar Bebiţă îmi făcuse semn să tac şi să mă ţin după el ca umbră. L-am ascultat, ce să fac. Mergea foarte-foarte încet, ca şi cum se ferea, deşi pe stradă era-ntuneric, pustiu, nimeni; şi felinarele stradale, şi becurile de prin case erau stinse, cu toate astea, Bebiţă mergea ferit ca o pisică. Am ieşit în Zambaccian şi acolo a ezitat, ca şi cum i-ar fi fost frică să facă la

stânga, am făcut amândoi dreapta, am ieşit în bulevard, am mers prin lumină, fără fereală, până la statuie, când cineva ne-a strigat:

— Bă! Care sunteţi acolo, bă! Mergeţi prin mijloc, să vă văd!

Am ocolit amândoi postamentul statuii, să vedem cine ne strigase. Pe Ion Mincu, la colţul Parcului Kiseleff, era parcată o „rulotă muncitorească", cum se spunea pe atunci, o rulotă mare, din scânduri, vopsită cu verde-închis, în care pe vremurile alea erau cazaţi muncitorii de pe „marile şantiere ale socialismului". Ne-am dus acolo şi-am aflat că oamenii dinăuntru salvgardau Revoluţia (aşa ne-a zis un beţiv, unul dintre ăia), adică stăteau acolo cu nişte sticle jegoase, din care improvizaseră un fel de cocktailuri Molotov extrem de fanteziste, până şi mie mi-a sărit în ochi cât de stupid erau făcute. Din alte sticle beau de zor. Lui Bebiţă i-au lucit ochii, s-a înviorat numaidecât. Erau sticle de whisky.

Am stat şi noi cu oamenii ăia în rulotă, i-am ascultat povestind, am înţeles în cele din urmă că cei pe care-i vedeam noi nu erau toţi, o parte dintre ei erau încleştaţi în luptă cu teroriştii, undeva pe străduţele pe care veniserăm noi, Bebiţă şi cu mine. Cât să fi trecut, vreo jumătate de oră, cel mult, şi au apărut la rulotă şi ăştia, încleştaţii: aveau cu ei alte sticle de whisky, haine de blană, casetofoane, video-playere, căciuli ruseşti de vulpe polară, tot felul de obiecte; din discuţii am înţeles că îi urmăriseră pe terorişti până într-o casă, că-i asediaseră acolo, că intraseră peste ei în cele din urmă, dar că teroriştii reuşiseră să fugă. Salvgardiştii ce să facă? Căutându-i pe terorişti prin casă şi negăsindu-i, luaseră lucrurile alea cu ei, că era păcat de ele. După ce au scăpat de sticle şi de alte lucruri mai uşoare (nişte cutii cu ciocolată, nişte bomboane de pom), au plecat spre gară, încărcaţi cu ce agonisiseră, lăsându-i pe beţivi să salvgardeze Revoluţia în continuare; unul dintre ei, un ţigan mai mărunţel, n-a plecat cu ei, necăjit foc că el nu apucase să agonisească nimic, dar temându-se să se întoarcă singur la „casa aia cu terorişti", aşa că Bebiţă a luat cuvântul:

— Venim noi cu tine, prietene.

M.un uitat la el ca la altă minune, dar Bebiţă n-avea timp de mine, l-a scos pe ţigan cu binişorul din rulota muncitorească (l-a coborât, de fapt, că era înaltă, avea câteva trepte), l-a convins din vorbe şoptite, apoi am plecat toţi trei să înfruntăm teroriştii care ameninţau Revoluţia. Din păcate, curajul ţiganului a ţinut numai cât au ţinut luminile bulevardului: când am intrat în bezna de pe străduţe, ne-a

arătat o direcţie vagă („Acolo-i casa, coaie”) şi-a fugit înapoi la rulotă, la beţivi, la revoluţionari. Bebiţă nu era deloc supărat, din contră:

— Bine că s-a cărat de bunăvoie, dă-l în puia mea.

Eu nu pricepeam deloc cum urma să atacăm noi doi o casă plină cu terorişti înarmaţi cu mitraliere, dar mi-am ţinut gura, am mers după el ca o umbră: Bebiţă s-a oprit la uşa unei case (nu mi se părea c-ar fi cea indicată de ţigan, dar am tăcut), a meşterit la broască c-o sculă specială pe care-a scos-o din buzunar, a descuiat, am intrat tiptil, în tăcere. Mai întâi am stat pe loc, într-un fel de hol, până ne-am obişnuit bine cu întunericul şi mai dens dinăuntru, apoi Bebiţă a început să intre prudent în fiecare cameră, apoi a urcat pe scara interioară la etaj. Eu, după el, mort de frică. A verificat şi etajul, tot aşa, pe întuneric, apoi odată îl aud:

— Taci că-i bine.

Oricum nu scosesem niciun cuvânt, doar mă ţinusem scai de el, că mai frică mi-era să rămân singur. Bebiţă a început să deschidă dulapuri, sertare, debarale, tot ce putea fi deschis fără prea mult zgomot: şi-a încărcat rucsacul cu aceeaşi marfă pe care-o văzusem la ăia, casetofoane şi video-playere. De haine nu s-a atins. Într-un dulap a găsit o stivă întreagă de aparate de-astea noi, încă nescoase din cutii, încă sigilate: pe toate le-a luat. Rucsacul ăla probabil că se făcuse foarte greu, dar el încă mai căuta, deşi mai erau video-playere de luat, dar nu mai avea unde să le pună. De pe raftul de sus al unui dulap, sub nişte mormane de pungi de cafea, a scos un plic cu nişte bani:

— Ce-s ăştia, Miţă?

Nu mai văzusem vreodată asemenea bani. Bebiţă a aprins bricheta să pot citi.

— Dolari… canadieni.

— De unde ştii?

— Scrie pe ei, Bebiţă.

— Păi, tu ştii cana-di-eneşte…?

— E, nu, da…

— Băi pulă! Ştii sau nu ştii?

— Ştiu, adică…

Bebiţă a scos cuţitul din buzunar şi l-a desfăcut sub nasul meu:

— Cum se zice la şuriu?

— Ăăă… blade.

— Şi la ăsta? a scos scula din celălalt buzunar.

— Jimmy, cred.

— Şi la „Taci în puia mea din gură” cum se zice?

— Shut the fuck up.

— Hai, că ştii. Dă banii ăia-ncca’. I-ai numărat?

— Nu.

I-a numărat el în faţa mea. Erau 900 de dolari canadieni. I-a băgat în buzunar, pe urmă s-a gândit, uitându-se la mine, şi i-a scos la loc:

— Uite cum facem, Miţă. Io mă duc în puia mea la gară, că nu pot să merg cu astea prin oraş, ca idiotul; plec la ţară, la nişte amici, stau acolo până se mai linişteşte treaba aici. Tu te duci acasă şi-ţi ţii gura. Nu te-apuci să te lauzi ca o pizdă proastă, că revoluţie, că terorişti şi că puia mea! Ai fost la televiziune, ai văzut că se trage, te-ai întors acasă, ai înţeles?

Bebiţă…

I aci în puia mea. Nu m-ai văzut, nu ne-am întâlnit, nu ştii nimic. Ai înţeles?

— Bebiţă…

— Taci în puia mea, că-ţi rup capul şi-l dau la ciori! N-ai tu treabă cu treaba mea, ai băgat la cap?

— Bebiţă…

— Taci, că mă superi şi, dacă mă superi, te cert. Vrei pentru ca să te cert, în puia mea?

— Bebiţă…

— Uite, ca să vezi că am încredere în tine, ţi-l dau p-ăsta cadou. Aşa, să-l ai de la mine. Io-mi fac altul la uzină, păi, ce pizda mă-sii.

— Bebiţă…

— Îţi fac şi parte din dolarii ăştia, păi, ce puia mea. Dă curu-ncca’!

— Bebiţă…

— Nu face pe idiotul, ţi-i pun aicea, sub curea, să nu-ţi fure careva din buzunar.

Cu vârful cuţitului, Bebiţă mi-a descusut eticheta de piele a blugilor, nu mult, doar cât să încapă o bancnotă de o sută de dolari, împăturită în lat. Oricum, peste etichetă venea cureaua, nu se vedea chiar nimic, nici la pipăit nu puteam să simt bancnota aia acolo.

— Mersi, i-am zis lui Bebiţă şi-am băgat şperaclul în buzunar. Nu ştiu de ce, aveam un sentiment de mândrie că posedam un

asemenea obiect.

— Ne despărţim în faţa casei. Te duci direct la metrou, la Victoriei.

— Mă duc. Baftă!

Mi-a fost prea frică să merg singur până la metrou, m-am oprit iar la rulota muncitorească, parcă tot era mai bine cu eroii ăia de hârtie decât singur. Nici n-ajunsesem bine, c-a şi venit cavaleria grea: un revoluţionar profesionist, cu pistolul-mitralieră agăţat de gât, însoţit de trei băieţi cam de vârsta lui Bebiţă, purtători de nunceakuri de antrenament, pe care le ţineau foarte mândri la vedere. Toţi patru puteau a fake, dar în afară de mine nimeni nu părea să simtă asta: cei din rulotă i-au acceptat imediat pe nou-veniţi ca pe nişte demni colegi de revoluţie, iar individul cu arma, prin aerele de şef pe care şi le dădea, a reuşit foarte repede să se impună ca lider informai, în dauna „conducerii colective" de până atunci a celor din rulotă. Ne-a povestit cum el şi „copiii ăştia" (cei cu nunceakuri) capturaseră o grămadă de teroriști pe care-i predaseră „consiliului provizoriu", cum el însuşi se luptase corp la corp c-un terorist care rămăsese fără muniţie şi cum îl biruise datorită „sportului de performanţă" pe care-l făcuse în tinereţe şi alte asemenea năvârlii pe care tot-mai-beţii rulotişti le ascultau ca fermecaţi, de parcă erau copii mici. Cei trei „copii" cu nunceakuri nu spuneau nimic, doar studiau cu mare atenţie toate feţele şi toate gesturile din rulota aia, până când şeful lor a decis să dea şi o mică reprezentaţie: când tirurile de la televiziune (care nu încetaseră deloc, toată noaptea, doar scădeau uneori în intensitate) s-au înteţit, la un moment dat, individul a dat pe toată lumea jos din rulotă ca să-l vadă cum trage şi el. Mă uitam şi nu-mi venea să cred. Trăgea ca prostul peste acoperişurile caselor, cumva în direcţia nord-est, de parcă trăgea într-un stol de ciori care zbura la mare înălţime; nu ştiu cât să fi tras, poate un încărcător, poate două, după care i-a urcat satisfăcut pe toţi în rulotă ca să-şi continue istorisirea vitejiilor. Eu am rămas afară, la ţigară, cu unul dintre băieţii cu nunceakuri, cât să fi stat, poate trei-patru minute (numai el vorbea, îmi punea o întrebare după alta, şi la ce liceu înveţi, şi ce sunt părinţii tăi, şi

Mihítt Hurii unde. imune locuieşti, şi cum ai ajuns aici, şi cu cine ai venit aici, se credea un dibaci), când am auzit gălăgie înăuntru, în rulotă: începuse bătaia. Nou-veniţii descoperiseră nişte lucruşoare pitulate pe sub banchetele remorcii, din categoria „agoniselilor", îi

acuzaseră de furt pe beţivi, ăştia săriseră la bătaie, unul dintre ei plângea în hohote, era prăpăd mare acolo înăuntru. Interogatorul meu s-a repezit şi el pe treptele alea în sus, în hărmălaia din rulotă, iar eu am profitat de moment şi-am dispărut în Parcul Kiseleff, în întuneric, iar de acolo la metrou, la Victoriei, îmi ajunsese câtă revoluţie văzusem.

De moartea lui Bebiţă n-am aflat decât după vreo lună, poate şi mai mult, abia după ce m-am întors din Bulgaria; a fost găsit undeva pe la gara Basarab, fără rucsac, fără inele, fără portofel, fără cuţit, fără bocanci şi fără geacă; îi luaseră tot. Nu fusese vorba de vreun glonţ rătăcit, ci de-o lovitură în cap, probabil c-o rangă. Teoria lui Naşu era că „ţiganii" îl omorâseră, dar teoria celor de la morgă era că Bebiţă fusese terorist, aşa că Naşu nu i-a putut lua corpul acasă decât foarte greu, cu nesfârşite tracasări birocratice, şi nici aşa nu i l-ar fi dat, dacă nu intervenea frate-său, miliţianul. „Până şi şperaclul i l-au luat nenorociţii ăia de ţigani", plângea Naşu, dar eu ştiam mai bine. Ce anume s-a întâmplat acolo, în Basarab, n-am aflat niciodată, nimeni n-a aflat. Poate că Bebiţă a trăncănit în gară, când aştepta trenul, deşi trăncăneala nu era genul lui. Poate că l-o fi recunoscut vreun vechi duşman al lui de pe cartiere. Nu ştiu, nu ştie nimeni. Erou de Revoluţie. Postmortem, după ce s-a aflat că o astfel de diplomă, emisă de noile autorităţi, însemna nu atât o bucată de hârtie, cât nişte facilităţi fiscale de neînchipuit: frate-său s-a lăsat de miliţie după câţiva ani şi s-a apucat de afaceri.

Jimmy a devenit foarte repede milionar. Nu că asta l-ar fi înviat pe Bebiţă, eroul Revoluţiei Române.

N-a fost singurul. M-am pomenit trimis într-o tabără de „copii-eroi", undeva pe lângă Varna, în Bulgaria, alături de fel şi fel de copii-eroi, ca Porcu', Brecu şi Gerula (care se uitaseră la pornache pe video tot timpul cât a ţinut Revoluţia), de San, care păzise în mod eroic scara blocului de terorişti, şi de Limbă, partenerul lui de barbut, toate nopţile Revoluţiei (şmecheria era că-n felul ăsta puteau să-i jecmănească de bani pe proştii de ţigani care jucau barbut la beţie. San şi Limbă nu beau nimic, la sfârşit adunau toţi banii). Ştiam ce făcuse Romi, dar el nu s-a bulucit la statutul de copil-erou, ca alţii: Găină, de pildă, se îmbătase muci vreo cinci zile la rând, de nu le-a răspuns nici la telefon amicilor lui care voiau să-l bage şi pe el în afacerea cu tabăra bulgărească (pe ei îi băgaseră părinţii, că erau tovarăşi cu răspunderi,

aveau conexiunile care trebuie), de-a plâns apoi vreo zece ani de necaz că nu fusese şi el acolo, iar Bristena cu surorile ei fuseseră urcate de Papă în avionul de Paris, că şi alte ţări au oferit tabere pentru copile-eroine ca ele, nu numai Bulgaria. Neîmădă n-avusese parte de nimic, fusese plecat cu ai lui la ţară ca să taie porcul de Crăciun, dar marea surpriză a venit de la Varga. Plecase singură de-acasă joi, după miting, se dusese acolo unde-a fost greul mai greu, când interveniseră miliţienii, securiştii şi uslaşii, fusese seara la baricada de la Universitate, o luaseră cu duba, o bătuseră bine, o ţinuseră la zdup, aproape că muriseră părinţii ei de grijă, habar n-aveau unde era, iar când gaşca încercase s-o bage şi pe ea în afacerea cu diplomele de revoluţionari (ei trei îşi luaseră, îi făcuseră rost şi lui Găină, măcar cu atâta să se aleagă şi bietul de el din toate astea, după ghinionul cu Bulgaria), Varga se supărase rău de tot, ţipase la ei, îi făcuse-n toate felurile, ridicase ambasadele, le dăduse interzis chiar s-o salute, nemaivorbind să-i facă curte sau s-o conducă acasă (aveau şi ei obiceiul ăsta, cum avuseserăm şi noi la început). Când au reînceput cursurile la liceu, parcă prin februarie, nimic nu mai era la fel.

Facultatea de Arhitectură

— Am scăpat de dracu', bă Mihăiţă, şi-am dat de tac'su! Neîmădă era foarte necăjit. Îşi rupsese o bucată de inimă ca să plece şi să scape din ghearele Bristenei, iar odată ajuns la Şincai nimerise direct în ghearele uneia şi mai perfide, una, Nebraska, care-i dădea clasă Bristenei. Nebraska asta era o vedetă nu atât printre liceeni – deşi avea toţi liceenii Bucureştiului la degetul mic –, cât printre studenţi, lucru mare la vremea aia. Nebraska îl înrolase imediat pe Neîmădă în oastea ei de admiratori – deh, era căpitanul echipei de fotbal – şi-l căra după ea la toate petrecerile studenţimii, unde un licean obişnuit n-avea nicio şansă de acces (lasă că nici măcar nu ştia de ele!). Mie mi se părea că Neîmădă se alinta când ne povestea (mie şi lui Romi) cum îl duce Nebraska în locuri de care auzeam prima oară (la Drept, la Arhitectură, în Poli, în Regie, în Agronomie, la Medicină şi în multe alte locuri, n-am cum să-mi amintesc toate peripeţiile lui Neîmădă), dar el era chiar sincer: Nebraska pleca de la liceu cu târla de admiratori după ea, îi băga pe toţi grămadă la respectiva petrecere (numai ea ştia cum), după care îi ignora complet, dansa toată noaptea cu studenţii, făcea spectacol pe mese, iar la plecare îi lăsa pe-ăia cu buza umflată, îşi lua cârdul de şincaişti cărora le dădea voie s-o conducă acasă şi asta era

tot. Neîmădă, săracul, era acrit de condusurile astea acasă, îi ieşiseră pe nas, dar ce putea face?

Nimeni nu-i ieşea lui Nebraska din vorbă. Am cunoscut-o şi eu, Neîmădă avusese dreptate. Nu Bristena era cel mai rău lucru care i se putea întâmpla unui om în prima tinereţe.

Nu că eu nu sufeream ca un câine: „Făceai pe geniul neînţeles", mi-a zis ea mai târziu. Pe partea cu geniul nu ştiu dac-avea dreptate, sper că da, însă pe partea cu înţelegerea, adevărul era exact pe dos: începusem să înţeleg, iar înţelesul mă lovise direct în moalele capului. Nu fusesem deloc pregătit de ai mei pentru lumea reală în care trăiam, iar lumea asta reală era făcută din Porcu', Brecu, Gerula şi Găină, care preluaseră controlul asupra clasei (şi-n mare parte asupra liceului), în alianţă cu tovarăşa dirigintă şi restul tovarăşilor din cancelarie; toţi fuseseră de fapt nişte anticomunişti feroce, dar se prefăcuseră din motive tactice. Părinţii celor patru căcănari, ofiţeri de Securitate (şi mămicuţele, şi tăticuţii), organizaseră un Comitet de Salvare Naţională al liceului, din care ajunseseră să facă parte toţi profesorii şi aproape toţi elevii claselor a XII-a, cu nişte excepţii de tot râsul: Bristena, Varga şi cu mine. Pe Bristena n-o lăsase Papá să se bage (avea alte planuri pentru ea), Varga refuzase scârbită, îi trimisese pe toţi la dracu', iar pe mine nu mă-ntrebase nimeni (eram singurul din clasă care n-avusese nici măcar unul dintre părinţi în partid). Mămăligosul de Romi (în actul de naştere „Romulus", să nu uităm) se lăsase şi el dus de val până prin martie, când Târgu-Mureşul l-a făcut să se simtă dintr-odată foarte maghiar şi abia atunci a renunţat la Comitet, deşi îl făcuseră vicepreşedinte sau ceva de genul ăsta. Poate că toate aceste poltronerii nu m-ar fi lovit aşa rău la temelie, dacă n-ar fi fost acea pânză care mi se ridicase de pe ochi: ce altceva era Bristena decât o fată de securist? Cum ar fi putut toţi, dar toţi colegii mei de clasă să-şi petreacă cel puţin o vacanţă în străinătate, dacă n-ar fi fost copii de securişti? De unde învăţase San tehnici şi de sambo, şi de judo, şi de wing chun, şi de nu jitsu, şi de nunceak şi de multe altele, dacă toate astea erau interzise prin lege în comunism? Cum avusese Romi acces la lecţii de pian, că doar în apartamentele comuniste nu încăpeau piane? Cum de cele două proaste ale Bristenei îşi serbaseră zilele de naştere într-o „vilă de protocol", în fiecare an – nu că pe mine m-ar fi chemat vreodată? De ce Varga devenise dintr-odată ciumata profesorilor, după ce trei ani şi jumătate îi căutaseră în coarne aproape ca Bristenei? Unde

dispăruseră portretele şi lozincile de pe pereţi? Unde erau orele de învăţământ politic? Unde era Omul Nou?

După câteva zile în care am ascultat ce se vorbea, m-am închis în tăcere şi nu mi-am mai făcut auzită vocea piţigăiată până când am terminat liceul, nu c-ar fi murit careva de dor după ea. Cam tot prin martie, Bristena a venit la mine şi m-a rugat să o conduc iar acasă („Păpuşa, mi-e urât fără tine"), de parcă eu eram prost şi nu ştiam că până atunci o condusese domnul vicepreşedinte Romi, dar se certaseră după Târgu-Mureş şi postul rămăsese vacant; l-am reocupat, ce era să fac? San comisese inimaginabilul, cam în acelaşi timp, adică tot prin martie se repoziţionase ca iubit oficial al Vargăi, spre disperarea Bristenei, Porcului, Gerulei, Brecului şi Găinii, dacă pot să zic aşa, şi iată că pot. A fost o lovitură de maestru, clin care cei patru nenorociţi nu şi-au revenit niciodată: le-a fost prea frică să-ncerce să se bată cu el, aşa că l-au exclus din Comitet pe motiv de „absenţă la şedinţe", de parcă mai avea San timp de şedinţele lor.

Timpul! Dintr-odată am descoperit că aveam foarte mult timp. De învăţat, nu mai învăţa nimeni, se ştia doar c-o

1 aibă Comitetul grijă să luăm toţi bacalaureatul, la grămadă, că doar nu era să sufere copiii emanaţi din Revoluţie din cauza unui bacalaureat oarecare. O vreme ne-am temut de armată, adică de înrolarea obligatorie, în caz c-am fi picat examenul de admitere la facultate, dar a avut Comitetul (mă rog, ansamblul Comitetelor) grijă şi de asta; au fost înfiinţate nişte „şcoli postliceale", special pentru cei care urmau să pice (examenele erau încă foarte stricte), astfel încât să fie toată lumea fericită şi armata să se descurce cu recruţii de la ţară, să ne lase pe noi în pace – ceea ce s-a şi-ntâmplat, punct cu punct. Am lăsat învăţatul pentru mai târziu şi am început să-mi împart timpul între Bristena, gaşca lui Bebiţă, ping-pongul cu Romi, instructajele cu San (îl rugasem să mă înveţe şi pe mine câte ceva), doamna Geta şi petrecerile studenţeşti, la care mă lua Neîmădă, sub aripa lui Nebraska („Tre' să ieşi în lume, Mihăiţă, să te dezgheţi, nu vezi că eşti tâmpit ca o băşină?").

Au fost vreo trei luni bune, dacă las la o parte faptul că nu prea dădeam pe la liceu, unde mă simţeam ca-n ţară duşmană (deşi la Bristena acasă nu mă simţeam deloc!) şi n-aveam nimic de vorbit cu nimeni, îmi venea să-i omor pe toţi; Romi îmi dădea raportul despre ce se-ntâmpla pe-acolo, nu se întâmpla nimic, mâncau căcat în grup,

vorbeau întruna despre cât de fericiţi sunt c-au scăpat de odiosul dictator şi sinistra lui soţie, iar profesorii povesteau la ore despre inimaginabilele lor suferinţe din „ceauşism” (încă le era frică, nu spuneau că s-a terminat comunismul, doar „ceauşismul”; probabil că aşa veniseră indicaţiile „pe linie”, cum ar fi spus fosta tovarăşă dirigintă, actualmente doamnă – ştiuse Bristena ce ştiuse!). Într-o miercuri a început altă revoluţie, tot la Universitate, tot cu baricade, tot cu Varga în prima linie (de data asta era şi San cu ea, n-a mai păţit-o ca prima dată), tot cu mine neavând habar de nimic – eram la Casa de Sănătate, la bazin. A doua zi m-am grăbit să mă duc şi eu, să văd ce şi cum – eram sigur că Bristena avea iar interdicţie de ieşire din casă, am avut dreptate –, numai că mă boierisem între timp, n-am ajuns la prima oră, ca data trecută, am ajuns ceva mai târziu, cred că era după ora nouă dimineaţa, dacă nu chiar mai târziu. Când am ieşit de la metrou, la Universitate, am găsit piaţa plină de mineri, câteva sute, poate câteva mii, nu ştiu. Era un peisaj adevărat: cât vedeai cu ochii, numai mineri, tolăniţi pe iarbă, pe asfalt, pe bănci, pe unde apucase fiecare, mâncau paté din conserve cu pâine, mi-au dat şi mie, am mâncat şi eu cu ei, că mi-era foame („De ce nu eşti la şcoală, măi pulică?” „Ne-a trimis profesoara de istorie aici, să vedem istoria pe viu, a zis că voi faceţi istorie!” „Aşa, mă! Ia şi mănâncă”); m-a ajutat faptul că eram în uniforma de liceu, cu matricola pe mânecă, regulamentar, că altfel era jale. Minerii băteau pe oricine era „în civil” şi trecea prin piaţă, pe motiv că de ce nu este la serviciu, de ce se plimbă creanga în loc să muncească? Nu toţi trecătorii îşi luau bătaie, unii scăpau după ce se lăsau legitimaţi de mineri, percheziţionaţi şi ofereau o explicaţie plauzibilă, aşa ca mine („Sunt în delegaţie”, „Lucrez la institut”, „Am ieşit după covrigi, sunt în pauza de masă”). Pentru orice localnic ar fi fost clar că textele erau cusute cu aţă albă, dar minerii le înghiţeau pe nemestecate, cât timp vedeau că potenţialei victime îi este frică şi arată respect pentru autoritatea lor. Ochelariştii, bărboşii, pletoşii, ţiganii şi femeile aveau mai puţin noroc, de obicei o încasau, dar cel mai rău era de cei (nu prea mulţi) care îndrăzneau să-i certe pe mineri şi să le spună că nu fac bine ce fac; pe ăştia îi băteau rău cu bâtele, iar pe ţigani îi băgau în dubele jandarmilor, ca să-i ducă jandarmii la zdup şi să-i bată înc-o dată şi-acolo. M-am

Idiniieii Mi n palm ore prin mulţimea aia de mineri, am a. Îi „i i ascult cum vorbesc, fie între ei (de-ale lor, din abataj, cei mai în vârstă),

fie către bucureşteni. Minerii tineri, mai ales, îşi aflaseră abilităţi oratorice, stătea câte unul căţărat la gura metroului sau în cadrul vreunei vitrine sparte şi ţinea discursuri („Raţiu este cel mai mare dictator!"). Când şi când, printre ei trecea o maşină cu portavoci montate pe capotă: „Sunt Miron Cozma, liderul minerilor din Valea Jiului! Ortaci, nu răspundeţi la provocări!". Altceva nu spunea, doar atât, iar şi iar şi iar. Eu unul nu vedeam nicio provocare, oamenii erau îngheţaţi de frică, dar m-am întâlnit cu San şi Varga, şi ei îmbrăcaţi în uniformă. Am aflat dup-aia că veniseră direct de la liceu. Se ţineau de mână:

— Hai cu noi la Arhitectură.

Ştiam prea bine unde e Arhitectura, dar nu-mi trecuse prin cap să mă duc încolo, parcursesem în lung şi-n lat doar cele două bulevarde care se-ncrucişau la Universitate. Am mers toţi trei, am intrat pe Academiei:

— Ce-i acolo?

— O să vedem. Acolo a fost cel mai rău. A fost prăpăd. Atunci am aflat că şi Varga începuse să meargă la petrecerile studenţeşti, după ce-i pusese pe liber pe cei patru foşti căţeluşi ai ei, dar că mergea singură, fără San. Mergând, i-a explicat şi lui ceea ce eu ştiam deja, de la Neîmădă, via Nebraska: studenţii nu erau egali între ei. Pe ţopârlanii de la Metalurgie nu-i băga nimeni în seamă, în schimb, Medicina şi Dreptul aveau un statut exact opus, chiar dacă Dreptul era infestat cu copii de securişti (dar nu ei dădeau tonul acolo). Politehnica era o lume în sine, cu Automatica şi Electrotehnica în vârf, iar Universitatea era ceva mai otova, cu Matematica şi Limbile Străine oarecum mai respectate şi cu Geologia, nu ştiu de ce, prost văzută (am cunoscut mulţi geologi de-atunci, tot mergând pe munte, şi toţi mi-au spus că nu era aşa, că facultatea lor era foarte bună, foarte grea, foarte frumoasă, că ei ca studenţi erau foarte uniţi şi s-au distrat teribil. Se poate. Dar erau ţinuţi la o parte de ceilalţi studenţi de-acolo, ştiu ce vorbesc, am văzut cu ochii mei; cel puţin la petreceri, aşa era). Însă peste toţi, fără discuţie, erau studenţii de la Arhitectură. Nu era o diferenţă, era o ruptură de nivel; nu ştiu să spun de ce, din ce motiv.

San auzise de la mineri că imediat ce coloanele lor au intrat în Piaţa Universităţii, prima dată s-au dus la Facultatea de Arhitectură, au intrat peste studenţii şi profesorii dinăuntru şi i-au schilodit în bătaie, apoi au distrus cu rângile şi topoarele câteva săli de curs, laboratoare,

cabinete, vitrine şi o mare parte din instrumentar. San zicea că minerii bătrâni care povesteau asta păreau cam ruşinaţi de ce făcuseră „ortacii" lor, dar îi scuzau (ei între ei) spunând că-s „tineri", şi aşa şi erau, că i-am văzut şi eu: tineri. La intrarea în facultate, cea dinspre Academiei, printr-o mare de cioburi de sticlă se plimbau ţanţoşi câţiva tineri d-ăştia, explicându-le bucureştenilor adunaţi acolo (raportul era cam de 1 la 10 în favoarea bucureştenilor, cărora le era însă frică şi să deschidă gura) de ce le-au bătut pe studente: „Era una, o pitică, ţipa ca din gură de şarpe, păi, este frumos aşa?". San, inconştient ca de obicei: „Da' de ce ţipa?". Întrebarea l-a-ncurcat pe miner, care se uita stupid, cu gura căscată, spre zona de unde venise întrebarea (n-avea de unde să ştie cine o pusese, că în faţa lui era multă lume, un zid de oameni). Un ortac încă şi mai tânăr, ştirb, saşiu, i-a sărit în ajutor, a oferit o explicaţie competentă: „Că n-avea pulă, d-aia ţipa". Cineva din mulţime a prins curaj şi-a mai pus o întrebare: „Numai pe studente le-aţi bătut?". Saşiul a rânjit, a plescăit cu gura plini –!< iliv. i „Ba pe băieţi i-am bătut până s-au căcat p «i l i. În cu pantalonii plini de căcat şi de pişat şi tot le mai dădeam. Le-am dat să se sature, păi, ce puia mea". A intervenit celălalt, grav: „Le mai dădeam, le dădeam până-i omoram, da' i-au luat jandarmii cu duba. O să-i împuşte mâine". „De unde ştii c-o să-i împuşte?" „Păi, aşa ne-au zis", a precizat ştirbul, „că altfel nu-i lăsam până nu erau gata".

Mai stăteam, că discuţiile erau instructive, dar San a hotărât să plecăm când a văzut-o pe Varga cu ochii-n lacrimi. Mare mirare că şi-a putut ţine gura atunci şi nu le-a zis câteva minerilor, după cum se schimbase în ultimele luni! Sau chiar era cu totul altă persoană, sau o văzusem eu timp de trei ani jumătate strict prin ochii Bristenei, nu ştiu care-o fi adevărul, chiar dacă-l bănuiesc. Mirare şi mai mare că năbădăiosul de San a scăpat întreg, fără nicio zgârietură, din toată ziua aia, ceea ce, vai, nu pot să spun şi despre mine. Trebuie să fi fost foarte târziu, ne pregăteam să cam plecăm spre casă, mai tândăleam, că nu ne venea să ne despărţim şi mai ales să plecăm din mijlocul acţiunii, noroc ca ăla mai rar: uniformele noastre, urâte şi sărăcuţe cum erau, ne protejau fără greş în mijlocul unui oraş cuprins de teroare. Merseserăm peste tot, de la Piaţa Aviatorilor la Piaţa Unirii, pe tot axul central, ore şi ore, vorbiserăm cu o grămadă de mineri (cu cei bătrâni, pe tineri îi evitam; Vargăi i-am interzis eu să vorbească, minerii reacţionau imprevizibil în contact cu femeile tinere, peste tot răsunau

două cuvinte, părea să fie un fel de imn al minerilor: „curve” şi „pizde”, „pizde” şi „curve”. Nu ştiu ce le spuseseră dresorii lor, dar, dacă a existat o revoluţie antifeministă în istorie, atunci aia a fost), aflaserăm câteva variante (puţine) ale „narativei” lor („Apărăm democraţia de fascişti”), iar de hrănit şi de băut apă, tot ei ne hrăniseră şi ne potoliseră setea; n-aveau mâncarea lor, când şi când treceau maşini de aprovizionare, îi alimentau cu pâine, apă şi conserve. Numai că la un moment dat San s-a dus să facă pipi, undeva într-un gang, cum făceau şi minerii, că n-aveau unde; m-a pus dracu’ să fac pe ironicul, vorbind către Varga (credeam eu), fără să-mi dau seama că ne aflam în continuare într-o mulţime în mişcare; lentă, dar mişcare, toţi se fâţâiau de colo colo, în permanenţă trecea cineva pe lângă tine, prin faţa sau prin spatele tău.

În cazul ăsta, prin spate. Varga era trasă la faţă, se uita în gol, epuizată emoţional, şi am vrut s-o încurajez c-o glumiţă, cum făcusem de atâtea ori cu Bristena: „Vom muri şi vom fi liberi”, i-am zis, cu intonaţia care trebuia, ca ea să înţeleagă ce vreau să spun. Varga nici nu m-a auzit, în schimb, m-a auzit un miner care trecea prin spatele meu şi mi-a tras o rangă-n moalele capului. Mi s-a stins pe loc lumina, n-am ştiut absolut nimic, doar o durere fulgerătoare, orbitoare, din creştet până-n noadă, şi apoi nimic, negru, neant, pauză. Acum, ghinionul tânărului cu ranga a fost că violenţa deja încetase, poate nu de tot, dar aproape, nu mai bătea nimeni pe nimeni, toată lumea era obosită, minerii îşi cam făcuseră poftele, bucureştenii se răriseră, se duceau acasă, minerii rămâneau singuri şi nu prea ştiau ce să mai facă. La ţipetele Vargăi au venit imediat alţi mineri dimprejur, care l-au luat la întrebări pe tânăr, că de ce-a dat: până să deschidă prostul gura, Varga a turuit ca o mitralieră că băiatul ăsta (adică eu, întins pe jos) este copil-erou al Revoluţiei Române, c-a fost trimis într-o tabără specială de eroi răniţi în Revoluţie, că uite ce-a păţit (mi-a suflecat cracul pantalonului ca să le-arate eroica mea cicatrice de spărgător de geamuri), că profesoara noastră de istorie ne-a trimis

I” < i.il i. is¡l vedem istoria pe viu, tot cercul de mineri.1 apucat să-l certe pe ortacul lor, care se apăra doar cu „Am crezut că băiatu’ face mişto”, mai să-l apuce plânsul. M-a luat în braţe ca pe-o cârpă şi-a pornit în procesiune, cu Varga după el şi cu tot cârdul de ortaci, până la prima casă, unde-au intrat toţi în curte, au ieşit locatarii, mi-au spălat căpăţâna cu apă, au adus feşe, Varga m-a bandajat cum s-a priceput,

minerii dimprejur dădeau sfaturi, cel cu ranga smârcâia, îi era ruşine, se pare c-a fost un circ întreg, îmi pare foarte rău că l-am pierdut. Oi fi fost eu centrul atenţiei, dar degeaba, că nu pot să relatez nimic în mod profesionist, ca un reporter de teren: zăceam acolo pe trepte, în fund, cu picioarele întinse, sprijinit din spate şi din părţi de locatari şi de mineri (cel puţin aşa eram aşezat când m-am dezmeticit), cu Varga stropindu-mă cu apă pe faţă şi întrebându-mă mereu: „Eşti bine, da? Spune-mi că eşti bine!". Cam la momentul ăsta m-am trezit, m-am uitat la lume cu ochi străini şi goi şi-am spus primul lucru cu sens din toată ziua aia: „Eu mă duc la mine-acasă". Asta ar fi trebuit să spun de la-nceput, ar fi fost mai bine pentru mine, dar nu şi pentru voi, că nu mai aveam ce scrie.

Am plecat spre metrou cu toată târla, care până la gura metroului se subţiase la doar două persoane: Varga şi minerul cu pălitura, care-a ajutat-o să mă coboare pe scări şi-a aşteptat cu ea până a venit metroul, moment în care Varga susţine că i-ar fi spus: „Mulţumesc, de-aici mă descurc. Du-te şi tu acasă, duce-vă-ţi toţi acasă. Aţi venit degeaba, mai rău aţi făcut. O să vedeţi", discurs asupra căruia am mari dubii, foarte mari dubii, dubii imense. În primul rând, Varga nu vorbea aşa. În al doilea rând, ceea ce ştiu ştiu de la San, nu de la ea. În al treilea rând, din motive clare, San avea propriul său interes să reconstruiască în imaginaţie toată acea parte a serii, având în vedere că Varga l-a uitat în gang, cu minerii micţionatori, iar toată acţiunea s-a desfăşurat în deplina lui absenţă. În al patrulea rând, tot ce mi-a povestit San mi se pare destul de implauzibil; de exemplu, unde era gangul? Unde era casa? Unde era gura de metrou? Teoria lui e că gangul era undeva pe la Coloane, casa era cea dintre ASE şi bulevardul Dacia, iar gura de metrou ar fi fost cea de la Romană. Toate astea nu se potrivesc aproape deloc cu ce ţin eu minte, cel puţin până-n clipa în care am deschis gura pentru emiterea ironiei cu ghinion; nu ştiu unde eram, dar în niciun caz pe la Romană. Habar n-am cine minte şi cine nu, dar nu sunt eu ăla.

M-am mai ofilit de vreo două-trei ori în metrou, dar, când am ieşit la noi în Berceni, la suprafaţă, aerul rece mi-a făcut bine, m-a înviorat. Ne-am suit în troleibuz, unde lumea se făcea că nu se uită, deşi toţi trăgeau cu ochiul pe furiş, am coborât după trei staţii, i-am arătat Vargăi blocul, nici n-a vrut s-audă să mă lase să merg singur, ding-dong, a sunat la sonerie şi m-a livrat maică-mii, la etajul trei; în

clipa respectivă trebuie că iar mă ofilisem, că nu știu să fi auzit nu prea tandrul lor dialog, știu doar că m-am trezit în baie, stând pe marginea căzii, cu soră-mea pregătindu-și foarte încântată foarfecile, clemele și acele.

— Ce dracu-i asta?

— Fața ta, prostule.

— Văd și eu că-i fața mea, dar asta?!

— Bandajul, nu vezi?

Nu era nimic de râs, dar chiar și-acum mă bufnește râsul când îmi amintesc ce-am văzut în oglindă. Varga îmi înfășase capul pe sub fălci, cum arată în desene animate suferinzii de măsele, și consumase tifon la greu, nu se zgârcise. În creștet îmi făcuse o mare fundă, ca să țină lis i< i. Îi. i construcția, dar, cum în creștet era și rana, funda umpluse de sânge și se pleoștise, fiecare jumătate a ei coflecindu-mi-se tandru peste câte o ureche. Cursese destul de mult sânge, așa că purtam pe cap un fel de cască de tifon, sus roșie, jos albă, udă sub bărbie, unde se strânsese scuipatul scurs din gură. Da, arătam. Eram bun de scenă.

— E foarte frumoasă, zice soră-mea.

Îmi tăiase cu foarfecă toată construcția, umbla acum în creștet c-un șomoiog de vată ținut în pensă, ca să cureţe sângele închegat. N-avea iod, folosea spirt, ce putea să facă.

— Care fată?

— Bristena, care.

— Păi, de unde-o știi tu pe Bristena?

— Ea te-a adus, prostule. Erai moale ca o cârpă.

— Asta nu-i Bristena. Habar n-ai!

— Cum adică nu-i Bristena?

— Adică nu e. Asta-i o colegă.

— Și Bristena nu-i colegă?

— Ba da, da' n-auzi că asta nu-i Bristena?

— Da' cum e Bristena?

— Frumoasă.

— Vezi? Ea te-a adus.

— N-auzi că asta nu-i Bristena? Surdă ești sau ce-ai?

— Surd-oi fi, fratelo, da' tu ești lovit la cap. De unde știi că nu-i Bristena?

— Bristena-i brunetă.

— Deci ea te-a adus.

Avea soră-mea dreptate. Și Varga era brunetă. Am renunțat.

— Mai ai mult?

— Ți-ai revenit?

— Da. Mai ai mult?

— Am curățat, gata. Acuma cos.

Catgutul era putred, cine știe cât fusese păstrat în depozitele comuniste ale liceului sanitar până să-l fure soră-mea; ani, decenii? Marfă chinezească, de import, așa ceva se economisea cu disperare, măcar că era materie organică, nu le păsa comuniștilor de fleacuri ca „termen de valabilitate" și alte d-astea. Era o vorbă populară, „Asta avem, cu asta defilăm!"

M-a cusut de vreo trei ori până să se prindă că, orice făcea, așa tot se rupea la sfârșit, când încerca să strângă; a regândit repede problema:

— Lasă, că e bine și-așa.

„Și-așa", adică spintecătura din creștet urma să rămână deschisă și să se vindece în timp, să prindă coajă și să se închidă „natural", mi-a explicat ea.

— Păi, și eu cum umblu cu capu-n halul ăsta? Măcar dacă eram mai înalt.

— Pui șapcă. Lasă, că nu-ți stă rău: parcă e-o păsărică de fetiță. Oricum ești tu în limbă după Bristena asta, acum sunteți amândoi la fel.

Evident că exact atunci a sunat Bristena la telefon („Păpușa, ești bine?"), ca să pot încheia și eu joia aia c-un raport de front. În sfârșit reintram în cărți.

Cățelu

Numai că Bristena a lipsit de la petrecerea de absolvire: se măritase c-un om care avea o casă în Cățelu. Cumva, vestea nu mi-a priit.

Am încercat să fac figură frumoasă la petrecerea aia, am depus eforturi, rezultatele n-au fost pe măsură. Îmi venea permanent să plâng, San și Varga n-au venit deloc, Romi a stat foarte puțin și-a plecat acasă, eu am rămas cu Porcu'. Ce mizerie, ce murdărie, ce sărăcie: fac un salt peste ani și mă văd în hotelul Casa Rusu de lângă Petroșani, unde am luat o noapte de cazare cu Dottore, ca dimineața să prindem

prima cursă a telescaunului şi să reuşim s-ajungem la Rânca într-o singură zi (am şi reuşit, a fost pe muchie de cuţit); trebuie să fie iunie 2009. Stăm întinşi în paturi, fiecare cu berea lui, când auzim zgomote de-afară: scoatem capetele pe fereastră, în curte are loc petrecerea de absolvire a celor de-a XII-a din liceul Eminescu, din Petroşani. Haine de firmă, maşini, ţinute, foc de tabără, artificii, şampanie, formaţie de coveruri, chelneri cu apetitive, mă rog, prom euroatlantic al middle-class-ului, nu ştiu cum să spun, dar, dacă mă întorc în iunie 1990, la liceul Creangă din Bucureşti, văd: o sală de clasă (a noastră) cu băncile trase pe lângă pereţi, două navete de Pepsi, un casetofon lipit cu scotch pe catedră, pe Brecu care dansa break-dance de unul singur, pe Găină şi Gerula care făceau tandreţuri cu cele două proaste ale Bristenei şi pe Porcu' în extaz, povestindu-le colegilor ceva mai creduli, adică tuturor colegilor: „Şi le-am futut p-amândouă! Zi, Mihăiţă, că erai de faţă". Se referea la o aşa-zisă aventură erotică din tabăra de copii-eroi de lângă Varna, unde, zice-se, Porcu' se lăsase închis în camera unde dormeau două fete mai rele de muscă, în cealaltă aripă a hotelului (eroi sau neeroi, o tabără e-o tabără, adică băieţii şi fetele aveau dormitoare separate şi doar sala de mese era la comun), petrecând astfel o noapte de vis, cel puţin în propria lui variantă. Nu pot să confirm sau să infirm nimic, tot ce pot să spun este că Porcu' a dat năvală dis-de-dimineaţă la noi în cameră (eu nimerisem cu el şi cu Limbă, bonjour tristesse), a dat uşa de perete şi-a răcnit ca pompierul: „Sculaţi, bă, că le-am futut p-amândouă!". Că Porcu' n-a dormit cu noi în cameră în noaptea aia, indubitabil; că ar fi făcut sex cu Laura şi cu Maria (zisă „Măluş") e posibil, dar puţin probabil. Singurele martore oculare, Laura şi Măluş, susţin până-n ziua de azi că da, dobitocul s-a lăsat încuiat pe dinafara hotelului în noaptea aia, şi că da, a reuşit să ajungă până în balconul camerei lor de la parter, dar că acolo ar fi petrecut noaptea, ele doar ajutându-l să nu moară de frig (era ianuarie, să nu uităm) cu nişte pături pe care i le-ar fi aruncat pe geam. Mai mult nu ştiu nici acum, cum nu ştiam nici atunci, la petrecerea de absolvire, dar, cum Porcu' mă ameninţase că mă rupe cu bătaia dacă nu-i confirm varianta, am dat şi eu din cap că da, le-a futut p-amândouă. Ce era să fac?

O umilinţă ca mariajul Bristenei nu vine singură. Că nu-mi spusese, că nu spusese la nimeni; că-l scosese din pălărie pe latifundiarul din Căţelu; că nu venise să-şi vadă notele de la

bacalaureat, că nici măcar nu mă sunase ca să i le spun, că sunasem eu din proprie inițiativă și i le spusesem Deciei (a cărei voce jenată o pusesem pe seama fiolelor, la acel moment); că mersese acasă la Romi și fusese prezentată familiei, inclusiv bunicii, matriarhăi; că nici chiar gașca lui Bebiță nu știuse absolut nimic și doar băieții de la bloc știu totul; dar că Bristena a găsit de cuviință să o delege pe „doamna" dirigintă să facă anunțul, asta mi-a spart digul rău de tot („Copii, fetelor, am un anunț de făcut! Colega voastră – că, nu-i așa, este și rămâne colega voastră, pentru că, nu-i așa, sunteți și veți rămâne întotdeauna un colectiv – absentează azi, de la această reuniune a voastră și a noastră, pe deplin motivat: s-a măritat de curând și s-a mutat din București, în noul ei cămin, într-o localitate apropiată. Să-i urăm cu toții «Casă de piatră», așa cum este tradițional!" „Păi, cum să-i urăm dacă nu-i aici?", a zis Porcu' și-am simțit că el a spus singurul lucru care era de spus, nu eu, nu Romi). Nu-mi amintesc să fi urat cineva ceva in absentia, în niciun caz ceva despre vreo casă, nici de piatră și nici altcumva; nimeni, nici chiar cele două proaste ale ei sau, mai corect spus, „cele două foste proaste ale ei", pentru că după acel moment au procedat cum procedau egiptenii cu faraonii: au șters-o din istorie. Pur și simplu gagicile astea două (acum femei, de mult femei), pe care le mai văd din când în când, „nu-și aduc aminte" de Bristena din liceu. „A, da, parcă… vag…", asta e limita, mai mult nu scot de la ele (de fapt, de la una singură; de la cealaltă nu scot nimic). Și eu, și Romi eram roșii ca racii, jigodia de „doamnă" se bucura nespus (părinții lui Romi fuseseră comuniști, dar nu români, ai mei fuseseră români, dar nu comuniști – Romi și cu mine îi stricaserăm „omogenitatea colectivului"), se uita aproape numai la noi doi când dădea din gură, din când în când plescăia și-și înghițea, la propriu, saliva, în viața ei de „dascăl" (așa-și spunea), ăla a fost un moment mare, un moment inubliabil.

Fiecare a reacționat în felul lui. Romi s-a dus acasă, n-a plâns, dar a hotărât să plece în America; eu nu m-am dus acasă, n-am plâns, dar am plecat din clasă după „doamna" dirigintă și m-am umilit în fel și chip (atunci mi-am dat seama ce resurse de limaxitate are-n el un sclav), până am scos de la ea tot ce știa, nu că știa prea multe: Bristena se măritase c-un om care avea o casă în comuna Cățelu. Nu, nu știa cum îl chema pe om. Nu, nu știa unde anume în Cățelu. Nu, nu știa când anume se măritase („zilele-astea"). Tot ce știa aflase de la Maica:

dăduse telefon ca să obţină o promisiune de bani din partea familiei Bristenei pentru „încheierea de an şcolar" (adică pentru petrecerea profesorilor cu această ocazie), dar avusese ghinionul să nu fie Papá acasă, iar Maica, neştiind rosturile Comitetului, îi spusese că fata ei nu „contribuie", pentru că nu vine, pentru că s-a măritat. Punct. Mai mult nu aflase „doamna".

M-am întors în clasă, am făcut act de prezenţă pe-acolo, l-am ţuţerit pe Porcu', am zâmbit tâmp la glumele idioate ale proastelor Bristenei („Păpuşa, ţi-ai pierdut păpuşa?" etc.), pe urmă m-am făcut că mă duc acasă şi m-am dus la bazin. Ce era să fac? Abia când am rămas singur cu doamna Geta am dat drumul la lacrimi, şi plângi, şi plângi! M-a liniştit după o vreme cum s-a priceput – se cam pricepea – şi mi-a promis c-o să-i dea ea misterului de cap, c-o să afle ce şi cum; aici vine o stupefacţie de-a mea din prezent, că nu mi-a dat atunci prin minte să mă-ntreb prin ce magie o să afle doamna Geta „ce şi cum" despre proaspăta doamnă Bristena of Căţelu. Serios. Atâta încredere aveam în ea, că nu m-am întrebat şi n-am întrebat-o cum va proceda ca să afle. Pur şi simplu m-am liniştit, m-am dus acasă şi m-am culcat. N-am dormit mult, m-a trezit Neîmădă să mă ia la fotbal, că iar n-aveau portar;

cam la fel păţise şi el cu petrecerea de la Şincai – Nebraska trecuse pe-acolo, îi pupase pe toţi băieţii şi plecase spre Club A. Decât să rămână acolo şi să danseze cu echipa liceului şi cu urâtele lor din galerie, Neîmădă venise şi el acasă, se schimbase şi pleca spre terenul din cartier. M-am dus cu el să jucăm cu ţiganii, măcar n-am stat degeaba.

Asta nu-i o carte de-aia cu mistere, aşa că iată cum a fost cu măritişul, din sursă sigură, adică de la Bristena personal: pe individ îl chema Ilie, era un tânăr de viitor, coleg de muncă cu Papá, astfel că între mire şi mireasă diferenţa de vârstă era de doar 26 de ani, iar casa din Căţelu fusese clădită de Papá între februarie şi iunie, astfel că era locuibilă, dar încă neterminată (la parter se locuia, la etaj se lucra). Motivul nunţii era clar, dar nu şi al grabei: Bristena îi fusese „promisă" acestui Ilie cu ani în urmă, încă de când Ilie începuse munca sub ordinele lui Papá, dar nunta fusese amânată de mai multe ori, până îşi va fi luat Bristena bacalaureatul (spre nemulţumirea lui Ilie, care se temea că, odată cu Revoluţia şi cu schimbarea de regim, Papá va încerca să-l „ardă"). Un alt detaliu picant era că Ilie avea un ochi de

sticlă (dreptul), numai că acum trebuie să fac un ocol şi să explic câte ceva: luna iulie a fost lipsită de evenimente, cu excepţia faptului că San, Neîmădă şi cu mine am picat admiterea la facultate şi ne-am apucat să „învăţăm" pentru admiterea la postliceală, unde examenele erau în toamnă (Romi luase la facultate, ajunsese la cea mai prestigioasă formă de învăţământ din România anului 1990, cu excepţia Arhitecturii: „Departamentul" de la Politehnică, ceea ce mie mi-a schimbat viaţa, dar nu şi lui Romi); după ce-am aflat că picaserăm, ne-am împrăştiat care-ncotro: San cu Varga au plecat de-acasă şi s-au mutat la nişte prieteni de-ai lui care-aveau un fel de gospodărie ţărănească pe lângă Lacul Morii, Neîmădă s-a dus cu ai lui la ţară, la gospodăria de-acolo, iar eu am plecat la mine la ţară, la muncă. I-am povestit lui Suru câte toate, în timp ce-l ţesălam, iar el fornăia şi-şi lăsa urechile pe spate, ca să-mi arate că-nţelege cât de stupidă este specia umană; îi curăţăm coada de ciulini, el se băşea, comunicându-mi astfel părerea lui despre dragostea mea; îi verificam copitele, îi mai ciocăneam caielele potcoavelor, să nu joace, el scutura din coamă şi eu pricepeam că nu e de acord cu mine asupra morţii lui Bebiţă (avea dreptate). Cei de-acolo, unchii mei, erau fericiţi când veneam şi se rugau să stau cât mai mult, că, atât timp cât eram acolo, Suru se purta disciplinat şi muncea cât şapte, fără nazurile lui obişnuite (dacă n-ar fi fost nişte ţărani tâmpiţi, le-aş fi spus că secretul era să nu-l mai bată) şi-ntr-adevăr aş fi stat, dacă nu ar fi avut loc un eveniment unic în istoria localităţii Ghijasa de Sus: la poştă s-a primit o telegramă. Aşa ceva nu se mai întâmplase de la colectivizare.

Telegrama îi era adresată lui Augustin Oprean şi conţinea două cuvinte: „sună. mă". Am lăsat acea comunitate neolitică să dezbată sensul telegramei, i-am zis lui bunică-meu că am treabă la Sibiu şi am plecat pe jos, peste dealuri, până în Nocrih, de unde m-a luat o maşină la autostop şi m-a lăsat în oraş. A durat ceva pân-am găsit un telefon public funcţional, dar am găsit şi-am sunat:

— Bună, Mihai!

— Bonjour, Decía.

— A zis Bristena că s-o suni la numărul ăsta, dar numai după ce îţi confirmă ea că e singură acasă.

— Păi, cum să-mi confirme că e singură acasă, dacă nu-mi dă voie s-o sun?

— O sun eu.

Am revenit la Decia în câteva minute, am primit undă verde, am sunat:

— Bonjour, păpușa.

— Bonjour.

— Vreau să te văd, păpușa.

— Pentru?

— Să-ți dau ce e-al tău. De-aia.

Am amuţit ca un lin scos din mâl. Tinca tinca.

— Sunt în Sibiu, Bristena. Pot să ajung la București în două zile.

— Hai. Ai grijă de tine, păpușa.

Nu-mi amintesc prea bine cum m-am întors la Ghijasa, ce i-am spus lui Suru (știu doar că m-a mușcat cu buzele de mână, cum făcea el când știa că plec), ce le-am spus rudelor, bunicului, băieților din sat, de unde m-am împrumutat de bani (cred că ei au pus mână de la mână, s-au mobilizat, săracii), cine m-a dus până la gara din Sibiu, cu ce tren am venit (erau numai două, unul pe Valea Oltului, unul pe la Brașov, mereu trebuia să fiu atent să nu le-ncurc), ce le-am explicat alor mei despre întoarcerea mea intempestivă, cum am petrecut următoarele zile lipit de telefon, aşteptând. Enfin:

— Bonjour, păpușa.

— Bonjour.

— Ne vedem undeva?

— Unde?

— Asta te întreb. Undeva singuri.

— Singuri?

— Singuri, da. Să nu ne deranjeze nimeni, să nu vadă nimeni când venim şi plecăm. Înţelegi?

— Unde?

— Asta te întreb eu pe tine, nu tu pe mine. Unde să ne vedem noi doi şi să nu ştie nimeni?

— Nu știu.

— Păi, află. E momentul tău, păpușa. Pa, te pup.

Emoţiile omeneşti îşi pierd înţelesul dacă-s scoase din timpul lor. Bristena îmi cerea imposibilul, pentru că era 1990, că, dac-ar fi fost 2018, să zicem, imposibilul ăsta era perfect posibil şi chiar extrem de uşor, costa doar nişte bani; dar atunci? Nu aveam absolut nicio soluţie, nu exista vreo soluţie, aşa că n-am avut ce face: m-am dus la bazin. Mi-am luat o palmă de la doamna Geta, o mare supărare de scurtă

durată, o evacuare de urgenţă („Ieşi în pizda mă-tii-afară”), o interdicţie („Să nu te mai prind vreodată pe-aici”), după care au urmat un telefon şi o convocare la lot („Familia Nedelcu?” „Greşeală”. „Cine era?” „Greşeală”. Era codul de comunicare, am lăsat să treacă cinci minute şi-am sunat eu la Casa de Sănătate, ca de obicei). Nu trecuseră nici câteva ore de la palma aia, un om mai puţin tembel s-ar fi întrebat cum de şi-a schimbat ea părerea aşa repede, dar eu nu m-am întrebat, nu atunci. Atunci am spus „da” la toate:

— Adu-o p-aia mâine aici, dar fii atent: intraţi în cabinetul meu pe rând şi ieşiţi pe rând, nu amândoi deodată!

— Da.

— Tu primul, ea după tine, şi când intraţi, şi când ieşiţi.

— Da.

— Eu o să fiu aici, la bazin, sper să fie puţină lume, poate chiar deloc, mâine la prima oră.

— Da.

— Îţi las în dulap prosoape şi cearşafuri, ştii unde sunt, da?

— Da.

— Faceţi duş când ajungeţi în sală, ca şi cum v-aţi pregăti să intraţi în bazin, tu la duşurile voastre, ea aici, la femei, apoi mergeţi pe lângă bazin direct în cabinet, nu vă uitaţi nici la stânga, nici la dreapta, da?

— Da.

— Ea să aibă casca pe cap şi ochelarii de înot. Se uită numai în jos şi merge direct la uşa cabinetului medical, îi explici tu clar topografia locului, dar nu-i desenezi nimic, clar? Să ţină minte, da?

— Da.

— Cheia e în uşă, încui tu pe dinăuntru, laşi cheia în broască, n-o scoţi.

— Da.

— Eu citesc, nu mă uit la ea. Trece pe lângă mine, nu mă cunoaşte, n-o cunosc.

— Da.

— Când ieşiţi, mergeţi amândoi la duşuri, ea pleacă la vestiare şi de-acolo pleacă în treaba ei, tu după duş intri în bazin şi-ţi faci norma, nu ştii nimic, nu te interesează, ai venit la antrenament.

— Da.

— Când o să fii aici, cu ea, n-o să te emoţionezi? Ştii ce-ai de

făcut?

— Da.

— Să văd.

Am crezut că n-o să pot adormi în noaptea aia, dar am dormit totuşi după câteva ore de agitaţie (vară, cald, greieri), iar cu Bristena m-am întâlnit în Piaţa Unirii, în aglomeraţie. Avea o eşarfă la gât, ochelari de soare, şapcă, se tunsese, mi-a făcut semn din cap s-o iau înainte (nu mă ştia, n-o ştiam), am mers până la Casa de Sănătate ca măgarul şi oaia (eu înainte, ea după), am respectat punct cu punct instrucţiunile, am deschis uşa cabinetului medical, am scos un prosop, m-am şters, m-am aşezat pe patul îngust şi tare, a intrat şi ea:

— Mi-a fost dor de tine, păpuşa.

Tremuram ca un bolnav de malarie, am şters-o cu un prosop curat, am încercat s-o ajut să-şi scoată costumul de baie, dar n-am fost în stare. Mâinile îmi clănţăneau în acelaşi ritm cu mandibula, eram armonic.

— Lasă că mi-l scot singură.

Tot singură mi-a scos şi slipul, întocmai ca doamna Geta:

— Of, păpuşa, păpuşa.

Nu ştiu dacă m-am descurcat bine sau prost, că Bristena şi cu mine n-am vorbit nimic, niciodată, despre dimineaţa aia, dar ştiu c-am urmat pe mai departe indicaţiile primite şi îmi făceam conştiincios bazinele, când doamna Geta mi-a făcut semn să ies din bazin. Am ieşit, se dusese spre cabinet, m-am dus după ea, am intrat, mi-a făcut semn să închid uşa, am închis-o:

— Ce-i asta?

M-am uitat. Vedeam ce e, dar mintea mi se blocase.

— Ce e, mă, porcăria asta?

Era clar ce era, dar evidenţa-i una şi acceptarea-i alta.

— N-ai zis, mă, că-i măritată?

Aşa zisesem.

— Doamne Dumnezeule Cristoase Iisuse, ce dracu' facem acuma?

Nu aveam nicio idee.

— În ce m-ai băgat, mă, nebunule?

Eram şi eu tot acolo unde-o băgasem pe ea, dar nu de mine părea să-i pese:

— Aoleo… aoleo… aoleo… lasă-mă să mă gândesc.

S-a aşezat pe pat, cu capul între mâini. Îşi freca pomeţii cu podurile palmelor şi se scărpina după urechi cu degetele mari:

— Măi băiatule, mă… ascultă-mă bine acum. Nu s-a întâmplat nimic, nu e nimic, mizeria asta nu există; iei prosopul acasă, îl speli de mână, nu ştie nimeni nimic, după ce-l speli bine-bine-bine îl bagi la maşină cu alte rufe de-ale tale, ciorapi, chiloţi, ce-or fi, le usuci pe toate la tine în cameră, pe calorifer, într-o noapte s-a şi uscat, îl împătureşti frumos şi-l aduci mâine aici, o să fiu tot eu pe tură. Ai înţeles?

— Da.

— Ce s-a întâmplat aici?

— Ăăă… nimic.

— Nimic, foarte bine. Nu s-a întâmplat nimic, tu înveţi pentru postliceală şi vii la bazin pentru crawl, pentru norma ta. Da?

— Da.

— O, Doamne. Hai că m-am mai relaxat. M-ai speriat rău, măi băiatule!

— Am de învăţat pentru admiterea la postliceală, asta e tot ce mă interesează, în rest nu ştiu, nu mă bag, îmi văd de treaba mea; crawl pentru respiraţie şi portar pentru reflexe, atât.

— Aşa, bravo, bun băiat. Acum mai rămâi puţin, dacă tot eşti aici.

Cam aici se taie amintirile mele despre vara aia, care s-a scurs frumos şi disciplinat, ca ticăitul unui ceas cu cuc. Ping-pong n-am mai jucat, că Romi era şi el plecat la ţară, la Orăştie, antrenamente cu San n-am mai făcut, că-şi savura vara cu Varga (habar n-avea că-i ultima), iar la fotbal cu ţigănuşii lui Neîmădă chiar mergeam, pe maidanul din cartier, că era bătaie pe mine: fără autoritatea lui, nimeni nu voia să fie portar, toţi voiau să fie atacanţi, când lipseam eu nici nu mai jucau, se certau ca chiorii (ceea ce se întâmpla de multe ori şi când nu lipseam). Bristena venea la bazin de două ori pe săptămână, îl convinsese pe Papá să plătească abonamente pentru cele mici, pentru Dochia şi Decia, o dată venea împreună cu ele, o dată fără, toată lumea era mulţumită (eu veneam de trei ori pe săptămână, n-aveam de ales, că-mi făcuse doamna Geta program: soţul ei avea mult de muncă, era mai mereu trimis „pe teren", îşi umplea şi ea vara cum putea, ultima vară dinaintea inflaţiei). Totul curgea ca un râu leneş, de câmpie, în vara aia n-a mai făcut nimeni revoluţii, oamenii s-au dus la mare, la fel ca înainte, nori nu se vedeau sau, dacă se vedeau, nu păreau negri. Dar

erau.

Nu cred că din septembrie s-au pus lucrurile în mişcare, poate nici din octombrie, însă în noiembrie am aflat că Varga plecase la mănăstire, San era distrus. După vreo 20 de ani am descâlcit povestea asta, când era deja uitată de toată lumea: San şi Varga s-au bucurat de dragostea lor prin porumbiştile de lângă Lacul Morii, până prin toamnă, când în sfârşit a ajuns şi la urechile-nfundate ale lui San vestea despre măritişul Bristenei, iar deşteptul n-a găsit altceva de făcut decât să plângă pe chestia asta în faţa Vargăi (bine, nu zic, şi eu plânsesem, dar în faţa doamnei Geta, şi Neîmădă, dar în faţa lui Nebraska; Romi nu plânsese, dar el era ungur), iar Varga tranşase iubirea lui San cum tranşase şi iubirile celor patru papagali, c-un an în urmă. Nu că i-ar fi spus ceva, nu; dispăruse pur şi simplu, se întorsese la ai ei, îşi luase nişte lucruri, plecase la o mănăstire din munţi, se băgase novice şi anunţase poliţia locală că-i acolo, să nu fie dată în urmărire naţională. Poliţiştii sunaseră la Bucureşti, părinţii fuseseră puşi în temă, se agitaseră s-o convingă să renunţe, merseseră până acolo, degeaba; Varga era Varga, când îşi punea ceva-n cap, nu i-l mai scotea nimeni. Pe San îl lăsase s-o caute ca nebunul, nu-i mai adresase niciodată o vorbă, măcar că şi el făcuse trei-patru drumuri până la mănăstire, milogindu-se să fie lăsat s-o vadă, doar atât, s-o vadă, s-o întrebe dacă e bine, dar fără succes. S-a întors definitiv în Bucureşti, cu coada-ntre picioare, a frecat menta vreo câteva luni pe la postliceală, pe urmă s-a apucat de muncă. A fost primul dintre noi care a câştigat banii lui, care s-a mutat cu chirie, care şi-a construit singur o viaţă, descleindu-se de tot ce-l ţinea legat de lumea veche. Nu s-a mai uitat înapoi, dar nici cu mine n-a vrut să ţină legătura, m-a tăiat ca pe-un buric uscat; şi cât aş fi avut nevoie de-un profesor de bătaie… n-apucase să mă-nveţe mai nimic.

Nici Neîmădă nu s-a omorât cu postliceala: s-a lăsat de fotbal şi s-a apucat de canotaj. Fără Nebraska, plecată şi ea cine ştie pe unde, fotbalul îşi pierduse rostul profund, devenise pretext de băutură după meciuri, nu l-a mai interesat, a preferat să se-apuce serios de sport şi de învăţat pentru admiterea la facultate, a intrat în următoarea sesiune, un an după Romi, dar nu la trambulina Departamentului, ci la Construcţii, unde, ca să vezi coincidenţă, s-a pomenit colegul mai mic al lui Nebraska. Până în ziua de azi se jură Neîmădă, nu-l crede nimeni, mă rog, cu o singură excepţie:

— Ba eu da.

Să tot fie un an de când mi-a zis Nebraska chestia asta, că ea l-a crezut și, dacă e să fiu corect, mai adaug că m-a pupat pe obraz când i-am spus c-am de gând să scriu despre anii ciudați de după Revoluție:

— Ai grijă ce scrii, Mihăiță.

Romi a tras foarte tare în primul an la Departament, pentru simplul fapt că acolo se studia informatica în limba engleză, erau adunați cei mai buni dintre cei mai buni din toată țara, iar anul întâi era oricum cel mai greu dintre toți anii, că se făcea mai mult matematică superioară, mulți au abandonat, s-au mutat la facultățile obișnuite din

Politehnică – nu și Romi. Nici măcar nu mi-a zis cât de greu îi era, doar îmi spunea că n-are timp de ping-pong, atât; mult mai târziu am aflat prin ce-a trecut el în anul ăla.

Mie mi-ar fi convenit să fiu lăsat în pace să mă bucur de postliceala mea, pe la care oricum treceam din an în Paște, numai că, de unde nu m-așteptam, de-acolo a venit copita măgarului: Papá m-a convocat „la un whisky" într-o seară de iarnă (februarie? martie?) și mi-a propus nici mai mult, nici mai puțin decât să renunț la postliceală ca să pot pleca-n armată. Eu crezusem că mă convoacă să-mi spună că divorțează biata Bristena și să mă-ntrebe dacă n-o iau eu de nevastă, dar discuția a curs într-o altă direcție. I-am explicat că d-aia mă dusesem eu la postliceală, ca să scap de armată, că el n-are de unde să știe chestia asta, ca tată a trei fete, iar el mi-a spus că știe prea bine chestia asta, să nu-mi bat eu capul cu ce știe el și cu ce nu știe. Că, dacă îl ascult și mă duc în armată, are el grijă să primesc ordin de încorporare într-o unitate de elită, unde nu oricine are acces, unitate care „e și nu e „a armatei. Pe scurt, Papá mi-a propus să mă recruteze. Acum nici măcar nu se ferea, securistul din el primise probabil ordin să iasă la lumină, nu mai trebuia să se ascundă, țara era a lor. I-am zis că nu, că-mi place la școală, minciunele infantile, el tăcea și bea cu poftă, ceea ce m-a făcut să aflu următoarele: că sunt un puțoi cordit; că soțul doamnei Geta nu e în subordinea lui directă, dar că e-n subordinea unui subordonat al lui, să nu-mi fac iluzii; că ginerele lui (Ilie Ochi-de-Sticlă, adică) este în deplin control al situației, nu trebuie să mă cred eu mai deștept decât o pulă, că nu sunt; că nu poate să-mi promită nimic legat de Dochia sau de Decia, pentru că deja are în vedere niște subordonați de-ai lui mai tineri, dar că poate el să mă

însoare foarte bine, după ce dovedesc că sunt de încredere; că cine nu se orientează la timp o s-o frece în curând, pentru că lucrurile se schimbă foarte repede, iar părinţii mei nu par să se orienteze la timp, ba par să nu se orienteze deloc; că să mă gândesc foarte, foarte atent la ce mi-a spus, am tot timpul, nu mă presează nimeni, şi că până una-alta să petrec mai mult timp cu prietenii lui Bebiţă, Dumnezeu să-l ierte, că vrea Naşu să afle dacă nu cumva ştie vreunul dintre ei ceva în plus despre moartea lui; că Dochia şi Decia sunt din ce în ce mai tăcute cu el şi cu Maica, am liber din partea lui să petrec mai mult timp cu ele, dacă vreau să le conduc la sau de la cursurile lor extraşcolare (Dochia făcea handbal, Decia desen), el n-are nimic împotrivă, pot să vin şi-n vizită la ei în casă, doar să-mi ţin puţica-n pantaloni, că fetele sunt fete mari şi-aşa trebuie să se mărite; că ce-am vorbit aici aici rămâne, pentru că altfel nu e bine, şi când nu e bine este rău, pentru că el este om rezonabil, dar până la un punct.

Mă băgase în sperieţi, mi-am dat seama că n-aveam cu cine vorbi, chiar n-aveam, pentru prima dată trebuia să iau o decizie de unul singur. Am luat decizia fermă să nu iau nicio decizie, adică să las lucrurile să curgă, lui Papá să nu-i zic nici da, nici ba, s-o fac pe ăla care se gândeşte, iar între timp să mă-ntorc în sânul roacărilor lui Bebiţă şi să le conduc pe fete, din când în când, dacă s-o nimeri, dacă am timp (s-a nimerit, aveam). Măcar într-un punct, Papá s-a dovedit om de cuvânt: n-a mai deschis niciodată vorba despre discuţia de la whisky. A rămas între noi doi, până când a murit. Mă rog, aşa sper.

Cu fetele a fost uşor, le-a făcut mare plăcere să le conduc spre cursuri sau să trec să le iau, mai ales când terminau foarte târziu şi cădea noaptea; Decia era vorbăreaţă, îmi spunea tot ce-i trecea prin cap, parcă eram prietena ei, confidenta ei, pijamaua ei, iar Dochia doar tăcea şi zâmbea, dar mi-era clar că n-o deranjează c-o însoţesc, am învăţat să tac împreună cu ea, era şi asta o formă de-a păcăli singurătatea, n-o ştiusem pân-atunci. Cu roacării a fost mai greu. Rece, noul lider, era nesigur pe poziţia lui, năzuros fără motiv, pozeur, capabil doar de agresivitate verbală („Te las rece”), dar gaşca simţea că nu e omul care să ofere protecţie de grup, simţea că la bătaie Rece şi-ar păzi numai pielea lui şi pe ei i-ar lăsa baltă (gaşca a avut dreptate, gaşca are întotdeauna dreptate); totuşi, nu Rece a fost problema mea, ci faptul că nu aveam bani de vodcă.

Fără să-mi dau seama, fără să văd nimic în afară de Bristena, de

vocea ei, de mirosul ei, de şoapta ei („Vino, păpuşa”), începuse inflaţia, banii deveniseră hârtii, ai mei se zbăteau cu disperare să nu rămână fără joburile lor din ce în ce mai insignifiante (şi din ce în ce mai periclitate), acasă erau zile fără mâncare, scârţâia, scârţâia rău, nu vedeam, refuzam să văd, mă duceam la ţară după cartofi când mă trimiteau, veneam cu rucsacul plin, 30 de kilograme aduceam odată, era puţin, patru guri la masă, în nici trei săptămâni iar eram pe tren. Nu ştiu, nu sunt sigur, cred că abia în prima vacanţă am rămas complet fără bani de buzunar. Nu a fost dintr-odată, de-aia mi-e greu să-mi amintesc momentul sau chiar luna. Cândva, poate prin iunie 1991, m-am pomenit că împrumut de la Decia bani de vodcă. Apoi de la Dochia bani de tren. Apoi de la Romi bani de mâncare; de la Neîmădă n-aveam ce să împrumut, că şi el împrumuta de la alţii. Vara a trecut bine, cu Suru, cu munca, cu lemnele, cu cartofii, cu fânul, cu via, dar toamna, când am început al doilea (şi ultimul) an de postliceală, am fost nevoit să-mi cârpesc hainele, apoi să-mi cos adidaşii, apoi să-mi vând paleta de ping-pong şi mănuşile de portar. Erau ruseşti, de piele tare, n-aveau moarte. Aşa am ajuns în talciocul de la Vitan şi am început să văd cum se vinde şi se cumpără orice, dar asta nu m-a prea ajutat, că eu n-aveam nimic de vânzare; am vrut să vând din sculele moştenite de taică-meu de la taică-său, n-a fost de acord, apoi iar a rămas familia fără mâncare şi taică-meu a fost de acord. Am început să car şi să car spre talcioc moştenirea a doua generaţii de meşteri: cleşti, foarfece pentru tăiat tabla, ciocane de toate felurile, fierăstraie (bunică-meu patern ştiuse şi dulgherie, şi tinichigerie), dălţi, rindele, pânze de fierăstrău, traforaj şi bomfaier, o mie şi unul de articole, despre care am aflat că nu erau destinate „producţiei”, adică nimeni nu le cumpăra ca să lucreze cu ele, ci ca să le ducă la Istanbul, să le vândă pe lire turceşti, care – spre deosebire de leii româneşti – erau convertibile, cu lirele se putea cumpăra orice, la preţuri bune, sau puteau fi puse la ciorap, că nu se devalorizau, ca leii. Legasem unele mici contacte „de afaceri” prin talcioc, devenisem destul de bun, numai că nici stocul moştenit nu era prea mare, iar în iarnă taică-meu a rămas şomer. Salvarea a venit de la un cumnat al lui – securist, cum altfel?! – care a venit cu ideea de a „prelua” o fabrică nerentabilă, de-a o pune pe picioare şi de-a face „producţie”. Noi. Adică el şi cu nişte oameni de-ai lui, pe de-o parte, şi taică-meu şi cu mine, pe de altă parte. Fără să stea pe gânduri, tata l-a scos din pălărie pe-un văr de-al treilea, de pe la ţară

(văr al meu, nu al lui), unul căruia i se zicea Pisoi.

Şi ne-am înhămat la muncă în iarna dintre 1991 şi 1992, iar timp de două luni (ianuarie şi februarie, deşi începutul a fost în decembrie), „noi" am furat o fabrică. Nicio greşeală: „noi" eram oamenii lui tata – eu, Pisoi, plus o contabilă de la fostul lui loc de muncă, ajunsă şi ea în şomaj – şi oamenii cumnatului: un securist mic în grad, alcoolic terminat; fiul acestuia, obez, bulimic şi dependent de jocuri de noroc; şi una care era chiar o curvă, la vreo 45 de ani munciţi („Am foarte multă experienţă în lucrul cu străinii, după anii de activitate de la Inter"). Planul era să „luăm la mână" o fabrică abandonată (n-o abandonase nimeni, muncitorii fuseseră trimişi acasă în aşteptarea „restructurării"), aflată undeva în zona de sud-vest a oraşului, apoi să rămânem ca şefi ai noii „unităţi" capitaliste, care urma să producă „numai pentru export". În cele două luni am muncit cum nu muncisem niciodată până atunci, ce făceam la Ghijasa cu Suru era joacă de copii, era concediu de odihnă: ne prezentam de dimineaţă la datorie, iar Pisoi şi cu mine ne apucam de frecat utilajele fabricii, pe rând: freze, strunguri, raboteze, ce era prin secţii. Le curăţăm ca la armată, le lustruiam, le făceam frumoase, apoi le notam numerele, seriile şi datele tehnice într-un caiet şi-l duceam contabilei. Am spălat podelele, întâi cu motorină, apoi cu detergent, am curăţat pereţii, am înlocuit geamurile sparte şi le-am făcut lună pe cele încă bune, apoi ne-am apucat de depozit: am pus în cutii toate piesele de rezervă, le-am etichetat, le-am aranjat pe căprarii – totul scris în alt caiet, hop şi cu el la contabilă. Apoi aceeaşi procedură pentru produsele gata fabricate, iar în final pentru stocurile de materii prime şi materiale. Munceam câte 11 – 12 ore pe zi, căram afară munţi de gunoi şi de şpan, eram frânţi, cu mâinile julite şi ochii roşii, dar nu-mi amintesc să ne fi plâns vreodată de ceva, nici el, nici eu, doar aveam 20 de ani, la vârsta asta resursele sunt inepuizabile; în total am produs vreo zece caiete. Bine, nici n-am fi avut cui ne plânge: taică-meu se lupta cu instalaţia electrică a fabricii (vai de capul ei), iar după ce-a pus-o la punct a-nceput să verifice funcţionarea utilajelor, să le regleze şi să le repare, acolo unde era cazul (era, peste tot era). Nici oamenii cumnatului nu stăteau degeaba: unul bea, altul mânca, iar curva făcea cafeluţe. Când totul a fost gata, în fabrică şi-a făcut apariţia „domnul Badea", un om care arăta şi se comporta întocmai ca Papá: înalt, ochi albaştri, mut, fără identitate. Nimeni nu ştia cine e, de ce-a venit, cine l-a trimis, de ce

inspectează tot, de ce pleacă cu toate caietele completate de mine şi cu registrul realizat de contabilă pe baza lor; în registrul ăla era toată fabrica, cu excepţia zidurilor. Ei bine, „domnul Badea" a venit şi a plecat într-o sâmbătă. Luni, Dacia lui taică-meu ne-a adus iar la muncă, pe mine, pe el, pe Pisoi şi pe contabilă, dar n-a putut să mai intre-n curte: poarta era închisă cu lanţurile obişnuite, dar lacătele erau altele. La fel şi paza: „Unde-i Nea Stelică?", a întrebat tata. „Nu mai e", i-a răspuns unul dintre cei patru paznici care au ieşit din ghereta lui Nea Stelică. Nici câinii lui nu erau, şi de câte ori ne hârjoniserăm cu ei prin zăpadă, cu Mutu, cu Ţiganu', cu Chinezu, cu Chioara! Paznicii cei noi ne-au refuzat categoric accesul în curte, iar pentru c-a protestat şi-a cerut explicaţii, tata a primit o flegmă-n ochi, prin plasa gardului. Aşa s-a terminat producţia noastră industrială („numai pentru export"), c-o flegmă prin gard, fără să fi avut ocazia să-i vedem la faţă pe oamenii cumnatului, fuseseră probabil avertizaţi de „lovitura de palat" orchestrată de domnul Badea. Totul s-ar fi încheiat şi Papá ar fi avut dreptate („Să vezi cum o să vii tu să te rogi de mine – bine!"), dacă Nea Stelică nu m-ar fi căutat şi nu m-ar fi învăţat să nu fiu prost, că pe proşti îi bate Dumnezeu: timp de patru nopţi, Pisoi şi cu mine am intrat noaptea în depozit şi-am furat cât am putut din piesele de rezervă şi din producţia finită, din ce depozitaserăm amândoi acolo, aranjat în cutii: supape de oţel, bucşe de bronz, şublere, filiere, burghie, rulmenţi, robineţi, tarozi, stanţe, matriţe, tot ce-am putut căra cu spinarea până la maşină. Am avut atâta minte încât să nu mă grăbesc cu plecatul la Istanbul: am aşteptat întâi să se desprimăvăreze, apoi am făcut primul drum singur, fără Pisoi şi cu foarte puţină marfă, mai mult ca bagajul meu să nu bată la ochi vameşilor: nişte discuri de polizor, grele, voluminoase, de valoare destul de mică. Ca să am bani de drum, m-am dus la Naşu. Mi-a dat fără să clipească atunci când i-am spus pentru ce-mi trebuie („Mă duc la turci cu nişte marfă") şi m-a rugat doar să văd dacă pot s-aduc aur.

Aurică

M-am pomenit direct în iad. Iadul meu se prezenta sub forma unui autocar plin cu ţigani, în drum spre Istanbul. Fără să fi ştiut nimic despre bişniţa cu Turcia, îmi luasem bilet dus-întors de la o agenţie turistică, mă dusesem ca mielul la tăiere în plin centrul Bucureştiului, la intersecţia dintre Splai şi Calea Victoriei, mă suisem în autocar, îmi căutasem locul, mă aşezasem cuminte şi aşteptam plecarea în

„excursie”, când a revenit de la toaletă grupul de ţigani care alcătuia cam patru cincimi din numărul pasagerilor (şi chiar mă mirasem ce liber era!). Purul ghinion (sau noroc, depinde dacă vorbesc din punctul de vedere al acelui trecut sau al acestui prezent) a făcut ca locul meu să fie în spate, pe penultima bancheta din stânga (ultima banchetă era comună, se întindea din geam în geam, acolo se termina culoarul); numai că tot în zona aia îşi stabiliseră ţiganii locul de barbut, aşa c-a început imediat imersiunea mea în România reală, cea despre care nu scria în nicio carte (nici acum nu scrie, doar că din alte motive): ţiganii mi-au zis „s-o tai” de-acolo, eu n-am vrut (era locul meu, plătisem bilet în dolari!), au dat în mine, mi-au luat şapca, mi-au suflecat pantalonii ca să vadă dacă am păr pe picioare („Uite, bă, că nu-i bulangiu!”), am făcut scandal, i-am îmbrâncit, mi-au dat câteva perverse pe la spate, în rinichi (aveau şcoală ţiganii), au venit şoferii turci şi însoţitorul, au ţipat la ei pe turceşte că-i dau jos din maşină, le dau banii înapoi şi-i lasă acolo, să se potolească dacă vor s-ajungă la Istanbul, ţiganii s-au făcut numai lapte şi miere cu ei (ştiam eu că-s perfizi, acum vedeam cu ochii mei felul lor de „şmecherie”, extrem de grosier, gândit numai să câştige timp, nu să convingă), s-au jurat pe vieţile copiilor că eu sărisem la bătaie cu ei toţi („Să moară copilaşii mei! Băiatu’ este bagabunt, a venit acilea cu scandal, dom şofer, mânca-ţi-aş guriţica ta!”), că aveam faţă de hoţ de buzunare („Ăsta a fost şi-n puşcărie, dom şofer, pă sângele din fii-mea zic, uite ce urât să uită pă noi! Ăsta e periculos, dom şofer, io zic să-l dai jos de-acuma, că la drum pă toţi ne bagă-n belea!”), dar până la urmă au cedat ei, generoşi („Păi poa’ să stea, dom şofer, am zis io să nu stea? Geană o să fim pă el, să nu fure dracu’ ceva p-acili-şa”). E clar cam ce călătorie iniţiatică am avut. Mă înţepau în fese cu vârfurile sunelor când nu eram atent (cu grijă, să nu intre mult, să nu rămână urmă: ţineau cuţitul de lamă, numai doi-trei centimetri depăşeau buricele degetelor), se tot perindau pe scaunul de lângă mine, cu rândul, fiecare lăudându-se celorlalţi („Fii atent ce-i fac io lu’ Bulache”) cu micile torturi la care avea să mă supună (şi la care eu urma să nu găsesc antidot, asta ar fi fost marea reuşită) şi care, trebuie să admit, erau foarte imaginative, de la cele fizice (pumni în coaste, şuturi în glezne) până la cele „rafinate”, după părerea lor: poliţistul bun şi poliţistul rău, confesiune contra confesiune („Io ţi-am zis cum m-a pus Nea Melu după paravan pă Rahova, acu’ zi şi tu cine te-a futut în cur; hai, că mie poţi să-mi spui, c-am trecut şi io prin asta,

băi Bulache”), dialoguri între ei, pe deasupra capului meu, despre cum au să mă „taie” la Istanbul şi-o să-i trimită maică-mii paşaportul meu, c-o pulă desenată cu creionul chimic pe poza mea („Ia zi, Mircea, mânca-ţi-aş pula ta: o să plângă mă-sa-n spume?” „N-o să plângă, bă, că astea care e mame de bulangii e şi ele tot poponărese, le doare-n pizdă de copiii lor”), mă rog, până am ajuns la Giurgiu îşi cam epuizaseră repertoriul, rezistasem destul de bine (pe dinafară, că pe dinăuntru îmi ţopăiau în creier vreo 20.000 de Mengele), nu cedasem nervos, mă încleştasem de tăcere ca înecatul de firul lui de pai. La vama din Giurgiu am devenit deodată prietenul lor cel mai bun, mai întâi în grup („Bulache, eşti ca şi fratele nostru”), apoi al liderului Mircea („Nu te uita în gura la ţiganii ăştia, că nu ştie ce spune! Stai pe lângă mine, că io te-nvăţ de bine”), ca să declar c-o parte din marfa lor era a mea. Am refuzat categoric, mi-am mai luat nişte scatoalce (era deja noapte, toată lumea fuma pe lângă autocar), am înţeles că trebuie să stau doar în preajma şoferilor şi-a însoţitorilor, altfel era de rău. Mi-a prins foarte bine: cum se îndepărta cineva de autocar ca să facă pipi în bălăriile de lângă şosea, cum tăbărau ţiganii pe bagajul lui ca să fure ce găseau pe-acolo (aşa vorbeau între ei: „La ăla ce-ai găsit?”). Erau doi studenţi turci, singurii pasageri străini din autocar, mai naivi, stătuseră în faţă cu însoţitorul, s-au ales cu bagajele înjumătăţite: haine, obiecte personale, cutii cu prezervative, ţiganii nu stăteau s-aleagă, dar nu le-a mers, erau nişte hoţi de râsul curcilor, c-atunci când cei doi studenţi s-au întors şi şi-au văzut bagajele răscolite, au reclamat şoferilor, care s-au dus aţă la grupul lui Mircea. Prostovanii au început să se jure („Să-mi sară ochii, dom şofer!”) că mă văzuseră cum umblasem prin bagajele studenţilor, numai că eu stătusem lipit de şoferi şi de-nsoţitor (ăsta ştia englezeşte, izbutisem să stabilesc o minimă linie de comunicare), aşa că ţiganii au primit ultimatum: sau aduceau înapoi tot ce lipsea din bagajele studenţilor, sau acolo rămâneau, în vama din Giurgiu. S-a văicărit ţigănimea cu cerul şi pământul, mai bine ar fi tăcut, c-a venit un ofiţer vamal să întrebe ce era cu gălăgia, a văzut situaţia dintr-o privire, probabil o văzuse de prea multe ori, a confirmat sec ultimatumul şoferilor („Aveţi 10 minute”). Ca să-şi salveze obrazul, Mircea şi companionii le-au explicat studenţilor că ei înşişi îşi rătăciseră conţinutul bagajelor prin autocar, dar că, uite, ei, ţiganii, Mircea şi oamenii lui, le căutaseră şi le găsiseră, doar aşa, de băieţi buni, „ca să nu mai fie vorbe”. Am trecut cu chiu, cu vai prin

vamă (a trebuit făcută o chetă, cinci dolari de persoană pentru şeful de tură, ca să lase autocarul „turistic" să treacă, încărcat până la refuz cu mărfuri de talcioc, lucru care s-a repetat şi-n vama bulgară), iar apoi şoferii s-au schimbat şi-am început traversarea pădurilor din Stara Planina.

Frumoasă ţară, Bulgaria. Aveam paşaport încă din 16 februarie 1990, dar nu-l folosisem până atunci decât pentru mici călătorii la Varna, că-mi plăcuse teribil oraşul după experienţa taberei ăleia de copii-eroi; îmi făcusem câţiva prieteni localnici, îmi povestiseră tot ce trebuie să ştie un turist despre ţara lor, înţelesesem de la ei adevărul fundamental că nimeni nu ieşise din comunism mai jumulit decât România, nimeni, nicio ţară din lagărul estic. Tot de la ei aflasem că marea lor durere, după 1989, era infracţionalitatea, aşa cum la noi marea durere era sărăcia. Eram prevenit, da, dar la acel prim drum nu s-a întâmplat nimic, n-am avut parte de întâlnirea cu rakeţii bulgari, de care-mi fusese frică. Era şi-asta pusă deoparte.

Ţiganii au început s-adoarmă, rând pe rând (eu nu ştiam, dar ei chiar dormeau cu rândul: unii adormiseră, alţii se prefăceau, în felul lor erau disciplinaţi ca o unitate militară), aşa c-am avut şansa de-a mă ridica de pe scaun şi de-a merge prin autocar, încercând să-mi cunosc şi alţi tovarăşi de călătorie. Doamna Anda, doamna Gabi, doamna Nela, doamna Mari, domnul Dieu. Lideră părea să fie doamna Anda, cu doamna Mari nu vorbea nimeni, iar domnul Dicu era cu fiul său, un băiat c-un an mai mare decât mine, de o prostie cu totul ieşită din comun („El este mai retras", spunea domnul Dieu); nu mai ţin minte cum îl chema pe băiat, măcar c-am dormit cu el în pat, dar din discuţii am aflat ceva care m-a bulversat complet: cu excepţia celor doi studenţi turci, toţi călătorii din autocar se cunoşteau între ei, că lucrau în aceeaşi fabrică. Mai exact, lucraseră, fuseseră disponibilizaţi după „restructurare", acum încercau să supravieţuiască făcând bişniţă la Istanbul, „ca toată lumea". Ţiganii nu erau deci nici trib, nici clan, nici stabor sau altceva, erau muncitori! Asta era clasa muncitoare, ăştia construiseră socialismul pe care-ncercaserăm să-l furăm, taică-meu şi cu mine! M-au cam scos de pe făgaş desluşirile domnului Dicu, de la care am aflat şi lucruri foarte utile: unde anume este talciocul – Caddesi – în care să ne vindem mărfurile (cei din autocar, muncitorii disponibilizaţi, aveau marfă tot ca a mea, ce reuşiseră să agonisească de prin fabrică înainte să fie trimişi acasă); unde se află hotelurile cele

mai ieftine, în care se cazează bişniţarii români, bulgari şi ucraineni (partea asta a Istanbulului era „teritoriul" lor, ruşii erau în altă parte, ungurii şi polonezii aveau şi ei zona lor, georgienii erau peste tot); ce mărfuri puteau fi cumpărate cu lirele turceşti, pentru a fi vândute cu profit la Bucureşti; last but not least, că istanbulezii sunt cu totul şi cu totul homosexuali, înnebuniţi după băieţi tineri, eu şi cu fiu-său urma să stăm mereu împreună, să nu mergem nicăieri singuri şi în niciun caz noaptea (istanbulezii sunt altceva decât homosexuali, dar domnul Dieu n-avea de unde să ştie aşa ceva). Când am trecut frontiera pe la Edirne, eram deja om informat, faţă

Jimmy de cum eram când plecasem de-acasă. Urma să aflu cât de puţin ştiam.

Orgia de lumini a Istanbulului m-a năucit (în anii de după Revoluţie, Bucureştiul era un oraş al beznei), dar n-am avut timp de nimic altceva decât să merg cu domnul Dieu şi cu mica lui turmă în zona de hoteluri, unde am făcut pe traducătorul şi pe negociatorul, ca să obţinem cazare la cel mai mic preţ posibil (aiurea, mic: 15 dolari pe noapte, atât mi-a luat turcul la care-am stat, pe principiul că nu-i prost cine cere, e prost cine dă. De banii ăştia am primit o cameră în care încăpea exact un pat. Şi loc cât să se deschidă uşa. Nu mai văzusem niciodată aşa ceva, dar uite că m-am adaptat, că-n patul ăla am dormit două nopţi cu băiatul domnului Dieu). Abilităţile mele de traducător au impresionat puternic asistenţa, iar de unde în România mă făceam de râs cu engleza la ore, la Istanbul eram deja Walpole sau Disraeli (atunci am priceput ce înţeleg românii prin „a vorbi la perfecţie" o limbă străină!). A doua zi, la prima oră, am plecat în cârd spre Caddesi, cu sarsanalele de rafie pline de marfă.

Dezamăgire totală. Caddesi nu era un talcioc, cum crezusem, era un simplu bulevard (Kennedy caddesi, adică „bulevardul Kennedy"), undeva la malul mării, lângă portul Yenikapi, de unde plecau feriboturile spre partea asiatică a oraşului. Sute şi sute de vânzători în lungul bulevardului, aşezaţi pe trotuar, cu mărfurile aşezate în faţa lor, care pe ziare, care direct pe asfalt; sute, poate mii, nu puteam să-mi dau seama, şirul lor se întindea până în zare, nu-i vedeam capătul. Ruşi, bulgari, ucraineni, români, georgieni (ungurii şi polonezii nu veneau la Istanbul să vândă, doar să cumpere), cu mărfuri care de care mai ciudate, eu cu pietrele mele de polizor nu eram vreo pasăre rară, nicidecum: lângă mine, un bulgar vindea o găleată de miere.

Găleată de-aia obișnuită, de tablă, aveam și eu una la țară, îl adăpam pe Suru, ce capacitate să fi avut, vreo 12 litri, asta însemna că bulgarul cărase de la el din munți 20 de kilograme de miere, numai el știa cum. Am pălăvrăgit puțin (rupeam ceva bulgărește, ca orice bucureștean al deceniului nouă), m-a întrebat cu cât dădeam pietrele de polizor, mi-am dat seama că habar n-aveam de prețuri. Am stat ca prostul o vreme, fără să știu să răspund la întrebările potențialilor cumpărători (puse în turcește, oricum), până a venit rusul care „răspundea" de bucata aia de trotuar și ăla m-a dumirit, după ce mi-a cerut taxa de protecție (un dolar), că pe discurile mele n-aveam cum să iau mai mult de 10 dolari la bucată, poate 12, dar numai dacă nimeream vreun fraier. M-am speriat când l-am auzit, însemna că nu-mi scoteam nici banii de drum, dar nu mai aveam ce face. Am stat toată ziua la vânzare, m-a bătut soarele în cap, n-aveam nimic de mâncare la mine, nici măcar apă de băut, venisem complet nepregătit, crezusem c-o să fie ca-n Vitan, unde puteai să-ți cumperi ce gustare pofteai dac-aveai cu ce plăti; aici, nimic! Am răbdat, ce era să fac, am mai socializat cu doamna Anda, cu domnul Dieu (nici lor nu le mergea prea bine), cu doamna Gabi, care adusese fețe de masă lucrate cu croșeta („macrameuri", așa li se spunea pe atunci), care se vindeau bine, ea ne-a salvat, și-a „dat" toată marfa în cele din urmă și s-a dus până la primul magazin, ne-a cumpărat pâine și apă. Să fi fost după-amiază, mai era o oră până la înserare, poate două, atunci a dat moșulețul atacul: remarcasem de mult un moșuleț care se tot învârtea prin zona noastră de trotuar („zona industrială", cum ar veni, că mai toți aveam la vânzare unelte și scule) și care tot punea întrebări în turcește, fără să ofere niciodată un preț în dolari, doar în lire, despre care nimeni nu știa încă la ce curs puteau fi convertite. Moșulețul așteptase de fapt să ne răzbească foamea și setea ca să-i dăm pe nimic toată marfa noastră, dar, când a văzut isprava doamnei Gabi, s-a înmuiat, a venit la noi, a luat totul cu ridicata și-a plătit în dolari (nu mai spun că-ntre timp și-a amintit și engleza): eu m-am ales cu 80 de dolari pentru 10 discuri de polizor, ceilalți au primit și ei câte ceva pe fierăriile lor (mult sub prețul cerut, dar ce puteau să facă?), numai băiatul domnului Dieu n-a vândut nimic în ziua aia. Ce-avea el de vânzare erau niște păpuși de plastic („E ca și noi, Mihaie") care nu l-au interesat pe moșuleț; în schimb, moșulețul mă interesa pe mine foarte mult. M-am oferit să-l ajut să ducă mărfurile la mașină (avea o dubiță

plină cu de toate, un fel de bazar pe roţi) şi pe drum am făcut eforturi mari cu el:

— I have more. Do you need more?

— What more?

— More of these, industrial products. Interested?

— What products?

— Tools, machinery, mmm… ball bearings.

— What ball bearings?

Am mimat cum am putut mai bine, până la urmă a-nţeles:

— Aoh, bileli iatac! You have bileli iatac?

— Yes.

— Where bileli iatac?

— Back home, în România. If you buy, I can bring you a lot.

— Aoh, Romanya! You gipsy?

— No, I'm not gipsy! Do you want to buy tools or ball bearings from me, yes or not?

— Not angry, angry bad! Business not personal, business is business! You bring bileli iatac în Istanbul?

— Yes, if you buy them.

— Bring then buy.

— I need you to tell me for sure! Are you a business man or are you not?

— Angry boy, bad boy, angry bad for business! Tomorrow tell.

— Will you tell me tomorrow?

— Yes, tomorrow tell.

— I'll be there. Caddesi. But not all day, I leave Istanbul in the evening. Tomorrow evening, I mean.

— Tomorrow caddesi, yes. Not angry, angry bad.

— See you tomorrow, then. Good bye, babá!

— You zmeker, boy zmeker.

Mă epuizase moşuleţul, dar nu aveam de unde să ştiu că fusese abia începutul; m-am întors pe bulevard, ceilalţi plecaseră spre hotel, toată lumea strângea, se lăsa seara, începea altfel de comerţ pe Kennedy caddesi. M-am întors şi eu la cazare, lungind drumul cât puteam, să apuc să văd măcar câteva străduţe, cu grijă mare să nu mă rătăcesc. Când am ajuns, erau toţi adunaţi în micul hol de la intrare, la televizor. Doamna Mari lipsea. Cu ei era acum un băiat scund, cu capul mare şi tors de maimuţă; asta a fost prima mea impresie despre

Aurică.

Se pare că Aurică venise şi el ca noi, mai demult, cu alt autocar, dar nu mai putuse pleca înapoi pentru că i se furase paşaportul; zic „se pare" pentru că ulterior m-am dumirit că absolut orice spunea Aurică (nu numai despre el însuşi, dar în primul rând despre el însuşi) trebuia luat cu foarte-foarte mare precauţie, fiind de obicei o minciună gogonată. Totuşi, eu fiind credul la momentul dat, iar Aurică extrem de bun de gură, m-a convins să merg cu el la consulatul României ca să-i dea cei de acolo o „hârtie", un fel de document de identitate temporar, cu care să poată călători până în România (respectiva hârtie era valabilă numai până la vama din Giurgiu, unde şi rămânea – de acolo, Aurică urma să se descurce fără niciun act ca să ajungă acasă, ceea ce era o formalitate). Ceilalţi îl descoseau pe Aurică cu tot felul de întrebări, dar el s-a lipit de mine, a simţit că eu sunt norocul lui – cum am şi fost, de altfel. Am intervenit pentru el la patronul hotelului, un turc cu mutră de beţiv, care mi-a spus că-i azer şi-a-nceput să-mi povestească pe loc viaţa lui (varianta romanţată, cea pentru turişti, un fel de papilloniadă), de-abia am scăpat, i-am zis că mă duc la culcare, că a doua zi plecam cu Aurică la prima oră, să rezolv cu consulatul; nemernicul mi-a făcut cu ochiul, m-a copleşit cu glumiţe anglo-azere despre cât de norocos sunt că împart patul cu un băiat aşa tânăr ca fiul domnului Dicu, dar din toată bolboroseala lui am învăţat totuşi ceva: în azeră, „iatac" înseamnă „pat"! Bine, şi-n turcă la fel, dar pe vremea aia nu ştiam care-i una şi care-i alta, aşa cum nu ştiu nici acum, că-s aproape la fel, un cuplu la fel de comic ca româna şi moldoveneasca; eu crezusem că iatac se zice în turceşte la „rulment", dar nici vorbă, se zice „pat cu bile", cum urma să aflu mai târziu de la moşuletele meu. Pe Aurică l-am lăsat cu domnul Dieu şi cu patronul, jos la televizor, eu am urcat cu femeile şi cu Dieu jr. sus la etaj, unde erau minusculele noastre dormitoare. Doamna Mari tot nu se întorsese.

Nu aş fi ajuns niciodată fără Aurică până la consulat şi înapoi, date fiind urieşenia oraşului şi aglomeraţia de pe străzi (am făcut o oră şi jumătate la dus şi două ore la întors, dar asta numai pentru că ştia Aurică drumul şi tramvaiele, se vedea că mai bătuse drumul ăla), iar partea extraordinară, cel puţin pentru mine, ca român, este că am rezolvat problema! Funcţionarii mi-au luat datele de pe paşaport, mi-au spus că trebuia să ajung odată cu Aurică la punctul vamal de la Giurgiu (eram deci un fel de „aparţinător"), să fiu de faţă când ofiţerul

de acolo o să-i reţină documentul temporar de identitate şi asta a fost tot. Pentru unul ca mine, obişnuit cu birocraţia, a fost un fel de miracol, mă rog, un minimiracol de eficienţă şi europenitate (pe atunci nu exista cuvântul ăsta). Pe urmă abia am înţeles că funcţionarii consulatului erau fericiţi să scape de Aurică, prins în următoarea capcană: niciun român nu voia să „garanteze" pentru el. Aurică venise la furat, toţi cei care-l întâlneau îl citeau imediat, fără un naiv ca mine, nedat într-ale vieţii, n-ar fi avut nicio şansă să facă rost de „hârtia" trebuincioasă. Pe drumul de întoarcere, Aurică mi-a mai spus şi alte chestii de mirare, pe care le aflase stând la vodcă cu domnul Dieu şi cu azerul nostru de patron:

— Să moară copilaşii mei!

— Cum, mă, „la muie"?

— La muie a venit, mă, dacă-ţi spun! N-a venit cu marfă. Merge seara pe la restaurante, îi întreabă pe chelneri dacă nu vrea să le sugă puia şi aia e!

— Bă Aurică!

— Să-mi crape ochii! Cinci dolari muia, zece dacă înghite! Toţi ăştia ştiu, mie mi-au zis aseară. Tu cum dracu' de nu ţi-ai dat seama?!

Ce să-mi dau seama, stătusem de vorbă cu doamna Mari în autocar, ca doi ostracizaţi ce eram, şi-mi povestise despre copiii ei, îmi arătase poze, cel mare la liceul „Mihai Viteazul", fetiţa încă la gimnaziu, doi copii ca toţi copiii, în uniformă. Fata, pionieră, băiatul, utecist. Fotografiile nu erau noi, fotografii alb-negru. De unde să ştiu eu afacerile doamnei Mari?

Că doamna Anda, deja bunică, era amanta de la fabrică a lui Mircea iar n-aş fi avut de unde să ştiu; dar că Mircea nu era ţigan, asta le-ntrecea pe toate:

— Cum, mă, nu e ţigan? Da' ce e?

— Român, dă-l în puia mea!

— Păi, vorbeşte ţigăneşte!

— Vorbeşte, c-a-nvăţat, c-a stat cu ăia, da' nu-i ţigan, dă-l în sloboz. Adică nu-i ţigan adevărat, nu-i ţigan-ţigan!

— Atunci ce e, măi Aurică?

— E român ţigănit, vai de puia lui. E rău de ăştia, Mihăiţă, că ei nu e nici aşa, nici aşa; cât e afară, face pe răii, da' când cade pe pârnaie nu mai e aşa şmecheri, nu mai e şmecheri deloc, toată lumea-şi şterge puia de ei, că n-are gaşcă. Tu ce dracu' eşti aşa prost?

Trebuia să intru cumva în mintea lui Aurică şi să-l fac să mă poziţioneze corect, altfel nu puteam să-l fac să mă ia în serios:

— Sunt d-ăla cu cărţi. Adică, în sfârşit, eram, până s-a futut treaba. Acu' tre' să-i ajut pe ai mei, c-au rămas săraci.

— Şi-ai tăi e aşa proşti?

— Da. Şi ei tot cu cărţi, cu astea.

— Lasă, mă, bine că-i ai, aşa proşti cum e. Io n-am pe nimeni.

Nu ne-am dus la cazare, ci direct pe bulevardul Kennedy, unde speram să nu-l ratez pe moşulete, în el mi-era speranţa, că rulmenţii nu-s de mâncare:

— Babá!

— Băiat! Tu, băiat!

Moşul era mai abil decât credeam:

— Do you speak Romanian, babá?

— Speak, speak, everything speak, speak good for business. Sell more?

— Not today, babá. I need to go back to România and to bring more. Tools, machinery, products. What de you need?

— No need, no need. You bring, I buy.

Nu ajungeam nicăieri cu moşul. Am încercat să găsesc repede o soluţie, n-am găsit nimic. Mă înfundasem, eram pe un drum greşit. Am scos carnetul, am făcut o listă cu ce-aveam de vânzare, am rupt foaia, i-am pus-o moşuletelui în mână, i-am vorbit rar, privindu-l în ochi, ca să înţeleagă:

— Babă. You businessman. You have clients. They need tools, iatac, bileli iatac! They need more! I bring more! Ask them what! Ask them what more!

— You zmeker!

— Babă, understand?

— Băiat zmeker, business bad!

— Babă, I'm serious!

— Zmeker băiat, ţap ţarap!

Moşul îşi bătea joc de mine, Aurică a venit şi m-a luat de-acolo:

— Hai, mă, să mergem.

Am plecat, eram deprimat, Aurică m-a-nveselit:

— Hai să mai facem nişte bani.

Am pândit cu el când treceau nou-veniţii (pe bulevard era o vânzoleală continuă, un du-te-vino nesfârşit, plus că din când în când

mai treceau şi poliţiştii să-şi ia dreptul, discutau doar cu „responsabilii" ruşi, ăia le dădeau parte din taxele de protecţie) şi ne repezeam la ei înaintea altora; majoritatea nou-veniţilor aveau câte un cartuş sau două de ţigări Marlboro, luate din duty-free-ul de la vamă, despre care auziseră ei că se vând la Istanbul cu zece dolari, ceea ce aşa şi era – pe Kennedy. Am luat de la ei câteva cartuşe, nu mai ştiu câte, vreo şase-şapte, şi am mers cu Aurică în măruntaiele cartierului comercial, pe la prăvăliaşi, care mi le-au cumpărat cu 15 dolari bucata, ca să le revândă şi ei cu 20, oricum sub preţul oficial al ţigărilor. În magazinul duty-free, un cartuş costa opt dolari, dar vameşii nu te lăsau să treci cu mai mult de unul de căciulă. Aurică era o mină de aur, din două ture cu el, din bulevard în oraşul vechi, mi-am revenit cu banii, mi-a revenit şi curajul. Aurică avea soluţii:

— Bă Aurică, dar cu moşul ăla ce fac?

— Păi, ce vrei să faci?

— Păi, cum dau iar de el, când m-oi întoarce cu marfă?

— Tre' să aibă el vreo şustă pe aici prin cartier, că-i bătrân, nu-l ţin picioarele… hai să vedem unde se duce să se odihnească.

A avut dreptate. Moşuletele dădea două-trei ture pe bulevard, în sus şi-n jos, ochea nou-veniţii cu marfă interesantă, arunca o vorbă, pleca, iar se întorcea, se prefăcea că vrea să cumpere, acelaşi scenariu pe care-l făcuse şi cu mine în prima zi. După vreo trei sferturi de oră, s-a dus la rabla lui de dubiţă, a trebăluit, apoi a luat-o spre oraşul vechi.

— Merge să se răcorească la umbră, să bea ceai fierbinte. După el! zice Aurică.

N-a mers mult. A intrat într-o dugheană, am intrat după el, într-adevăr, bea ceai.

— Babă!

— Băiat.

A mijit ochii moşul, a înţeles că am venit să vorbim serios. Vorbea incredibil de bine când voia: şi englezeşte, şi bulgăreşte, şi alte limbi pe care nu eram eu în stare să le recunosc, şi-am stabilit că da, facem treabă, dar în condiţiile lui. În primul rând, trebuia să sun de la Bucureşti şi să-i dictez patronului dughenei o listă, în turceşte, cu mărfurile pe care le aveam; în al doilea rând, trebuia să mai sun o dată, după vreo două săptămâni, şi să aflu de la patron preţurile pe care moşul era dispus să le ofere, exprimate în lire turceşti; în al treilea

rând, dacă îmi convenea să aduc marfă la preţurile lui, trebuia să cumpăr marfă pentru România de la el, nu de la altcineva. Ca să batem palma, am mers înapoi la rabla lui şi mi-a vândut un mic dicţionar turc-englez şi englez-turc, pe care l-aş fi avut şi acum, dacă nu i l-aş fi vândut la rândul meu unui prost care a vrut să facă şi el bişniţă cu Turcia prin 1998, mult după ce bişniţa murise cu totul:

— See you soon, babá!

— Take care, băiat. Istanbul bad.

Cum era pe stradă, cum îşi relua vorba lui de păcăleală.

Aurică mi-a dat ghes:

— Hai, mă, că pleacă ăia.

La cazare, toată lumea a sărit cu gura pe mine, că de ce-i fac să întârzie, că de mult trebuia să fi plecat… ne-am grăbit, măcar că eu aveam de strâns numai nişte tricouri murdare, iar Aurică n-avea nimic. Toţi l-au privit strâmb când au auzit c-o să vină cu noi în autocar la întoarcere („Unde o să stea, că n-are loc pe scaun?" „O să stăm cu rândul în picioare"), a trebuit să-l îmbunez şi pe şofer cu zece dolari, dar la căderea nopţii ieşeam din Istanbul.

N-am stat în picioare. Am stat pe scaunul de lângă şofer, de vorbă cu el şi cu ghidul, ceea ce le-a convenit de minune, că una din obligaţiile ghidului e să-l ţină de vorbă pe şofer, să nu adoarmă, iar eu am suplinit numai bine bariera de limbă dintre ei, iar ghidul a reuşit să tragă şi câţiva pui de somn, pe furate – era foarte obosit, avea o familie în Istanbul şi o amantă în Bucureşti, ca orice ghid care se respectă. În timpul ăsta, Aurică socializa la greu, se-mprietenise cu Mircea, îi distra pe ţigani cu comicării, vorbea pe ţigăneşte cu accent românesc şi pe româneşte cu accent ţigănesc, făcea pe Lagardère, pe omul-fără-oase, era un adevărat stand-up comedy acolo-n spate, se adunase aproape tot autocarul în jurul lui. Le-a povestit că el era cerşetor de mic, nu ştia decât să-ntindă mâna, că cerşea ca să-şi întreţină familia, compusă dintr-o mamă şi vreo trei mătuşi, toate paralitice, plus câteva surori terorizate de miliţie pentru că „era anticeauşiste", care de la atâtea bătăi luate pe secţie „se prostise cu capul" şi nu mai erau bune de muncă („înainte producea"), aşa că tot în întreţinerea lui erau. Capacitatea de improvizaţie a lui Aurică era impresionantă, deşi partea cu „anticeauşismul" de la mine o pescuise, că de altundeva n-avea de unde. Când toată lumea a obosit şi s-a dus la culcare, Aurică a rămas să mai tăinuiască cu Mircea.

Noapte, pădure bulgară, autocarul opreşte la o benzinărie să alimenteze. Am coborât cu şoferul şi cu ghidul să mă dezmorţesc, Aurică şi el cu noi, s-a fumat, s-a făcut pipi, am plecat mai departe. Văzusem eu nişte feţe dubioase prin benzinărie, dar nu m-am gândit la nimic rău. După vreo doi kilometri, pana prostului: autocarul nu mai avea benzină. Din beznă au apărut băieţii din benzinărie, oferindu-ne benzină contra cost. Ei, zece, noi, trei, cu Aurică patru. Ce era să facem? De bătut, nu ne-a bătut nimeni, nici măcar n-au ridicat vocea: noi aveam nevoie de benzină, ei aveau benzină de vânzare – aşa este comerţul! Am stat vreo trei sferturi de oră până ce Mircea a trezit fiecare om din autocar şi l-a lămurit pentru ce-i cere zece dolari, iar în cele din urmă a strâns toată suma. Băieţii şi-au primit cei patru sute de dolari ai lor – şoferul şi ghidul n-au dat nimic –, noi ne-am primit benzina noastră, toată lumea a fost fericită. Aşadar, ăştia erau rakeţii. Atât puteam fi de nou-născut, că nici nu-mi dădeam seama, dacă nu-mi spunea Aurică:

— Ieftin, ce puia mea.

— Ce ieftin?

— Aţi scăpat ieftin (n-avea bani, plătisem eu şi pentru el). Rakeţii poa' să fie foarte-ai dracu', ăştia a fost parfum.

— Ăştia erau rakeţi?

— Păi, ce puia mea erau?

— Aoleo.

— Stai pe lângă mine, Mihăiţă, că eşti grămadă de prost, eşti mai prost ca o noapte de labă, nimica nu ştii, las că-nveţi, numa' să stai sănătos pân-atunci.

Aurică voia să spună că, dacă nu mă bate sau nu mă taie cineva, o să fiu în stare să-mi port singur de grijă la un moment dat, dar eu nici măcar asta n-am înţeles, din păcate. Săracul Dumnezeu. Strică orzul pe gâşte.

Dimineaţa eram la vama din Ruse, de unde toţi din autocar şi-au cumpărat sticle cu vermut bulgăresc (Cio-Cio-san cred că se numea), în afară de mine şi de Aurică. Am trecut podul, am intrat în vama românească, am mers cu Aurică să vorbesc pentru el (alţi cinci dolari şi pentru funcţionarul român, „ca să fie bine", că altfel nu-i dădea drumul în ţară, chiar dacă documentul emis de consulat era perfect în regulă), am ocolit Giurgiu, am oprit la pipi undeva în câmp şi-a-nceput bătaia.

Nu văzusem niciodată o bătaie ţigănească şi nici n-am mai văzut

de atunci ceva comparabil; puţini oameni, în afara etniei, ştiu ce este aia. Nu-i pentru persoanele sensibile, asta garantat – eu însumi am scăpat câţiva stropi în pantaloni, chiar dacă fusesem la pipi cu câteva minute înainte. Se pare că ţiganii lui Mircea, după ce-şi vânduseră marfa (în alt loc de pe bulevard decât noi, că nu voiau să se amestece cu femeile), nu cumpăraseră mărfuri ca toţi ceilalţi din autocar – tricouri, sculuri de lână angora („mohair", cum îi spuneau românii), farduri, ţigări sau cafea – ci aur, doar aur. Inele bărbăteşti, „ghiuluri", cum le spuneau ţiganii; multe, nu ştiu câte, multe. Inelele nu fuseseră cumpărate la comun, dar fuseseră puse la comun, într-un săculeţ de pânză tare, pentru a fi trecute fără probleme prin cele patru puncte vamale ale drumului, urmând ca, odată ajunşi în România, fiecare ţigan să-şi ia din săculeţ propriile inele (şi le cunoşteau); Mircea păstra săculeţul. Nu aveau încredere unii în alţii, se temeau că se fură între ei când dormeau, iar Mircea era un fel de garant, datorită forţei fizice: numai că Mircea nu mai avea săculeţul. La început a crezut că-i o glumă, aşa, de relaxare c-au ajuns în ţară, pe urmă a înţeles că nu e nicio glumă şi-a început să urle, s-a repezit la Aurică, gata să-l omoare, ăsta a fugit zbierând în jurul autocarului, l-au prins ceilalţi ţigani, l-au percheziţionat, Aurică n-avea nimic, m-au luat pe mine la rând, mi-au răsturnat rucsacul, m-au căutat în buzunare, au făcut urât de tot, m-au scuipat, mi-am luat şi-o palmă peste urechea stângă (că de ce nu tac), au luat la rând bagajele celor din autocar, au răscolit totul, femeile plângeau, domnul Dieu a încasat şi el câteva scatoalce (că de ce protesta la aruncatul lucrurilor lui pe jos), băiatul domnului Dieu a plâns în hohote şi-a făcut caca pe el, ghidul a încercat să spună ceva şi-a fost plesnit peste faţă, şoferul a fost pus să deschidă absolut toate uşile şi uşiţele autocarului, orice spaţiu în care ar fi putut fi îndesat săculeţul a fost scotocit, degeaba. Nu era şi nu era! Ţiganii s-au băgat dedesubt, au luat la puricat fiecare roată, începând cu roata de rezervă, nimic. Abia pe urmă a-nceput bătaia. Mircea şi-a luat-o rău, singurul ţigan care a rămas de partea lui şi-a luat-o şi mai rău, în cele din urmă a venit o maşină de poliţie, totul a durat foarte mult şi a fost foarte frumos. De povestit. Atunci, în momentele alea, eu muream de frică să nu se întrebe ţiganii unde îmi ţin banii, că la mine nu găsiseră nimic – eu îi dădusem încă de la-nceput şoferului să mi-i păstreze la el în portofel până trece totul şi bine făcusem. Cu poliţia de faţă, noul lider care-i luase locul lui Mircea a lansat ideea ca toată lumea din autocar

să dea bani pentru paguba lor, că „așa este corect”, toți au mers la Istanbul la câștig, acum toți să împartă paguba. Acolo ne-a prins noaptea. Am reușit să plecăm abia după ce țiganii s-au dus cu polițiștii la Giurgiu, să facă plângere c-au fost jefuiți în vamă de „persoane necunoscute”. Am aflat mai târziu că vameșii le-au râs în nas, n-au vrut să înregistreze niciun fel de plângere.

Niciodată n-am știut unde ascunsese Aurică săculețul ăla sau când anume reușise să i-l salte lui Mircea. S-a rugat de mine cu cerul și pământul să-i plătesc și lui un drum la Istanbul, m-a convins, l-am lăsat pe Pisoi acasă și-am plecat cu el, cu două rucsacuri foarte grele, încărcate cu marfă, pe care Babă nu ne-a dat chiar cât îmi spusese că-mi dă, dar nu cu mult mai puțin (el a zis că mi-a dat corect, dar că nu-nțelesesem eu la telefon – nu m-am supărat, bănuisem c-așa avea să facă). Din acel al doilea drum am prins un mic cheag pentru mine și pentru Pisoi, dar din oprirea la benzinăria din Bulgaria, de unde Aurică a recuperat săculețul, am prins un cheag mai bun, numai pentru mine. Nașu a cumpărat toate cele opt inele („Astea le place la parlagii, nepoate!”) pe care mi le dăduse Aurică, el a plasat restul, urmând să-mi dea un sfert din bani, în contul datoriilor lui, dar bunînțeles că m-a păcălit, cum ar fi trebuit să știu c-o să se întâmple: în loc de 25%, mi-a dat doar 10%. Astăzi îmi dau seama că i-am fost tare drag, pentru că mi-a dat totuși ceva, în loc să nu-mi dea nimic: în lumea lui nu există „o zecime de țeapă”. Atunci am fost foarte supărat, foarte necăjit că m-am lăsat fraierii ca un copil mic, dar de fapt Aurică a fost primul care a-nceput să-mi facă educația, cei șapte ani de-acasă ce-mi lipseau. Au continuat-o alții, cărora nu le-am fost așa drag.

În Depresiune

Aveam acum bani de vodcă, mult mai mult decât de vodcă. Mi-am plătit datoriile, am început să merg în Depresiune, unde se stabilise gașca lui Rece, să beau cu ei, să am și eu viață socială, ca toată lumea; altfel, singura mea viață socială ar fi fost trăncănelile Deciei, care-mi povestea vise cu prințese, și tăcerile Dochiei și-ale lui Pisoi – băiat foarte zdravăn, fără darul vorbirii. Cu cei din gașcă puteam vorbi în lege, deși, nu știu cum se făcea, eu mai mult ascultam. Toți eram în aceeași oală, picați la admiterile de la facultăți, aciuați pe la tot felul de postliceale dubioase, fără iubite, fără bani, striviți de frica încorporării, pe de-o parte, și de-a găștilor de cartier, pe de altă parte; nu pot să-nțeleg cum de nu ne vedeam pe noi înșine tot ca pe-o „gașcă de

cartier". Poate că ne simţeam sub aripa lui Naşu (şi chiar eram), poate că muzica rock despre care vorbeam tot timpul ne dădea un sentiment de castă, poate că Depresiunea în sine era un teritoriu atât de umil (nici nu era nevoie să ne batem cu alţii pentru el), nu ştiu, dar nu-mi amintesc vreun conflict teritorial serios cu vreuna din grupările grele care împânziseră oraşul. Erau oamenii străzii, da, dar ei nu contau.

Depresiunea era o scară „oarbă" de bloc, undeva pe Calea Văcăreşti, pe bucata cu reputaţie bună (între Piaţa Sudului şi podul Mihai Bravu, Calea Văcăreşti era rău văzută, nu ştiu de ce, iar bucata dintre Abator şi Timpuri

Noi era şmecherie), şi dădea cumva spre biserica de la Cărămidarii de Jos. În proiectul blocului, scara ar fi trebuit să fie o poartă de acces atât din faţă (de pe Calea Văcăreşti), cât şi din spate, de pe alee, dar cineva a zidit un perete de cărămidă în mijlocul scării. Puteai intra în bloc prin faţă, dar nu şi prin spate: intrai în scară, mergeai vreo opt sau zece metri, urcai nişte trepte şi dădeai de zid.

Acolo ne-adunam, în iarna lui 1991, să bem vodcă Săniuţa. Nu era simplu: mai întâi eliberam scara, scoţându-i afară pe oamenii străzii care se aciuau (de obicei milogi alungaţi de frig de pe lângă biserică); îi trăgeam de picioare, îi aruncam afară în zăpadă şi-i băteam, dar nu rău, le dădeam doar cât să-i speriem (nu-i speriam, se întorceau). Apoi ne puneam pe vodcă, în picioare, că pe jos era murdar: trei sticle la cinci oameni, asta era porţia. Dacă n-aveam bani decât pentru două sticle, atunci dregeam vodca cu diazepam pisat, ca să simţim şi noi ceva. Era frumos! încerc să-mi amintesc ce vorbeam, ce-aveam noi de vorbit; subiectul, marele subiect era fantazarea despre planurile de viitor ale fiecăruia. Microabe visa să devină actor, Supă – cârciumar, Armando – recuperator, iar Meclă ne tăia mereu vorba c-o meserie despre care n-auzise niciunul, şi anume „escortă". El credea, şi ne explica plin de credinţă, că o escortă era omul dur care le-nsoţeşte peste tot pe femeile frumoase şi bogate, să nu le facă cineva ceva („Le păzeşti, coaie, m-ai înţeles? Bine, dacă este cazul, le şi fuţi, mai ales la beţie" – nu era clar dacă la beţia lui sau la beţia lor, dar nimeni nu-l contrazicea); în ceea ce mă privea, eu nu visam nimic, doar beam. Toţi ne-am împlinit destinele, în cele din urmă.

Naşu ne-a vizitat des în iarna aia. Ne-aducea cornete mari, din hârtie de ziar, pline cu cartofi prăjiţi şi cu bucăţi de carne de porc prăjite în ulei („Luaţi, mă, luaţi ca urşii!"), bea vodcă cu noi, îşi mai

plângea băiatul („Aoleo, Bebiţă, băiatul lui tata, băiat!”), apoi se punea cu pumnii şi cu picioarele pe oamenii străzii care aşteptau răbdători, în frig, în preajma Depresiunii, să ne îmbătăm şi să plecăm acasă, ca să intre ei şi să se culce (noi de fapt stăteam cu bocancii pe culcuşurile lor de zdrenţe şi tot acolo ne şi pişam, că afară era frig): „Voi mi-aţi omorât băiatul, futu-vă morţii voştri de ţigani!”. Şi dă-i, şi dă-i. Îi lovea cât putea mai dureros, în şale şi în burtă, cu pumnii lui păroşi şi cu picioarele ca butucii: „Mai na, mai na, mai na, săturaţi-vă, criminalilor!”, până se ducea Rece să-l ia cu binişorul şi să-l aducă înapoi în Depresiune, la băutură şi la plâns. Eu nu-nţeleg cum nu mureau oamenii ăia bătuţi de Naşu. Pe mine să mă fi lovit aşa, mă lăsa rece din prima, vorba lui Rece, dar uite că ăştiase-nchirceau în zăpada murdară şi răbdau bătaia în tăcere, bărbaţi şi femei, fără să-ncerce măcar să fugă. Abia mult mai târziu am înţeles că ei se hrăneau, în mare parte, cu resturile de mâncare pe care nevasta lui Naşu le arunca pe fereastră, că-i era lene să coboare cu gunoiul şi de lift avea frică, din cauza penelor de curent. Zi de zi se mâncau cartofi prăjiţi şi carne prăjită la Naşu-n casă, ei altceva nu mâncau, şi resturile mesei lui Naşu erau foarte preţioase, foarte preţuite; nu le preţuiam şi noi?

Muzica era evadarea. Un substitut de evadare, că nu puteam asculta muzică în Depresiune, doar vorbeam despre ea (eu, din nou, doar ascultam): trupe, piese, versuri, genuri. Metal, moarte, sânge, cimitire, cruci, diavoli, otravă, puroi, sicrie, strigoi, flăcări, iad, oase, Schutzstaffel, lucruri din astea, despre care nu scria nimic în cărţi şi pe care nu ştiam de unde să le-apuc ca să dibuiesc vreun înţeles din ele, până când m-am nimerit odată doar eu cu Microabe, fără ceilalţi, şi mi-a explicat el, uşor jenat (ceilalţi trebuie să fi vorbit despre mine în lipsă), că nu trebuiau luate ad litteram, ci că erau doar simboluri ale „extincţiei” (ale disoluţiei, o fi vrut el să spună, dar cuvântul încă nu exista), şi ale naşterii unei lumi fără reguli („Mihăiţă, «puroi» nu e puroi, e că acum ai voie să zici «puroi» în piesă şi nu-ţi face nimeni nimic”. „Păi, cine să-ţi facă?” „Păi, asta zic. Cine să-ţi mai facă?”). Lecţia lui Microabe mi-a prins bine, pentru că de-atunci am fost şi eu mai atent la discuţiile despre muzică (neroade totuşi, după părerea mea, din moment ce niciunul nu ştia să cânte nici măcar din frunză), dar mi-a prins şi rău, pentru c-a fost ca un fel de Voce pe care ar fi trebuit s-o aud, dar n-am auzit-o. Că vorbele degeaba le-auzi, aia poate oricine.

Cât umblasem cu Aurică, ba cu inele, ba cu dolari, ba cu

schimbat dolarii în lei (Aurică mă-nvăţase cum să mă feresc de şmen, de număratul „peste deget", de falsa bancnotă falsă şi de altele şi altele, de care-n cărţi nu scrie nimica), mersesem şi pe la nou-apărutele mese de biliard, învăţasem să joc, jucam bine, Aurică nu mai reuşise să mă bată de la un punct încolo – dar tot el m-a învăţat să nu joc pe bani, că cei care se oferă să parieze pe mine sunt de fapt înţeleşi cu cel cu care ar urma să joc şi că, oricum ar fi, tot rămân şi bătut, şi cu banii luaţi, mai bine să stau pe curul meu şi să-i las pe alţii mai şmecheri, că fără o gaşcă tare nu faci nimic dacă vrei să joci biliard prin baruri. L-am ascultat, ştiam că avea dreptate. O vreme. Pe urmă am invitat-o pe Bristena la un biliard.

S-a întâmplat că undeva pe la gura de metrou de la Tineretului se deschisese o sală mai dichisită decât altele, cu barman, cu doi paznici pe tură, cu chelneriţe la şorţ alb, cu bere germană, tot lucruri care nu se mai văzuseră în partea noastră săracă de oraş sărac. Într-o zi am aflat de la ea că-i pleacă bărbăţelul într-o „delegaţie" de mai multe zile, că ori de câte ori e seara singură acasă o mănâncă de vie plictiseala şi, când nu-i plictiseala, e doamna Vica, menajera din Căţelu, care-o pune la curent cu absolut fiecare mondenitate a căţelenilor, o înnebuneşte, dar pas de-i zi ceva, că Vica e omul de încredere al lui Ochi-de-Sticlă; n-aş putea eu s-o mai scot din casă? M-am gândit, m-am răsucit, venise primăvara, pentru Dochia şi Decia făceam în continuare pe însoţitorul, m-am agăţat de chestia asta, le-am propus să le-nvăţ biliard, Papá a fost de acord când a aflat cât de aproape era sala, ce-ar fi s-o chemăm şi pe Bristena, să ştii că nu este o idee rea, lasă că vorbesc eu cu Ilie. Şi uite-aşa a-nceput o glorioasă după-amiază de primăvară în barul cel fiţos, cu pereţi de sticlă, eu cu trei fete, la masa de biliard; când ne-am pus să jucăm, nu era nimeni, niciun client, doar paznicii şi barmanul, la vrăjeală cu chelneriţele. Am comandat Cola pentru ele şi bere pentru mine. Prima greşeală. Bristena nu mă văzuse niciodată bând. A vrut şi ea.

Au învăţat uşor jocul. Dochia a dovedit talent, Bristena ambiţie, Decia neatenţie, am jucat la dublu, Decia şi cu mine am câştigat câteva partide, am şi pierdut o parte din următoarele (nu-mi plăcea privirea încrâncenată a Bristenei), s-a făcut târziu, fetele au plecat acasă, am rămas eu cu ea, sala s-a umplut de şmecheri cu bani, un grup de ţigani au venit să vadă cum jucăm, am bătut-o repede pe Bristena ca să le ofer lor masa, a doua greşeală. Bristenei nu-i păsa de ţigani, ea voia să

joace, se ambiţiona să mă bată.

— Care-i problema aici? întreabă paznicii.

— Păi, ce facem, domnu' şef, noi stăm pă margine ca proştii?

— Câte fise mai aveţi? mă-ntreabă unul dintre paznici.

— Una.

Mai aveam patru, dar Bristena n-avea de unde să ştie. Cumpărasem multe, în mai multe rânduri, nu le ţinuse ea socoteala.

— Mai jucaţi o dată, pe urmă daţi masa mai departe, să joace şi ei.

— De acord.

Ca un făcut, în acel ultim joc a dat Bristena tot ce-avea mai bun în ea, a jucat ca un demon, i-a ieşit tot ce-a încercat, parcă era campioană mondială:

— Să nu cumva să te laşi, păpuşa, că ne supărăm!

— Nu mă las.

Am câştigat cu greu, fericit că scăpăm din belea, am pus tacul pe masă, am vrut s-o conduc la o masă, să ne terminăm băuturile, dar:

— Ce faci, băiatu', unde pleci?

— Gata, am terminat, puteţi juca, masa-i liberă, c-a voastră.

— Păi, nu joci şi cu noi o bilă, două? Văd că le ai pă meserie.

— Nu, mulţumesc, nu joc.

— Da' dă ce, că suntem ţigani?

— Sunt obosit, joc de câteva ore.

— A venit aici de pe la patru, de atunci tot joacă, mă susţine unul dintre paznici.

— Ai că nu te pun să joci dăgeaba!

Aurică, profetul. Unul dintre ţigani paria pe mine, altul pe campionul lor, restul erau cu încurajările, unul mic şi gras ţinea banii, mă treceau transpiraţiile, îmi tremurau picioarele. Mă temusem, mă ferisem, degeaba. Uite că se-ntâmpla.

— Ce, ţi-e frică?

Mi-era frică de-mi venea să vomit.

— E, cum să-mi fie frică?

— Păi, joacă atunci, de ce nu vrei să joci?

Dispreţul din glasul ei putea să fie sau să nu fie, dar eu am ales să-l aud.

— Joc, Bristena, joc.

Am jucat cu ţiganul, a pierdut, a dat-o la întors („Cel mai bun din

trei”), apoi înc-o dată („Cel mai bun din cinci, să moară mama”). Dialogurile celor doi lideri mă ungeau pe suflet, îmi îngheţa creierul când ascultam ce vorbeau, că vorbeau tot timpul, tare, strigat, olteneşte: amândoi fuseseră închişi la Traiskirchen, în lagăr, reveniseră în ţară cu buzunarele pline de şilingi şi acum umblau brambura peste tot prin Bucureşti, ca să se „distreze”, după plictiseala de-acolo. Ceilalţi trei erau nişte puşti, nişte „săgeţi”, cum se spunea, mergeau peste tot pe banii maeştrilor şi le făceau mici servicii. În lagăr învăţaseră ţiganii să joace biliard, jucaseră foarte mult, din lipsă de ocupaţie, de-aia se credeau aşa buni. Nu erau.

Am reuşit s-o iau pe Bristena şi să plecăm, cu ajutorul paznicilor – unul vorbea, celălalt îi ţinea din priviri („Bă, gata! Lăsaţi-l în pace! Vedeţi că eu ştiu şi de glumă, şi de şmecherie!”), dar, în loc s-o duc la gura de metrou, care era la câţiva paşi, mi-a venit ideea s-o duc la cealaltă staţie, la Brâncoveanu, traversând parcul. Nu pot să explic ce-a fost în capul meu. Ceva de genul „să nu vină peste noi la metrou”, sau aşa ceva, trebuie să mă fi socotit, în mintea mea tulburată de frică, să ne facem pierduţi în noapte prin parcul ăla pe care-l ştiam mai bine ca oricine, „n-au cum să ne găsească”. Eroare mare, greşeala numărul trei, dar nu şi ultima: au luat frumuşel metroul de la Tineretului, au mers două staţii şi ne-au aşteptat în tufişuri, la câţiva zeci de metri de gura de metrou de la Brâncoveanu (una singură, nu două, atunci ca şi-acum); cum putusem să fiu atât de absurd încât să cred că numai eu ascultasem ce vorbeau ei, iar ei nu ascultaseră ce vorbeam noi?! Ne-au luat ca din oală. Acum derulez cu încetinitorul.

Văd trei umbre ieşind din tufişuri, îi spun Bristenei „Ia ţine asta” şi-i dau portofelul meu să-l ţină ea (nu ţin minte când am făcut asta), mă reped spre ei, cel din mijloc e cu gura deschisă (spune ceva? Respiră pe gură?), apuc să-i dau un pumn grozav în gura aia, îmi tai încheietura în dinţii lui (cine naiba stă cu gura deschisă la bătaie?), cel din stânga ţine în mâna dreaptă un briceag, fac din braţe ceva care se chema „ghedanbarai” pe vremea aia (o tâmpenie) şi mă-nfig singur cu palma stângă în briceagul lui, care se-afundă bine-n carne, rămâne înfipt, cel din dreapta mă apucă de gât, mă las pe vine înainte să apuce să dea, cade peste mine, mă ridic repede, îl lovesc cu piciorul, mă întorc spre Bristena, o iau de mână şi fugim spre luminile metroului. Între două şi trei secunde, atât a durat toată buluceala. Nu ne-au fugărit la metrou, au rămas acolo, în beznă; probabil că şi ei erau la fel

de nepricepuți ca mine la chestii d-astea, patronii lor trebuie să-i fi trimis doar ca să-și facă mâna, dacă era ceva serios, aș fi avut de-a face cu ei, cu lagăriștii, nu cu niște copii de mingi. Dar chiar și așa: din palma stângă îmi curgea sângele șiroi, în încheietura pumnului drept, chiar la baza degetului arătător, era înfiptă o bucată de dinte, iar toată palma dreaptă a Bristenei era mânjită de sânge, arăta urât de tot. M-a liniștit:

— E de la tine, n-am nimic.

Când fugiserăm, o apucasem cu stânga. De-acolo venise tot sângele ăla:

— Ești mămăligă rău, păpușa. Ilie îi omora p-ăia, dacă vrei să știi.

Nu voiam să știu. Cine se plictisea închisă-n casă?

— Altă dată să nu mai faci pe milogul cu mine, să vin la biliard, că nu mai vin!

De asta eram convins. Iar chestia cu „milogul" n-aveam s-o uit niciodată.

— Acum ce stai ca prostul? Dă-mi ceva să mă șterg pe mâna asta!

Aveam batistă, dar era plină de muci uscați:

— N-am.

— Și eu ce să fac, cum să mă duc așa acasă? Ce să spun la doamna Vica?

Mi-am amintit învățăturile lui San despre bătaie, că el mă și plesnea, mă și dăscălea, nicio clipă nu neglijase partea teoretică:

— Improvizează.

Bristena s-a uitat la mine cu ochii micșorați de ură. A fost prima dintre privirile speciale pe care mi le-a aruncat în următoarele decenii:

— Vino-ncoace.

M-a tras după ea în bezna unor pini schilozi, unde acum e un McDrive, și-a dat jos blugii, s-a ghemuit și a făcut pipi, cu mare atenție, pe palma dreaptă. După cum se știe, sângele se dizolvă mult mai bine în pipi decât în alcool sau în iod, cel puțin atunci când n-ai alcool sau iod. Nu era prost San.

S-a ridicat, s-a încheiat la pantaloni cu mâna stângă:

— Vino-ncoace!

A tras de tricoul meu, l-a scos de sub betelie, s-a șters pe el, mai întâi dreapta, cu atenție, apoi temeinic, cu ambele mâini. Era aproape

bine.

— Dă-mi nişte bani de taxi.

Avea dreptate. Cum să fi ajuns cu metroul până în Căţelu? M-am căutat prin buzunare:

— Cred că mi-am pierdut portofelul. Trebuie să-mi fi căzut… cu ăia.

— Şi eu ce fac acum?

E uimitor ce repede poţi gândi în momente de-astea:

— Coborâm la metrou, unde-s telefoane publice. Fise mai am.

— La cine vrei să suni?

La cine aş fi putut să sun? „Iar de la cel ce n-are încă se va mai lua".

— La Neîmădă.

L-am găsit acasă, n-avea niciun ban, s-a împrumutat de la o vecină divorţată căreia-i mai bătea covoarele, a venit într-un suflet, ne-am întâlnit pe la jumătatea bulevardului Brâncoveanu:

— Aoleo! Ce-ai păţit, nea Mihăiţă?

— Lasă că-ţi zic altă dată. Mi-ai adus banii?

— Uite-i.

Bristena se ascunsese într-o scară de bloc, l-am făcut pe Neîmădă să plece, nu prea voia, m-am rugat de el, a plecat până la urmă, am urcat-o pe Bristena într-o maşină, am ajuns şi eu acasă, aranjat ca un ginerică, plus mirosul: pe lângă mirosul de pipi, era şi propriul meu miros de frică ce îmbibase tricoul, plus mirosul dulceag de sânge închegat. Ai mei dormeau, era bine. Soră-mea m-a cusut în baie:

— Te-ai văzut cu Bristena?

Nu m-a întrebat cu cine m-am bătut, ci dacă m-am văzut cu ea!

— Da' de unde ştii?

— E mirosul ei. Şi al tău, dar şi-al ei. Stai nemişcat, o să doară.

La palma stângă n-a durut cine ştie ce, că era-n carne, dar la dreapta n-a durut deloc, că era în articulaţie, acolo n-a avut ce să facă: dezinfecţie şi gata, cum ţi-o fi norocul, iar norocul meu porcesc îşi luase o binemeritată vacanţă. M-am infectat. Grav.

Ce faci când ai parte de-o serie de ghinioane care pare, la un moment dat, să se termine? Exact. Îi dai o mână de-ajutor ghinei, că pentru asta eşti fiinţă raţională, trestie gânditoare: ca să uit de infecţia care tot progresa (mă tratam prin metoda pur masculină „poate

trece”), am dat de ştire în Depresiune că fac cinste, pe de-o parte, ca să mă grozăvesc cu teribilele mele „cicatrici” (care nu erau cicatrici, una era o tăietură în curs de vindecare, alta în curs de infectare), pe de alta, ca să mă grozăvesc cu banii făcuţi la Istanbul. Gata cu vodca, domnilor! Fac cinste cu bere. Gata cu Depresiunea! Fac cinste într-o locandă, undeva unde să stăm la mese, nu în picioare, ca toţi săracii. Unde să fie, Mihăiţă? Unde zici tu, Rece, că eu nu mă prea pricep, nu ştiu locurile de seamă pe unde se adună roacării. Bine, Mihăiţă, hai că vă duc eu pe toţi într-un loc frumos.

Locul frumos era o curticică de beton, împrejmuită cu ziduri de beton, o incintă ca alea în care se plimbă deţinuţii din filmele americane. Mese erau, într-adevăr, scaune erau, ba chiar şi chelneri – nişte băieţi de la ţară, aduşi special de proprietar să facă faţă bătăilor dintre roacări şi să-i altoiască pe zurbagii. Rece şi oamenii lui nu erau bine văzuţi acolo, fiind cunoscuţi ca răi de plată, dar eu n-aveam de unde să ştiu, pe mine nu mă luaseră niciodată cu ei, le era ruşine cu mine că nu ştiam muzici. În Depresiune mai era cum mai era, aşa-ntre noi, dar în lume, între înaltele feţe roacăreşti, nu puteau să se facă de râs. A, bine, când plăteam era altceva. Iar de plătit, am plătit. Mai întâi cu bani, iar când banii pe care-i aveam la mine s-au terminat, cu următoarele: un ochi spart (stângul), trei coaste fisurate (în dreapta), două discuri intervertebrale strivite (al zecelea şi-al unsprezecelea). Cu alte cuvinte, cei doi chelneri mi-au dat câte un pumn de căciulă, plus un picior şi un scuipat (ăstora nu le mai ştiu distribuţia, că eram pe jos). Degeaba am dezbătut ani în şir, după aia, motivul micii corecţii fizice pe care mi-o aplicaseră (la sugestia patronului, zice-se), dar cel mai aproape de adevăr trebuie să fi fost Armando, specialistul: „Prea făceai pe nebunul cu ţiganii tăi! Nu vorbeşti de funie în casa spânzuratului… decât dacă eşti foarte prost”.

Am zăcut la pat vreo două zile, plângându-mi de milă, până când mâna dreaptă s-a umflat până la cot. Arăta exotic, galben-albăstrui, iar palma îşi triplase grosimea, aveam parcă o bucată de slănină la capătul antebraţului, dar ceea ce m-a convins să mă las dus la spital a fost un telefon de la Decia („Mihai, să ştii că Bristena a găsit portofelul tău în buzunarul de la blugi, când îi băga la spălat, şi-ţi transmite să fii liniştit, că totul s-a rezolvat. Şi”, în şoaptă, „mi-a zis să-ţi zic că nu mai e supărată pe tine, abia aşteaptă să mergem la bazin”). Desigur. Stăpâna mea avea nevoie de mine viu, deci m-am dus cuminte la spital.

Singurul loc unde aveau ai mei pile era Spitalul Militar, îl evitasem cu toată energia, că mi-era frică să nu le pic în gheare şi să mă-ncorporeze, dar n-a fost niciun moment vorba de aşa ceva, chirurgii şi-au pus mâinile-n cap când mi-au văzut mâna („Chemaţi-l imediat pe Dorin!”), m-au băgat direct în sala de operaţie, a intrat zisul Dorin, specialist în automutilări şi plăgi netratate (şi, cum am aflat ulterior, în amputări), mi-a ars o palmă de mi-au dat lacrimile („Futu-ţi pizda mă-tii de pu ţoi cordit! Cum pizda mă-tii veniţi toţi la mine cu mizerii d-astea, băi pulă cu urechi?”), a urlat pe hol să vină una Mimi, cât se poate de repede („Mimişor, futu-ţi pizda aia dulce!”), ea m-a apucat de tors şi de mâna stângă aproape ca un luptător de greco-romane, îmi şoptea în ureche („Ştiu cât suferi, da, înţeleg cât suferi, sunt aici, e foarte dureros, ştiu”), capul mi-era prins între sânii ei mari, chiar mă miram ce-o fi cu ea, până ce chirurgul a-nceput să taie. Mi-a fixat mâna pe un fel de spătar şi-a tăiat cu bisturiul pielea umflată:

— E anesteziat, dom’ doctor?

— N-am avut timp, las că rabdă. Rabzi, mă?

— Da.

— Ie-te că mai are glas.

— Lăsaţi-l, dom’ doctor, nu-l mai speriaţi şi dumneavoastră!

— Ţi-o fi milă, Mimişor!

— Tremură, dom’ doctor.

— Las să tremure, ce, eu îi pun să se bată ca chiorii? Te-ai caftit, mă?

— Da.

— Vezi? Bibani. Nişte nenorociţi, ştiu numai de bătaie, p-ăştia nici dracu’ nu-i mai face oameni.

— Sunt băieţi de la ţară, dom’ doctor!

— Lasă gura. Ţine-l strâns. Acum îl chiuretez, ţine-l bine de tot!

Până atunci doar tăiase, era aşa şi-aşa, dar pe urmă a-nceput să apese, ca să scoată puroiul. Ţâşnea în jeturi, îi umpluse halatul, cursese pe jos, năclăise podeaua, nu putea încăpea o asemenea cantitate de puroi într-o mână de om, uite că încăpuse, tot mai ieşea, acum era mai verzui, mai puţin vâscos, doctorul tot storcea şi storcea:

— Cât pizda mă-tii-ai stat aşa cu mâna asta, mă?

— Două zile.

— Mă minţi în faţă, limbricule?

— Cinci.

— Arată de șase. Vezi c-acum o să doară.

Avea dreptate. Alea au fost adevăratele dureri, despre care nu știi că pot exista, despre care te ferești să te gândești și bine faci: mi-a băgat niște scule pe sub piele, ca să cureţe pungile de puroi rămase pe-acolo, iar carnea mea inflamată îmi trimitea niște semnale de tip „Mori sau omoară-l, dar fă să înceteze durerea asta”; horcăiam încetișor, dar nu puteam să mă mișc, Mimi era mai puternică decât mine, se lăsase cu toată greutatea. Doctorul îmi arunca priviri scurte, cercetătoare, să vadă dacă nu leșin:

— Hai, că nu mai am mult. Așa-i la infecţie, doare, las că trece.

Minţea. A mai avut mult. Când a terminat, era chiar voios:

— Bravo, mă. N-ai guiţat, m-aşteptam să guiţi. Hai, că poate ţi-o scăpăm.

Se referea la mână. Antebraţul şi palma.

— O să fie bine băiatul, dom’ doctor?

— Eu de unde să știu, Mimișor puișor? Depinde de corp, cum reacţionează la tratament, la antibiotice… nu poţi să ştii. E tânăr, ar trebui să fie bine.

Am fost bine, dar, după o lună, când am ieșit din Spitalul Militar, tot nu puteam să strâng pumnul drept (au trecut doi ani înainte ca articulaţia să-şi revină), să văd cu ochiul stâng sau să mă aplec în faţă (au trecut zece ani înainte să-mi pot lipi iar palmele de podea). Bristena nu venise deloc să mă vadă, dar trimisese un comando alcătuit din Dochia şi Decia, care stârnise senzaţie în spital (toţi pacienţii erau militari în termen, eu eram singurul pilos. Când a aflat că nu eram recrut, ci nepotul lui unchiu-meu, securistul, Dorin s-a tânguit mișelește: „Păi, dacă știam, mă, dacă știam… te chinuiam, nu așa! Te făceam să suferi, Mihăiță, scumpule!”. Ca toţi militarii, n-avea ochi să-i vadă pe securişti; ca toţi medicii, îi ura de moarte – iar el era medic militar! Când mai trecea pe salon să mă vadă, glumea cu mine, făcând cu ochiul: „Știi cum îmi zic ăștia p-aici? Măcelărică! Da’ știi de ce? Ai trei încercări!”) şi-mi crease mie o situaţie cât se poate de dubioasă printre colegii de salon („Ia zi, care-i prietena ta? Niciuna? Păi, atunci fă-mi mie lipeala, nu fi bulangiu! Cum cu care, cu oricare, că de labă m-am săturat”). Dorin m-a dus şi la doctorul de oase, la consult, ăla mi-a zis că n-are ce să-mi facă, că discurile intervertebrale au fost aproape strivite şi că se vor reface cu timpul, să nu neglijez gimnastica

de recuperare după ce s-o retrage umflătura; m-a dus şi la oftalmolog, tot aşa, că n-are ce să-mi facă, un muşchi din orbita stângă fusese rupt şi de-aia nu puteam focaliza cu ambii ochi în acelaşi timp, dar că, încet-încet, celălalt muşchi al orbitei va prelua sarcinile „ruptului" şi-o să redevin binocular, numai să am răbdare. Una peste alta, internarea mi-a luat cu mâna frica de armată, de încorporare, dar m-a lăsat c-un gust foarte amar în privinţa propriei mele orbiri:

— De ce nu m-aţi internat mai repede dacă ştiai că aia-i infecţie, sorelo?

— Păi, cu ce, fratelo?

— Cum cu ce?

— Cu ce bani de şpagă? De luni bune nu mai avem un ban în casă, ai noştri sunt şomeri, mama a adunat de la tine de prin buzunare nişte hârtii de un dolar, zicea „Eu plătesc în dolari", muream de ruşine pentru ruşinea ei, habar n-ai de nimic, nici ea, nici tata nu mai au un leuţ chior de pâine, trăim toţi trei din salariul meu de asistentă, dar ţie nu-ţi pasă, de nimic nu ştii, decât de Bristena şi de bişniţă, fi-ţi-ar bişniţa a dracu', te-ai învăţat cu bani nemunciţi şi nu mai vezi nimic în jurul tău! „Mă duc în Depresiune, mă duc la biliard, mă duc la Istanbul, mă duc la bazin", numai asta aud! Eu ca eu, dar mama şi tata! De la postliceală or să te exmatriculeze cât de curând, de muncit, nu vrei să munceşti, în armată nu vrei să te duci, bani în casă nu dai, ai noştri plâng în fiecare seară, nici măcar nu observi!

Observasem, dar nu mă interesase motivul. De-ale lor, de-ale părinţilor. Se uitau toată ziua la televizor şi plângeau, toţi părinţii făceau aşa, de unde să fi ştiut că plâng din cauza mea?

— Păi, ce, plâng din cauza mea?

— Păi, da, geniule. Că nu mai pot să se uite-n ochii oamenilor. Când îi întreabă cineva „Şi Mihăiţă ce face?", ei ce să răspundă, că bea în Depresiune? La început schimbau vorba, acum nu mai ies din casă, de frică să nu se-ntâlnească cu lumea.

— Acum nu plâng.

— Acum sunt fericiţi c-ai scăpat, da' cât o să dureze?

— Ce să dureze?

— Până pleci iar.

Pisoi aştepta să plecăm cu marfă spre Istanbul, da. Aştepta cam de mult, trebuia să mă adun, să mă mişc odată. Am dat-o afară din camera mea, am scos nişte bani din ascunzătoare, i-am dat:

— Ia banii ăştia, sorelo, schimbă-i în lei, zi-le alor noştri că mai aduc şi alţii, să nu mai plângă aiurea, că nu e vreme de plâns, e vreme de făcut bani. Ştii unde să-i schimbi, să nu te ţepuiască şmecherii?

— Ştiu pe cineva care ştie. Pleci iar cu Aurică?

— Nu, cu Pisoi.

— Mai bine. Cu Bristena ce faci?

— N-am ce să fac. Asta e.

— Ştiu, ziceam şi eu aşa. Cu ochiul ăla ce faci?

M-am tot gândit, cât pregăteam plecarea, până la urmă n-am găsit nimic mai ager decât să mă duc la „policlinica cu plată" de la Cuţitul de Argint, unde în comunism era mare chestie să te tratezi, că nu oricine îşi permitea. Doar că timpul trecuse şi timpurile erau altele, medicul care m-a consultat era un personaj al lui Molière, nu al meu: mi s-a uitat în viteză la ochi, nu mai mult de-o jumătate de secundă, apoi a scos din sertar o pereche de ochelari de soare şi mi-a cerut pe ei 300 de lei, pe motiv că erau „medicinali" (în Vitan găseam aşa ceva cu cinci lei bucata). I-am zis că nu, poate puţin supărat, s-a înmuiat şi-a devenit linguşitor, oferindu-mi de data asta o cutiuţă cu alifie germană, specială pentru „tumefieri oculare". 50 de lei. N-aveam încredere, dar mi-am zis că măcar să-ncerc decât să nu fac nimic (acum ştiu că subconştientul meu a reacţionat la cuvântul „germană" în vederea deciziei de cumpărare, dar atunci nu ştiam). Am ajuns acasă şi-am studiat eticheta, cu dicţionaru-n mână. Lasă că era expirată de câţiva ani, dar era alifie de hemoroizi.

Cracovia

Drumurile cu Pisoi m-au făcut să înţeleg un lucru: doar cu Istanbulul n-apucam noi să legăm două-n trei, pentru că oamenii tot veneau şi veneau şi veneau. Mâncaseră căcat cei care râseseră de mine la primul meu drum („Păi, abia acum te-ai găsit să te duci? Atunci, la-nceput, atunci a fost bătaia peştelui!"), marea bişniţă abia începea. Fabricilese-nchideau în tot Estul, mulţi urmau să rămână şomeri (zeci de milioane, dar nu ştiam asta atunci), mica fereastră spre Vestse-ncfusese deja, vizele „turistice" antiestici fuseseră introduse în martie 1990, aşa că Istanbulul, ca singura metropolă liberă, îi atrăgea pe toţi. Dar nu toţi ştiau, puteau, voiau sau îşi permiteau să meargă acolo la cumpărături. Trebuia să mergem noi la ei. Polonezii au înţeles primii acest lucru simplu, apoi ruşii, pe urmă Pisoi, iar de la el am înţeles şi eu, în cele din urmă. Marfa turcească trebuia s-o ducem fie-n

Polonia, fie în Rusia. Am ales Polonia.

„Am ales!” Ce minciună gogonată, ce rescriere convenabilă a adevărului! N-am ales nimic; nici eu, nici Pisoi n-aveam nici cea mai vagă idee cum să ajungem în Polonia sau ce marfă se cerea acolo, iar polonezii de la Istanbul, cu care mai stăteam de vorbă (rar, se fereau de români ca de dracu’ – bine, toată lumea se ferea de români, în frunte cu românii care se fereau de români, Pisoi şi cu mine, spre pildă, tăceam ca morţii când auzeam româneşte pe lângă noi), nu ne spuneau nimic, erau suspicioşi ca nişte câini ciobăneşti. Cu ruşii am vorbit binişor la început, până m-am prins că nu erau ruşi, erau ucraineni şi nici nu voiau să audă de ruşi, îi urau şi-i dispreţuiau în egală măsură; după confuzia făcută (de unde era să ştiu? URSS-ul nu căzuse încă), n-au mai vrut să vorbească nici ei cu noi, n-am putut afla nimic despre ce s-ar putea „da” la Kiev (aşa se spunea atunci: „Ce se dă bine în…”, oricare era oraşul respectiv). N-am ales nimic, repet, măcar că tot rumegam în minte care să fie, care să fie, care să fie, Varşovia sau Kievul? N-a fost niciunul, nici altul, întâmplarea a ales pentru noi Wroctawul („Vroţlav”, cum îi spun românii). Întâmplarea asta era blondă, avea ochi albaştri şi se numea Sorin. Zis Soreaţă. Pronunţat „Soriaţi”.

Pentru că de ce: de vândut, amândoi îi vindeam fierăriile noastre lui Babá, dar ce cumpăram de la el (cosmetice, tricouri şi blugi, în cea mai mare parte) vindeam fiecare separat: eu la Bucureşti, Pisoi la el la ţară. Acolo l-a revăzut pe Sorin ăsta de care zic, cu care copilărise (era dintr-un sat vecin, dar se ştiau bine) şi care acum era student la Iaşi; cam repetent, cam bişniţar, dar student. Veteran prin căminele din Iaşi, „tătuc”, zicea că fusese prin Polonia – „o singură dată”, cum spunea, apăsat – zicea că ştie cu ce se merge acolo, l-am crezut. Ne-am luat după gura lui, am cumpărat de la un prieten al lui Babă, care avea o făbricuţă (un atelier, de fapt), geci de piele, scumpe şi proaste, cu care ne-am chinuit o grămadă să le trecem prin vămi, am dat la şpagă de ni s-a acrit. Am debarcat în Bucureşti cu prostiile mele de geci, am aşteptat telefon de la Pisoi, să plec spre Bârlad, să-l iau de-acasă şi să mergem la Iaşi, de unde maestrul Sorin urma să conducă expediţia noastră (cu trenul, nu cu autocarul) de la Iaşi la Varşovia, prin Cernăuţi, Lvov, Przemyśl.

Stalowa Wola şi Radom. Frumos plan, exact ca-n bancul cu popa („Frumoase gânduri, părinte!”), n-a ieşit nimic. Eu nu dădeam de Pisoi

(avea telefonul stricat), Pisoi nu dădea de Sorin (care se-mbătase şi uitase complet), am plecat spre Iaşi la plesneală, am întrebat din cămin în cămin de „Sorin din judeţul Vaslui" (cu exact aceste cuvinte, nu ştiu ce era în capul meu), l-am găsit, m-am recomandat, şi-a amintit, l-a sunat disperat pe Pisoi, căruia între timp i se reparase telefonul, dar nu era acasă pentru că plecase şi el la Iaşi, tot la plesneală. M-am dus cu Sorin în gară, am stat la vreo trei trenuri, l-am recuperat în cele din urmă, am fost duşi de Sorin în cămine (era vară, studenţii-n vacanţă, căminele pustii, „tătucii" făceau petrecere după petrecere), am stat acolo vreo săptămână în loc să stăm o noapte, ne-am îmbătat, m-am bătut cu Sorin, ne-a despărţit Pisoi, am plecat la drum împreună, dar certaţi, degeaba am plecat, în Paşcani ne-a arestat poliţia feroviară, am stat o noapte într-un fel de zdup (voiau şpagă, nu le-am dat nimic, erau nişte prăpădiţi), a trebuit să ne întoarcem la Iaşi ca să ne spălăm hainele, am plecat iar, c-un tren internaţional, am trecut vama cu bine, însoţitorii de vagon (nişte basarabeni şpăgari, cu dinţi de aur) ne-au dat locuri la prici, după moda URSS, şi ne-am trezit în gara din Lvov, unde toată lumea era huşuită din vagoane, claie peste grămadă, trenul s-a golit complet şi-a plecat în treaba lui, noi am rămas ca proştii pe peron, călare pe sacoşoaiele noastre cu care urma să ne-mbogăţim din bani polonezi. La Moscova avusese loc un fel de puci avortat, habar n-aveam, am aflat la ani buni dup-aia. Am dormit vreo trei zile în gara din Lvov, întinşi pe ziare, păzind cu rândul sacoşele, mergând la toaletă tot cu rândul (până când toaletele n-au mai putut fi folosite, acolo mergea tot potopul de lume rămas pe drumuri, între două trenuri, de-a trebuit să ne căcăm în Dvirţeva, părculeţul de lângă gară) şi aruncând vina unul pe altul (Pisoi l-a altoit pe Sorin, Sorin a recunoscut că el nu mai fusese niciodată în Polonia, ajunsese numai la Cernăuţi, cu o gagică a lui care se lipise de Martorii lui Iehova), în cele din urmă am luat eu problema-n mână şi i-am urcat într-un tren local spre Sambor, de unde am ajuns cu chiu, cu vai la Przemyśl, pe teritoriu polonez. Culmea, tot cu trenul!

Nu că după ce-am trecut frontiera dintre URSS şi Polonia au dispărut toate problemele noastre, nu; dar, după ce-am trecut frontiera, am avut răgaz să ne ocupăm de problemele noastre. Iar problemele noastre se numeau Sorin. Zis Soriaţi.

Omul era moldovenist avant la lettre, de aici porneau toate. Pe mine mă tratase de „ţigan" la o jumătate de oră după ce ne

cunoscuserăm, iar pentru că eu am crezut că glumește, n-am reacționat, ceea ce l-a înaripat pe dobitoc: din „țâgan", „cioarî", „borât", „garoi" și „arapini" nu mă scotea, părea că-l face fericit să se lupte cât poate cu cuvintele, dar asta numai până când mi-a aflat numele de familie, pentru că abia atunci și-a desfășurat omul creativitatea. S-a oprit totuși la „Buzilă", ceea ce era puțin pentru cât putea, era modest, dar călca pe urmele unui clasic și asta l-a oprit să dezvolte mai departe. Când spun că „se lupta" cu cuvintele, chiar așa este, pentru că de cele mai multe ori nu înțelegeam ce spune; schilodea româna cum nici cel mai crunt dușman al ei n-ar fi visat vreodată, stâlcea, lăbărța, șuiera și mieuna sunetele limbii ăsteia, care totuși n-are cine știe ce sunete aparte, în afară de „î" și „a". Dar din acestea două Soriați scotea adevărate simfonii, capodopere ale unei arte unice, ale cărei maestru și public era el însuși – doar el. Când reușea câte un tur de forță, îl întrebam pe Pisoi ce-a vrut să spună, iar el îmi răspundea că n-a înțeles nimic. Pisoi! El însuși putea vorbi c-un accent foarte puternic, foarte regional atunci când avea chef (doar că n-avea), ăla era accentul rezervat țăranilor de la el din sat, nu comunicării cotidiene, prin orașe. Tot întrebându-l pe Pisoi cum era posibil ca nici el să nu priceapă ce spunea Soriați pe limba lui, am început să întrevăd adevărul. Mai întâi ca bănuială, apoi ca amintire, apoi ca certitudine.

Soriați nu vorbea cu accent moldovenesc, ci își făcuse o limbă a lui, limba soriaţâiană, al cărei vorbitor era el singur, n-o împărțea cu nimeni. L-am tras de limbă la beție, bănuiala mi s-a confirmat: omul făcuse liceul agricol de la el din sat, fusese strălucit, intrase la facultate în Iași, din prima încercare – la filologie! –, dar nu știa decât româna scrisă. Nimeni nu-i explicase pronunția, când ajunsese la Iași, fusese batjocorit crunt pentru accentul lui rupestra, i se reproșase vasluietatea ca un stigmat, se răzbunase și el cum l-a dus mintea, construind un dialect personal, pe baza celor mai nenorocite pronunții imaginabile. Mi-am amintit de o fată de la mine din sat, despre care toți spuneau că-i proastă și curvă – chiar era – și care făcuse ceva asemănător, dar la o scară mult mai mică, incipientă, copilărească: în loc de „Servus!" spunea „Ziebus!" și alte câteva chestii de-astea, repet, nimica toată față de performanțele lui Soriați. Ai cărui dușmani deveniseră, cu timpul, toți cei care-i disprețuiau modul de a vorbi, adică toată lumea, cu excepția prăpădiților de prin Iași, mardeiașii, cerșetoarele, târfele, bețivii, portarii de la cămine. Ăștia erau prietenii

lui de vorbă. Pe profesori îi ura, pe intelectuali îi ura, pe studenţii fără restanţe îi ura, ura pe toată lumea, dar pe nimeni nu ura cu mai multă patimă decât pe bucureşteni. Pentru el, bucureştenii – adunaţi sub flamura accentului de Bucureşti – erau Demonul, cel care-i râsese-n nas când venise, dintre bordeie, la oraş. Zeul liceului agricol se pomenise un nimeni în universitatea din Iaşi, iar asta-l formase ca om.

— Cracra! îmi spune iar.

Eu tăceam.

— Bî, cioarî, cioarî borâţi!

Îl ignoram.

— Şi mî cac pl toată arapinili!

Refuzam să mă gândesc la o soluţie.

— Io la garoi îi dau muii!

A trebuit să tranşez, la un moment dat:

— Te bag în pizda mă-tii.

Calm, fără patimă, rar, privindu-l în ochi, ca să nu fie dubii. A reacţionat previzibil, păcat că mi-a luat mie atâta timp să mă hotărăsc:

— Ţi omuor, buzilî!

Ne-am îmbrâncit un pic, l-am înghesuit spre perete, l-am scuturat, Soriaţi era un fake; se învăţase din cămine să-i asmuţă pe unii împotriva altora, la băutură, cum făceau toţi tătucii, dar el personal n-avea nicio treabă cu abilitatea fizică de-a bate pe cineva, darămite de a „omorî”:

— Dai în mini? Uăi, dai în mini, ţâgan râios?

— Da.

Şi cam asta a fost tot. S-a potolit, cu gândul evident că mi-o va plăti mai târziu, la întoarcerea în căminele din Iaşi, de parcă eu eram prost să nu-i citesc gândurile. De la Pisoi şi-a luat-o pentru că minţise c-a fost în Polonia, dar Pisoi avea mâna grea, l-a durut, i s-a umflat urechea, se vedea că regretă c-a plecat cu noi la drum. Dar nu mai avea ce face. Niciunul n-aveam. Am mers înainte, spre Cracovia, schimbând trenul la Rzeszów.

De fapt, nu: Cracovia s-a impus de la sine, pentru că la Rzeszów nu am „schimbat” trenul, ci am coborât şi-am căutat talciocul. Era primul oraş mare, era firesc să-ncercăm să scăpăm de marfă şi să ne-ntoarcem pe la casele noastre, după câte păţiserăm; numai că n-am scăpat de nicio marfă. Talciocul era mare şi bogat – prea bogat pentru gusturile noastre, că toată floarea bişniţarilor ieşeni acolo venea,

n-aveai loc s-arunci un ac de mărfuri românești, turcești, ucrainene și bulgărești, cât despre prețuri, să nu mai vorbim. Am fi făcut drumul degeaba, mai rău decât degeaba. Ne-am învârtit prin talcioc, întrebând pe ici, pe colo – toți vindeau mai ieftin ca noi –, am ținut sfat, nu prea era nimic altceva de făcut decât să mergem mai departe, spre vest, unde ajungeau mai puțini români. O zi întreagă am stat în talciocul din Rzeszów – ei doi au stat, eu am dat o tură și prin oraș, că eram curios – și am băgat de seamă că majoritatea cumpărătorilor erau polonezi, da, dar nu localnici, ci bișnițari polonezi. Ne-am uitat ce cumpără. Am băgat de seamă că mărfurile ucrainene aveau cea mai mare căutare, iar cu cât erau mai simple, cu atât se vindeau mai repede: conserve, miez de nucă, baterii, lapte praf, sulfat de cupru, praf de înghețată, bocanci, drojdie de bere, cârlige de undiță, tricotaje, prune afumate. Să fi încercat să trag cu urechea era inutil, că nu știam limba; bișnițarii polonezi erau muți și ostili, cei ucraineni erau veseli, dar și mai ostili („Rumânskaia țâganka!"), ce puteam să fac? Am stat și-am privit pe îndelete. Discret, dar mult. Am băgat de seamă că o parte din marfă se vindea pe sub tejghea, dar ce era nu puteam să văd; m-am luat după puținii cumpărători polonezi care păreau localnici, i-am urmărit o vreme, i-am văzut oprindu-se în parcuri și bând. Așa deci. Alcool. Coniac și vodcă, mai ales vodcă.

Cu foarte mare greutate i-am convins pe băieți să băgăm și noi niște bani în mărfuri din talcioc, din Rzeszów, pe care să-ncercăm să le vindem în Cracovia; ei nu și nu, că de ce să ne-ncurcăm, că nu știm rosturile pe aici, mă rog, un circ întreg, până la urmă am luat de banii mei și abia așa i-am urnit din inerție, au scos și ei dolari din teșcherea și-au cumpărat câte ceva, fiecare la inspirație, dar niciunul n-a greșit (pură întâmplare!). Am plecat din Rzeszów mai săraci decât veniserăm, cu speranța că-n Cracovia ne scoatem pârleala. N-a fost să fie.

În primul rând, Cracovia ne-a strivit. Pisoi și Soriați nu știau nimic, eu mai știam câte ceva, dar vag, puțin, palid, superficial, cum știu toți românii „câte ceva" despre istoria Poloniei; niciunul dintre noi nu se-așteptase ca istoria asta să ne plesnească – așa peste bot! De la gară spre talcioc, târâindu-ne sarsanalele, am nimerit drumul care trecea prin Stare Miasto, prin Orașul Vechi, care pe vremea aia era o jale, dar noi nu mai văzuserăm așa ceva: în România niciun oraș n-avea parte de asemenea „jale"! De unde să aibă, dup-o istorie de nici 150 de ani,

dintre care o treime-n comunism?! Am ajuns cam descurajaţi în talciocul „nostru" – asta vrea să spună că tot Oraşul Vechi era un fel de imens talcioc, dar cu alte mărfuri şi cu alţi oameni, nu cu papornițari d-ăştia din România. Am găsit greu un loc unde să vindem – şi aici erau mulţi ucraineni, dar aproape deloc români –, ne-am înşirat mărfurile la vedere, am început să vindem. Ce cumpăraserăm de la Rzeszów. De gecile noastre de piele, cărate de la Cornul de Aur, nu voia nimeni să se-atingă: când auzeau de preţ, toţi polonezii ne spuneau că suntem nebuni. Am dat o raită prin talcioc să văd la ce preţ vindeau alţii geci turceşti, n-am găsit pe nimeni. Eram singurii c-o asemenea marfă. Şi-atunci?

Pur şi simplu n-am avut ce face. Am rămas cu gecile nevândute, am cumpărat marfă de la talciocul din Cracovia, am călătorit noaptea, am vândut-o în talciocul din Opole; am cumpărat din Opole, am vândut la Wrocław; am cumpărat la Wrocław, am vândut la Poznan; am cumpărat la Poznan, am vândut la Szczecin; am cumpărat o grămadă de consumabile ORWO din Szczecin, negative, revelator, fixator, hârtie, chestii de-astea, că le vindeau nemţii pe mai nimic, ca să le dăm îndărăt în Poznan (ne-ajunsese, o porniserăm spre casă, nu mai puteam), dar uite că nu ne-am trezit la timp pentru gara din Poznan (călătoream numai cu trenurile de noapte, care mergeau aproape goale, cu controlori beţi şi şpăgari) şi-am coborât tocmai la Wrocław, că nu ne-am îndurat să ne dăm jos din tren într-un oraş mai mic. Aşa a fost să fie. Nimic din toate astea nu s-ar fi-ntâmplat dacă n-am fi adormit toţi trei deodată, răzbiţi de oboseală, undeva în noapte, între Stargard şi Poznan!

Eram aproape ultimii rămaşi în talcioc, ceea ce mereu evitam (când se lăsa seara, talciocurile erau invadate de boschetari), dar în ziua aia Soriaţi se găsise el să ţină la preţ: n-a vrut să vândă alcoolul la preţul de Wrocław şi s-a pomenit cu el nevândut. Dintr-un motiv necunoscut, băutorii locali preferau să-şi cumpere „substanţa" numai din talcioc, ceea ce crease situaţia absurdă (dar care ne convenea) de-a vinde într-un talcioc ce cumpăram în altul; trebuie spus totuşi că noi cumpăram de la alţi bişniţari, de obicei ucraineni sau ruşi, şi vindeam polonezilor locali (care aveau impresia c-au făcut o afacere!). E adevărat că zlotul era în curs de devalorizare şi ei nu stăteau toată ziua bună-ziua, ca noi, să schimbe la valutişti zloţii în dolari. Ce-i vine-n minte lui Soriaţi? „Mai bini-l biau singur", şi hop, desigilează sticla de

vodcă şi trage un gât.

O blondă anonimă, care până atunci se-nvârtise prin talciocul aproape gol, vine la noi:

— Guten Abend!

— Good evening, îi zic (eu eram cu vorba, filologul Soriaţi era fluent numai în franceză şi-n limba lui, „izolată soriaţâiană", ca să zic aşa).

— You Russians?

— Romanians.

— Romanians! What de you sell, Romanians?

— Leather jackets, excellent quality!

— Anything else?

— Chemicals. German chemicals, ORWO, very good quality!

— Chemicals! Interesting. Anything else?

— Like what?

— Like alcohol, drugs, weaponry.

Aproape că m-a bufnit râsul:

— Weaponry?!

— Yes. Weaponry.

Soriaţi i-a oferit sticla lui de vodcă, gentlemanlike, informându-ne voios:

— La noapti fut.

— What is he saying?

— He offers you a sip. He does not sell alcohol, it is his own, he celebrates.

— What does he celebrate?

— It is his birthday.

Ce puteam să spun?

— Ce vrea asta, Mihai?

— Nu ştiu, mă, Pisoi. Nu-mi place, nu-mi place deloc.

— Drink! zice vesel Soriaţi.

Reputaţia lui de cuceritor prin cămine trebuia consolidată, parcă-l auzeam povestind cum a futut el în Polonia, pe lângă c-a făcut bani cu lopata.

— No drink for me, thank you. I am a police officer. Come with me. Please.

Nu trebuia să traduc. Ne-am uitat pieriţi unii la alţii, ne-am strâns catrafusele, am mers după ea ca după carul mortuar. Ne

feriserăm de poliţie din răsputeri, plătiserăm taxe de protecţie prin aproape toate talciocurile, dar uite că nu scăpaserăm de ceasul rău; Soriaţi era de vină!

Ne-a dus la secţie, ne-a lăsat să aşteptăm, m-a chemat apoi doar pe mine, să-i explic ce-avem în sacoşe; cam sărăcuţă secţia, bătrânească, obosită. Mai erau acolo doi poliţişti, mai bătrâni ca ea, plictisiţi, nu înţelegeau ce spun, au lăsat-o pe ea să facă toată treaba. Nu ştiam ce să spun şi ce să nu spun, eram speriat, într-o ţară străină… am spus tot, ca la poliţie. Chiar ca la poliţie!

Nu am făcut nicio senzaţie cu povestea micilor noastre găinării de bişniţari români; unul dintre poliţişti ne-a desigilat sticlele cu revelator şi fixator, celălalt a confiscat câteva negative, aşa, ca să fie (o fi fost omul fotograf amator, parcă poţi să ştii?), pe urmă au început să se certe cu Krystyna, cum am înţeles c-o chema pe poliţistă, băieţii mei mă întrebau din ochi despre ce-i vorba, habar n-aveam, unul dintre poliţişti a-nceput să dea cu piciorul în sarsanalele noastre, am presupus că vrea să le strângem, le-am strâns, am stat smirnă aşteptând să vedem ce iese, am dedus vag că cei doi colegi o certau pe Krystyna că de ce ne adusese acolo, că ce să facă cu noi, că, dacă ne ţineau acolo peste noapte, ar fi trebuit să ne păzească şi n-aveau niciun chef, să ne păzească ea dacă voia, să se spele cu noi pe cap. Polona şi româna sunt reciproc ininteligibile, dar vocile oamenilor obosiţi modulează cam în acelaşi fel la supărare:

— I am sorry, Krystyna.

— What are you sorry for?

— For all this trouble.

— What are you going to do, if I let you go?

— Heading for the railway station. Leaving Wrocław with the first train.

— First train to where?

— To anywhere!

Ceva s-a rupt în ea parcă. S-a schimbat, s-a întristat, s-a calmat. Ca un om căruia i se aburesc ochelarii când vorbeşte cu pasiune, se opreşte să şi-i şteargă şi uită unde-a rămas, după ce şi-i pune la loc.

— Get out. All of you.

— Thank you, Krystyna, and good night!

— Leave.

Am plecat mai fericiţi decât se poate spune, grăbindu-ne cât

puteam, cu bagajele lovindu-ne peste picioare, zor-zor, după câteva minute ne-am oprit la un colţ de stradă:

— Dă-mi şi mie o gură! zice Pisoi.

Soriaţi i-a dat, fără nicio vorbă. Îi pierise cheful să facă pe berbantul.

— Şi mie!

Pisoi mi-a dat sticla. Am luat o înghiţitură lungă din vodca rusească. Oribilă, ca orice vodcă, dar nemăsurat mai bună decât vodca Cristal, din Depresiune!

Fără să ne fi vorbit, pur şi simplu gând la gând, ne-am aşezat cu fundurile pe sacoşele noastre şi-am băut toată sticla, în trei, măsurând din ochi să aibă fiecare parte egală. Ultima gură mi-a revenit mie:

— Are you still here?!

Krystyna, în drum spre casă. Pe acolo se nimerise să treacă drumul ei, pe lângă colţul nostru, pe unde nu trecuse suflet de om până-n clipa aia!

— Please.

Ce era să fac? îmi ceruse sticla, i-am dat-o, a terminat vodca dintr-un gât, mi-a dat sticla înapoi, m-a întrebat unde aveam de gând să dormim până la primul tren, i-am zis că în gară, pe ziare (păstram ziarele „de dormit", că după mai multe utilizări deveneau elastice, nu se mai rupeau ca ziarele „proaspete"), ea ne-a invitat să dormim la ea acasă, în bucătărie. Tot pe jos, dar, decât în gară, mai bine într-o casă. Repet: după ce ne urgisise ca pe hoţii de cai, poliţista Krystyna a băut cu noi şi ne-a chemat la ea acasă. Te gândeşti că la drum se pot întâmpla multe, dar de fapt nu se-ntâmplă nimic, până se-ntâmplă. D-aia scriu oamenii cărţi. Pentru că ceea ce se-ntâmplă al dracu' de rar merită consemnat.

Krystyna stătea într-o casă nasoală, veche, c-o bucătărie mare, un dormitor mic şi-o baie şi mai mică; asta era tot. Poate că era un apartament mai mare, interbelic, şi fusese împărţit, să-ncapă cât mai mulţi locatari, cum era moda-n comunism; cine ştie. Nu prea avea de mâncare, i-am dat din mâncarea noastră, pâine, paté din conservă, câţiva ardei graşi, o bucată de salam, ce-aveam pentru seara aia (nu căram după noi multă mâncare, că se strica. Şi, oricum, talciocurile erau pline de mâncare. Mi-au trebuit ani de zile să înţeleg că oamenii n-aveau bani s-o cumpere! Noi aveam, dar nu ne dădeam seama, ne gândeam numai la dolarii ascunşi, cei cu care urma să ne-ntoarcem

acasă, ăia erau sensul a toate astea, nu să ne-ndopăm). După masă i-a privit pe băieţi cum îşi amenajează culcuşurile în bucătărie, iar mie mi-a zis:

— I need to talk to you.

Am crezut că cine ştie ce voia să mă-ntrebe, aşa, de „Noapte bună, copii", şi m-am dus după ea fără să mă gândesc, dar odată-am văzut-o cum închide uşa bucătăriei şi le urează:

— Good night, boys!

Pisoi şi Soriaţi au murmurat ceva ce-ar fi putut să fie „Good night" sau ar fi putut să nu fie, iar eu am urmărit, prostit, cum Krystyna îmi face semn s-o ajut să întindă canapeaua, apoi cum face patul. Mi-a dat o pijama veche. Mi-a dat, pur şi simplu, o pijama veche. Mi-a arătat locul din pat unde să mă aşez, lângă ea. M-am aşezat, dar în fund, că nu mai înţelegeam nimic:

— I am not for fuck, I'm sure you understand. I need somebody to talk.

Acum ştiu că ce voia Krystyna se cheamă „cuddling", dar atunci nu ştiam. Îmi dădusem seama că-i cam nebună, dar mă prinsesem ce vrea de la mine, aşa c-am ţinut-o-n braţe, pe la spate, cum ar veni, şi-am ascultat-o vorbind, taca-taca, taca-taca, în timp ce muream de somn, dar mă forţam să n-adorm, mi-era frică de ea, cine ştie ce-o apuca, dacă aţipeam în timp ce-şi ţinea ea conferinţa?

În semn de înaltă stimă şi preţuire, de dimineaţă mi-a dăruit două perechi de şosete, cam fanate, pe care vreun iubit al ei i le lăsase la despărţire. Curate, spălate, dar miroseau a vechi, a lucru vechi. Băieţii erau gata de mult, am mâncat toţi patru în bucătărie, ea a rămas acasă, noi am pornit spre gară:

— Goodbye, Krystyna!

— Goodbye.

Am avut noroc de tren spre Cracovia chiar când ajungeam în gară, i-am pus la curent cu ce mă-nvăţase ea: gecile le puteam da bine doar în Katowice, unde era un talcioc mare, imens, cel mai mare din toată Silezia, acolo se-nvârteau banii grei; dar înainte de asta să mergem până-n Cracovia, să dăm tot restul mărfurilor noastre, să fim uşori şi ageri în Katowice, că talciocul era controlat de mafiile muncitoreşti la concurenţă cu poliţia, trebuia să fim atenţi, să dăm gecile repede (aveam şase, Pisoi trei, eu trei, dar fiecare cără-n bagaj câte două, restul la Soriaţi, să facă şi el ceva util) şi să plecăm şi mai

repede, ca să n-o-ncurcăm dacă ne flendurim prea mult pe-acolo. Evident, Soriaţi era mort de curiozitate („Ai futut-o?”), dar eu le-am spus adevărul, nu le-am ascuns nimic, c-aşa-i la drum lung în ţară străină, împărţi ridichea şi covrigul, altfel nu se poate; că nu m-au crezut (sau cel puţin Soriaţi nu m-a crezut, Pisoi da, el avea încredere-n mine), asta-i altceva („Uăi, ci minţi dracul ista!”). Krystyna era cam nebună, da: maică-sa o făcuse de fată mare şi se mutase cu ea din loc în loc, nu prinsese cheag nicăieri, pentru că fusese copil furat, fără identitate precisă. Când era maică-sa mică, pruncă, nemţii lansaseră programul Lebensborn, adunaseră copiii blonzi de pe unde-i găsiseră, îi crescuseră în şcolile lor de arieni, după război polonezii îşi ceruseră copiii înapoi, primiseră copii care se credeau copii nemţi furaţi de polonezi, vai şi-amar de capul lor. Maică-sa fusese una de-asta, crescută de-o familie germană ca nemţoaică, apoi într-un orfelinat polonez ca poloneză, identitate pe care şi-o detestase, devenise cam bagaboantă, cam curvă, o băgaseră-n fabrică, muncitoare, o născuse pe Krystyna, plecase în altă parte şi tot aşa. Krystyna vorbea germană şi polonă, la şcoală învăţase rusă, engleză învăţase singură din cărţi, fusese elevă silitoare, dar ţicneala maică-sii o ajunsese şi pe ea după adolescenţă, nu fusese-n stare să se ţină de-un bărbat şi să facă cu el casă, plus c-avusese noroc numai de pămpălăi care fugeau de ea ca de dracu’ când aflau c-avea background Lebensborn:

— Serios, Mihai, chiar n-ai futut-o?

— Băi Pisoi, dacă-ţi spun!

— Minţi, nu ţi uiţi ci faţi ari?!

În Cracovia n-am mai ţinut la preţ, am dat repede tot ce mai aveam, şi chimicăriile din Szczecin, şi conservele, şi bateriile şi tot restul, am scăpat de ele, muream de nerăbdare să ajungem să ne vedem scăpaţi şi de gecile alea, că ne acriseră zilele, le plimbaserăm toată Europa fără niciun profit, ba ne temeam că rămânem cu ele pe cap. I-am lăsat pe băieţi la vânzare, acum se descurcau, am plecat să văd oraşul; numai în Istanbul, serile, ce aveam timp să mă plimb şi să-nţeleg şi eu ceva din locurile pe care le călcam, în rest, nimic, marfă şi iar marfă. Aş minţi dac-aş spune că simţeam ceva? Probabil aş minţi, nu ştiu. E greu de spus, după atâta timp; aşa, pe negândite, îmi vine să afirm că da, simţeam, dar s-ar putea să nu fie tocmai-tocmai adevărat. Mai bine o las cum a căzut.

Străzi, magazine (sărăcuţe), o librărie, mă apropii de vitrină, mă

uit cu drag la cărţi, zbang, mă loveşte ceva-n moalele capului. *O krakowskim kocie* de Hanna Januszewska. Nici autoarea, nici titlul nu-mi spuneau nimic, dar ilustraţia copertei m-a aruncat înapoi în 1977, când fusesem operat de apendicită la Spitalul Militar (deh…) şi taică-meu primise sarcină de la doctori să mă ţină treaz după operaţie, nu ştiu de ce. Îmi citise poveşti din cărţi, îmi povestise amintiri din copilăria lui când cărţile se terminaseră, apoi adormise el, eu rămăsesem treaz, mă găsiseră asistentele de dimineaţă treaz-bec, privind cu ochii-n gol, se cruciseră, îl certaseră pe taică-meu, ăsta ce să mă bată, nu putea, eram operat. Ştiu la ce mă gândeam atunci. La povestea cu Motanul din Cracovia, care furase cârnatul, îl mânca pe acoperiş, toţi proştii de negustori se luaseră la bătaie în piaţa mare, uitaseră că toată nebunia începuse de la Motan. Nu puteam să mă înşel. Am intrat şi-am întrebat, da, el era („Is this the Tomcat of Krakow?"

„Krakow, cât, yes"), am cumpărat cartea, m-am întors la băieţi („Noi muncim şi tu cumperi cărţi! Măcar de-ai şti polonă!", „Lasă, mă, Pisoi, asta să fie paguba mea! Măcar de-am da odată gecile alea, lua-le-ar naiba!"), am plecat înapoi spre Katowice, am debarcat în gară, doar ca s-aflăm că talciocul era de fapt în Sosnowiec. Cic-ar fi fost şi-n Katowice unul, dar nu era ăl mare.

Da, am dat gecile în cele din urmă, nu, nu le-am dat la preţ bun (aduceau şi ruşii haine de piele din Mongolia, nu eram noi mai cu moţ), m-am cam certat cu Pisoi – el voia să mai stăm la vânzare, eu mă săturasem, ajunsesem la capătul rezistenţei psihice, voiam acasă –, dar, când ţiganii locali (regii talciocului) ne-au făcut o ofertă pentru toate şase, mi-am zis „Ducă-se!" şi-am bătut palma cu ei, deşi Pisoi îmi făcea semne disperate de „nu". Aia a fost. Cu excepţia faptului că atunci l-am cunoscut pe Lothar, prostul meu norocos.

Lothar era un neamţ bătrâior (avea cam cu zece ani mai puţin decât am eu acum, de fapt), care mergea prin talciocul din Sosnowiec în căutare de chilipiruri; erau mulţi ca el, era mulţime, era şerpărie de d-ăştia, dar Lothar s-a distins în ochii mei când m-a întrebat cât vreau pe Motanul din Cracovia. Să cumperi cărţi într-un talcioc, nu se pomenise aşa ceva! I-am zis că nu e de vânzare, că avem geci, dacă-l interesează, îl interesa, a strâmbat din nas când i-am spus preţul, a revenit la Motan, că de ce nu-i de vânzare, i-am zis că are valoare de anticariat, nu intră în aria lui de competenţă, la care el s-a înviorat şi mi-a zis ba tocmai că da, că el este de fapt specialist în artă şi chiar s-a

mirat când a văzut cartea îngălbenită (dar bună) la vânzare lângă geci, de-aia a întrebat. Specialist în artă! Talciocul muncitoresc din Sosnowiec! I-am spus franc că nu-l cred, el a zis că n-o să moară de tristeţe din cauza asta, am râs amândoi, l-am întrebat unde-a-nvăţat engleza şi mi-a zis că la şcoală, în Leipzig, dar eu? Atunci a venit Pisoi cu ţiganii după el, să ne preţăluiască gecile, Lothar a făcut picioare, înalt şi slab, cu ochelarii lui tulburi încălecaţi pe nasul bubos de beţiv. Lothar, chipul norocului.

Nu mai e nimic de povestit, în afară de homosexualul meu din Iaşi. La Przemyśl am cumpărat o grămadă de cutii de cafea solubilă („nes", cum îi spuneau românii), la Vama Şiret ne-au dat jos din tren pe motiv că suntem bişniţari (nu vameşii, ci poliţia feroviară, prietenii noştri dragi), am trecut cu chiu, cu vai pe la vama auto, am luat iar trenul până la Iaşi, acolo ne-am despărţit, Pisoi s-a dus cu Soriaţi în cămine, eu am refuzat amabila lui propunere de-a dormi acolo (era clar c-o aveam promisă!), am rămas în gară s-aştept trenul de Bucureşti, m-a agăţat un homosexual care bântuia, zicea că şi el pierduse nu ştiu ce tren, că acum tocmai căuta un hotel unde să-şi întindă oasele, că se cam teme să iasă din gară în bezna de-afară, că, dacă suntem doi, n-avem cum să păţim ceva, mă rog, vrăjeli de homosexual. Eram prea fraier ca să le recunosc, mi s-a părut logic ce spunea omul şi nu-mi strica nici mie o noapte de odihnă (mă resimţeam şi fizic), am mers amândoi până la hotelul Unirea, mi s-a părut ciudat de lung drumul (după cum se exprimase el, hotelul ăla despre care vorbea părea să fie-n faţa gării), la recepţie a ajuns înaintea mea şi, până m-am moşmondit eu cu bagajul meu plin cu cutii de tinichea („Amigo" cred că se numeau), el a apucat să facă recepţionerelor cu ochiul, probabil că-l şi cunoşteau, şi uite aşa mi s-a spus că nu mai au liberă decât o singură cameră cu două paturi. Dacă vrem s-o-mpărţim, ne-o dau p-aia. Ce, era să mă-ntorc în gară, pe ziare, cu fauna de-acolo?

— Bine, doamnă, daţi-ne camera.

Din lift am început să-mi dau seama că era pe invers: s-a apucat să se aranjeze în oglindă. Era prima dată când aveam de-a face cu situaţia asta – se întâmplă frecvent când eşti tânăr şi călătoreşti singur, dar n-avusesem eu parte de ea până atunci –, mă tot gândeam ce să fac, nu-mi venea nicio altă idee decât să-l bat măr şi să-l leg cu ceva de calorifer până dimineaţă. Bunînţeles, gândul rău n-a ţinut mult, gândul

bun a preluat inițiativa după ce-am intrat în cameră:

— Uite ce e, nene. Nu mă cunoşti, nu te cunosc. Nu vreau să ştiu ce-i cu tine, nu mă interesează. Eu vin de la drum lung şi am marfă la mine, da?

— Dar cum poţi să te gândeşti la aşa…

— Uite că pot!

Mi-am ales patul de lângă uşă, mi-am pus bagajul lângă pat, am încuiat uşa demonstrativ şi mi-am pus cheia sub pernă, arătându-i din gesturi şi din sprâncene ce făceam, am desfăcut briceagul şi l-am pus tot sub pernă, ca să fie clar, să vadă. Totuşi, deşi făceam pe viteazul, am dormit îmbrăcat şi încălţat:

— Noapte bună.

— Dar, dacă îţi este frică acolo, singurel…

— Fără!

Omul a suspinat şi s-a prefăcut că doarme, nu ştiu, eu am dormit tun, deşi am adormit foarte greu. M-am trezit pe la cinci, am plecat tiptil, am încuiat pe dinafară, am lăsat cheia la recepţioneră, să-i dea ea drumul din cameră:

— Nu e frumos să faceţi d-astea, doamnă!

— Pe cuvântul meu că…

Până la Bucureşti m-am tot gândit ce să fac cu banii, iar la un moment dat mi-am dat seama, şocat, că-ncepusem să gândesc ca un bişniţar adevărat, în termeni de profit, de combinaţii, de ţepe, de atât la sută… m-am întristat, mă schimbasem faţă de cum mă prezentasem lui Aurică. Da, avea dreptate. Eşti ceea ce faci. Sau, aurician, „Şi ciordeala e o meserie”. Am scos cartea şi-am mângâiat coperta.

Talciocul de la Vitan a fost ca un balsam, dar, după ce-am vândut acolo tot nesul, am venit cu leii acasă la ai mei şi le-am dat o sumă destul de mare, m-am simţit oarecum justificat, oarecum merituos, oarecum posesorul unui sens. Am pus dolarii în ascunzătoare şi-am sunat-o pe Decia, numai bine ca să aflu noutatea. Bristena se făcuse studentă. Brusc, nu mai aveam niciun sens.

Departamentul

— Şi unde vă spălaţi? mă-ntreabă noii mei prieteni.

Da, cu spălatul era o problemă. Atâta timp, la drum, vara! Ne spălam noaptea, pe rând, în toaletele trenurilor poloneze – mult mai curate decât cele româneşti, comparaţia este jenantă – şi ne mai spălam prin talciocuri, unde mereu era o sursă de apă: un robinet, o

ţâşnitoare. În locurile astea era mereu coadă şi oricum nu ne puteam spăla decât pe faţă, pe mâini şi pe picioare (toţi făceau aşa, era infect, altă soluţie nu exista, la atâta omenet pe drumuri); toaletele din trenuri, alea erau baza. Lăsam lăcăraie pe podea în urma noastră, cineva, obligatoriu, trebuia să cureţe după noi, dar ce altceva am fi putut face? Sigur, la Krystyna acasă avuseserăm parte fiecare de un duş sumar, dar ăla fusese singurul din toată Polonia. Şi se mai mirau că mă bucurasem aşa de şosetele alea!

Nu se mirau, râdeau. Cred că râsul era o formă de apărare, de autoprotecţie: ceea ce povesteam eu era prea nasol, nu putea să fie adevărat, era mai mult un fel de glumă; nici ei n-aveau cine ştie ce condiţii la cămin, dar totuşi. Era vorba de alt nivel, de altă suprarealitate.

Aiurea. Toţi făcuseră armata, cum am aflat mai târziu, nici vorbă de autoprotecţie, râdeau de la bere, râdeau că făceam eu pe bufonul, râdeau că bătuseră la fotbal. Stăteam cu toţii pe bordura înaltă, undeva pe lângă gura de metrou de la Politehnică, şi beam bere Gambrinus la sticlă de-un litru, rece, bună, o minune. Jucaserăm fotbal, Departamentul cu Automatica, iar Automatica luase, ca de obicei, bătaie – nu se supărau, erau oameni de valoare. Albu, Negru, Uscatu, Piscu, Vecinu, Gumaţu, Brebu, Ciumecu, Texanu, Văru, Melcu, Moiu, Secu şi mulţi alţii pe care nu-i mai ştiu s-au topit în ceaţa timpului. Pe mine mă adusese Romi, că n-aveau portar; degeaba avea Departamentul cel mai valoros lot din toate facultăţile Politehnicii, că mereu veneau pe teren descompletaţi: ba lipsea portarul, ba lipsea careva din linia de mijloc, ba lipsea apărarea cu totul (ăştia erau cam beţivi, mereu se făceau lemn c-o seară înainte de meci), numai Pukă, vârful lor împins, nu lipsea niciodată, era maniac cu fotbalul. El a construit echipa, până la urmă, din tot felul de mercenari, s-o fi numit ea „echipa Departamentului", dar Departamentul era el. De mine făcuse rost prin Romi, pe Dottore i-l adusese Gumaţu („Am eu un coleg de generală"), Berilă şi Capelli veniseră printr-un coleg comun de armată, ceilalţi se lipiseră rând pe rând, dislocându-i din echipă pe neserioşii de departamentali, care stăteau să-nveţe în loc să vină la fotbal. Noi, caracuda, nu eram în pericol să nu fim acolo, de la cursurile noastre se putea chiuli în lege: eu eram la Filologie, Dottore la Chimie, ce facultăţi sunt astea?!

Pentru că, da, eram student: după ce Papá o băgase pe Bristena

la cea mai grozavă facultate particulară din cele nou-apărute, mi-am dat seama c-o pierd dacă nu lucrez la statut, aşa că scotocisem piaţa până dibuisem o particulară d-asta mai ieftină, mai pentru sărmănei. Cei de la postliceală mă exmatriculaseră de mult, dar nu-mi trimiseseră dosarul înapoi, m-am dus eu să-l iau, n-au vrut să mi-l dea, am şpăguit secretara, mi l-a dat după ce-am împins plicul (de-aia nu mi-l trimiseseră), m-am dus la facultate, nu, că „examenele de admitere" s-au terminat deja (ce examene de admitere, când ei erau rupţi în cur?), m-am bătut cu sistemul – cel particular funcţiona tot cu oameni formaţi la stat, alţii nu erau –, am împins şi aici două plicuri, unul la secretariat, altul la decanat, am fost admis în cele din urmă „în urma contestaţiei", toamna lui 1992 m-a aflat student la Filologie, ceea ce nu era rău, dar era insuficient. Dacă voiam să ţin steagul sus în faţa Bristenei, trebuia mai mult. Când mi-am dat seama ce mină de aur era Romi (nu el în sine, ci faptul că era în anul trei la Departament), m-am machiavelit pe lângă el cum am ştiut mai bine, până am obţinut ce-am vrut. Romi şi-n ziua de azi crede că el m-a rugat să vin la fotbal, că n-aveau portar. Lasă-l să creadă.

Totuşi, pe Bristena o pierdeam pas cu pas. Îmi povestea de cretinii ei de colegi de la particulară (tot pe filoloaga făcea, de fapt, după ea mă luasem când am ales facultatea, mie mi-era indiferent), ce petreceri fac, ce maşini au, în ce vile locuiesc şi cât de mult se „distrează" la schi (Bristena habar n-avea să schieze, nu ştia să meargă nici măcar pe bicicletă, tot liceul fusese scutită de la sport), de-mi venea s-o întreb ce grade aveau părinţii lor. Era clar că Papá era un copil de mingi pe lângă ăia, cu tot Ilie al lui şi cu vila din Căţelu (o terminase, începuse alta, pentru când avea s-o mărite pe Dochia); vilei din Căţelu nu-i mai ziceau „vila din Căţelu" de când colegii Bristenei râseseră de ea, îi ziceau „vila de pe Libertăţii", că aşa-i spunea acum uliţei din Căţelu, „Libertăţii" – frumos!

Bristena suferea, ăsta era adevărul. Colegele ei de la particulară erau bogate şi aveau amanţi – cele măritate –, erau bogate şi aveau „pe cineva" – cele nemăritate. Cu amanţii şi cu cineva îi mergeau în nou-deschisele cluburi de noapte, unde se dansa şi se iubea, unde se gelozea, certa şi reconcilia, enfin, unde se desfăşurau dramoletele copiilor de securişti; ea n-avea acces. Maşină n-avea, permis n-avea, amant de club n-avea, la schi, la tenis sau la bridge nu putea să meargă, că se făcea de râs, ce mai, suferea. Nu că Papá sau Ilie n-aveau maşini,

oho; dar cum să ieşi în lume cu tac-tu sau cu Ochi-de-Sticlă?

Vinovat pentru nefericirea ei fiind eu, desigur, m-am luptat ca un leu ca s-o refericesc la loc, cum ar fi făcut oricine în locul meu (dar asta-i, că-n locul meu nu era nimeni). Cei din echipă erau munţomani convinşi, m-am linguşit pe lângă ei, am făcut cinste cu bere, am cumpărat o minge nouă (pe cea veche o degajase ghiolbanul de Dottore sub autobuzul 336, direct între cele două roţi din perechea dreapta-spate – buf!), i-am omenit cu scârboşenia de vin de la Ghijasa („liur", cum îi spuneau ţăranii), iar în primăvara lui 1993 eram deja în probe, cu gaşca lui Pukă, undeva în masivul Leaota. Mi-a fost greu la început, nu mai eram deprins să ascult de alţii, am reînvăţat, orice e posibil când ai o Bristenă. Deja în 1994 făceam cu ei o bucată bună din creasta Făgăraşului, de la Urlea la Bâlea, apoi Bucegi, mult Bucegi, Parâng, Crai, foarte mult Crai, Retezat, 1995, Rodnei, Iezer, Apuseni, Siriu, Piatra Mare, Ciucaş, până şi-n prăpăditul de Postăvaru m-au luat, numai în Călimani şi-n Măcin n-am ajuns niciodată, lasă c-ajung cu povestea şi-acolo, deocamdată-mi rupeam oasele prin Padinele Craiului, înjurând în gând de toţi morţii, de parc-aveau ei vreo vină. Sigur că, mergând împreună, dormind împreună în cort, împărţind binele şi răul, ne-am împrietenit, altfel nu se poate, nu pe munte. Rămăseseră însă petice de tăcere, zone interzise, de care eu eram perfect conştient – ei însă nu. Ceea ce spui pe gură poate să existe sau poate să nu existe, dar ceea ce nu spui sigur există.

Nu că-n anii ăştia nu mă vedeam cu ea, nu adunam bani din bişniţă, nu mergeam la facultate, nu chefuiam cu gaşca lui Rece sau nu mergeam la mare, nu; dar toate astea erau cumva subordonate unui fel de subgând călăuzitor, unui „proiect personal", cum se spune acum (idioată formulă!), pe care totuşi mi-e greu să-l prind în cuvinte fără să cad în penibil. „My time is not yet come; but your time is always ready. You go to the feast; I will not, as my time is not yet fulfilled", aşa ceva. Îmi aşteptam momentul, credeam în el. Eram sincer în tot ce făceam între timp, dar nu până la capăt: ţineam la păstrare ce era mai bun în mine, nu-l iroseam pe oamenii care-mi populau viaţa, nici pe cunoscuţi, nici pe rude, nici pe doamna Geta, nici pe prieteni, nici pe părinţi, nici chiar pe Bristena. Doar cu Suru vorbeam, cu voce joasă, ţesălându-l cu migală, când mai treceam prin sat, rar, tot mai rar. El se bălega, tacticos. Îi plăcea cu mine.

Mersul pe munte, pentru care i-am furat lui Suru verile bune

(rămânea pe mâinile unchilor mei, îl băteau de-l snopeau, cum e moda la ţărani), m-a făcut să descopăr multe lucruri, dar în primul rând să-mi reevaluez două relaţii: cu banii şi cu muzica. Pentru mine, banii fuseseră un scop în sine („banii", adică dolarii, că leii se devalorizau nebuneşte, îi cheltuiam cât puteam de repede) până am constatat că nu puteam merge pe munte fără echipament. Iar eu nu-l aveam. În 1988 cumpărasem din magazinul Unirea, de la etajul patru, unde era un „auto-moto-velo-Sport", ceva mai scump, o pereche de bocanci solizi, care m-au ţinut ani şi ani, la munte, la mare, în bişniţă, la ţară, oriunde, dar cam asta era tot. Un văr îmi împrumutase un rucsac cu cadru (la mine a rămas, nu i l-am mai dat înapoi) şi restul „echipamentului" îl improvizasem din haine vechi adunate de peste tot, dar mi-am dat seama că nu se putea: aveam nevoie de o grămadă de lucruri – şi-n plus, de mâncare. La început venisem cu pâine, slănină şi ceapă, dar cu băieţii de oraş nu mergea aşa, trebuia să le copiez obiceiurile alimentare, iar asta a însemnat să mă schimb. Să mă opresc din a aduna dolari ca un şobolan, să-mi cumpăr haine (ceea ce nu făcusem niciodată, nu mă interesase), cort, sac de dormit, saltea de neopren, lanternă, pelerină, kapi, lenjerie, mâncare… pentru prima oară, banii din ascunzătoare au început să scadă.

Da, muzică ştiau şi aceştia, dar, spre deosebire de cei din gaşca lui Rece, o şi făceau. Dottore, Uscatu şi Pukă erau buni interpreţi la chitară şi voce, seara la foc începeau cu piesele mai cunoscute din rockul alternativ şi pe urmă o coteau în româneşte spre „cântecele de munte", despre care nici nu ştiusem că există, dar existau şi formau o întreagă subcultură, din care erai ori exclus, ori inclus. Ca om ce-a-nceput ca „exclus" şi-a terminat ca „inclus", am şi eu o poveste, dar, din păcate, este extrem de plictisitoare, ca toate poveştile „de munte" (mulţi s-au lăsat fascinaţi de ele, au scris cărţi pe care nu le-a citit nimeni şi bine-a făcut: pe cine interesează?); dac-o dau aici, e doar ca s-arăt cât de idiot poate fi autorul care scrie despre sine însuşi, ciumat de iluzia amintirilor din copilărie:

— Femeia-aa… Ghiduş! urlă Balaurele.

— Mai încet, mă, nebunule, că te-am auzit, zice Femeia Ghiduş. Te-a auzit toată lumea, vedeto, menestrelule!

— Unde este vodca *mea!*

— Unde să fie? în râu, unde-ai pus-o aseară.

— Ad-o-ncca'.

— Păi, de unde să știu eu unde-ai pitit-o, nebunule? Ai zis c-o-ngropi sub pietre, să nu ți-o fure careva!

— Așa am zis?!

— Așa ai zis! Acum du-te și caută-ți-o, că rămâi nebăut.

— Mă doare capul.

— Hai că mă duc eu, îi spun Femeii Ghiduș.

— Nesimțit ești, Balaure, mamă! Se duce ăsta micu-n locu' tău, putoareo! Of…

— Se duce și bine face! Ce vrei să-ți cânt, Mihăiță, tată?

— *Balaurul Verde.*

— Se face! Hai, fuguța, că mă râcâie pe gât, nu-ș' ce dracu-am mâncat aseară…

— Ai mâncat un căcat, zice Femeia Ghiduș. N-ai mâncat nimic, ai spart seminţe!

— Bostan sau floare? râde Balaurele din cort.

— Ești amuzant, dragul meu. Vai ce-am râs!

Eram campați la Plaiul Foii, pe malul Bârsei Tămașului, iar vecinii de cort alcătuiau unul dintre acele cupluri neverosimile: ea, brașoveancă, el, călărășean, munţomani și folkiști, cu vreo zece ani mai mari ca noi, cumva ne adoptaseră. Adică noi o adoptaserăm de fapt pe Femeia Ghiduș, care ne-nsoţea pe traseele zilnice, în timp ce Balaurele ei bolea în cort, dormind, chipurile, toată ziulica; se-nviora seara, când coboram de pe Padinile Craiului și făceam focul, ciugulea ceva, mai mult de formă, pe urmă lua chitara-n braţe și-ncepea să bage, până mult după miezul nopţii. Ne uita Dumnezeu ascultându-l, băieții învățau de la el noi și noi piese (era un maestru), eu făceam pe cuparul, vivificându-l cu vodcă. Uita în fiecare noapte că nu el își ascundea sticlele-n râu, mă trimitea pe mine să i le-ascund, dac-ar fi trebuit să și le găsească singur, ar fi fost un om mort. Bun băiat, Balaurele. Nu l-am uitat niciodată, dar nici el pe mine.

Femeia Ghiduș, pe de altă parte, stârnea tuturor imaginația erotică. Profesoară de educație fizică, brașoveancă de generații, supsese muntele de la sânul mamei, știa tot ce se poate ști, de la Valea Oituzului până la Valea Oltului, iar Craiul îl mânca pe pâine, deși ea susținea că „nu-l știe așa bine" ca pe Piatra Mare sau Postăvaru. Băieții mei erau destul de buni, crăiriști cu vechime, fuseseră instruați de unul, Bossu, un moș din interbelic, fost ofițer la vânătorii de munte, dar tot nu se puteau măsura cu Femeia Ghiduș: ei au învățat trasee de la

ea, nu ea de la ei. Ar fi învăţat şi altele, că se uitau bălos când se spăla ea-n râu, dar Femeia Ghiduş îşi iubea Balaurele, nimeni nu înţelegea de ce („nimeni" din acele patru corturi ce alcătuiau un mic grup aparte, între camperii înşiraţi în lunca Bârsei). Se cunoscuseră într-o tabără şcolară comunistă, când amândoi erau elevi de gimnaziu, şi de-atunci erau împreună; mai întâi penfriends, apoi iubiţi oficiali de vară (călcaseră munţii împreună, ei doi şi-un cort, orbi la tot ce-nsemna primejdie – şi multe înseamnă „primejdie" pe munte, şi acum ca şi atunci, chiar dacă acum nu chiar ca atunci), apoi colegi de facultate – de necrezut, Balaurele era profesor de înot –, apoi soţ şi soţie, ce-i drept, fără copii. Ea la Braşov, el la Călăraşi, aici era partea exotică, pe care noi n-o pricepeam în ruptul capului: cum, domnule, cum?! Teoria lui Dottore era că Femeia Ghiduş „şi-o trăgea" cu alţii (de ce nu şi cu el? Asta era întrebarea nepusă), teoria mea era că Dottore-i un bou şi habar n-are de dragoste: ce să priceapă un chimist din dragoste? Ce, dragostea-i chestie de chimicale?!

Am plecat împreună spre Zărneşti, ne-am despărţit prieteni în gară la Braşov, cu acea iluzie convenţională a revederii („La anul, tot acolo! Avem un singur Crai ce-aşteaptă neclintit/ Cu ale sale creste ce-s roşii-n asfinţit" etc.), dar, înainte de asta, în ultima seară, când Balaurele şi băieţii frecau grifurile, Femeia Ghiduş m-a luat deoparte:

— Mihăiţă, cu tine ce e?

— Ce să fie?

A tăcut o vreme, m-a studiat. Se aşezase cu spatele la foc, lumina lui îmi cădea mie-n faţă, a ei era-n umbră; eram destul de departe de vatră, nu putea fi auzită.

— Tu de ce nu te uiţi la mine?

— Mă uit.

— Nu acum.

— Da' când?

— Când mă spăl în râu.

Femeia Ghiduş se spăla dimineaţa, din cap până-n picioare, în faţa noastră, complet goală; era foarte frumoasă, frumuseţea blondei în putere. Se spăla şi pe cap, nu-i păsa, purta părul scurt, ca un băiat.

— Mă uit.

— Nu te uiţi.

— Mă uit, cum să nu mă uit? Ce, eu nu-s om?

— Nu te uiţi ca ceilalţi.

Avea dreptate. Ei se uitau furtiv, făcându-se că nu se uită. Eu mă uitam atent.

— Mda, poate. Nu știu.

— Eu știu. Îți plac bărbații?

Mi-a venit să râd. Bărbații ieșeni, dar doar legați de calorifer.

— Nu, nu-i asta.

— Atunci ce e?

M-am agățat de imaginea Bristenei. Femeia Ghiduș era foarte aproape și mă tulbura, îi simțeam respirația pe obrazul drept.

— Eu… mă gândesc la cineva.

Se uita încordată la mine, să fie sigură dacă nu cumva mint. Nu mințeam:

— Vai de capul tău.

Nu știu dacă a vrut sau nu să mă sărute pe frunte, dar mie așa mi s-a părut și m-am ferit; n-aveam nevoie de mila ei. Dar poate m-am înșelat. Pe ea n-am mai întâlnit-o vreodată și n-am avut ocazia s-o întreb: dacă știa, de ce nu mi-a spus?

Asta vreau să arăt. Un om care merge pe munte are o poveste, doi oameni care merg pe munte au zece povești, trei oameni care merg pe munte au o sută de povești, toate cu valoare zero, ca toate poveștile de vacanță. Viața nu-i vacanță, e chestia aia făcută din blood, toil, tears, sweat and pus, ca să zic așa, dar e cam singurul lucru de povestit în cărți. Altfel, ei doi se iubesc până la adânci bătrâneți – și e păcat.

Byproduct. Ăsta a fost muntele pentru mine, până la urmă, pentru că de învățat, n-am învățat-o pe Bristena să schieze, din simplul motiv că n-am învățat nici eu. Nici măcar n-am încercat: am fost o dată iarna pe munte, era să mor, m-am resemnat la muntele de vară, în următoarea iarnă am încercat iar, mai aproape mi-a trecut moartea pe lângă ureche, am renunțat, n-am ajuns să-mi pun schiurile în picioare (cugetasem că mai întâi să mă-mprietenesc cu muntele de iarnă și abia apoi să schiez, dar n-a fost să fie). Pe Bristena am dus-o în Bucegi, nu i-a plăcut, am dus-o în Piatra Mare, nu i-a plăcut, am dus-o în Iezer, nu i-a plăcut, am dus-o în Crai și i-a plăcut. Pentru c-a plouat tot timpul, a trebuit să stăm în cabană, să bem bere și să socializăm, iar asta i-a dat ocazia să-și exerseze farmecul pe toți de-acolo; și pe băieții lui Pukă, și pe ceilalți captivi ai ploii, și pe cabanier, pe toată lumea. De-aia nu-i „plăcuse" ei pe munte, pentru c-o duceam singură (teoria ei), nu pentru că trebuia să facă efort fizic (teoria mea). Țelul tot și l-a atins, că-n

iarna în care eu am lipsit, fiind plecat în armată, Papá le-a trimis pe toate trei la Poiana Braşov, le-a angajat profesor particular de schi („monitor", aşa-i zicea pe atunci, acum nu ştiu cum i-o mai fi zicând) şi, după nici cinci săptămâni, a băgat ăla meserie-n ele, după cum urmează: Dochia schia excelent, Decia prost, Bristena şi mai prost – amănunt absolut neesenţial, întrucât pe ea o interesa integrarea între beizadele, nu schiul.

Sau serendipity? Cum e mai bine, byproduct sau serendipity? Nu ştiu, fiecare cititor să aleagă, e dreptul lui, că de-aia a dat bani pe carte! Muntele mi-a devenit un fel de meserie, în cele din urmă, şi totul a pornit de la Papá, care nu şi-a lăsat fiica să se certe cu doamna Vica în dialectul căţelesc, ci a dat-o la particulară („Are tata o studentă!"), unde copiii de bani gata – mai de bani gata ca ea – au privit-o de sus, făcând-o să sufere, deci făcându-mă ea pe mine să sufăr şi să caut o soluţie. N-am găsit-o, dar câteva vieţi au luat traiectorii diferite din cauza gurii spurcate a unei ţărănci proaste din Căţelu. Nu iubiri din concediu sau beţii din armată sunt lucruri de scris într-o carte, ci d-astea de care le scriu eu acum, doar astea ar putea, cândva, scoate nişte oameni de pe şinele lor vechi şi i-ar putea macazá pe altele, noi, neştiute, necreate. Altfel, de ce?!

Subsolul lui Nea Iliuţă

A treia Troie pe care-am cucerit-o pentru doamna mea a fost Vama Veche, numai c-aici a mers greu al dracului, am avut de-a face cu altă sămânţă de oameni; totul a-nceput în postliceală (deci trebuie să fi fost primăvara lui '92), când m-am milogit – da, eu m-am milogit! – de Rece şi de oamenii lui să mă ia şi pe mine în marea lor aventură anuală: mersul la mare de întâi Mai. Tot anul se pregăteau pentru asta, tot restul anului povesteau despre asta, era pentru ei ce fusese bâlciul de Sântă Marie pentru ţărănimea de altă dată sau ce era programul TV de Revelion pentru generaţia părinţilor mei. Nu pot să-mi aduc aminte cum anume am ajuns eu la concluzia că minciunile pe care le debitaseră în Depresiune ar fi fost adevărate, că-n '90 şi '91 aş fi ratat nişte peripeţii fără seamăn, dar cumva trebuie să fi ajuns, altfel nu văd de unde milogeala aia (pe care pân-acum o uitasem, o obliterasem, dar efortul de-a scrie cartea mi-a readus-o-n memoria activă, măcar că n-am niciun chef să-mi amintesc aşa ceva); după îndelungi pertractări, am smuls plenului Depresiunii multmilogitul acord (Rece a votat împotrivă, dar nu şi-a folosit dreptul de veto). M-am văzut cu ei direct

în gară, unde mi-am dat seama în ce laţ îmi băgasem singur gâtul: gaşca lui Rece nu mai era. Mai exact, gaşca lui Rece se dizolvase într-o gaşcă mult mai mare, într-o gaşcă-cluster, compusă din fel şi fel de găşti şi găşculiţe, de prin toate cartierele, ceva terifiant, cred c-a umplut un sfert de tren. Am coborât în Neptun, tot trenul a coborât în Neptun, unde am petrecut cel mai stupefiant interval de timp de care-mi aminteam pân-atunci, pentru că nu făceam chiar nimic: ne târâiam, 50 sau 100 de inşi care se cunoşteau vag sau deloc, de la terasa Prichindel la terasa Dunărea şi înapoi, cât era ziulica de lungă. Asta era tot. Când găseau bere la halbă, roacării beau bere la halbă; când nu, plecau înapoi, în speranţa că poate dincolo or fi venit butoaiele între timp. Seara se mai luau la bătaie, fie între ei, fie cu alţii, dar cu grijă, că era plin de poliţie şi n-aveau bani de amenzi (cu toate astea, tot am nimerit o dată la secţie – „am nimerit", adică şi eu, chit că habar n-aveam de ce, nici acum nu ştiu –, dar ni s-a dat drumul după ce s-a întocmit un dosar cu şină, pe coperta căruia s-a scris cu litere de tipar: PANC) şi de vreo două ori au vandalizat nişte maşini, în întuneric, pe motiv că aparţineau „cocălarilor". După vreo trei zile, toată turma aia tristă s-a suit la loc în tren şi s-a-ntors la Bucureşti. Nimic interesant până aici, dar partea grasă a fost regăsirea din Depresiune, iarna (Depresiunea şi vodca se potriveau numai cu întunericul nopţilor de iarnă), când am asistat, complet siderat, la nenumărate poveşti despre ce „făcuse" fiecare la mare, la acea mare, la acel întâi Mai, la acel Neptun, când eu văzusem cu ochii mei că nimeni, absolut nimeni, nu „făcuse" nimic, absolut nimic. Dar din relatări (apăruse lume nouă în Depresiune, tineret, forţe proaspete – recruta Naşu, recruta! –, şi mai mult acestora le erau destinate poveştile) se înţelegea că acolo s-a întâmplat ceva foarte aproape de-un miracol. Ceva, aşa, rarisim, epocal, în orice caz de neratat; cei noi căscau gura ca proştii, credeau tot, înghiţeau gogoşile fără să clipească, cum le înghiţisem şi eu, îmi venea să mor de ruşine că fusesem aşa credul. Bine, „credul" e un cuvânt moale, un cuvânt delicat, bun pentru profesoarele de română. „Idiot" e mai corect.

Nu ştiu să spun când mi-am dat seama că pentru Bristena trebuia să fiu şi tată, şi mamă, şi soţ, şi soţie, şi frate mai mare, şi patru bunici (surori avea, măcar de rolurile astea eram scăpat); nu ştiu nici măcar dacă mi-am dat seama. Ştiu doar că m-am purtat ca şi cum mi-aş fi dat seama şi mi-aş fi acceptat soarta, nu cu bucurie, nu aşa i-aş

spune, ci cu recunoştinţă că eram gratulat şi eu c-o soartă pe lângă ea, oricare-ar fi fost să fie. Cu alte cuvinte, eu eram cel care trebuia să-i facă rost Bristenei de-o viaţă, de-o viaţă normală, cum aveau toate fetele de vârsta ei. Nu Ilie şi nici Papá, nu Maica, Dochia, Decia sau doamna Vica aveau vreo răspundere faţă de ea, eu aveam. Toţi ăştia se purtau ca-ntr-o piesă de teatru, ca într-o piesă foarte proastă, am măritat fata, i-am făcut casă, are maşină, are servitoare, face facultatea la particulara cea mai cea, gata, ce-i mai trebuie? Ca să nu mai spun că la un moment dat în anii ăştia, nu ştiu exact când, Papá i-a luat de-o aripă, pe ea şi pe Ochi-de-Sticlă, de i-a dus la Londra, trăgând sfori pentru ca (pe baza certificatului de naştere) Bristena să-şi „scoată" cetăţenia britanică (funcţionarii londonezi i-au râs în nas lui Papá, au făcut verificări – de parcă era greu! –, nu i-au dat nimic, l-au trimis la plimbare), deci mă gândesc că, atunci când a murit, Papá trebuie să-şi fi spus că se zbătuse pentru fetele lui, că n-are nimic să-şi reproşeze. Sau poate că şi-a spus cu totul altceva. Eu de unde să ştiu? N-am fost lângă el atunci.

Când sileşti un copil să facă pe adultul, îi iei jucăriile, în speranţa că asta îi va omorî copilăria („Lasă, că aşa se maturizează"). Dar, într-un sens, Bristena nu fusese niciodată copil, ea fusese dintotdeauna femeie, iar jucăriile ei fuseseră bărbaţii; bine, şi proastele, dar proastele nu erau nişte jucării adevărate, erau nişte jucării-de-jucărie, cu care să se joace adevăratele jucării, atunci când Bristena n-avea chef de ele. Papá şi Ilie Ochi-de-Sticlă o măritaseră practic cu doamna Vica, complet nefuncţională ca jucărie bristeniană, iar la colegii şi colegele ei de facultate n-avea acces sau nu aşa cum ar fi trebuit, şi Bristena mea era tot mai puţin Bristenă, îmi murea pe dinăuntru, se transforma în altceva. Avea nevoie de bărbaţi şi de proaste, trebuia să-i ofer bărbaţi şi proaste. Am plecat în Vama Veche… în iulie 1993, dacă îmi amintesc bine.

În '93 era Vama deja plină de văicărelile veteranilor („S-a stricat Vama, nu mai e ce-a fost" etc.), care ulterior au crescut ca aluatul, au devenit un cor asurzitor, la care se simţea obligat să ia parte fiecare boboc, nu ştiu dacă din snobism sau din prostie, înclin mai degrabă spre a treia variantă: mimetismul. Şi acolo, ca peste tot, erau reguli şi şefi (deşi şefii se lăudau că nu sunt şefi şi că regulile nu există), iar una dintre primele reguli era să te lauzi (minţind, evident) că fuseseşi în Vamă încă înainte de Revoluţie, când nu era nimeni, pentru că nu

primeau oamenii voie de la stăpânire (unii mai primeau, dar puțini; după ani și ani, cineva pe nume Cristian Pepino a scris niște cărți despre acele vremuri și a clarificat problema: puțini, foarte puțini!). După vreo două zile de amușinat, pricepusem oarecum mersul, m-aș fi văicărit și eu, ca toată lumea, dar cui să mă văicăresc? Eram singur. Cortul, sacul de dormit, rucsacul, slănina și ceapa, atât aveam; a, să nu uit, o Biblie nouă-nouță, primită gratis de la Alianța Biblică Universală, și borseta de la brâu, în care-mi țineam mărunțișurile, briceagul, șperaclul – pe care-l foloseam ca desfăcător de bere –, cheile și banii. Crezusem că banii o să m-ajute să-mi fac prieteni în Vamă, dar nici pomeneală de așa ceva, acolo banii n-aveau preț, statutul era totul. Iar eu n-aveam niciun statut. Am încercat să agăț, nu era greu, dar asta nu-mi asigura accesul la mesele veteranilor; am încercat să mă-mbăt, să impresionez, n-am impresionat pe nimeni, toți erau beți încă de dimineață, așa era cutuma locului, unii se mai trezeau cât de cât după somnul de prânz, ca să-nceapă seara în formă, alții nu; am încercat s-alerg în zori pe malul mării, pe nisipul ud, s-atrag atenția prin metoda asta, n-am atras nicio atenție, lumea dormita pe plajă învelită-n pături la ora aia, se aștepta răsăritul la comun – altă cutumă locală. Am încercat să joc table pe bani, nici asta n-a mers, câștigam, oamenii mă evitau; m-am gândit mai bine, am insistat, am jucat iar, am pierdut bani, am devenit căutat, în a treia seară de pierdut bani am fost invitat la o altă masă, unde se juca yams, am avut inteligența să pierd și-aici (plus eleganța să zic că știam regulile, deși habar n-aveam), în cele din urmă, una din „săgețile" veteranilor a venit la mine, pe plajă, și-a-nceput cu întrebarea dacă-s sectant. Se purta întocmai ca una dintre proastele Bristenei (ca oricare), n-am pierdut timpul cu ea, i-am zis să le transmită „băieților" că nu-s sectant și c-aș veni seara la ei la foc, dacă nu-i cu supărare. Mi-a zis că nu știe („Să vedem").

N-a ieșit nimic în seara aia, am așteptat degeaba, a mai trecut apoi o zi de stat la soare pe gioarsa mea de cearșaf (ajunsesem la Iosua, mișto lectură!), nu mai vedeam nicio cale de atac, după-masa târziu eram singur ca Robinson, toată suflarea Vămii dormea pe undeva (chiar și cei de la cârciumă dormeau la ora aia, cu capul pe masă, dar dormeau), mi-am lăsat borseta-n cort, am parcurs aproape toată lungimea plajei fără chiloți și, după ce-am trecut de Cazemată, am intrat în apă, să înot spre Epavă.

Nu era chiar greu s-ajungi înot la Epavă pe vremea aia, dar nici

uşor, aşa că nu era busculadă de lume pe ea, diferenţă ca de la cer la pământ faţă de epava din Costineşti. Am ajuns după vreo oră şi ceva, am dat ocol cu prudenţă (erau multe fiare sub apă, la suprafaţă era doar jumătatea din faţă a vasului), am găsit un loc de urcat, m-am pomenit sus, mi-am băgat nasul peste tot – nimic de văzut, găinaţ de pescăruşi peste tot –, m-am suit puţin şi-n arboradă, am explorat şi partea din spate, unde se rupsese nava, m-am uitat atent să observ cam ce se mai putea zări sub apă, m-am vârât în fostul castel central (ăsta era cât de cât întreg, dar foarte ruginit), am ieşit, am vrut să cobor şi atunci – buf! O scară de fier mâncată de rugină s-a rupt cu mine, am căzut în interiorul Epavei, plin cu apă de mare, neagră, sinistră, dar limpede (era neagră cum te uitai de sus, din castel, dar, odată ce erai în ea, nu era neagră deloc, era apă ca orice apă, limpede, filtrată de milioanele de scoici crescute pe Epavă). Am ieşit în marea liberă, am încercat să înot voinicește, am obosit, am lăsat-o mai moale. Mă tăiasem în cădere sub genunchiul stâng, adânc, şiroiam. Speram să nu mă golesc de sânge până la ţărm, nu m-am golit, mă simţeam doar slăbit; era spre apus, toată floarea cea aleasă a Vămii bea pe plajă, am defilat gol-puşcă prin faţa lor, lăsând nisipului o dâră de sânge ca-n Hänsel şi Gretel, am ajuns la cort, mi-am rupt cearşaful, am început să-mi leg rana cât mai strâns, să opresc sângerarea:

— Ce puia mea faci?

Mare, bărbos, păros, duhnind a alcool. Toată umbra lui cădea pe mine.

— Mă leg.

— Te legi?

— Păi, să nu mai curgă. Aproape s-a oprit.

— Te-ai tăiat în scoici?

— Într-un fier, pe Epavă.

— Ce pula mea ai căutat pe Epavă?

— Păi, aici ce să fac, domnule Turbatu? Mă plictisesc de moarte!

S-a holbat vreo zece secunde:

— „Domnule" Turbatu?! Du-te-n puia mea! Te plictiseşti?! în Vamă?!

— Rău de tot!

— Păi, d-aia ai venit, mă, în Vamă? Ca să te plictiseşti, în puia mea?

— De prost, d-aia am venit! auzisem c-aici sunt oameni

descuiaţi, am venit să-i cunosc, d-aia am venit!

— Şi-ai dat peste proşti sau cum?

— N-am dat peste nimeni, aia e. Stau aici ca lepra, nu lipesc nimic, mai bine mă duc dracului acasă!

Turbatu s-a destins:

— Adică nu eşti sectant!

— Nu! De unde aţi scos-o p-asta cu sectantul?

— Păi, nu te-am văzut toţi cum pritoceşti Biblia aia?

— Pritocesc de plictiseală!

Turbatu a tăcut, se uita cum mă-mbrăcam:

— Bani ai?

— Da.

— Hai la Ovidiu, să bem ceva. Dai un rând, dup-aia, să vedem.

— Unul singur, că mai mult nu-mi permit.

— Mai vedem.

Am plecat cu Turbatu spre masa veteranilor, m-am prezentat când am ajuns, aşteptând să mi se-ntindă mâna:

— Salut. Mie-mi zice Mihăiţă.

Oamenii mă studiau cu răutate. Îi ştiam pe unii, Ratatu, Sucitu, Râlă, Vierme, Aberantu, Cabrón, Păhărelu, pe alţii nu-i ştiam. Erau şi fete, nu mă interesau, erau decor:

— Ştie cum mă cheamă, zice Turbatu. Mi-a zis „domnule Turbatu", hă, hă, hă!

N-a râs nimeni cu el. Mingea părea să fie la Sucitu, dar nu eram sigur.

— Îţi zice o pulă. Ce nume-i ăsta, „Mihăiţă"? Ăsta-i nume de muist! Eşti muist?

— Activ.

— Cum?

— Muist, zic. Activ, nu pasiv.

Sucitu s-a-ncruntat, toţi s-au uitat la el, nu greşisem, apoi s-a destins:

— Du-te-n puia mea! Aşa mai da. Şi zici că ştii la care capăt de pulă tre' să stai?

— Aşa zic.

Au început toţi să râdă, Sucitu s-a declarat în sfârşit mulţumit:

— Bine, bă, Sânge. Du-te la Ovidiu şi plăteşte-i vreo zece beri şi-o sticlă de vodcă. Şi nişte pahare, în puia mea, că astea-s jegoase, au

scrumat pizdele astea-n ele. Ai bani?

— Are, mă, că l-am întrebat eu, zice şi Turbatu. Gata cu atârnătorii!

— Că bine zici, Turbate, spune unul pe care nu-l ştiam (Memeu, cum am aflat ulterior). Să ia de băut, că nu mai pot!

Pe Ovidiu îl ştiam, îl ştiau toţi beţivii, era de treabă, dar nu se băga, îşi vedea de barul lui (beach-bar, cum se spune acum. Atunci erau nişte pari acoperiţi cu stuf uscat). I-am plătit, am luat şi un pachet de ţigări, m-am întors la masă cu vodca şi paharele băgate unele-ntr-altele, Ovidiu a-nceput să umple halbele, în urma mea. Iar eram cupar.

— Uite, bă, c-a luat şi ţigări.

— Îl duce mintea, dă-l în puia mea, se făleşte Turbatu. Eu l-am citit imediat!

Şi cam asta a fost tot. Sigur, au urmat nişte ani de beţii mai mult sau mai puţin interesante cu toţi ăştia, cărora le-am aflat treptat biografiile, părerile, visurile, fricile, interesele, laşităţile, iubirile, intenţiile şi-ar trebui să scriu „realizările", dar, din păcate, nu e cazul. N-au avut realizări. Din perspectiva celor 25 de ani care-au trecut de atunci, pot spune că moartea a fost singura realizare a acestor oameni, probabil demnă (n-am de unde să ştiu; sper!), în orice caz solitară. N-au avut parte de familii, de cariere, de copii, de cărţi, de borne existenţiale de orice fel, au trăit şi-au murit exact cum i-am cunoscut, bând şi vorbind. În privinţa focurilor de pe plajă, noaptea, trebuie spus că, după ce m-au acceptat între ei, eu am făcut focurile alea, cu lemn procurat de mine (furat, de cele mai multe ori: o dată am furat un grătar de barcă, altă dată o bucată de gard, altă dată un veceu de lemn, cum se fac la ţară, altă dată scaune, mese şi bănci, o dată un acoperiş întreg de şipci şi stuf), iar motivul pentru care nu mă chemaseră la foc c-o noapte înainte este că nu făcuseră niciun foc. Stătuseră şi băuseră la lumina lunii, cum făceau de cele mai multe ori; era mai comod aşa. Nu cântau din chitară, muzicuţă, armonică sau flaut, ca munţomanii; nu se băteau la beţie, ca roacării; doar beau (mult, dar fără să se îmbete propriu-zis, adormeau şi asta era toată „beţia"), vorbeau la nesfârşit şi le îngăduiau pe lângă ei pe nenumăratele lor admiratoare (şi admiratori, din categoria cărora făceam şi eu parte), care stăteau tăcute, sorbind înţelepciunile maeştrilor ca pe apa vie.

Foarte, foarte greu am dibuit resorturile interioare ale tribului

de veterani (ale unuia dintre ele, ale acestuia, că erau mai multe, cumva concurente, deşi se ignorau reciproc cu superbie) şi poate nu le-aş fi dibuit deloc, dacă nu mi se terminau banii. Soluţie să mi se trimită bani de-acasă nu exista, aşa c-ar fi trebuit să las Vama Veche şi să-mi văd de-ale mele (Suru, de exemplu, nu avea niciodată nimic împotrivă să mă întorc la muncă, la câmp, aş zice chiar că-i făcea mare plăcere), dar ei mi-au zis să mai stau. Cum să mai stau, că nu mai am bani. Păi, la ce-ţi trebuie bani? Păi, cu ce să mănânc, cu ce să beau bere, cu ce să plătesc taxa de veceu? Stai, mă, pe curul tău, că bani se găsesc, nu muri tu de grija aia cum moare câinele de alergătură; aveau dreptate, bani „se găseau". Cumva, cândva, cineva apărea cu nişte bani şi toate mergeau ca înainte, cu mâncare puţină, băutură multă, vorbărie şi mai multă şi fete care veneau şi plecau, într-un carusel nu foarte rapid, dar nici destul de lent ca să le ţin minte. Ele produceau banii ăia? O vreme aşa am crezut, până am înţeles că nu era chiar aşa.

Se mânca şi *se* bea pe datorie, o săptămână, două, trei, până ce la un moment dat sosea în Vamă o maşină de la Bucureşti şi unul sau altul dintre veterani plătea toate datoriile făcute de grup, pentru ei, pentru fete şi pentru ţuţeri (ca mine), iar în următoarea perioadă (nu prea lungă) buzunarele unui veteran erau pline de bani, din care ne „ţinea" pe toţi. În cei 15 ani în care, venind şi plecând, am poposit la masa *lor* din Vama Veche, acest mecanism a rămas neschimbat; mecanismul nu era vizibil, celor mai mulţi care se perindau pe la masa *lor* nu le păsa nici cât negru sub unghie de unde veneau banii ăia, aş zice chiar că nici nu voiau să ştie, nici fetele, nici ţuţerii, nici Bristena, la vremea ei, dar mie mi-a păsat. În cele din urmă, tot am descâlcit iţele, mult înainte să am acces în Subsol.

Erau băieţi de bani gata, asta erau, dar ai cui? Ai securiştilor de înaltă calificare, iată ai cui. Au existat securişti şi securişti, poate că folosesc eu un termen-umbrelă, nefiind în stare de mai mult, de o analiză mai fină, dar oamenii ăştia erau copii de securişti-tehnocraţi, dacă le pot spune aşa. Comerţul exterior şi afacerile externe nu puteau fi făcute cu securişti d-ăia ordinari, care tundeau roacări, băteau braşoveni la tălpi şi asasinau mineri sindicalişti, era nevoie de altă categorie de stâlpi ai regimului, era nevoie de părinţii ăstora. Indiferent cum serveau ei comunismul, copiilor le asiguraseră cea mai bună educaţie, cu bone, cu profesori particulari de limbi străine, de tenis, de pian, de schi şi de latină (de latină, da! Eu nu ştiusem că exista

cineva care să fi învăţat latina acasă, c-un profesor plătit cu bani grei, dar uite că exista), cu hrană bună, cu lecturi din clasici şi cu excursii prin Europa. Fără stat la cozi, fără fotbal pe maidan, fără cafteli cu ţiganii şi trei luni pe an la ţară, la coada calului, ca mine. Pentru ei se tipăriseră, în tiraj limitat, chiar şi nişte benzi desenate în română, imitate după cele mai de succes produse americane şi franţuzeşti (toate astea erau revelaţii pentru mine, chiar dacă azi sunt banalităţi – dar nu chiar banalităţi, nu sunt ştiute de absolut tot poporul! Lasă c-o să fie, doar pentru popor scriu, nu pentru intelectuali). Erau pregătiţi să fie următoarea generaţie de securişti-elită, dar uite că ceva nu mersese bine, în cazurile lor concrete, şi ei se revoltaseră. Nu total, nu în forţă, ci aşa, călduţ: s-au declarat antisistem pe banii părinţilor. Anticomunism plătit de comunişti, cum ar veni… părinţii nu i-au renegat, doar au plâns pe mormintele carierelor nenăscute ale progeniturilor şi-au continuat să-i alimenteze cu bani: mai întâi din salarii, ca-nainte de Revoluţie, apoi din pensii (enorme, după orice criteriu), apoi au murit. Între timp, repet, trecuseră 15 ani. După moartea părinţilor, veteranii au mai trăit un an, doi, trei, apoi… gata. Atât s-a putut, atât a fost.

I-am ţuţerit fără să-mi pară rău (nici acum nu-mi pare), pentru că erau într-adevăr inteligenţi. Rataţi, da, dar inteligenţi. Au ştiut foarte exact care le va fi destinul, ştiau (poate nu au spus-o în cuvinte, dar ştiau) că anii de Vamă sunt cea mai bună parte din vieţile lor, i-au savurat până la capăt, fără milă pentru fetele care se tot străduiau pe lângă ei şi pentru ţuţerii care nu-nţelegeau jocul, care voiau să fie şi ei maeştri şi să-i bage fetele în seamă. Dar nu-i băga nimeni în seamă. N-aveau nici banii, nici bagajul cultural care le-ar fi trebuit ca să fie admişi în Partidul Interior, ca să zic aşa.

Nici eu nu le-aveam, dar am fost totuşi admis, într-un fel. Datorită Bristenei. Au simţit-o cumva de-a lor şi în contul ei am fost admis eu, ca un fel de reprezentant, de „e şi el de-al nostru, dacă e-al Bristenei" – nu că Bristena a ştiut vreodată ceva despre Subsolul lui Nea Iliuţă sau c-ar fi interesat-o, dac-ar fi ştiut. Despre ce era vorba: pe măsură ce treceau anii, am băgat de seamă că spre sfârşitul verii (ei stăteau de la 1 Mai până la 15 octombrie, nicio zi mai puţin) apăreau unele aluzii la un fel de after-party, despre care mai mult deduceam că se ţinea în acest misterios Subsol, niciodată numit, niciodată precizat, totdeauna pomenit pe foarte departe. Eluzivul Subsol! Pe la începutul

lui octombrie 2005, când veteranii începuseră deja să moară şi mai scurtaseră programul de Vamă (nu mai erau aşa grozavi, cu primul mort dintre ai lor), am ajuns şi eu să văd legenda cu ochii mei.

O fostă cameră a fochistului într-un bloc interbelic din Constanţa, asta era tot. Patru pereţi de beton, podeaua, uşa de fier, cazanul (nefuncţional, acum blocul era racordat la reţea). Intrai, te aşezai pe podea (pe neopren, adică, trebuia să-l aduci cu tine, cum aduceai şi sacul de dormit), beai vodcă sau bere şi depănai amintiri. Şi fumai, evident – ăsta era un punct de onoare. Eu ce amintiri era să depăn?! Am stat cuminte şi i-am ascultat vorbind despre mort, că ce băiat bun era, că ce i-a plăcut viaţa, lucruri din astea; mă întrebam ce avuseseră ei de vorbit între 1985 şi 2005, să zicem, sau cine era „Nea Iliuţă" (n-am aflat niciodată! Să fi fost fochistul din interbelic? Să fi fost administratorul blocului, probabil tot securist de-al lor, care le lăsase cheile Subsolului? Habar n-am) sau care era rostul acelei postbăute după atâta amar de vreme în care tot împreună stătuseră, îşi mirosiseră băşinile până se săturaseră şi uite că tot nu se săturau!

Nu, n-am priceput nimic atunci şi nici n-aş fi priceput nimic niciodată, dacă n-aş fi aflat de la Radu Gheo despre Subsolul lui Ion Monoran – şi despre ce-a însemnat locul ăla pentru Timişoara şi pentru Revoluţie. Aşa că am acum o teorie. Cred că Subsolul lui Nea Iliuţă a fost un fel de cargo cult. Aceşti veterani de Vama Veche – aceşti bucureşteni – nu avuseseră curaj să facă niciun fel de revoluţie, nici măcar pe-aia care le venise gratis de la Timişoara n-o făcuseră (părinţii îi încuiaseră în casă, ca pe copiii mici; oameni de aproape 30 de ani!). Dar ei se simţeau profund anticomunişti, poate că un fel de anticomunişti oedipieni şi erau; de-aia îşi construiseră propria versiune de Subsol, în replică la cea adevărată, cea care-a intrat în istoria mare, chiar şi ca notă de subsol (dar ce notă! Dar ce Subsol!). Poate că unul ca mine a fost predestinat să ajungă în sanctuarul lor de doi bani, să-l salveze de la uitarea absolută şi pe ei odată cu el. Sau poate că m-au cultivat cu această intenţie încă de la bun început, ceea

Jimmy ce mi-e greu să cred: erau ei inteligenţi, dar nu atât de inteligenţi.

În primăvara lui 2017 am călcat pentru ultima oară acolo, iar textul scris după această vizită e perfect valabil şi-acum, n-am nimic de schimbat la el:

Când am ajuns, eram dărâmat rău: nesomnul şi berea pe

stomacul gol mă punctaseră ca un high-kick d-ăla bun, la ceafă sau sub ureche. Am căutat cheile (nu le mişcase nimeni din ascunzătoare, în atâţia ani), am descuiat yala, lacătul şi lăcăţelul de la zăvor şi m-am băgat înăuntru. Mi-am întins izoprenul pe ciment, am desfăcut sacul de dormit, m-am aşezat turceşte şi-am început să ronţăi la covrigi, ca să-mi revin. Aveam încă şase beri în rucsac.

Subsolul lui Nea Iliuţă e una dintre acele legende urbane despre care ştie toată lumea, doar că nimeni nu poate băga mâna-n foc că e sau nu e. Eu pot. Nu ştiu când începe povestea lui sau cine-a fost Nea Iliuţă (dac-a existat, în primul rând), dar pot să povestesc relaţia mea cu celebrul subsol, deşi povestea este foarte scurtă. Începe în 1993, când am ajuns şi eu în Vama Veche, unde n-am avut parte decât de văicărelile veteranilor şi de constatarea că n-aveam destui bani. Adică eu n-aveam bani, veteranii aveau bani în toate buzunarele! M-am lipit, treptat, de câţiva dintre ei – Sucitu, Păhărelu, Aberantu – după ce mi-am înghiţit cu răbdare porţia de dispreţ de care avea parte orice neofit (nu şi gagicile). N-aş putea spune că ei alcătuiau o gaşcă; mai degrabă erau masculi beta prin alte găşti, dominate de alţi veterani, mai veterani ca ei. Găşti care s-au spart, treptat-treptat, în decursul timpului, aşa că, după vreo zece ani, au rămas doar câţiva. Şi cu mine atârnându-i. E momentul să admit: mă ţineam după ei ca să-i atârn, că banii mă ocoliseră cu încăpăţânare, dar oamenii ăştia tot mai „dispuneau", după vorba lui Sucitu. Când banii se terminau, odată cu vara, odată cu gagicile Vămii, mai stăteam la Constanţa, în Subsol, povestind, bând, fumând şi lăudându-ne. Ei povesteau şi se lăudau, de fapt. Eu doar beam.

Au mai trecut zece ani. Sucitu a murit, Păhărelu a murit, de Abe nu mai ştiu nimic. N-au murit de băutură, astea-s bârfe murdare, au murit după ce muriseră părinţii care le dădeau bani. Părinţii lor fuseseră oameni grei şi înainte, şi după Revoluţie, grei de tot, şefi dintre şefii ăi mari, dar uite că n-au fost veşnici. Subsolul a rămas nemaicălcat de picior de om până acum o lună (mai 2017), când am încercat eu să înnod firul rupt. N-a mers: parcă eram într-un cavou. Am strâns tot şi-am băut în gară, picurând câte-un strop pe şine.

Ceva de schimbat, nu, ceva de adăugat, da: erau buni jucători de bridge. Toţi.

Oraşul de Aur

Fără să fi fost vreun simpatic, Soriaţi nu era aşa mârlan cum

l-am descris, deşi era; ceea ce vreau să spun e că omul avea şi calităţi, nu numai defecte. Nu se omora el cu cartea (care „tătuc" se zdrobeşte învăţând?), dar era un bişniţar harnic şi îndrăgostit de meşteşugul său, o clipă n-ar fi stat pe loc, mereu ar fi negoţat câte ceva, orice, numai bani să iasă. Refuza el să vorbească româna, da, dar numai cu mine, nu şi cu autorităţile (în acele clipe era un model de dicţie, pronunţia lui era perfectă, de ştiristă TV); nu se descurca în engleză, dar asta era scuzabil, că făcea Filologia la română-franceză, iar de la el am ciupit o grămadă de franţuzească, cam literară, cam formală, cam sumară de fapt, totuşi mult mai bună decât nimic, că doar fusesem la clasa de rusă. Agresivitatea lui era un efect colateral al lipsei de sex, îmi explica Pisoi, care ştia mai bine cât era de craidon: la el în cămin, unde „ţinea" minimum două-trei iubite în acelaşi timp, nu era deloc agresiv, avea o fire foarte plăcută, toţi îl îndrăgeau (bine, dădea des de băut, mulţi bătăuşi stăteau pe lângă el numai din acest motiv, plus că-şi schimba des iubirile, iar părăsitele erau de multe ori numai bune pentru copiii lui de trupă). Faptul că am făcut până la urmă o echipă improbabilă, dar funcţională nu mi se datorează doar mie, ci şi lui. Iar chestia cu icoanele, în primul rând lui.

Pe măsură ce Istanbulul se ofilea, Polonia înflorea (vorbesc, desigur, din punctul nostru de vedere). Pe Istanbul năpădiseră prea mulţi, preţurile la marfa noastră scădeau mereu, preţurile la mărfurile turceşti crescuseră, dar mai era ceva, mai fin: sărăcia din lagărul socialist. Oamenii deveniseră mai preocupaţi de mâncare decât de inele de aur şi de geci de piele, iar încă şi mai fin, oamenii erau preocupaţi de mâncare în mod diferit în ţări diferite. Adică polonezii erau mai flămânzi decât românii, să zicem. Polonezii trecuseră brutal de la comunism la capitalism, românii şi slovacii se codeau să treacă, ungurii şi cehii erau în faţă, dar dezindu-strializarea îi lovise şi pe ei în moalele capului; concret, preţurile la mâncare erau foarte diferite în ţările astea, iar uşor-uşor le-am lăsat dracului de Istanbul, de geci de piele, de păduri bulgare, de autocar şi de Aurică (nu că n-am învăţat enorm de la el, dar nu se putea abţine să nu mă „facă" la orice chestie, cât de mică, când era vorba de bani; aşa funcţiona el, nu exista soluţie), m-am tras spre Iaşi, spre Pisoi şi spre Soriaţi, spre un fel de „circuit" repetitiv pe calea ferată. Iaşi, Cernăuţi, Lvov, Cracovia, Katowice, Wrocław, Praga, Bino, Bratislava, Budapesta, Szolnok, Cluj, Iaşi, cu mici variaţiuni, de fiecare dată, care iscau invariabil certuri: că de ce să

trecem prin Cracovia, că acolo nu dăm nimic la preţ, că mai bine stăm mai mult în Katowice cu marfa, că pân' la urmă o dăm sau, dacă n-o dăm bine, hai să facem ocol prin Gliwice sau Opole, că tot o dăm, decât să scăpăm de ea pe nimic în pişata aia de Cracovie numai ca să vezi tu oraşul, de parcă nu l-ai învăţat pe dinafară (ştiau ei ce ştiau), că mai bine să stăm mai mult la Bino decât la Praga, c-acolo-i foamea mai mare, că ce dracu' ne trebuie nouă talciocul din Budapesta, că-i plin de asiatici ce strică preţurile, tot cârâieli din astea, ne-am învăţat unii cu alţii ca un vechi ménage à trois, ne certam tot timpul, dar cumva din obişnuinţă, ca s-avem ce vorbi. Adevărul este că nu prea aveam. Prieteni nu eram, un trecut comun nu împărţiserăm, pasiuni, preocupări, interese comune – nimic. Pisoi visa să strângă destui bani ca să-şi deschidă cârciumă cu păcănele la el în sat, Soriaţi nu ştiu ce visa, că nu mi-a spus niciodată („bani di pizdi", dar altfel?!), eu eram mut, în privinţa esenţialului (altfel, trăncăneam ca o moară stricată, la concurenţă cu Soriaţi). Ce n-am cărat în anii ăia! De câte ori n-am rămas cu marfa nevândută şi-a trebuit s-o dăm pe nimic, ca să plecăm mai departe! De câte ori nu a trebuit să renegociem taxa de protecţie cu şmecherii de prin talciocuri, când nimeream într-o zonă disputată! De bătut am învăţat să nu ne batem, că bătaia pe terenul localnicilor nu duce la nimic bun, preferam să ieşim în pagubă şi să ne încercăm norocul în altă parte decât să construim cu pumnii o lume mai bună şi mai dreaptă. Plus că Pisoi nici n-avea pe cine conta, că Soriaţi era cam laş, iar eu mă feream ca dracul de tămâie de-aşa ceva, după ce păţisem prin spital.

Că tot e vorba de încercat norocul: Soriaţi a venit cu ideea. Nu, că să mergem la o mănăstire de pe lângă satul lui, să cumpărăm icoane ortodoxe, c-a auzit el că alea merg bine în Polonia. Degeaba i-am zis că polonii-s catolici, nu şi nu, c-a auzit el din sursă sigură, de prin cămine, că se fac bani mari cu aşa ceva, hai să luăm şi noi, doar nu suntem mai proşti; pe Pisoi l-a convins (Pisoi era cam manipulabil) şi uite cum m-am trezit prin nişte sălbăticii de sate, undeva prin nordul judeţului Galaţi sau sudul judeţului Vaslui, nici nu ştiam pe unde eram (veniserăm cu maşina unui amic de-al lui Soriaţi, băgat şi el în treaba cu icoanele), oricum, ceva de Evul Mediu. Am coborât la o mănăstire de călugări, am vorbit cu nişte taici care puţeau a nespălat (Soriaţi a vorbit, în limba locului, care aducea oarecum cu limba lui inventată, doar că suna încă mai primitiv), ne-au arătat produsele lor, icoane pe

lemn, pictate de ei înșiși după *Izvodul de la Sibiel* (n-am înțeles ce-i aia, nu știu nici acum), Soriaţi s-a tocmit, amicul lui l-a secondat, nu s-au înțeles, taicii i-au chemat la o cană cu vin, Pisoi s-a dus cu ei, eu am rămas să mă plimb prin curte, apoi prin livadă. Ce livadă, pădure, nu livadă! Era cam frumos, trebuie să admit. Spaţiu, cer, pomi înfloriţi, liniște, iarba necosită, cu un efort de imaginaţie, te puteai crede-n rai. Un efort mic. Dar Bristena nu era acolo, așa că efortul nu merita făcut.

M-am întors spre chilii prin altă parte, prin spatele mănăstirii, pe la niște șoproane nenorocite, mi-am aruncat un ochi, păreau niște ateliere improvizate, cu scule aruncate peste tot (mi-am amintit cât de maniac era bunică-meu cu sculele lui și mi-am dat seama că totuși pornisem în viaţă c-un avantaj de care nu fusesem conștient). Mi-a atras atenţia o bucată de lemn, mare cât palma, am ridicat-o, am ieșit cu ea la lumină s-o văd mai bine. Era un fel de schiţă, de încercare de icoană, de probă de lucru, dar avea ceva, ceva ce nu mai văzusem. Ca și cum un copil mic încercase să deseneze un sfânt bun și-i ieșise un sfânt rău. Caraghios, ciumpav, dar categoric rău. Respira răutate.

Negocierea se terminase, amicul lui Soriaţi luase 70 de bucăţi, noi trei luaserăm 30 (îmi venea să-l sugrum pe Pisoi că fusese de acord), taicii erau fericiţi, le râdeau feţele de bucurie, afacerea asta îi scosese din foame, era rău pe la ei, era rău de tot, se ţineau cu „poame”, cum am aflat mai târziu (se pare că „poamele” sunt fructe uscate și afumate, în special prune și pere, din care se face iarna un fel de tocăniţă, atunci când nu este altceva de mâncare). M-am calmat când am aflat că cele 30 de icoane ale noastre nu costaseră decât 15 dolari, deci cu 50 de cenţi cumpătaserăm munca pe-o săptămână a unui taică de-ăla. La marfă nici nu m-am uitat, nu mă interesa. Icoane ca toate icoanele.

— Da’ asta ce-i?

Le-am arătat bucata de lemn culeasă din șopron.

— Ci și hii? Di la Prostia.

Am aflat că „Prostea” ăsta era un băiat sărac cu duhul, care se lipise de mănăstirea lor și era pus la cele mai umile treburi gospodărești, în schimbul mâncării (mămăligă cu „poame”, ce mâncau și taicii) și al unui culcuș din pături vechi, undeva într-un colţ, prin șoproanele alea. Văzând cu ce se ocupă mai nou călugării (treaba cu icoanele nu căzuse din cer, fusese de fapt o comandă de-a amicului lui Soriaţi, care auzise și el de la un prieten al unui prieten de afacerea

asta și voia să se bage), Prostea se luase după ei și pe bucățele de lemn respinse la export (pe care taicii le considerau prea strâmbe ca să picteze pe ele) făcuse și el chipuri de sfinți, cum văzuse la ei. îl lăsaseră în pace, nu erau oameni răi, doar că nu-i dăduseră culori și pensule, avea voie numai cu scula pe care și-o făcuse singur:

— Cu ce sculă?

— Cu hieru' ars.

Într-o bucată scurtă de cracă, Prostea bătuse un cui și cu muchia florii cuiului făcea el chipurile alea sfinte, după ce încingea cuiul pe câțiva tăciuni într-o cutie de conserve. Nimeni nu-i spusese lui Prostea să facă așa ceva, nimeni nu-i spusese să nu facă; cât timp Prostea muncea și nu pleca din mănăstire spre sat, ei erau mulțumiți (țăranilor le era frică de el, își scuipau în sân când îl vedeau, că bietul Prostea nu era prea deștept, se uita holbat când vedea o femeie. Oamenii îl alungau, aruncau în el cu bulgări de pământ, numai în mănăstire se simțea Prostea protejat, dar și acolo se ascundea când veneau oameni străini).

Am dat toată suta aia de icoane, da, dar nu în Polonia (uneori, Soriați era total tâmpit), ci în talciocul din Bratislava, unde ni le-au luat babele rusoaice care mai trăiau pe vremea aia în Slovacia (după independență, unele s-au repatriat, cele mai multe au murit); aveau copii, nepoți și strănepoți, nimeni nu se mai considera rus, toți se simțeau slovaci (iar cei mai tineri deja „europeni", deși eu eram prea estic ca să fi știut atunci chestia asta), ele rămăseseră acolo după război, neveste ale celor din armata de ocupație, încă-l aveau pe Stalin în cap, erau bătrâne ca pământul, dar trebuie să fi avut pensii bune, ne-au dat cât am cerut. Soriați nu-și mai încăpea în piele de mândrie pentru flerul lui de afacerist, se făcea că uită că se dăduse de ceasul morții prin toată Silezia poloneză, nu se uitase nimeni la icoanele lui colorate ca fundul de maimuță, toată lumea ne întreba de mâncare, nu de altceva.

Nu m-am întors cu ei la Iași după tura aia, ne-am despărțit la Szolnok, eu am venit direct, Timișoara, Craiova, București. Aveam un gând. Nici eu nu mă omoram cu învățatul, la particulara mea, dar nici pe dinafară nu eram, cât stăteam prin București, mergeam la cursuri, dădeam examenele în sesiune dacă n-aveam altă treabă mai importantă, mă rog, țineam steagul sus. Mă împrietenisem cu unul dintre profesori, unul zis „Puță", că era evreu și toate gagicile făceau

comentarii despre cum n-are el prepuţ şi fel şi fel de glume, iar eu m-am ridicat la un curs şi-am întrebat de ce David al lui Michelangelo are prepuţ, de-au început toate să guiţe şi ăsta, Puţă, s-a bâlbâit, iar eu am zis că problema mă interesează în mod direct, că eu, spre exemplu, n-am prepuţ şi, de aici, drama (exact aşa m-am exprimat, ca un tragedian: „Şi, de aici… drama!"), c-am lost operat de fimoză când eram mic, şi uite-aşa ne-am împrietenit. Istoria Artei, asta preda el, măcar că era arhitect de meserie, dar ce putea să facă, de unde comenzi, îşi amăra şi el viaţa cu proastele de la particulară, trebuia să trăiască din ceva; pe una o şi futea, pe una, Ofelia, de-o prostie deosebită, al cărei soţ era mare politician prin provincie şi-i comandase lui Puţă o vilă uriaşă-n Bucureşti (d-aia i-o şi futea, ca să nu-i dea altuia comanda). Băusem cu Puţă nişte beri, nu era băiat rău, cam timid, tocise cartea din greu pe vremea comunismului, era şi pictor amator, ce să zic, meseria şi-o cunoştea. La bani nu era el ager.

— De unde ai asta?

I se aprinseseră ochii, mângâia lemnul cu buricele degetelor:

— Da' de ce, are vreo valoare?

Puţă mă citise şi el pe mine:

— Pecuniar, nu, dacă asta mă întrebi; artistic însă, este ceva rar, ceva rarisim!

— De ce?

— Artă naivă. Este practic imposibil de contrafăcut aşa ceva, au încercat mulţi, am încercat şi eu, nu se poate şi nu se poate!

— Adică nu oricine poate face artă de-asta naivă?

— Aproape nimeni nu poate. Oricine poate învăţa să imite un maestru, mai bine sau mai rău, oricine poate lucra orice în spiritul unei şcoli, astea se învaţă, se exersează, dar ăştia naivii sunt imposibil de imitat. Ăştia n-au şcoală, n-au nimic, sunt aşa, căzuţi din cer. N-au şcoală, nu fac şcoală, n-au urmaşi.

— Păi, nu ne-ai zis la curs de Douanier ăla, că după el s-au luat…

— Nu, nu! Nu-nu-nu! M-am exprimat eu greşit, m-a luat valul: e-o şcoală de pictură, da, cu Gauguin şi cu toţi ceilalţi, dar „artă naivă" e chestia aia pe care o face un analfabet din junglă, un fel de…

— Lasă, că nu pricep oricum. Zici că asta are o valoare, da sau nu?

— Depinde. Pentru mine, are, pentru tine, nu. Pentru un colecţionar cu ochiul exersat, poate avea o mare valoare.

— Cam cât, așa…

— Ei, asta-i! De unde vrei să știu?

— Aproximativ…

— Pentru el, poate fi oricât, dacă-i cade cu tronc. Dar ca valoare de piață, la o licitație, nu am nici cea mai vagă idee. Îmi pare rău!

Mă lămurise buștean Puță ăsta al meu. Gândul fusese să cumpăr toate „lucrările" lui Prostea, dacă erau valoroase, să dau cumva (nu știam cum, urma să fac un plan) de Lothar și să i le ofer lui, ca mare cunoscător de artă ce zisese că era. Nu mi-a dat prin cap că un cunoscător de artă nu bate cu pasul prin noroaiele din Sosnowiec, în căutare de chilipiruri la care nici măcar nu se pricepea (ce „cunoscător de artă" n-ar fi putut recunoaște o carte pentru copii, chiar un pic îngălbenită, cum era a mea?!); simțeam că, așa cum pe mine mă impresionase urâtania de sfânt lucrat de Prostea cu fierul ars, și pe altul ar putea să-l impresioneze – pe altul care ar avea cu ce plăti, adică. Am avut confirmarea cu Puță, da, „icoana" lui Prostea era talent, dar Puță nu s-arăta bun de client, sărac lipit, profesor la facultatea particulară, vai de capul lui.

Am riscat totuși. La următoarea tură cu mașina amicului lui Soriați nu m-am băgat „parte" la cele două sute de bucăți pe care le-au luat ei de la călugări, ci am luat toată producția lui Prostea. A trebuit să adun singur, bucată cu bucată, opera lui Prostea din culcușul lui, că acolo-și ținea „lucrările", cred că le considera un fel de jucării, erau împrăștiate peste tot pe lângă și pe sub păturile alea jegoase, am strâns o sacoșă de „naive" prostiene. Le-am dat taicilor cinci dolari pe ea, măcar că ei voiau să mi le dea gratis, dar am insistat; pe Prostea, evident, nu l-a-ntrebat nimeni nimic (se ascunsese pe undeva prin livadă, ca de obicei). Pe drumul spre Iași, Soriați m-a ținut numai în batjocuri de-ale lui, a profețit c-o să rămân cu ele pe cap, dar nu-mi păsa. Era un risc, mi-l asumam. Ei nu-și asumau riscuri? Gara din Suceava era plină de surdo-muți ucraineni care tot icoane ortodoxe vindeau, dar mai hidoase ca ale noastre (ale lor, adică): din carton lipit cu clei și inscripționate cu litere chirilice, o jale de icoane (bine, cu ucraineni vânzători de icoane ne călcam pe picioare și prin Polonia, la tura asta am ajuns prin toate văgăunile, la Gorlice, de exemplu, unde era un talcioc țărănesc și nici acolo n-a dat Soriați nimic, de răul ucrainenilor, dar să nu anticipez). Până la urmă am plecat în ceea ce s-a dovedit a fi ultimul nostru drum împreună, pe aceeași rută ca de

obicei; numai că de data asta ghinionul ne-a stat culcuşit permanent în preajmă, ca un câine credincios. Erau adevărate mase de oameni prin talciocuri, care făceau ce făceam şi noi: cumpărau conserve de ici ca să le vândă colo, pentru o diferenţă de câţiva firfirici. Salamuri, pâine (pâine!), macaroane, caşcaval, vodcă, orez, orice. Da, se-mpuţise treaba, dar cu toate astea clienţi erau cu nemiluita, doar că n-aveau cu ce plăti, asta era problema, trebuia să-şi hrănească cumva copiii, dar cum? Fabrici închise peste tot, oameni cu priviri urâte, noi, cu sacoşele pline de salamuri şi icoane, eram străini peste tot unde mergeam (ni se spunea mereu „ruşi", nu ştiu de ce, nici asta nu-i făcea pe oameni mai prietenoşi cu noi), a fost cea mai grea călătorie dintre toate, Soriaţi era disperat, că de salamuri mai scăpa, dar icoanele nu i le voia nimeni (şi trebuia să-i dea şi partenerului partea la întoarcere!). De gura lui am oprit prin toate văgăunile de sub munte, mă mir că n-am ajuns şi-n Zakopane, nu c-aş fi ştiut atunci de existenţa acestuia, da' zic. A scăzut el preţul – nimic! Ne-am dat jos din tren până şi-ntr-o prăpădiţenie de târg pe nume Zgorzelec, unde nici nu era talcioc propriu-zis, era o stradă pietonală unde se făcea duminica negoţ „pe picior", nici acolo n-a măritat Soriaţi nici măcar o singură icoană din alea două sute. Am trecut în Cehia, nici atât, cehii nu le-aveau cu aşa ceva, mai rămăsese Bratislava, talciocul ultimei speranţe, Soriaţi făcea pe optimistul, icoanele erau ca şi date; n-a fost să fie. Băbuţele fuseseră îndestulate, altă clientelă n-a apărut, Soriaţi şi-a călcat pe mândrie, m-a rugat să mergem amândoi prin oraş, prin anticariate şi prin magazinele de obiecte de artă, să-l lăsăm pe Pisoi în talcioc cu marfa, că se descurcă. Am mers cu mare plăcere (aveam şi eu câteva opere prostiene de arătat negustorilor), n-a ieşit nimic, nici pentru el, nici pentru mine. Am găsit la un moment dat un magazin specializat în icoane ortodoxe, plin cu zeci de mii de icoane, am încercat şi-acolo, am fost daţi afară, era depozitul plin de munţi de cutii pline cu icoane, omul ăla, proprietarul, se păcălise la fel ca noi, dar la o scară mult mai mare. Acolo s-a rupt filmul.

De unde, de neunde, lui Soriaţi îi venise ideea să ne băgăm în adâncurile Slovaciei, să mergem spre un oraş care se chema Preşov, că acolo precis le dădeam. Eu unul am refuzat categoric, Pisoi a fost de acord, iar după cea mai lungă cârâială de până atunci ne-am despărţit: eu am luat-o frumuşel spre Budapesta, spre civilizaţie, ei spre pădurile alea neanderthaliene, de care nici nu voiam s-aud

(mi-ajunsese pădurea bulgară!). N-am făcut vreo brânză nici la Budapesta, pe unguri îi durea în cot de arta naivă, am dat tot restul mărfii care-mi rămăsese şi-am plecat direct spre Timişoara, nu c-aş fi avut acolo vreo speranţă cu icoanele mele, dar ştiam o gazdă, aveam nevoie de odihnă; am uitat complet să spun că Soriaţi descoperise arta de a găsi gazde peste tot pe unde mergeam, în drumurile astea cu ei, în primii trei ani de facultate (deci între 1993 şi 1995), nu mai dormeam prin gări ca la primul drum, ci în case de oameni, de obicei babe sărace, specialiste în racolat bişniţari de prin gări sau talciocuri. „Comnata?", aşa întreba Soriaţi (şi eu după el, prinsesem şpilul) şi totdeauna se găsea câte-o babă care să facă semn din cap că „da". Am aflat mai târziu, în circumstanţe foarte triste, că Pisoi şi Soriaţi n-au vândut nicio icoană şi că totul se terminase c-o bătaie în căminele din Iaşi, când amicul lui Soriaţi îşi ceruse partea din bani (nu voise să ştie dacă au vândut sau nu, cică nu aşa fusese înţelegerea – n-am de unde să ştiu) şi se-alesese cu ochii umflaţi. Pe terenul lui, Soriaţi era alt om. Din păcate, asta nu face parte din povestea mea.

Papá m-a invitat la un whisky. Că ce mai zic, că ce mai fac, că n-am fost eu prostul proştilor că nu l-am ascultat pe el, care mă-nvăţa de bine? Că uite în ce hal am ajuns, bişniţar, ultimul om, deşi el ştie că pot mult mai mult, dar asta e situaţia, brânză bună în burduf de câine, el ce vină are? L-am asigurat că n-are nicio vină, cu ce-aş putea fi de folos? C-o fi, c-o păţi, că el are totuşi încredere în mine (m-am crispat), că este foarte important pentru fete să mai vadă şi ele lumea, pentru că altfel se tâmpesc în ţara asta de animale, dar, Papá, n-aţi dus-o pe Bristena la Londra, la Paris, la Budapesta, la Viena? A, ba da, sigur că da, unde vrea ea, acolo o trimit, plătesc eu tot, dar vezi că astea mici nu prea au cu cine merge, e greu cu trei fete, mă gândeam să le trimit cu Bristena, că ea este mai mare şi mai umblată, păi, să le trimiteţi, Papá, de ce să nu le trimiteţi?

Pe scurt, le cumpărase fetelor o excursie la Praga şi voia să le însoţesc. Nu urma să am un statut precis: să fiu pe lângă ele. Două săptămâni. Plătea el tot, dar trebuia să-mi caut singur cazare, că nu se cădea să stau în acelaşi hotel cu fetele, n-ar fi fost frumos. Dus şi-ntors, cu avionul. Ce părere aveam?

Aveam o părere foarte bună, eram încântat să le fiu fetelor de folos. Asta nu înseamnă că poţi să ţi-o iei în cap, nu, nici nu mă gândesc la aşa ceva, doar mă cunoaşteţi, te cunosc, mă, dar mulţi îşi pierd

minţile dacă le dai nas, vezi ce faci, că eu nu ştiu multe, nicio grijă, Papá, puteţi conta pe mine, fetele or să fie bine. Să fie bine, mă, să fie bine, dar nu foarte bine, dacă mă-nţelegi pe undeva, că Dochia o să se mărite şi aia mică trebuie să rămână şi ea aşa cum e, sper că am fost foarte clar, da, Papá, totul e în regulă, sunt în control când e vorba de chestii de-astea, dar auzi, mă, de băut mai bei? Ce să zic, Papá, mai beau, aş minţi să zic că nu, mă, fii atent aici la mine, cât eşti cu fetele mele nu bei nimic, mă, nici apă nu bei, să ne-nţelegem de la-nceput că aici nu e de joacă! Am înţeles, Papá, fără băutură de niciun fel până la întoarcere, grijă mare acolo, ochii pe ele tot timpul, aşa, mă, văd că nu vorbesc la pereţi, banii vor sta la Bristena, am înţeles, Papá, la ea o să stea banii, eu cer doar pentru strictul necesar.

A fost primul zbor cu avionul din viaţa mea, nimic interesant de semnalat, le-am cazat pe fete în centru, în Nove Mesto, eu m-am tras spre Dubeci, la gazda ştiută, şi practic din prima zi am început să le plimb, descoperind oraşul odată cu ele, că habar n-aveam de nimic, eu fusesem doar în talcioc, nu mai mult, măcar că lui Papă îi zisesem că ştiu Praga „la perfecţie" (de unde?!). Foarte curios este că nu gândeam deloc. Deloc! Cât de orb puteam fi, să mi se pară asta o situaţie normală?! Dar uite că eram. Toţi avem momente de orbire în viaţă, ale mele s-au întins pe decenii, nu este ceva cu care să mă laud; pe scurt, Papă îşi pusese fetele la adăpost, o trimisese pe Maica la ţară (totdeauna o trimitea la ţară în astfel de situaţii), iar el, cu Ilie şi cu viitorul soţ al Dochiei plecaseră undeva cu serviciul. Asta era treaba. De ce era această procedură sau de ce prefera el să procedeze aşa – habar n-am. Am reconstruit totul ani mai târziu, din bucăţele foarte mici, dar tabloul întreg nu l-am recompus niciodată, majoritatea petelor sunt albe. Securişti, ce să zici, şi-au luat secretele cu ei în mormânt. Morminte.

Cărasem după mine icoanele, evident, speranţa moare ultima. Sacoşa era la gazdă, aveam vreo două-trei prin buzunare, în caz că mă lovea norocul porcesc şi întâlneam, cine ştie cum, vreun american plin de bani interesat de arta naivă (cam aşa suna speranţa aia nemoartă, dacă e s-o exprim în cuvinte). N-am întâlnit niciun american (niciun astfel de american, vreau să spun), dar într-o seară, când veneam să le iau pe fete, peste cine dau în holul hotelului Caesar? Peste Lothar, bunînţeles. Se îngrăşase, i se borcănaşe nasul, aproape îi supura, dar el era, fără niciun dubiu. E uimitor ce repede gândeşti la chestii d-astea.

Era gras, dar puhav, hainele nu stăteau bine pe el, nu dădeau senzaţia de prosperitate. Deloc nu arăta ca un turist care şi-ar fi luat cameră acolo. Atunci? Am stat mai într-o parte, m-am tot uitat, m-am tot gândit, le-am văzut pe fete coborând, am ieşit, le-am făcut semn cu mâna să iasă şi ele, le-am tras într-o parte:

— Ce e, păpuşa?

— Cred că am văzut un vechi cunoscut. Aici în hol.

— Şi?

— Păi, cred că nu-i cazat aici, de unde deduc c-a venit să se întâlnească cu cineva.

— Dar ce treabă ai tu?

— Îţi spun, dar ziceam că poate m-ajuţi…?!

— Să te-ajut? Cu ce?

— Să stai oleacă în hol, cu ochii pe el, până le duc eu pe fete la un suc, şi să-mi spui dup-aia cu cine s-a-ntâlnit, că 99% a venit să se vadă cu cineva care stă în hotel.

— Ce tare! Hai că mă duc eu!

Putea cineva s-o oprească pe Decia, argintul-viu? Până să zică Bristena ceva, ea era înăuntru, îmi făcea semne prin fereastră că pe cine trebuie să urmărească; îmi venea să intru-n pământ de ruşine (uite unde era James Bond!), dar n-am avut ce face, i l-am arătat pe Lothar (am mimat o pereche de ochelari şi nasul mare, să fiu sigur c-a înţeles), ea mi-a făcut semn din cap că OK, am plecat cu fetele, am intrat în cofetăria unde mâncau mereu ştrudel cu mere. Am bănuit corect că Decia o să se gândească să ne caute acolo:

— A plecat cu un tip foarte mişto, au stat puţin de vorbă şi-au plecat împreună!

— Ce tip mişto?

— Unul, Jasper, Jasper şi mai nu ştiu cum, c-am uitat!

— Păi, de unde ştii că-l cheamă Jasper?!

— A, păi, am întrebat la recepţie, că am zis că-mi place de el şi să-mi zică cum îl cheamă, ce!

Decia! Bristena a pufnit superior, Dochia a zâmbit cumva admirativ (ea pe terenul de handbal era înfiptă, altfel, deloc), eu m-am scărpinat în cap:

— Aoleo, Decio, ce-mi faci tu mie… ţi-am zis doar să stai cu ochii pe el!

— Ba mi-ai zis să-ţi zic cu cine se întâlneşte, aşa mi-ai zis! De ce

eşti rău acuma?

Avea dreptate. Aşa-i zisesem.

— Scuză-mă, dragă, ai dreptate, aşa ţi-am zis. Te-ai descurcat foarte bine!

— Vezi? se-ntoarce Decia spre soră-sa, triumfătoare. M-am descurcat foarte bine! Păcat că nu mai ţin minte şi numele ăla de familie, că era lung… da' Jasper îl cheamă, e olandez. Stă la camera 34.

— Şi asta tot de la recepţie…?

— Păi, da! Fata aia este foarte simpatică, a vorbit cu mine foarte frumos, dacă vrei să ştii!

Până la urmă, de ce aveam a mă plânge? Decia îmi pusese totul pe tavă, restul depindea doar de mine. Nici acum nu ştiu dacă m-am descurcat la înălţimea descurcărelii ei. De încercat, am încercat.

Le-am plantat pe fete într-un magazin (erau foarte romănce din punctul ăsta de vedere, puteau sta cu anii în magazinele de îmbrăcăminte), am dat fuga la gazdă, am venit cu sacoşa, le-am recuperat pe fete, am mers cu ele la hotel şi m-am instalat în hol, să-l aştept pe-ăla. Am stat de mi s-a urât, am avut totuşi noroc că afacerea s-a nimerit spre sfârşitul celor două săptămâni, erau toate trei sătule de Praga ca de mere acre (şi eu eram, dar nu din cauza Pragăi, ci din cauza lor: tot timpul trăgeau în trei direcţii diferite, parcă erau racul, broasca şi o ştiucă, iar eu trebuia să fac mereu slalom printre comenzile Bristenei, rugăminţile Deciei şi privirile Dochiei, care de vorbit nu prea vorbea din gură, dar din ochi vorbea, dacă nu mult, atunci foarte clar). Au stat în cameră cât a fost nevoie, au probat lucruşoarele pân-au obosit şi s-au certat, apoi au adormit ca pruncii, da, am avut noroc:

— Mister Jasper?

M-a privit fără nicio expresie. Era foarte tânăr, avea cu doar zece ani mai mult ca mine, dar se purta incredibil de matur:

— Yes?

— I am sorry to bother you like this…

— You do not bother me at all. What can I de for you…

— Mickey.

— Mickey. What can I de for you?

Ăsta nu era din categoria mea, ăsta era din categoria grea. Am luat o decizie bună şi rapidă, singura decizie care să nu mă dea de minciună:

— I think you work în art dealing. I think you are an expert, a kind of specialised trader. Please look at these. Please!

Nu părea prea convins, totuşi s-a aşezat în faţa mea, pe un fotoliu, şi s-a uitat peste cele câteva icoane pe care le pusesem pe măsuţă:

— Interesting. Are you the artist?

N-am înţeles la început ce voia să spună, abia apoi m-a pălit. Mă întreba dacă eu eram Prostea!

— No… no. I… I am trying to sell them. This is the truth. I am sorry.

A zâmbit, era şi el om, nu robot.

— Sorry? I see no reason to be sorry. How did you fiind me?

Mă domina complet, să-ncerc să fac pe isteţul cu el ar fi fost degeaba, mai rău decât degeaba. Omul vedea prin mine ca prin sticlă:

— Lothar.

— Of course, Lothar. Good answer. I like good answers. Where de you get them from?

— România. A simpleton from România. A simpleton from a remote monastery în România made them.

— Are they stolen? Have you stolen them?

— No. I have bought them.

Nu m-a întrebat cu cât, eu nu i-am spus cu cât. Aşa e comerţul!

— Do you like them?

Alta acum. Auzi, dacă-mi plac! Păi, ce treabă are plăcutul cu profitul?!

— They are… naive art. I mean… they are… a kind of…

— I know what they are. I have asked you if you like them.

Uite în ce fundătură mă băgase sărăntocul de Puţă cu teoriile lui!

— They are… ugly. These faces are… wicked. One can hardly like them, but…

— That's the answer. Show me more, please!

Am dat să bag mâna în sacoşă, să mai scot un pumn de icoane, dar Jasper m-a oprit:

— Do you have a bag of these?!

— I… in fact… yes, I de A few dozens of them.

Jasper s-a gândit puţin, nu mult, o secundă, poate două:

— Let's go upstairs and talk în my room.

După experienţa de la Iaşi nu aveam tragere de inimă cu mersul

ăsta prin camere de hotel, dar eram acum legat de el c-o lesă invizibilă, n-aveam ce face. Am urcat, mă speriasem degeaba, era negustor, nu amator de băieţi, a luat la mână toate icoanele din sacoşă, le-a împărţit în trei categorii, pe fiecare categorie a negociat separat, m-am uitat la el cum face şi mi-am dat seama ce însemna un ochi antrenat; într-adevăr, cele din categoria „crema" transmiteau ceva cu putere când le priveai, cele din categoria a doua îţi sugerau că şi nebunii sunt oameni, iar cele din categoria „drojdie" erau bune doar pentru că-ţi puteai da seama că-s făcute de aceeaşi mână, dar nu transmiteau nimic. Recunosc cinstit: n-am negociat. El a stabilit preţurile, eu am luat cât mi-a dat, aş fi luat şi-un sfert din dolarii pe care mi i-a plătit pentru cele 150 de icoane (mai mult de 150, rămăseseră unele pe care nu le băgase în nicio grămăjoară, a zis că nu le vrea, i le-am dat gratis, de sufletul lui Prostea). M-a pus să semnez o hârtie pretipărită, un fel de formular, n-aş zice chiar un contract, dar pe-aproape, că el, Jasper Dracu-Lacu, a cumpărat de la cetăţeanul român Mihai Buzea, număr paşaport R-1060Ó28, emis la 12.03.1990 de Serviciul de Paşapoarte din municipiul Bucureşti, 150 de obiecte artizanale de tip „gravură în lemn" (provenind din România, aflate în posesia mea prin moştenire de familie), cu suma de 1.700$; şi că eu, nefiind persoană autorizată (sau aşa ceva), confirm primirea banilor printr-o chitanţă de mână (m-a pus s-o scriu după dictare în dublu exemplar). Mi-a dat şi mie un exemplar al „formularului" şi-al „chitanţei", iar când l-am întrebat la ce-i trebuie atâta bătaie de cap, mi-a zis că nu ca să iasă cu ele din Cehia, ci ca să poată intra cu ele în Olanda, că acolo sunt alte reguli şi alţi jupâni. Păi, dacă vameşii noştri estici, românii, ucrainenii, polonii, cehii, slovacii sau ungurii, ne-ar fi cerut chestii de-astea în loc să ne ceară şpagă, talciocurile nu c-ar fi murit de mult, dar nici nu s-ar fi născut! Cine să stea la vânzare, dacă toată lumea ar fi scribălit formulare şi chitanţe?!

A fost afacerea vieţii mele. Nu avusesem până atunci parte de asemenea bani şi nici n-am avut de atunci, iar când am avut (deşi n-am avut, chiar dacă într-un fel am avut), nu i-am cheltuit cu atâta extraordinară înţelepciune cum i-am cheltuit pe aceştia, acolo, la Praga. Papá zisese că plătea el tot, nu zisese aşa? în ultima zi am luat fetele pe sus şi le-am dus într-un magazin de echipament sportiv, nu mai ştiu cum se numea, dar toţi praghezii ziceau că e cel mai mare de la ei din oraş, era într-adevăr ceva ce eu nu mai văzusem (dar Bristena,

da, cel puţin aşa susţinea). Acolo am făcut legea. Mi-am luat eu sac de dormit, de cea mai bună calitate, unguresc, umplut cu puf de gâscă? Au vrut şi fetele saci de dormit la fel. Mi-am luat eu un cort de trei persoane? Au vrut şi ele cort de trei persoane. Bocanci nemţeşti de piele? Bocanci la toată lumea! Pelerine, ciorapi speciali, kapiuri, rucsacuri-banană ultimul răcnet? Să fie la toţi! Murdăriile alea de valize ţărăneşti pe care le-avuseseră fetele la venire nici nu le-am mai luat, le-am lăsat sub patul de la hotel, iar când şi-a văzut Papá fetele la Otopeni, echipate ca-n filmele americane (băgaseră toate lucruşoarele în rucsacuri şi rucsacurile-n spate), a rămas fără aer, ziceai că-i un peşte pe uscat. Fetele i-au sărit în braţe, Papá, Papá, Papá, îţi place, îţi place, îţi place? Tot aeroportul se uita la ele, erau o apariţie (am spus vreodată cât de frumoase erau aceste fete? Parcă n-am spus), cu mine la câţiva paşi în urmă, ştergeam zidurile ca să nu le ciobesc momentul de glorie (sau să amân răfuiala cu Papá, mai ştiu şi eu ce-aveam în cap?). Totuşi, el nu era prost. În fond, îmi dăduse pe mână la plecare nişte fete-n haine de România, ţipătoare şi la marele prost-gust, iar eu îi aduceam nişte europence teleportate direct din filmele americane. Cu două săptămâni înainte nu ieşea atât de clar în evidenţă incredibila ţopenie a romăncelor din aeroport, dar acum ieşea. Cercei, permanent, tocuri, rochii, gulere de blană, toci de catifea pe capete speriate, dinţi de aur, inele prosteşti pe degete grase cu unghii vopsite, mă rog, îşi puneau romăncele ce-aveau mai bun pe ele, că doar plecau în străinătate, nu? – toate astea erau peisajul, nu săreau în ochi, nu săriseră în ochi, dar acum săreau. Nu i-a luat mult lui Papá, dar tot i-a luat un minut, două:

— Da, da! Că sportive v-aţi mai făcut! Bravo, tata!

— Îţi place, Papá?

— Păi, cum să nu-mi placă, tată, cum să nu-mi placă? Aşa, aşa. Sport, sănătate. Nu să vă-ngrăşaţi ca mă-ta, că nici scările nu le mai coboară când se strică liftul.

Mi-a cerut bonurile, le păstrasem, mi-a dat banii pe toate cumpărăturile fetelor, n-am nimic de zis în privinţa asta. Altceva am de zis: că n-a ştiut ce să facă mai departe. Le-a dus cu maşina la munte, habar n-avea, lua telecabina până la Babele şi le trimitea să se plimbe pe platou, până la Piatra Arsă şi-napoi, asta era tot (de Dochia şi Decia vorbesc, Bristena revenise pe mâna doamnei Vica, vai de capul ei); din motive stranii, viitorul soţ al Dochiei nu le însoţea, cum ar fi fost

normal şi ar fi rezolvat o grămadă de probleme, dar nu, Papá avea ideile lui. Una dintre ele a fost să-l trimită pe bărbatul doamnei Geta ca securist („ataşat cultural") la un ştiu ce ambasadă, aşa că m-am lins pe bot de doamna Geta şi Bristena s-a lins pe bot de bazin, tensiunile au tot crescut, lucrurile derapau. Casa pentru Dochia nu era gata, Bristena fusese băgată la program intensiv de „învăţat" pentru licenţă, Decia refuza toate sugestiile de bărbaţi ale lui Papá (toţi subalterni de-ai lui – omul avea un program şi nu se abătea de la el), ieşeau scandaluri, Maica plângea, cam asta a fost prima parte a lui 1996. Nici eu nu mai scoteam capul din cărţi, scriam lucrarea mea de diplomă, da, dar o scriam şi pe-a Ofeliei, protejata lui Puţă (mă rugase omul, îmi luasem banul pentru treabă de la soţul dobitoacei, mă înhămasem la greu, dar am răzbit, Puţă şi cu mine am licenţiat-o pe Ofelia în literatura franceză – dacă e posibil aşa ceva! –, adică animala urma să fie profesoară de franceză şi să nenorocească generaţii întregi de copii, ceea ce s-a şi întâmplat), uitasem şi de Departament, şi de roacări, şi ele tot, voiam să mă văd scăpat, m-am văzut, în cele din urmă. Din 300 de absolvenţi, cât produsese facultatea mea, au luat licenţa doi, mari şi lăţi, că-n anul ăla se dădea licenţă comună cu facultăţile de stat; c-a luat şefa de promoţie de la particulară n-a surprins pe nimeni, dar c-am luat eu, asta i-a înnebunit pe toţi („Cine, mă? Ăla?!"), nu şi pe Puţă, cu care am băut nişte beri, mi-a zis că terminase casa politicianului, era fericit, se simţea liber ca pasărea cerului. Ceea ce şi era, de fapt: a dat-o dracului de particulară şi-a emigrat în Israel.

Când Bristena şi-a luat şi ea licenţa, n-a fost aşa mare sărbătoare, că numai Papá ştia cât costase (ea personal nu scrisese nimic, niciun rând din lucrare, iar la susţinere spusese chestii profunde, gen „Da, desigur, domnule profesor"), şi m-a poftit la un whisky mic. Ce era de data asta: fetele urmau să fie trimise peste vară undeva în Franţa, „la munte, să respire aer curat", cu tot cu Maica, aşa că n-aş vrea eu să fac o excursie cu Bristena tot pe la munte, dar în România? Ba aş vrea, cum să nu vreau, dar obligaţiile ei… vezi-ţi tu de treaba ta şi nu te băga în căcat, că e mai bine! Eşti în stare să ai grijă de ea în excursie, da sau nu? Sigur că sunt în stare, doar aţi mai lăsat-o cu mine şi aţi văzut că n-a păţit niciodată nimic, ba i-a şi plăcut, păi, tocmai de-aia, mă, că am văzut că îi place în excursie pe munte, d-aia m-am şi gândit aşa, deci zici că batem palma? Da, Papá, vă servesc, nicio problemă, unde în excursie? Unde vrei tu, mă, am încredere,

acum, că şi-a luat licenţa, poate să stea cât vrea, să zburde până nu-ncepe serviciul, şi cam cât să zburde, Papá, păi, cât, mă, cât, vreo două luni jumate, cam aşa. Pe la începutul lui octombrie să-mi veniţi înapoi, ai înţeles?

Mi-a căzut faţa. Pe 4 octombrie trebuia să plec în armată, fusesem încorporat după licenţă. Aşa se gândise el că era bine. Le lucrase pe toate, pe dedesubt, şi mie nu-mi rămăsese decât să fiu de acord. Am plecat din Bucureşti spre Herculane pe banii mei şi ne-am întors în Bucureşti din Zărneşti, apoi am plecat în armată, mai sărac decât Iov. Cheltuisem absolut tot.

Siromaşko Liato

Lăudăroşenia era doar una dintre Artele Interzise în care Bristena excela şi-aş zice că singurul punct pe care-l avea în comun cu lăudăroşii obişnuiţi era că şi ea confunda lăudăroşenia cu minciuna, dar atât. În rest, nicio asemănare; Bristena nu se lăuda vorbind, cel puţin nu de la-nceput. Nu scotea un cuvinţel, dezvoltase alte tehnici, mai o încreţire din nas, mai o privire, mai o umbră de zâmbet, mai un scuturat din păr, mai un oftat sarcastic, n-avea nevoie să spună cu subiect şi predicat ce credea ea despre oameni, aşa, în general, şi despre ea însăşi, aşa, în particular, că înţelegeau toţi şi reacţionau în consecinţă: femeile îi doreau moartea, bărbaţii se scremeau să-i dovedească cât de mult se înşela, iar proastele îi cădeau în adoraţie la picioare. Admit că fiţele astea o făceau o persoană greu suportabilă, doar că eu aveam nevoie de ele ca de aer: lăudăroşenia o făcea capabilă de lucruri supraomeneşti, ceea ce-mi era indispensabil, altfel cum aş fi cărat după mine tot drumul ăla o fată răzgâiată, „scutită" permanent de la ora de educaţie fizică?! Cum ar fi rezistat ea la frig, ploaie, efort, frică, întuneric, disconfort? Cum ar fi răbdat să nu-şi spele atâtea zile pielea iritată de transpiraţie şi pârlită de soare, dacă n-ar fi apucat să pufnească dispreţuitor atunci, la început? „Nu ştiu, Papá, nu ştiu ce să zic. Eu o iau cu mine pe munte, dar nu ştiu dacă vrea şi mai ales dacă poate". Ea nu mi-a spus niciodată, dar sunt convins că, cel puţin în primele zile, numai orgoliul ei maladiv a împiedicat-o să cedeze. Mi-a fost greu mie, dar ei!

Am luat un taxi din gară până în Băile Herculane, că gara nu e-n staţiune, e la mama naibii, şi-n primele două zile am stat frumos la hotel; nu eram nici eu nebun, s-o arunc direct în gura lupului! mai cu zăhărelul, mai cu minciunelul, uite ce frumos e, vai ce noroc avem de

vreme bună, în a treia zi am luat iar un taxi până la motel, la Dumbrava, şi-am început urcuşul pe valea Ţâşnei din masivul Mehedinţi (era doar de încălzire, dar ei nu i-am spus); n-am ajuns până sus pe platou, era peste puterile ei, am rămas lângă stâna din Ţâşna în prima noapte de traseu, în cort, păziţi de oi şi de măgari (câinii se dovediseră foarte răi, baciul trebuise să-i lege, le-a dat drumul noaptea târziu, tot degeaba: când Bristena s-a trezit să facă pipi, m-a trezit pe mine şi eu pe el, să lege câinii şi pe urmă să-i dezlege la loc. Nu ne-am despărţit prea călduros la plecare). Din a doua zi am ţinut drumul de creastă, am suferit de sete (masivul este foarte sărac în izvoare) şi, când am ajuns în cele din urmă în Cerna Sat, i-am spus adevărul:

— A fost doar aşa, de chichi. Puteam să fi venit până aici pe drum, pe lângă apa Cernei.

— Păpuşa, tu eşti chiar nebun.

— Ascultă-mă. Avem foarte mult de mers şi enorm de mult timp de ars. Nu ne grăbim deloc, important este să nu cedăm, pentru asta avem nevoie de oleacă de dezmorţite…

— Asta a fost „oleacă" în capul tău?

— O să vezi.

Aveam dreptate. Din sat până sus, pe masivul Godeanu, n-ar fi mult, dar nici puţin, aşa c-am pus cortul la stâna ele pe Oslea, cu ciobani încă şi mai cornuţi decât cel de la Ţâşna, despre asta povestesc ceva mai încolo, şi abia următorul loc de cort, la lacul Scărişoara, a fost cu adevărat „pe traseu": i-am respart Bristenei băşicile din tălpi şi i-am promis solemn că altele nu urma să mai facă („Deja s-a obişnuit pielea cu frecarea"), minţind. Ştiam ce-o aşteaptă. Nu ştiam ce mă aşteaptă pe mine. Încercam s-o interesez:

— Uite acolo-n stânga, vezi? E vârful Gugu.

— Nu mă interesează.

— Se spune c-ar fi Muntele Sfânt al dacilor, Kogaiononul.

— Nu mă interesează.

— O să traversăm mâine Platforma Borăscu, o enigmă a naturii.

— Nu mă interesează, păpuşa.

Avea dreptate. N-o interesa nimic, absolut nimic. Creasta Godeanului e un traseu frumos, dar cam pustiu, da; masivul ăsta nu e o vedetă, ca altele, iar fără oameni pe lângă ea, Bristena se simţea seacă, stearpă, distribuită într-un film aiurea. Ne-a prins ploaia pe Platformă, am pus cortul la stâna de la izvorul pârâului Borăscu, alte dialoguri

stranii şi cu baciul de-acolo, tot pe ploaie am strâns cortul dimineaţa şi-am coborât ca vai de capul nostru, pe firul apei, până la Lăpuşnicul Mic şi de-acolo am bâltăcăit pe drum forestier, pe valea Lăpuşnicului Mare, până la cabana Rotunda, la civilizaţie.

Civilizaţia Rotundei, atunci, nu era alcătuită în totalitate din civili. Mai exact spus, în afară de noi doi, toţi de-acolo erau sau fuseseră securişti: şi patronul, şi turiştii, şi bucătăreasa, şi femeia de serviciu, şi câinele de pază. Ştiuse Papá ce ştiuse când îmi spusese că la Rotunda o să găsim adăpost, dac-avem nevoie, că acolo „sunt oameni de calitate, mă". Păi, cum să nu fie. Erau oamenii de calitate care-i asiguraseră lui Nea Nicu cele mai grozave partide de vânătoare din toţi munţii, ceea ce nu-i puţin lucru, că peste tot se zbăteau secretarii de partid să-i intre boşorogului în graţii pe calea asta: se ştia că-n funcţie de rezultatele vânătorii politrucul din zonă putea să ajungă la „centru" sau să fie „rotit", iar soarta „rotiţilor" ăstora era jalnică, am cunoscut şi eu unul cândva. Cei de la Rotunda erau nişte javre de oameni, nişte jigodii din zicala „Când pisica nu-i acasă, joacă şoarecii pe masă"; împuşcaseră pisica şi acum jucau de zor pe masa ei, pe toate mesele ei, Rotunda era doar una dintre ele. Pentru mine a fost un coşmar şederea printre ăia, Bristena s-a simţit ca peştele în apă.

Şi cam asta a fost. De la Rotunda am ajuns la Poiana Pelegii, în Retezatul propriu-zis, care pe vremea aia era plin de turişti, nu ca azi, iar Bristena şi-a regăsit aplombul, era ea însăşi, a umplut acel masiv de victime, bărbaţi şi femei (mai mult bărbaţi totuşi; n-au fost decât vreo două-trei proaste), dacă era după ea, acolo rămâneam până-n octombrie, nu se mai dădea dusă („N-ai zis tu, păpuşa, că e cel mai frumos munte din România? De ce să mergem spre alţii mai urâţi?!"), ba, colac peste pupăză, m-alesesem şi cu tovarăşi de drum, că se ţineau după ea ca oile după berbec. Din poiană în poiană, din lac în lac, din cabană în cabană, din campare în campare, trena Bristenei sporea mereu ca un alai nupţial al albinelor, rolul meu se micşora pe zi ce trecea, pur şi simplu mă pierdeam în mulţimea „băieţilor". Până când i-a venit perioada şi-a trebuit să coborâm spre Petroşani, în regim de urgenţă: Nea Bela, cabanierul de la Buta, ne-a dus cu rabla lui până la Câmpu lui Neag, de unde am reuşit să luăm un taxi, cu chiu, cu vai („Hai mai repede, păpuşa. Mă doare burtica").

Nu am habar dacă cititorul acestei cărţi are vreo idee despre oraşul Petroşani în anul 1996 şi despre hotelurile lui. Dacă n-are,

atunci i-o dau eu acum: caveat! Asta nici măcar nu vrea să fie o batjocură la adresa locuitorilor, care singuri şi-au botezat meleagul natal „Valea Plângerii" şi care, în sinea lor, n-aveau decât un singur gând: să scape de-acolo, nu conta unde – oriunde. Deci nu e de mirare că Bristena a stat încuiată în cameră, alea câteva zile, dacă eram eu plecat după mâncare, baterii sau hârtie igienică, iar când eram amândoi la hotel, tot încuiaţi în cameră stăteam, încercând să facem cât mai puţin zgomot, să nu atragem atenţia beţivilor. Nici ziua nu era loc pentru o femeie, dar noaptea!

Tot cu taxiul am plecat din Petroşani spre telescaunul care ne-a urcat pe platou, în Parâng, şi n-aş putea spune altceva decât c-am mers până la Curmătura Olteţului şi-am terminat şi cu masivul ăsta, de acolo până la Brezoi şi-am terminat şi cu masivul Căpăţânii, de la Brezoi ne-am tras spre Călimăneşti la hotel câteva zile, de la hotel iar cu taxiul până în satul Lazaret, unde am traversat Oltul şi-am urcat în Făgăraş, pe care l-am călcat de-a lunga până la Curmătura Brătilei, de unde-am cârmit spre sud pe masivul Oticu, iar din Oticu am ajuns în Iezer, apoi în Păpuşa, apoi în Tămaş şi apoi în Plaiul Foii, la cabană, unde am şi rămas. Pentru mici excursii în Crai, pentru răpunerea tuturor bărbaţilor din cabană şi din corturi, pentru împlinirea termenului prescris de Papá. Până la Zărneşti ne-au luat doi proaspeţi admiratori cu maşina, iar trenul ne-a adus de la Zărneşti la Bucureşti, via Braşov, cu schimbarea de rigoare. Asta a fost tot. Dacă în mine ar fi rămas cea mai mică pâlpâire de cinste intelectuală, m-aş opri aici şi-aş încheia capitolul. Dar nu e cazul.

Motivele lui Papá nu sunt greu de citit acum, chiar dacă erau impenetrabile atunci: în 1996 securiştii au decis să plece de la putere, iar în vara aia şi-au tot negociat

„Plecarea". Pentru asta avea Papá nevoie de timp, pentru el şi pentru ciracii lui; pentru asta le trimisese pe fete şi pe Maica în Franţa, într-un sat pe nume Saint-Jacques-des-Blats, undeva în Masivul Central, pentru asta o trimisese pe cea mare cu mine: ca să aibă linişte să-şi facă nefăcutele lui, c-atunci s-a vândut ţara la bucată, nu altcândva (sigur că „vânzarea" a durat mult timp, dar înţelegerile pe termen lung atunci s-au perfectat). Altă explicaţie nu găsesc. Dac-aş fi mai romanţios din fire, m-aş gândi că poate ce făcea el era periculos şi-a vrut să-şi pună familia la adăpost, în caz că ceva ieşea prost; dar nu sunt. Convingerea mea e că nu de pericole a fost atunci vorba, ci de

timp. De timp şi de concentrarea totală a câinilor lui credincioşi (avea trei, pregătea şi pentru Decia unul, o s-ajung şi-acolo) şi poate, cine ştie, şi de încântarea lui de fost ţăran că fetele au ajuns să facă o chestie aşa „nobilă" ca mersul pe munte. Cine ştie! Mândria lui din aeroport fusese genuină, pentru asta bag mâna-n foc şi nu umblu să mă laud, dar chiar le echipasem bine. Şi spectaculos, cumva înaintea vremurilor: acum e lumea plină de backpacked pe care nu-i bagă nimeni în seamă – şi atunci era –, dar România, nu, deloc. Să fi întrezărit unul ca Papá o fărâmă de viitor? Nu ştiu, poate.

Cu lăudăroşenia lucrurile sunt mai complicate decât par, pentru că, oricât m-am muncit eu să nu transpire în rândurile de mai sus propria mea lăudăroşenie, n-am reuşit. Când o să mă prezint la sfântul Petrea, zdrăngănind din oase, nu ştiu ce-o să-i spun că regret c-am făcut, dar ştiu ce-o să-i spun că nu regret: vara lui '96. Vara cu Bristena. Vara cu Bristena pe munte. Vara cu Bristena singuri pe munte. Vara în care am iubit-o pe Bristena. Vara-n care Bristena m-a lăsat s-o iubesc, vara-n care i-am dat tot din ce-aveam mai bun.

Pentru că n-am spus ce făceam, concret, de-a lungul lungilor zile de mers şi de-a lungul scurtelor nopţi de ţinut în braţe: îi povesteam. Îi spuneam poveşti, adică. Nu atât basme (deşi i-am spus şi basme, dar prea puţine), cât îi povesteam filme (puţine), cărţi (multe) şi mai ales istorie, istorii de toate felurile, şi academice, şi fantastice, şi sacre, şi profane, şi europene, şi asiatice, şi nord-americane; dacă ar fi ascultat măcar 0, 1% din câte am apucat să-i povestesc, Bristena s-ar fi întors tobă de carte, dar din păcate n-a ascultat absolut nimic, deşi n-aveam eu ochi să observ asta, vorbeam ca televizorul. Şi câte nu i-am spus! De la teorii ale conspiraţiei la saga islandeze, de la Beowulf la Fu Xu, de la Cirus cel Tânăr la asediul Sogdianei, în sfârşit, tot ce strânsesem în cap din mormanele de cărţi devorate de-a lungul anilor. I-am arătat şi practic care-s merişoarele, care-s afinele bune, care-s afinele mai puţin bune, unde trebuie căutate frăguţele, cum culegi zmeura din tăieturi fără să te înţepi, cum să vorbeşti cu câinii ciobăneşti (asta nu mi-a prea ieşit), cum să vorbeşti cu ciobanii (asta nu mi-a ieşit deloc):

— Sunteţi fraţi?

Prima oară când mi-au pus întrebarea asta, m-am simţit mai degrabă flatat, adică semănăm cu Bristena, eram şi eu frumos ca ea. A doua oară m-am simţit nedumerit, a treia oară mânios („Ce-i cu prostia asta de întrebare?!"), după care am început să înţeleg, fără să-mi vină

să cred, ce mă întrebau de fapt ciobanii. Că, dac-am fi fost soţ şi soţie, da, era în regulă; dacă eram fraţi însemna că Bristena este liberă pentru copulare, dar dacă nu eram nici măcar fraţi însemna că ea este o femeie care umblă halca, în căutare de bărbaţi. Deci asta era întrebarea, în spirit, în sens: „Este această femelă în rut? Este această femelă disponibilă?”

Am învăţat să evităm stânele fără băciţă, iar în cele, rare, în care ciobanul era însurat şi avea nevasta cu el, ne-am oprit întotdeauna. La o stână din Parâng, băciţa a rugat-o pe Bristena s-o ajute să avorteze şi apoi să îngroape fetuşii, ceea ce Bristena a şi făcut (Bristena!), fără ca eu să ştiu nimic, cinsteam cu ciobanul nişte rachiu de pere; la altă stână, în Căpăţânii, am ajutat cuplul de ciobani să-şi spele copiii, a căror piele nu mai fusese atinsă de apă din primăvară (i-am ţinut pe copii, pe rând, cât i-a spălat băciţa. Urlau ca din gură de şarpe şi băieţelul, dar mai ales fetiţa, se sălbăticiseră de tot. Apoi i-a tuns mama lor cu foarfecă de oi şi le-a frecat scăfârliile cu gaz, că îi mâncau păduchii de vii. Am avut senzaţia unui torţionar sadic, din gulag, aşa de crunt au plâns copiii ăia, şi mai târziu Bristena mi-a confirmat c-avusese şi ea aceeaşi senzaţie). Asta e una din problemele lăudăroşeniei: lăudărosul are convingerea că interesează pe cineva trăncănelile lui. Am un sac de întâmplări ca astea (şi mai gogonate, de fapt) din acea vară, nemaivorbind de faptul că acest traseu ar fi fost o ispravă în sine, chiar şi pentru un munţoman de valoare; dar pentru mine, un începător c-o „remorcă”! Bristenei i-a folosit enorm să se laude cu „isprava”, mai târziu, când toate erau amintiri, dar mie nu mi-a folosit la nimic, niciodată, nici acum nu-mi foloseşte: dacă m-aş apuca să povestesc ce şi cum, redactorii de la editură o să mă pună să mai tai din coada vulpii, aşa că mai bine nu. Poze n-am făcut, asta a fost una din condiţiile lui Papá, banii i-am spânzurat (pe toţi!), asta a fost condiţia mea, să plătesc eu toate costurile, iar mărgăritarele pe care le-am aşternut înaintea Bristenei, de-a lungul întregului drum, n-au fost observate. Asta-i partea veselă. Partea tristă este că n-aveam altele:

— Eşti drăguţ, păpuşa. Ştii de toate şi nu te pricepi la nimic.

Ca şi cum n-ar fi fost de ajuns, Dochia s-a dovedit mult mai valoroasă decât mine: Masivul Central este asemănător până la identitate cu Carpaţii Româneşti (spre deosebire de Alpi şi Pirinei, care nu prea seamănă cu ce-i pe-aici), iar excursiile pe care le făcuseră, ea

cu Decia, cu cortul, au fost foarte bine documentate cu poze. Pentru Dochia, ca şi pentru mine, vara lui ’96 a fost Vara Vieţii: n-a mai fost bună de nimic dup-aia. Spre deosebire de mine, n-a mai interesat-o nici România, măcar că nici pe-acolo nu vorbise prea mult, o lăsase pe Decia să se desfăşoare, ea fusese cu muntele, cu efortul, cu organizarea, cam ce făcusem şi eu, numai că ele se-ntorceau mereu la „bază”, în sat, unde-o plantaseră pe Maica; au mai fost şi-n alte sate, ale căror nume le-am uitat, cum l-aş fi uitat şi pe ăsta, dacă n-aş avea o fotografie de la Decia, cu dedicaţie („Eu şi sorella, august 1996, Saint-Jacques-des-Blats. Pentru Mihăiţă, cu drag, Decia P.”). De-a lungul următorilor ani, când era vorba de munte, de povestiri de pe munte, Dochia era vedeta, nu eu (de fapt, Decia povestea, iar Dochia confirma, surâzând). Iar în cadru familial, Bristena a refuzat obstinat să povestească sau să confirme.

Nu ştiu de ce, sau poate ştiu? Zilele erau grele, cu efort, cu sete, cu băşici, cu rosături, dar nopţile ar fi trebuit să fie uşoare: campam, făceam supa, priveam apusul, ne băgăm în saci (aveam saci cu jumelare, ne ţineam în braţe), mă iubea repede, cum îi plăcea ei („Vino, păpuşa”), apoi adormea ca un copil. Eu nu adormeam, stăteam caraulă, ştiam ce urmează: după un somn frumos şi cuminte, începeau coşmarurile. Plângea, ţipa, fugea, se apăra cu mâinile, încerca să-l muşte, o luam iar în braţe, încercam s-o apăr de el, se liniştea, suspina, adormea la loc, adormeam şi eu – aveam cam două ore între coşmaruri –, mă trezeam fulgerător când venea iar peste somnul ei, o ţineam strâns, îi şopteam că l-am alungat, a fugit, n-o să mai vină, gata, dormi, dormim amândoi, luţu-luţu-luţu, Suru cu căruţu, luţu-luţu-luţu, zâmbea prin somn, se băga mai adânc în sac, în mine, să se ascundă, să n-o mai găsească, uneori n-o mai găsea până dimineaţa, alteori însă da. Dimineţile erau bune, calme. Bristena nu mai ştia nimic.

Stiliana din Varna îmi explicase ce este „siromaşko liato” şi de ce e-aşa de nemaipomenit; se traduce prin „vara săracului” şi este varianta locală a lui Indian summer. Partea extraordinară, în mentalitate bulgară, nu este „liato” (vară), ci „siromaşko”, zicea ea. „Sărac”, da, dar este puţin, este palid, este superficial; „amărât”, „rupt în cur”, „ultimul om”, „neică nimeni”, „gigei”, „cotaie”, dar de fapt, susţinea Stiliana, este un termen intraductibil. I-am spus că şi românii se laudă cu „dorul”, ea mi-a zis că nu este o comparaţie care se poate susţine, pentru că „siromaşko” nu e-un termen conceptual, ci

desemnează un grad al decăderii, al excluderii, al nonumanității, un fel de „untouchable” în variantă bulgară. Să se afle public că un bulgar cunoaşte personal un siromaşko de-ăsta (tot bulgar şi el, să nu uităm! Nu e-o chestie etnică, rasială, religioasă sau sexuală) e lucru de ruşine. Ani în şir am ascultat-o apoi pe Bristena, în Vama Veche, cum se lăuda cu excursia ei de mare anduranţă, cum nu făcuse nimeni (dintre beţivii prezenţi la masă), şi tare greu m-am învăţat să nu mai sângerez aşa vizibil. Sânge, sânge, dar aveam şi eu mândria mea:

— Şi cu cine-ai fost, Bristena?

— Da’ bine, mă…

Ăsta era răspunsul ei, care zdrobea inimi de bărbaţi şi de proaste, însă întrebarea este: care era răspunsul meu? Ce-aveam în cap, ce-avusesem în cap de la bun început?

Ce poţi să ai în cap la 25 de ani? Că fata lui Papá o să renunţe la parodia aia de căsnicie şi că după divorţ o să se combine cu mine, asta aveam. Asta trebuie să fi avut, altă explicaţie nu există. Şi s-a şi-ntâmplat, bunînţeles („When you really want something to happen, the whole universe will conspire so that your wish comes true”), doar că nu chiar atunci şi nu chiar aşa: Dochia a renunţat la parodia ei de căsnicie şi s-a combinat cu moartea.

Partea a doua

1995 – 2005

„Noi”.

Când m-am trezit lăsat la vatră, pe 4 aprilie 1997, lumea arăta puţin altfel. Adică se schimbase, dar nu ştiam să spun cum anume, simţeam în corp că e diferită, dar mintea nu era în stare să pună degetul pe schimbare, să pipăie şi să urle; tot ce-am fost în stare să fac a fost să refuz din nou propunerea lui Papá de a-i deveni sclăvete („învеţi şi tu o meserie, mă! Altfel ce-o să faci, o să mori de foame?”), să mă înscriu la examenul de titularizare, să-mi aleg o şcoală pe baza notelor de la examen şi să plec în Vama Veche, cu bani împrumutaţi. Norocul a venit de unde m-aşteptam mai puţin: taică-meu a convins-o pe bunică-mea să se mute la ai mei şi să-mi lase mie apartamentul, ceea ce a-nsemnat că „renovarea” (adică zugrăveala dată de mine, cum m-am priceput) mi-a mâncat vreo zece zile de Vamă şi m-a costat o ceartă zdravănă cu Bristena, care tropăia de nerăbdare să plece odată, cum era şi firesc, în situaţia ei de femeie măritată, cu responsabilitatea unei gospodării.

„Să fii profesor”, scrie undeva Stephen Leacock, „este ca și cum soarta te-ar fi agățat de-un cui în perete”; absolut exact. Cam toți care-au trecut prin meseria asta au spus același lucru, de la J.K. Jérôme la J.K. Rowling, ca să nu mai vorbesc de Caragiale-père al nostru, dar bunînțeles că eu știam mai bine: aveam nevoie de statut, și încă repede. Pentru un job decent în 1997 aveai de căutat între șase și opt luni, fără vreo garanție că găsești (majoritatea băieților din plutonul meu s-au băgat în vânzări, că n-au găsit altceva, iar eu de vânzări eram sătul), timp pe care nu-l aveam: Bristena era acum angajată la minister (la Ministerul Apărării, bunînțeles), era și ea pe-acolo un fel de ceva, își luase permis de conducere cât fusesem eu încorporat, Papá îi cumpărase o mașină, nu mai avea nevoie de șofereala lui Ochi-de-Sticlă, era o doamnă. O doamnă care avea în continuare nevoie de mine, că-n jurul ei răsese tot: își aservise o pereche de proaste la serviciu, reluase legătura cu colegele de facultate (meritul ei exclusiv, n-am avut nicio contribuție, fusesem plecat), recoltase și de-acolo două proaste cu care mergea la tenis, iar la sala unde făcea gimnastică de întreținere cultiva încă două, ce mai, își făcuse grădiniță. Cel mai greu, mi-a povestit, a fost cu cele din facultate:

— La-nceput se țineau râioase, până le-am plimbat cu mașina.

Ar fi trebuit să mă gândesc multă vreme la asta, sfatul ar fi trebuit să vină de la mine, nu s-o las să se izbească singură cu capul de pragul de sus, dar nu m-am gândit, nu m-a dus mintea, n-am văzut copacii din pădure: lumea lor avea reguli simple, iar una dintre reguli era mașina. Din punctul lor de vedere, a merge cu trenul sau cu metroul era ca și cum l-aș fi înhămat eu pe Suru la căruță și m-aș fi plimbat pe Calea Victoriei. Erau lucruri care se făceau și lucruri care nu se făceau, iar să mergi pe jos sau cu bicicleta nu se făcea, trenul și metroul erau interzise, în schimb, avionul și taxiul erau permise, deși nu întotdeauna recomandabile („Taximetriștii-s nesimțiți”). Bristena învăța de la proaste fără să pară că învață, eu învățam de la ea și bune, și rele:

— De ce două?

— Să aibă fiecare cu cine se certa. Eu doar le-mpac.

Ceea ce nu spunea Bristena, dar înțelesesem de mult era că proastele erau esențiale pentru menținerea și manevrarea cârdurilor de haidăi pe care și-i cultiva peste tot, cu grija și dedicarea unei găinărese sau mai degrabă a unei crescătoare de curci (puii de curcă

sunt foarte sensibili, te chinui foarte mult cu ei până-i vezi mari, buni de tăiat). Fără proaste, ea ar fi părut o curvă lunecoasă; cu proaste, era lidera unei găşti de prieteni („gaşcă"? „prieteni"?!) care se distrau împreună; când una dintre proaste îşi găsea un iubit, Bristena o elimina imediat din „gaşcă" şi-o înlocuia cu alta de pe banca de rezerve (avea pregătite şi rezerve, era harnică Bristena mea, hărnicuţă foc). Acelaşi tratament era aplicat şi admiratorilor din „gaşcă": cine se cupla, out! Habar n-avea ea de scrierile lui Konrad Lorenz, dar era fiica lui Papá. Într-un sens, era singura lui fiică.

Afacerea cu Dochia mergea greu, foarte greu: casa era gata, ginerică era şi el gata de nuntă, în schimb Dochia nu se lăsa deloc, se lupta cu ghearele şi cu dinţii pentru libertatea ei, susţinută frenetic de Decia, dar şi, surpriză, de Bristena însăşi. Maica plângea, Papá făcuse urât, dăduse-n ea, Dochia fugise de-acasă, venise înapoi numai după ce primise garanţii (Bristena intermediase, că Decia îşi luase şi ea o scatoalcă), acum în casa aia era război rece, Papá fierbea, fetele complotau, Bristena se săturase până peste cap, a negociat un compromis: când se va fi întors din Vama Veche (nu spunea că merge cu mine, asta deja se subînţelegea – ce fel de om trebuie să fi fost Ilie Ochi-de-Sticlă ăla, pentru a mia oară mă întreb?), le va lua pe fete pe munte, în Crai, şi acolo va sta de vorbă „foarte serios" cu amândouă despre viitorul lor. În primul rând cu Dochia, dar şi cu Decia, da, Papá? Avem o înţelegere? Bine, fata tatii, fă cum ştii, că eu nu mai ştiu ce să fac. M-aşteaptă băiatul ăla cu verighetele, parcă mă mărit eu, nu ea!

Pe cât îmi vine să mă laud cu vara lui '96, pe-atât mă screm să uit vara lui '97, dar parcă pot? I-au trebuit câteva ore (nu exagerez, ore) ca să preia controlul oamenilor lui Sucitu, să le sucească capul tuturor veteranilor din grupul ăla, să facă vreo două-trei fete să plece plângând la Bucureşti şi pe altele două să-i ciugulească din palmă, numai ca să li se permită să rămână în gaşcă (să li se permită de către ai lui Sucitu, nu de către Bristena! Ei le-alungaseră pe-alea, pe rând, „Da' mai du-te-n puia mea de-aici, hai, roiul dacă nu-ţi convine, jegoasa dreacu', muista pământului", când protestaseră scandalizate: „Da' cine-i asta să vă spună vouă ce să faceţi? Bărbaţi sunteţi voi sau ce?"). Tehnic vorbind, Bristena nu „spunea" nimic nimănui; doar se întrista. Ca s-o înveselească, veteranii o fereau de orice motiv de tristeţe, începând cu mine („Sânge, taci în puia mea, că ţi-o iei! Taci dreacu' şi du-te după beri") şi terminând cu femeile lor credincioase, care ani de

zile avuseseră grijă de ei, îi spălaseră de vomă şi le făcuseră pe mame să spere că băieţii lor o să-şi revină cândva („Nu ştiu, dragă, ce să mă mai fac cu al meu, că bea de stinge şi nu lucrează nicăieri, bine măcar că are o prietenă"). Da, da. A făcut şi pe-acolo ordine draga de Bristena, ca peste tot. M-am învăţat să-mi petrec zilele fie în larg, când era marea caldă, fie adunând lemne pentru focul de tabără; îmi făcusem un punct de onoare în a avea foc noapte de noapte, mă rog, în măsura în care mai poate fi vorba de onoare. Am întrebat-o de unde învăţase bridge aşa de repede:

— De pe la mese.

Da. Bristena se apucase să sudeze găştile de veterani într-una singură, ceea ce poate că i-ar fi ieşit, dacă n-aş fi informat-o că banii s-au terminat, trebuia să plecăm înapoi la Bucureşti:

— Du-te tu, păpuşa. Eu mai rămân.

Cu cortul meu, asta voia să spună. Craiul putea să mai aştepte, fetele puteau să mai aştepte, la fel şi discuţia aia foarte serioasă", de mine nici nu mai zic, eu puteam să aştept oricât din punctul ei de vedere: avea treabă acolo, în Vamă, ea nu freca menta, ea făcea nişte chestii. Menta o frecam eu.

De fapt, nu: atunci l-am cunoscut pe Dezsi, povesteam cu el, şi ziua (mai puţin, era cu prietena lui, care-i ura pe români), dar mai ales noaptea, la foc. Lui Dezsi îi plăcea să bea şi să povestească în tihnă, fără grabă, şi ne-a atras faptul că pe amândoi ne interesa orice. Adică totul: el îmi povestea de Transilvania de Nord (pe care o considera un fel de „patrie" personală, aşa cum Soriaţi îşi considera volapükul său o limbă personală), eu îi povesteam de Transilvania de Sud, amândoi evitam diplomatic subiectul Secuimii, de unde era prietena lui, mâncătoarea-de-români. Eu îi povesteam de Istanbul şi despre banii făcuţi acolo, el îmi povestea despre Budapesta, unde spera să-şi găsească de lucru (era încă student la Arte Plastice, perspectivele lui de angajare erau chiar mai sumbre decât fuseseră ale mele, n-avea de gând să se bată cu sistemul, voia doar să-şi vadă de viaţă, atât). Se spune că nicio legătură stabilită în Vama Veche nu rezistă probei timpului, dar Dezsi era ungur:

— Ţinem legătura, Mihai.

Şi am ţinut-o. Ne-am revăzut la focurile de pe plajă şi în vara lui '98, şi în vara lui '99, iar faptul că ştiam că undeva pe lumea asta există un ungur care-şi respectă cuvântul m-a ajutat enorm: l-am sunat la

începutul lui 2000 şi l-am întrebat dacă-şi menţine propunerea (mă chemase de câteva ori să lucrez cu el la Budapesta, refuzasem de fiecare dată), el a zis că da, eu am zis că bine, el a zis că aşa rămâne. Trei ani am lucrat împreună, cu întreruperi, au fost ani slăbuţi pentru mine, dar din cauza lui mi-i amintesc cu plăcere. Viaţa!

Discuţia foarte serioasă n-a avut loc în Craiul din 1997 pentru simplul motiv că n-a fost niciun fel de Crai în anul ăla: Bristena a preferat să rămână în Vamă până-n octombrie, să „prindă" marea petrecere de închidere a sezonului. Peţitorul Dochiei a mai aşteptat nişte ani până ce Papá a reuşit să spargă încăpăţânarea Dochiei, dar ăsta a fost ultimul lui succes pe lume: Decia n-a putut fi nicicum convinsă. Nici Dochia nu s-a lăsat, s-a bătut până în ultima clipă, n-a cedat decât în faţa Bristenei (ajunsă în cele din urmă în barca lui Papá, nu ştiu cum, probabil cumpărată cu bani): sau se mărită şi i se garantează o viaţă de totală libertate, întocmai ca a soră-sii, cu casă, maşină, servitoare şi job la minister, sau devine o licenţiată şomeră, locuind cu părinţii, ca atâtea altele. O singură condiţie a pus Dochia: două luni de concediu pe an, cu Decia, în Alpi, în Pirinei şi în Masivul Central, până termină Decia facultatea (tot Arte Plastice făcea şi ea, ca şi Dezsi). Papá şi-a dat prea bine seama că toată distracţia o să-l coste şi ochii din cap, dar bătuse palma cu omul ăla din subordinea lui, nu concepea să fie văzut ca neserios, a fost de acord. Şi-a nenorocit fiica plin de bune intenţii. Sau nu?

În ceea ce mă priveşte, eu m-am străduit. Bristena a tot venit la mine acasă până şi-a regăsit echilibrul hormonal, relaţia ei cu Ochi-de-Sticlă a ajuns la nişte parametri ceva mai neutri (vai, nu şi cea cu doamna Vica), mi-am dus crucea profesoratului cum am putut, sprijinit de gaşca lui Rece şi de beţiile crunte cu care mă-mbiau băieţii, ca să mă menţin pe linia de plutire; am strâns ban pe ban din lecţii particulare date iernile, ca să am ce sparge-n Vamă şi-n Crai, pe mofturile Bristenei; i-am pozat Deciei nud, pe motiv c-aşa le cerea la facultate. Iniţial o refuzasem, dar Bristena m-a certat:

— Ce, eşti ţăran? Nu-i nicio ruşine, uite, şi Dochia pozează.

Aşa era, doar că portretele ei ieşeau incomparabil mai bune ca ale mele, nu ştiu de ce. Desenele cu Dochia păreau ieşite dintr-un creion de artist, iar cele cu mine dintr-un creion de tâmplar. M-am plâns Deciei, m-a lămurit:

— Mihăiţă, nu este niciun fel de ruşine, dragule. Aşa arăţi.

Pe măsură ce timpul trecea, în Bristena creştea un fel de neliniște, de nemulţumire, de insaţietate: tenisul nu-i ajungea, bridge-ul nu-i ajungea, schiul nu-i ajungea, clubbingul nu-i ajungea, sala nu-i ajungea, munca nu-i ajungea, eu nu-i ajungeam. S-a luptat cât a putut cu demonul, l-a pisat pe Papá până i-a găsit un job la o firmă de import-export (acum era altă modă în lumea ei, să nu mai lucrezi la stat, ci să lucrezi „în piaţă" – expresie inedită pentru mine, de la ea am învăţat-o), a încercat câteva experienţe sexuale cu alţii, n-a ieşit nimic (îmi povestea rar chestii de-astea, dar îmi povestea tot), a luat nişte droguri la o petrecere, tot nimic (migrene etc.), le-a găsit chiar şi beţivilor lui Rece o întrebuinţare: ea şi Armando îmbarcau gaşca în maşini şi-o scoteau în natură, ba la Cernica, ba la Căldăruşani, ba la Pasărea, unde putea să-şi desfăşoare abilităţile de wonder-woman pe care le deprinsese pe munte: să umble desculţă, să facă focul, să coacă cartofi, să frigă carne, să fiarbă vin şi ţuică atunci când dădea gerul, tot lucruri din astea. Şi mereu să se laude în stil propriu, tot mai agravant, mai malign, mai îngrijorător:

— Ce bine ţi-a ieşit grătarul, Bristena!

— Nu suntem noi mari experţi, da' nici…

Ciudat cum de nu-l remarcasem pe acest „noi" până să plec în armată. Abia în Vama Veche m-a făcut să ciulesc urechile: „N-om fi noi mari înotători, da' nici…"; „Nu c-am fi noi mari munţomani, da…"; „Noi nu ştim chiar toate jocurile de cărţi, dar…". Sigur că nu părea ceva dubios pentru cine n-o cunoştea pe Bristena, dar pentru mine părea. Era. Am stat la pândă, să-l scot pe „noi" din vizuină. Primul indiciu clar l-am prins din discuţia ei cu Armando, alt proaspăt posesor (şi pasionat) de maşină:

— Nu zic c-am fi noi cei mai mari şoferi, dar…

Bun, deci „noi" nu eram ea şi cu mine, aşa cum bănuisem de la bun început. Totuşi, nici Ilie nu putea fi „noi", că bietul Ochi-de-Sticlă era exclus complet din viaţa ei socială. Următorul „noi" a apărut cu Turbatu:

— Nu, că nici noi nu suntem mari băutori de whisky, da…

Deci Papá făcea parte dintre „noi". Cine altcineva? Am ales un moment de-ale ei de moleşeală, când era culcuşită la mine-n braţe, înainte să adoarmă (în acele clipe era aproape debristenizată):

— Bristena, ţie nu ţi-e milă de toate proastele astea ale tale?

— Păpuşa, noi urâm toate femeile.

Se spune c-ar exista o genă ardelenească, una care-i face pe oameni greoi la minte. În cazul meu, așa este, am înțeles ucigător de încet ceea ce altul, c-o minte mai sprintenă, ar fi înțeles imediat: Bristena crescuse și rămăsese captivă într-un mic univers de autoadmirație familială, un univers închis, limitat la Papá și la surori, univers din care Maica era exclusă (laolaltă cu restul omenirii). Cum să-i spun? Cocon? Citisem despre așa ceva în cărți, dar crezusem că-s cărți, uite că acum era pe bune, era de-a binelea. Lipit de cocon, dar în afara lui, ăsta eram eu; n-am știut ce să fac și, ca de obicei când nu știam ce să fac, n-am făcut nimic. Am lăsat lucrurile să curgă în matca lor, fără să stârnesc valuri.

Și au curs, da: Dochia s-a măritat, Decia a plecat c-o bursă la Lyon, Bristena l-a terorizat pe Papá până i-a găsit și ei una (master de Gender Studies la CEU, în Budapesta), soră-mea s-a măritat cu Pukă în Las Vegas, Dottore s-a apucat de doctorat în Louvain-la-Neuve, Femeia Ghiduș a divorțat de Balaure și-a plecat la Viena, Balaure a fost adoptat (prin mine) de ai lui Sucitu, stătea pe lângă ei, nu-i era bine (șomer, divorțat, obez, alcoolic, depresiv), dar tot maestru când punea degetele pe grif, Romi a emigrat legal în California, Uscatu în Canada, Negru în Australia, Pisoi și-a deschis în sfârșit „barul sătesc" la care visa, Armando a murit într-un accident de mașină, Ciumecu a mai făcut o facultate (Teologia), s-a lăsat de programare și cânta la biserică, doamna Geta m-a sunat să-mi spună c-avea doi copii și să mă-ntrebe dac-am iubit-o, Nașu a intrat în afaceri și pe urmă în politică, San și Néamàdà s-au însurat, eu m-am făcut agent de asigurări:

— Nu mai fi așa vocal, păpușa, că doar din leafa mea ești plătit.

Chiar nu mai țin minte cât de „vocal" eram și în ce chestiune, dar, când Bristena, care lucra „în piață", mi-a atras atenția că un bugetar ca mine n-avea voie să discute de la egal la egal cu un plătitor de impozite, mi-am dat seama că mă păcălisem cu „statutul". Profesoratul fusese bun când era ea un fel de ceva în minister, dar nu mai era bun odată cu jobul de la firma de import-export (la care era tot un fel de ceva, dar asta n-avea importanță). Bristena ținea mereu pasul cu vremurile, spre deosebire de mine, care aveam reflexe sociale mult mai lente, încă semirurale, așa că i-am urmat sugestia și-am încercat să găsesc și eu de lucru „în piață". Atunci am căzut peste adevărul lui Leacock: profesoratul e „un cui în perete". Stai acolo, agățat, fără să atingi pământul cu picioarele, și privești generație după generație cum

intră-n lupta vieţii, cade, se ridică, merge mai departe, tu nu mergi nicăieri, eşti punctul ăla fix după care miorţăia Arhimede. Iar când te smulgi din stază şi pui iar tălpile pe pământ, îţi dai seama cât urăsc oamenii şcoala: la toate interviurile la care m-am dus am dat peste aceiaşi foşti repetenţi deveniţi angajatori, care au savurat din plin ocazia de-a umili un purtător de catalog („Păi, ce să fac eu cu dumneavoastră, dom' profesor? La ce sunteţi bun pe lumea asta?!"), lucru care trebuie povestit, dar nu acum, ci în altă carte. Singurul business unde părea c-ar fi loc pentru unul ca mine erau asigurările de viaţă, aşa că mi-am dat demisia şi m-am apucat de treabă, nu că a-ţi „da demisia" din jobul de profesor la stat e uşor. Nu este.

Prea repede am dat de capăt sistemului ca să fac purici acolo: orice firmă de asigurări de viaţă îşi ia toate măsurile să nu piardă bani când intră pe-o piaţă îndoielnică, cum era atunci România. Putea să intre-n rândul lumii, putea să nu intre, firmele n-aveau de unde să ştie, îşi luau măsuri de precauţie, pe toate poliţele de asigurare treceau cu litere mici de tot, în josul paginii, că-şi rezervau dreptul de a mări prima minimă după un interval de trei ani. Adică în primii trei ani, dacă voiai să plăteşti zece dolari pe lună era foarte bine, era perfect; în al patrulea an, dacă firma avea chef, te punea să plăteşti o mie de dolari pe lună, aşa că nu mai plăteai, anulai poliţa şi vă despărţeaţi prieteni, până te prindeai că timp de trei ani tu împrumutaseşi bani firmei la o dobândă mult sub preţul pieţei: să fi depus banii ăia la bancă, ai fi avut 3% dobândă, să zicem, dar, pentru că-i avuseseşi depuşi la firma de asigurări, te aleseseşi c-o dobândă de 0, 1%, cel mult (acum nu mai e aşa, dar nici România nu mai are ratingul de-atunci). Nu era un job pentru mine, ar fi însemnat să-mi păcălesc cunoscuţii (asigurările de viaţă se vând la cunoscuţi, alt secret păstrat in-house), am plecat la asigurări de bunuri, aici se făceau bani puţini, dar cinstiţi: pentru maşini şi călătorii în străinătate era nevoie de asigurări (eu i-am asigurat maşina nenorocitului de Armando), care nu erau ieftine, dar nici chiar scumpe, luam şi eu un comision, mi-ajungea. Oricum, în vară urma să plec la Budapesta, să-ncep lucrul cu Dezsi, am strâns bani din ianuarie până în iunie. Anno domini 2000.

Bristena a început şcoala abia în septembrie sau octombrie, nu mai ştiu, iar după nici două luni m-a sunat să vin înapoi. Că nu aşa ne-am înţeles (nu ne înţeleseserăm în niciun fel, însă nu eram nebun s-o contrazic, doar o cunoşteam ca pe şosetele mele), ea are nevoie de

mine acolo, să fac ce ştiu şi să mă-ntorc, i-am zis că la Budapesta eu aveam de muncă numai vara, în restul timpului echipa funcţiona fără mine, mi-a zis că n-o interesează, să mă descurc eu cumva, nu se poate s-o dezamăgesc tocmai acum, doar ştiam cât îşi dorise bursa asta, nu-i aşa, păpuşa? Ştiam, sigur că ştiam, l-am sunat pe Dezsi, i-am explicat franc situaţia şi l-am rugat să se gândească la o soluţie, el s-a gândit vreo două zile, s-a certat pentru mine cu băieţii lui, m-a sunat înapoi, bine, Mihai, vino, să ştii c-o să fie mai puţini bani, n-am cum să-ţi fac parte egală, o să iei o treime din cât ai luat peste vară, asta este, fă-ţi nişte calcule şi vezi dacă te aranjează, dar să ai în vedere că şi cheltuielile sunt mai mici.

Dezsi lucra în salubritate. Echipa lui era de trei oameni, iar peste vară îi trimisese pe ceilalţi doi la ei acasă, în Secuime (erau băieţi de la ţară, aveau zor la câmp, vara se munceşte zi-lumină), şi mă luase pe mine în locul lor; ne descurcam, nu era aşa greu. El şofa, eu încărcăm, ne făceam norma, că oraşul se golea de oameni când pleca poporul în concedii. Dezsi nu era gunoier propriu-zis, ci „colector", adică se ocupa cu „colectatul" vechiturilor pe care lumea le scotea pe stradă şi le lăsa acolo (nu erau locuri special amenajate pe vremea aia, doar un fel de înţelegere tacită între budapestani şi primărie. Grosul vechiturilor se aduna pe anumite maidane, dar bunînţeles că o grămadă de nesimţiţi îşi aruncau ciurucurile direct pe trotuar, Dezsi patrula o zonă, zona lui, trebuia să ia tot, mai devreme sau mai târziu), echipa din acte era de trei persoane, el vorbise cu cine trebuia, luam trei salarii şi le împărţeam la doi. Mare nu era un salariu budapestan, dar oricum se câştiga mai bine decât ca profesor de engleză la Bucureşti; numai că asta fusese vara. Iarna era mai mult de muncă, iar eu nu mai aveam 50% din banii echipei, ci 15%, cu totul altceva, nu-mi convenea deloc, nu convenea nimănui, băieţii din echipă aproape că făcuseră revoluţie când auziseră că-s român, Dezsi îşi pusese în joc toată artileria grea, nu obţinuse chiar un acord din partea lor, doar un fel de accept pentr-o perioadă de probă.

Ce-a durat până-n vara lui 2002, când şi-a luat ea diploma de master.

Kóbánya în anii ’70, una dintre metodele de a învăţa copilul să înoate era să-l apuci de-o mână şi de-un picior şi să-l arunci în piscina olimpică; puiul de om broscăia cum putea până la scara metalică, cu ochii plini de groaza morţii, apoi se apuca de scară cu ambele mâini, strâns, şi-ncepea să urle. Profesorul de înot (sau profesoara) cobora după el, îi descleşta cu greu mâinile, îl aducea sus, cu chiu, cu vai, îl livra mamei înlăcrimate şi-i spunea mulţumit:

— Gata, doamnă. Şi-a dat drumul.

Aşa a învăţat soră-mea să înoate, că doar eram de faţă, scena s-a petrecut sub ochii mei (ea a fost unul dintre cei 40 de preşcolari care „şi-au dat drumul” în ziua aia, că grupe mai mici profesorul nu lua; nu erau rentabile), iar dacă nu m-aş fi născut direct caracatiţă, aş fi avut parte de acelaşi tratament. Ei bine, asta am păţit cu Bristena: că s-o ajut cu lucrarea de dizertaţie. Bine, dragă, te-ajut. Că să-i fac eu prezentările pentru seminare. Bine, ţi le fac. Că să i le fac ca lumea, că deja e certată cu profesoara ei. OK, te-ajut cu tot, nu te mai necăji, hai s-o luăm încet, povesteşte-mi totul de la început.

Nu era nimic de povestit: Bristena habar n-avea să scrie. Vorbea cu mare uşurinţă în franţuzeşte şi englezeşte (incomparabil mai bine ca mine: pentru că se născuse la Londra, zicea ea, pentru că avusese toată viaţa profesori particulari, ziceam eu), dar nu scrisese vreodată un rând coerent, din mintea ei, în română, franceză sau engleză. Nici în gimnaziu, nici în liceu, nici în facultate (pentru asta existaserăm eu şi proastele). Şi aici îşi anturase imediat două proaste (o azeră şi-o muntenegreancă), dar erau bune doar să scrie după dictare la cursuri, nu să-i şi pregătească lucrările pe care trebuia să le prezinte singură, necum să-i scrie dizertaţia. Crezusem că mă cheamă pentru trebuinţa ei obişnuită, dar iată că nu, urma să-i fiu negru pe parcursul studiilor de la Budapesta, că mâna lungă a lui Papá n-ajungea până aici să-mpingă plicuri, ca la Bucureşti. I-am zis că puteam să mă descurc; în fond, o scosesem eu pe cretina de Ofelia profesoară de franceză, de ce n-aş fi putut s-o scot şi pe Bristena…

— Auzi, da’ ce master e ăsta?

— De Gender Studies.

— Ce-i aia „Gender Studies”?

— Tu n-ai auzit de Gender Studies?!

— Nu. Niciodată. E prima oară când aud denumirea asta!

A urmat prima noastră ceartă „ştiinţifică” (ne certaserăm de

atâtea alte ori, dar niciodată pe un subiect academic), pentru că ea nu reuşea să-mi explice conceptul, iar eu nu reuşeam să-l înţeleg. Ne-am certat degeaba, n-am ajuns nicăieri, am trecut la altele:

— Bine, lasă că te-ajut oricum cu scrisul. Despre ce vrei să scriu?

Abia atunci mi-a aşezat stăpâna bomboana pe colivă. Nu una, ci trei, măcar că n-aveam decât o colivă: urma să-mi aducă fotocopiile notiţelor de la cursuri, luate de cele două proaste, dar atât, habar n-avea de bibliografie; subiectul ei era femeia în perspectivă joyceană, concret, Molly din *Ulysses* –, iar tot ce scriam trebuia dactilografiat la calculator. M-am aşezat pe bordură, ca să-mi revin, şi i-am explicat că eu văzusem calculatoare prin casele elevilor cărora le dădeam lecţii private – îi „meditam", cum se spunea atunci –, dar atât, nu atinsesem vreodată un astfel de aparat, nu ştiam cum se foloseşte. Asta, una la mână. Citisem şi eu Joyce în facultate, tot Joyce (mai puţin *b înnegans Wake,* bunînţeles, aia nu se pune la Joyce, se pune la nebunia omenească), dar despre Molly nu ţineam minte decât că era cam curvă, altceva nimic; a doua la mână. Nu puteam desluşi scrisul de mână de pe fotocopiile alea şi, chiar dac-aş fi putut, notiţele de la cursuri erau generalităţi, n-aveau nicio treabă cu tema aleasă de ea; a treia la mână, care n-ar fi fost şi ultima dacă Bristena nu mi-ar fi tăiat şirul:

— Păpuşa, eu am încredere în tine. O să le rezolvi tu pe toate, ca întotdeauna.

M-am întors acasă, la Rózsika néni, în Kóbánya, ca bătut cu parul. Eram anesteziat, pur şi simplu nu-mi venea să cred, aveam sentimentul ăla de amputat despre care se scrie prin cărţi. Chiar că nimerisem într-un cul-de-sac!

— Mihai! Ce e, mă, cu tine? Ce-i cu faţa asta?

Dezsi, săracul. Probabil că arătam ca unul care urmează s-o dea pe plâns:

— Mai e palincă?

— Este. Vrei?

— Da, dă-mi. Mersi.

Se bea mult la Rózsika néni, da. Băieţii beau palincă adusă de-acasă, Dezsi bea vin, eu, bere. Dacă cerusem palincă, de care nu m-aş fi atins nici picat cu ceară, însemna că era grav; au venit şi băieţii din camera lor, se uitau curioşi din uşă. Tot ostili, ca de obicei, dar curioşi: ce păţise românul?

Am băut direct din sticlă, două înghiţituri, una scurtă, una lungă,

m-am înecat, mi-au dat lacrimile, îmi curgeau pe obraji (mai bine așa decât din cauza ei!), am tușit, mi-am revenit, i-am spus esențialul:

— Măi Dezsi. Nebuna vrea să-i scriu eu lucrarea. La calculator.

— Păi… știi ce să scrii?

— Nu, habar n-am, trebuie să caut. Și nu știu nici să scriu la calculator.

— Asta nu-i problemă, te-nvăț eu. Doar să afli ce trebuie să scrii în ea.

— M-ajuți tu?

— Sigur că-ți ajut! După ce înveți, lucrăm pe rând. Nu te pot lăsa tot timpul la calculator, am nevoie și eu, îți dai seama! Sper că nu te superi.

Nu de supărare îmi ardea mie atunci, să-l iau în brațe și să-l pup dulce de tot, aia îmi venea. Să te-mpleticești în beznă, orb prin Gaza, și să vină unul ca Dezsi, s-aprindă lumina și să zică hai, mă, încoace, că drumul este pe aici – păi, ce noroc porcesc e ăsta? Știam că și el face niște cursuri, învățământ la distanță, cum s-ar spune, la Magyar Képzômûvészeti Egyetem, un fel de universitate populară de pe la ei, îl văzusem studiind, când avea timp, și lucrând la calculatorul din camera noastră, dar mă ferisem să mă bag în seamă sau să ating drăcovenia, preferasem să citesc sau să beau bere. Ce treabă aveam eu cu așa ceva? Nici ca student la particulară, nici ca profesor la gimnaziu nu fusesem niciodată nevoit să apelez la calculatoare, deși văzusem cât de fascinați de ele erau cei mai tineri ca mine, toată ziua s-ar fi jucat fel și fel de jocuri. Era un moft, așa-mi ziceam, o prostioară tâmpitoare, cam ca muzica rock pentru ai lui Rece: o foloseau să-și umple cu ceva golul interior, dar nu înțelegeau nimic, niciun cuvânt (mă rog, poate partea cu sângele și puroiul). Mai mult, credeam că aparatele astea, calculatoarele, erau o modă trecătoare, cum fuseseră cândva pantalonii evazați sau semicursierele (pe când eram eu prea mic ca să-mi pese de mode), dar uite că începeam să-mi dau seama că nu Bristena mă băgase într-un cul-de-sac, mă băgasem singur, ea de fapt mă scotea de-acolo!

Dezsi m-a scos, Bristena a fost doar pumnul care-ți vine-n nas și te trezește la realitate, dar Dezsi m-a învățat să mă bat, dacă e să zic așa. Să fi existat internet atunci, poate că lungul meu travaliu ar fi fost mai scurt, poate că șoarecele pe care l-am fătat în cele din urmă ar fi fost un elefant, dar alea au fost vremurile; mai mult nu s-a putut. Pas

cu pas, deget cu deget, am învăţat să tastez, să scriu mai întâi fraze scurte şi cum să le salvez în memoria internă şi pe dischete, apoi am trecut la „texte simple în engleză", apoi Dezsi şi-a făcut un abonament la Újhegyi Konyvtár, adică la biblioteca mică, şi mi-a adus primele cărţi, din care am căutat să înţeleg cam ce bibliografie mi-ar trebui (am bâjbâit, am dat gherle, procesul a fost chinuitor de lent), apoi la Fóvárosi Konyvtár, la biblioteca mare, de unde m-a alimentat la greu cu ce-mi trebuia. În primele luni, Bristena plângea şi mă certa groaznic, nimic din ce-i scriam nu era bine, profesoara o bălăcărea, că n-a înţeles materia, că să muncească mai mult, că nu cu însăilări de-astea se face o dizertaţie serioasă, era întoarsă pe dos, mă întorcea şi pe mine, mă străduiam să mă prind de sistem, nu reuşeam, n-am reuşit mult timp, ce mai, sufeream. Dezsi m-ar fi ajutat dacă ar fi putut, n-avea cu ce, el studia chestii concrete, reale, artele plastice nu sunt fiţe murdare ca gender studies, m-am tot sfătuit cu el, degeaba, eram singur în afacerea asta. Mă rog, eram cu Molly, am întors-o şi pe faţă, şi pe dos, am disecat-o, am trepanat-o, nimic: ce scriam nu era bine. Am ieşit la liman absolut din întâmplare, tot parcurgând bibliografia extinsă, mi-am dat seama la un moment dat că nu era nevoie să-mi prăjesc creierii citind iar şi iar capitolul ăla final, nu era de niciun folos să caut vreun fir călăuzitor în divagările ei, nu pe ce-a scris Joyce despre Molly trebuia să mă concentrez, ci pe ce-au scris alţii despre ce-a scris Joyce despre Molly, iar cel mai bine şi mai bine era să iau la mână autoarele care-au scris despre ce-au scris cei ce-au scris despre ce-a scris Joyce despre Molly, aia era soluţia. Pe scurt, s-o scot pe Molly că nu-i curvă.

Mă întorsesem de unde plecasem în liceu, adică la mâncat căcat. Cu polonicul. Ce voia profesoara de la Bristena era să „demonstreze" că Molly e o victimă a sistemului patriarhal de opresiune a femeii. Şi eu, prostul de mine, care începusem prin a scrie că Molly o ducea bine-mersi, că stătea acasă pe banii lui Bloom! Nu mai ştiu exact cum pusesem problema, dar aşa ceva, că Molly avea o viaţă materială „modestă, dar tihnită" datorită muncii soţului ei şi că asta îi permitea să stea acasă şi să „viseze" toată ziulica! Abia acum îmi dădeam seama ce spume trebuie să fi făcut profesoara aia şi cât de tare trebuie s-o fi luat la refec pe sărmana Bristena pentru bălăriile mele, cum trebuie să fi turbat când a auzit că „stream of consciousness" e de fapt „visare", adică stăm aşa, cu crăcii pe pereţi, şi visăm la draci bălţaţi! Dacă am vreun regret la capitolul „obiecte pierdute" în viaţă, atunci regret

dischetele alea pe care s-a adunat, timp de doi ani, maturizarea mea întru gender studies. Să le fi avut, să fi putut copia câteva pasaje… uf! Ar fi ieşit nişte momente vesele greu de uitat, m-ar fi iubit toată suflarea pentru ele, de la vlădică la opincă: zice-se că Mircea Mihăieş, scriitorul, a publicat o carte cu Molly şi gaşca ei (carte grea, serioasă) despre care vorbeşte acum lumea literară şi-mi dau seama ce ratez! După discuţii grele, oamenii au nevoie să se şi distreze, să se deconecteze, şi atunci aş fi venit eu, cu citatele mele din mine însumi (măcar că oficial sunt din Bristena), iar poporul s-ar fi tăvălit pe jos de râs. Din păcate, am aruncat dischetele la gunoi după ce-a murit şi taică-meu şi-am vândut apartamentul.

Ştiţi cum se „demonstrează" ceva în gender studies? Cu citate (şi asta am descoperit de unul singur, nu m-a-nvăţat nimeni, că n-avea cine). Cu cât dai mai multe citate, cu atât „demonstraţia" este mai solidă; o „demonstraţie" irefutabilă este făcută aproape numai din citate, plus un titlu, plus o bibliografie, plus nişte „calde mulţumiri" (profesorului îndrumător, dar nu numai). Subtitlurile trebuie să fie neapărat ale tale, că altfel cazi la plagiat, plus unu-două rânduri la început de capitol şi concluziile de la sfârşit, care concluzii sunt făcute tot din ideile citatelor, doar puţin răsucite, ca să dea bine. Partea cu adevărat originală a lucrării este cea în care trebuie s-o pupi în cur pe profesoara îndrumătoare, nu pe ea propriu-zis, ci pe ideile ei (adică ideea, că n-are mai multe); tragi tare pe lupta de gen şi-ai luat masteratul. Nu e greu pentru cineva antrenat de mic copil cu lupta de clasă, sunt aceleaşi cuvinte, aceleaşi formulări, aceleaşi îndemnuri imperative la „scuturarea jugului" şi forţa de neînvins pe care o dă unirea tuturor oprimaţilor (oprimatelor, în cazul meu) sub stindardul Cauzei. Am fost bun, am fost convingător, lucrarea Bristenei a fost apreciată, profesoara ei s-a felicitat singură în faţa comisiei c-a adus-o la liman pe „dezorientată", banchetul de absolvire, ura şi la gară. Exagerez, desigur. Bristena s-a întors la Bucureşti cu avionul, trenul de noapte l-am luat eu şi am păţit-o, dar mai e până acolo.

De-aia mi s-au părut grei anii budapestani, din cauza lui Molly, nu din cauza oraşului: Rózsika néni era săracă, incredibil de retrasă (nu vorbea niciodată, dar gătea bine), avea trei camere într-un bérház, cum se zice pe-acolo, un fel de bloc precomunist, cam jegos, cu oameni cam de mâna a doua, dar deloc rău. Camerele erau mici şi întunecoase, într-una stăteam noi, Dezsi şi cu mine (camera calculatorului), într-una

stăteau băieţii (camera televizorului) şi într-una stătea Néni (camera aragazului, adică bucătăria, unde şi mâneam; asta era cea mai mare). Era bisericoasă tare, dar nu mergea la aceeaşi biserică la care mergeau băieţii, nu mai ştiu de ce (ei erau romano-catolici, secui din Terra Sancta covăsneană), şi se îmbrăca în negru, întocmai ca bătrânele de la mine de la ţară. Despre chestia cu vorbitul nu ştiu ce să zic. Dezsi zicea că poate să vorbească, dar nu vrea (nici el n-o auzise vreodată vorbind, dar aşa spuneau vecinii), rude nu părea să aibă – şi ce babă n-are sumedenie de rude?! –, biserica şi iar biserica, ăsta era tot interesul ei. Noi făceam piaţa şi căram pe scări ce era mai greu, în special cartofii, ea cumpăra mai mult verdeţuri şi condimente, iar în privinţa a ceea ce era de reparat prin casă îl delega întotdeauna pe Dezsi, ea, dacă putea, se ţinea deoparte; era de origine din Transilvania de Nord, evident, altfel nu se lipea Dezsi de ea în veci (chiria era foarte convenabilă, chiar dacă de multe ori aveam impresia că Néni ne ţinea mai mult ca bodyguarzi împotriva duhurilor rele decât ca chiriaşi). Ciudat. Mie mi-a rămas în minte ca o bătrână de la ţară, cam ruptă de realitate, dar foarte de treabă, în fond, numai că ăsta era singurul subiect pe care Dezsi nu voia să-l discutăm:

— Dă-i pace, că-i nebună.

Ştia el ce ştia, o fi avut motivele lui să-mi taie macaroana (nu c-aş fi insistat, dar mai venea vorba din când în când). Altfel, povesteam de toate, cu o plăcere imensă, şi abia după un timp mi-am dat seama de ce mă adusese el acolo (bine, eu îl rugasem, dar el mă invitase la început, şi nu o dată, de mai multe ori): n-avea cu cine vorbi. În fiecare sezon de iarnă aducea altă tură de băieţi tineri, care plecau înapoi învârtindu-se şi toamna nu mai voiau să vină, trebuia să meargă după alţii, proaspeţi. Nu le plăcea şi pace! Veneau plini de entuziasm, băieţi de la ţară, abia terminaseră liceul de la ei din sat, wow, Budapesta, ce frumos! Ani de zile se uitaseră la televizor, acum vedeau cu ochii lor, vreo două săptămâni erau transportaţi de fericire, dup-aia începeau să se pleoştească. Nu că accentul lor le-ar fi displăcut budapestanilor, dar îi amuza, îi puneau să vorbească doar ca să râdă de ei (nu poţi înţelege cât de gravă-i asta dacă n-ai copilărit la ţară). Mărimea oraşului îi speria, metroul îi speria („Că de ce merge pe sub pământ”, mi-a explicat Dezsi, „că acolo-s morţii”), preţurile îi speriau, după o vreme voiau un singur lucru: să strângă bani şi să se întoarcă acasă, în sat. Stăteau închişi în camera lor şi se uitau la Budapesta la

televizor, când ar fi putut să coboare în stradă şi să „fie” în Budapesta pe bune! Dar nu aşa funcţionează mintea omenească. Budapesta de la televizor era cea pe care o ştiau de-acasă, Budapesta în care se aflau era Oraşul – iar ei erau, esenţialmente, ţărani. Venirea mea le-a mai dat o gură de oxigen (şi lui Dezsi, de altfel), că în sfârşit aveau pe cine să-şi canalizeze frustrarea, am trecut şi cu ei prin ce trecusem cu Soriaţi, dar nu o dată, ci de două ori: prima dată cu tura de băieţi din toamna lui 2000, a doua oară cu tura din 2001 (cu ăştia a fost mai uşor, recunosc). Ce caută aici românul împuţit? Să plece la Bucureşti, unde e locul românilor împuţiţi! Noi nu lucrăm cu ăsta, Dezsi, aşa să ştii! Nici aici nu scăpăm de românii împuţiţi, aici, la Budapesta?! Şi tocmai tu, Dezsi, să-l aduci pe românul împuţit, că doar n-a venit el singur?!

Deştept băiat, Dezsi; se gândise la toate, le calculase în avans, ca un maestru de şah, iar partea cu Bristena i-a convenit la marele fix, s-a potrivit întocmai cu ce-avea el în cap de mult timp, dar nu reuşise să pună în practică, şi anume metoda „om în plus”. Văzuse cum alţii făceau bani din transport de mobilă (oraşul era viu, bani în mişcare, oameni în mişcare, afaceri în mişcare), el avea ce-i trebuie – maşină, camionetă cu platformă –, dar n-avea timp şi energie să se bage în afacere, trei oameni nu erau suficienţi pentru treabă, dar patru, da, erau. A micşorat timpul pentru colectat vechituri şi l-a împărţit în două (o patrulare dimineaţă, o patrulare după-amiază), un om rămânea acasă în fiecare jumătate de zi, prin rotaţie, ceilalţi colectau ce colectau (fără să se omoare cu munca), pe urmă treceau pe business, încărcau maşina cu mobilă la o adresă şi-o descărcau la altă adresă, pe urmă veneau acasă, mâneam toţi, începea tura de după-amiază, colectam, mutam, luam şi bani albi, şi bani negri, toată lumea era fericită, zona lui Dezsi era foarte bine acoperită, primăria a vrut să i-o extindă, el a refuzat elegant, nu, mulţumesc, nu vreau să iau altui coleg posibilitatea de a munci ca să câştige şi el un ban, toţi l-au iubit după asta, vai, Dezsi, eşti un domn, el îi juca pe degete, nu – nu, voi sunteţi domni, pentru că oferiţi de muncă unui străin ca mine, vai, Dezsi, cum să spui aşa ceva, toţi suntem maghiari, aici nu vei fi niciodată străin, el mustăcea în sinea lui („Nu? Ia întrebaţi-i pe băieţi!”), au vrut să-l pună şef, a refuzat iar, motivând cu nevoia de timp pentru studiu (absolut reală, perfect acoperită în realitate). N-a mers chiar bine de la început, ne-am adaptat după o vreme la regimul ăsta, a cumpărat el şi nişte hamuri speciale pentru mutat mobila, cu alea a fost mult mai bine, dar cel mai

bine şi mai bine a fost când am început să simţim banii-n buzunar. Atunci s-a semnat un fel de pace între mine şi băieţi (prima pace, cu primii băieţi), un fel de suspendare a ostilităţilor, de fapt: ei păstrau Ardealul, eu Budapesta. De plăcut, n-am ajuns să ne plăcem. Nici eu pe ei, nici ei pe mine; nici ăi din tura întâi, nici ăi din tura a doua. De uitat, n-am uitat cum îi chema, pe niciunul din ei, dar n-am chef să le dau numele: de ce să-i fac nemuritori, când s-au purtat cum s-au purtat?! Şi pe urmă, la ţară nimeni nu citeşte romane, la ţară nimeni nu citeşte cărţi, aşa, în general, toată lumea se uită la televizor; eu să nu ştiu?!

Pe cât de prost m-am descurcat ca popor conlocuitor cu băieţii ăştia din Secuime, pe atât de bună a fost relaţia cu Dezsi, de la care pot să zic c-am învăţat enorm, poate nu atât lucruri concrete, cât chestii nepalpabile, de fineţe, de nuanţă, am învăţat observându-l şi mai puţin ascultându-l. Cărţile pe care le consulta pentru studiu erau în maghiară, germană, engleză şi română, iar să învăţ boabă de maghiară nici n-am avut pretenţia; dar nici germană, domnule?! S-a chinuit luni de zile, degeaba, parcă eram bătut în cap. Cu teoria artei a mers ceva mai bine, dar aici aveam oarecare background de la Puţă, s-a lipit de mine ceva – ceva din expunerile lui Dezsi. La reparat maşina am rămas tămâie, la fel şi la şah, în schimb, am deprins câteva noţiuni de geografie budapestană (dar şi el de la mine: i-am arătat talciocul! Se schimbase mult între timp, acum i se spunea Piaţa Chinezească) şi mai ales de istorie urbană. Nu a Budapestei, ci aşa, în general. De urbanitate, de ştiinţa locuirii la oraş, cam aşa ceva.

Dezsi se născuse la oraş, la fel ca tatăl, bunicul, străbunicul şi stră-străbunicul lui, iar familia îşi trasa ascendenţa de la un strămoş de pe vremea curuţilor. Poate nu este evident ce vreau să spun, dar eu nu cunoscusem niciodată pe cineva care să aibă habar de numele propriului străbunic, nemaivorbind de alte cimotii mai îndepărtate în timp, aşa că tot povestind cu el am început să înţeleg cine eram eu. Să înţeleg mai bine, mai clar. Să pricep situaţia mea de corcitură nu numai în spaţiu, ci şi în timp – cred că în română a făcut carieră, mai nou, termenul „neaşezare", dar pe-atunci n-auzise nimeni de el –, iar timpul nu poate fi parcurs aşa de repede ca spaţiul: n-a fost greu ca un dobrogean şi-o ardeleancă să se întâlnească la Braşov şi să-şi facă o familie la Bucureşti, dar să nască copii cu reflexe integral urbane n-a fost posibil. E ca şi cum i-ai cere unui măslin să dea roadă bună înainte de 80 de ani! Poate? Nu poate, bietul. Vrei roadă repede? Sădeşte un

corcoduș! M-am gândit că poate asta voia Bristena să spună cu naşterea ei în purpură, la Londra, doar că ea era încă mai corcoduşă decât mine, deşi nu asta se credea. Sau voia să se creadă. Sau să cred eu, măcar.

Chiar dacă eu nu credeam câtuşi de puţin, îi furnizasem un hinterland de proşti care să creadă. În vara lui 2001 nici nu m-am mai dus în Vamă, am lăsat-o să se ducă singură (apăruseră pensiunile, cortul meu nu mai era necesar), îmi făcea rău când începea cu lăudăroşeniile:

— N-om fi noi mari turişti, dar din Europa asta pot spune că…

La drept vorbind, de fost, am fost în Vamă, adică am mers împreună până acolo (cu maşina, a condus ea – altă viaţă!), am cazat-o, mi-am pus cortul, am făcut o baie, mi-am strâns cortul şi-am plecat înapoi, mai întâi la Bucureşti, apoi pe munte. Dialogul nostru a avut o calitate, una singură. A fost scurt:

— Bristena, vii să mâncăm?

— Du-te tu, păpuşa, eu sunt pe la mese.

— Păi, nu ţi-e foame?

— Îmi e, nu-mi e, eu fac ce face gaşca.

Ai lui Sucitu s-au topit când au auzit-o cu declaraţia ei de fidelitate (semper!), au plescăit mai cu poftă cărţile de joc şi mi-au aruncat priviri pline de milă („Lasă-ne, lasă-ne, Sânge, lasă-ne!"), pe care le-am recepţionat corect şi n-am mai călcat pe-acolo în vara aia. M-am dus în masivele pe unde nu fusesem cu ai lui Pukă, prin Călimani, Cindrel, Lotrului, Bistriţei, numai Şureanu mi-a scăpat, nu ştiu cum. Ba ştiu, bunînţeles că ştiu. Să mergi pe munte singur e o jale oricum, dar să mergi pe munte singur după ce-ai fost cu Bristena e ca şi cum ţi-ai căra scrotul cu roaba, uite-aşa mă simţeam („Ce caut eu aici?"). L-am sunat pe Dezsi, m-am dus înapoi la colectat gunoaie, mi-am aşteptat acolo toamna şi doamna.

Speram la cum să zic, un fel de împăcare în vara lui 2002, un fel de răsplată pe care să mi-o acorde după cât îmi storcoşisem creierul ca să-i bag în buzunar diploma de master (nu înţelegeam la ce-avea de gând s-o folosească, eram un tâmpit). Cred că speram la o reeditare a verii lui '96, ştiu şi eu? Pe banii lui Papá sau poate chiar ai lui Ilie Ochi-de-Sticlă (de ce nu?), că în privinţa banilor mei începusem să am idei ceva mai limpezi. Valoarea banilor făcuţi din muncă este oleacă diferită faţă de cea a banilor făcuţi din bişniţă, iată una din multele

lecţii cu care m-am întors de la Budapesta (au fost atât de multe, că şi-acum, când scriu cartea asta, mă hrănesc cu unele din ele!); numai că speranţele mele semănau ca două picături de apă cu speranţele oricărui om, adică erau praf.

S-a întors ea (cu avionul), m-am întors eu (cu trenul), am apucat să ne regăsim de vreo două ori la mine acasă (la Budapesta mergeam la hostel, că n-aveam unde, făceam pe turiştii, nici gând să pot intra la ea în cămin), pe urmă au început să moară pe bandă rulantă: întâi Papá, pe urmă Ilie, apoi Maica. Printre picături, Dochia a divorţat, iar eu am descoperit ce anume era misterioasa boală de care mă molipsisem în trenul internaţional Budapesta-Bucureşti: râie.

Ochiul de sticlă

Ca să mă adun cât de cât, m-am dus la ţară, la muncă. Nu pot spune că-mi plăcea (cui îi place munca?!), dar mă prinsesem c-avea valoare terapeutică, noaptea dormeam bine, de băut, beam mai puţin şi mă trezeam devreme, ca să prind orele bune de dimineaţă, când muştele nu-l chinuiau aşa tare pe Suru (când venea căldura amiezii, nu mai era nimic de făcut, trebuia să-l feresc, că-l mâncau de viu). La început nu mi-am dat seama ce era cu mâncărimea dintre degetele de la picioare, mi-am zis că trebuie să mă spăl mai des, dar, cu cât mă spălam mai des, cu atât parcă mă mânca mai tare; pentru cine n-a avut râie, trebuie spus că nu te mănâncă tot timpul, non-stop, au şi scabiile alea momentele lor de odihnă, time-out, weekend, ce-or avea, că te lasă-n pace o vreme şi zici c-a trecut, după care iar încep mâncărimile, mai rău ca-nainte de coffee break-ul lor. Am tot dat vina pe cizmele de cauciuc, până să admit că e o problemă, dar pur şi simplu nu-mi puteam imagina natura ei; am constatat că mă simţeam mai bine dacă stăteam cu labele picioarelor în urina care se aduna la scurgerea din grajd („pişalău", cum se spune pe acolo), m-am tratat aşa o vreme, în timpul după-amiezilor fierbinţi, când îl ţesălam şi-i tot povesteam câte le aveam în cap, cerându-i mereu părerea şi aşteptând feedbackul lui: „sunt de acord" atunci când ciulea urechile drept în sus, „nu sunt de acord" atunci când le lipea de cap, „nu ştiu/nu răspund" când le flutura, alungând muşte, îl întrebam dacă Dezsi o fi şi el vreun pui de securist (aveam unele indicii în sensul ăsta, dar interpretabile) şi, dacă da, ce fel de securist e, cui raportează (teoria lui Suru era că Dezsi n-ar fi securist); cum de băieţilor putea să nu le placă un oraş ca Budapesta, care mie îmi plăcuse foarte mult şi-n care mă adaptasem foarte bine,

chit că n-avusesem nici timp, nici bani să mă plimb prin locurile scumpe din centru, unde colcăia de străini (teoria lui Suru era că nu le plăcuse oraşul pentru c-aveau de făcut acolo munci umile şi prost plătite, le-ar fi plăcut dacă veneau ca turişti, să spargă bani şi să primească doze zilnice de respect din partea chelnerilor şi-a barmanilor); îi mai povesteam că degeaba m-ar fi întrebat cineva despre Budapesta ca întreg, că în Buda şi în Csepel nici nu călcasem vreodată, nu ieşisem din Pesta, întocmai ca ţăranii urbanizaţi degeaba din Berceniul copilăriei mele (nu-l interesa subiectul, îl enerva când îmi luam vocea văicăreaţă); îi explicam ce gogoaşă galactică era afacerea asta cu gender studies şi convingerea mea că Bristena n-o să facă nimic cu masterul ei, c-a fost doar aflare-n treabă (Suru nu era de acord); fabricam din nimic o poveste de viaţă pentru misterioasa Rózsika néni, ceva cu hitlerişti, cu evrei, cu Auschwitz şi cu Transilvania de Nord, un fel de scenariu de film horror (nici cu asta nu era el de acord, lipea urechile de cap şi fornăia, adică îmi sugera să schimb subiectul); îi povesteam ce aflasem de la Dezsi despre caii din Hortobágy şi despre Hortobágy în general („Cel mai tare loc din Ungaria!", zicea el), despre cum nu mă las până n-o să-l vizitez şi eu odată şi-odată, doar aşa, de-al dracului, să-i pot da replica lui Dezsi, cu care eram sigur c-o să mă mai întâlnesc pe lumea asta (Suru era de acord c-o s-apuc să văd Hortobágy, dar avea mari dubii că Dezsi şi cu mine ne vom mai întâlni vreodată – s-a înşelat în ambele privinţe), şi-aş mai fi stat mult şi bine cu picioarele în pişalău cu ţesala-n mână dacă nu venea o telegramă de la Bucureşti: „Papá grav bolnav B".

Ar fi trebuit să-i cunosc mai bine pe securişti şi dublul lor limbaj, chiar dacă asta n-ar fi schimbat cu nimic lucrurile: „grav bolnav" însemna că Papá murise şi fusese deja îngropat la Ghencea militar, cu onoruri, cu fanfară, cu salve de armă, cu toate dichisurile (Ilie se ocupase, fusese o înmormântare foarte reuşită), iar acum Bristena voia ca eu să am grijă de Maica, ce se prăpădea văzând cu ochii, cât Ilie se ocupa de succesiune. Dochia era prinsă până peste cap cu divorţul, Decia refuzase să se-ntoarcă în ţară, Bristena se declarase prea sensibilă ca să aibă grijă de bolnavă şi, în plus, susţinea că trebuia să-l „ajute" pe Ilie, aşa că mie îmi revenea sarcina de supremă încredere să fac pe badanta. Varianta de a angaja pe cineva n-a fost luată de Bristena în calcul, pe motiv că „ăştia" fură din casă; că Maica, în agonia ei chinuită, ar putea trăncăni vrute şi nevrute, iar eu aveam

pavilioanele ambelor urechi larg deschise – asta nu i-a dat prin cap Bristenei. Prea se obişnuise cu secretomania lui Papá şi a celor care trăiseră sub cuvântul lui ca să gândească aşa departe. Avea dreptate într-un fel, Maica fusese complet depersonalizată în atâţia ani şi n-ar fi scos o silabă, să fi fost în deplinul control al minţii, dar degradarea de dinaintea morţii îi schimbă pe oameni, pe majoritatea oamenilor (pe Ilie nu l-a schimbat, deci mai sunt şi excepţii, admit). Maica a vorbit. A spus tot, ca la poliţie. Mi-a şi arătat opincile cu care venise la Bucureşti, ca să dau un singur exemplu:

— Eram săraci, maică, eram săraci tare… ca să vin eu încălţată la oraş, toată casa a umblat desculţă în iarna aceea… păi, câte perechi de opinci ies dintr-o piele de porc? Că un porc aveam, atât, un porc avea taica, să scoată din iarnă o casă de copii… şi opincile, cât ţine o pereche de opinci? Le iei de două-trei ori şi gata, atât le este, dacă se udă, nu mai e bune de nimic, le arunci şi mergi iar desculţ… a fost bune doar de-acasă până la Bucureşti, pe urmă aş fi mers desculţă la oraş, ruşine mare, dacă nu era…

— Dacă nu era cine, Maică?

— Dacă nu era comuniştii, maică, numai ei a avut grijă de oameni, atunci, în sărăcia aia de după război… eu încă am venit în opinci, dar omul ăsta al meu nici opinci n-a avut, nimic n-a avut… o cămaşă de pânză de urzică, pe care şi-o lega c-un curmei de coajă de tei, că n-avea cu ce… comuniştii l-a luat de pe stradă, că l-a văzut băiat sărac, şi l-a făcut om, i-a dat de toate, că aşa era ei, era buni cu săracii… haine, cizme, l-a ţinut în şcoli… l-a făcut om mare, că fără ei cine era el? Acuma zice c-a fost răi, c-a făcut şi-a dres… da' atunci toată lumea era cu ei, numai boierii nu era, boierii şi bandiţii, că-mi povestea omul ăsta al meu… a fost greu cu bandiţii, nu voia să dea pământurile, era contra… ăia care n-avea nimic, ăia era cu comuniştii… păi, să nu fi fost comuniştii, fetele astea ale mele… uite ce mândre… io nu eram mândră acasă la taica, că n-aveam de niciunele… s-a schimbat vremurile, altfel oamenii… acum nu mai e săraci, ca să fie iar comunism, ca să fie cum a fost… că şi Dochia a mea, uite…

Habar n-avea că fiică-sa divorţa, era pe altă lume:

— Unde sunt opincile alea, Maică? Că zici că nu le-ai aruncat…

— Aici, maică, sub pat la mine.

M-am băgat sub patul în care agoniza şi am scos un sac plin cu vechituri:

— În ăsta, Maică?

— În ăsta, maică, în ăsta. Nu m-am îndurat să… că eram săraci…

I-am furat Maicăi opincile, bunînţeles; e plăcut să-ţi jefuieşti duşmanul de clasă, mai ales când nu mai poate să se apere (şi nici conştient nu mai este, de fapt). Documente istorice; probe! De sărăcie auzisem şi eu la ţară, de când ţineam minte, dar aşa ceva nu mai văzusem niciodată: pe la noi se purtau cizme, nu opinci. Altceva demn de furat nu mai era în sacul ăla, plin doar cu haine ţărăneşti, am căutat degeaba „curmeiul" lui Papă, nu l-am găsit, probabil că-l aruncase de mult, nu fusese aşa sentimental ca Maica (nu fusese sentimental deloc, la drept vorbind). La înmormântare n-am fost, tot Ilie s-a ocupat, el cu doamna Vica, eu am primit altceva de făcut: s-o ajut pe Dochia să-şi mute lucrurile din vilă în apartamentul în care urma să stea singură cu chirie, vila urmând să fie vândută şi banii împărţiţi. În naivitatea mea, chiar crezusem c-o să văd în sfârşit faimoasa vilă, dar nici pomeneală, eu am fost doar ăla care-a descărcat mobila din camion şi-a urcat-o în apartament (eu cu şoferul); iar scăpasem din vedere secretomania securiştilor. Când Bristena mi-a dat un plic cu 2000 de dolari şi mi-a explicat ce am de făcut (ce îmi dăduse Ilie de făcut, la drept vorbind), am crezut că e fie o farsă, fie o glumă proastă, fie o capcană.

Nu era nimic din toate astea: Ilie ştia că era foarte bolnav, ştia c-o să moară în toamna aia (a murit la începutul iernii), voia să lase absolut totul în deplină regulă, m-a implicat ca să fie sigur că n-o voi abandona ulterior pe Bristena, numai că n-o cunoştea pe Bristena, asta era problema lui. N-o cunoştea deloc, cum n-o cunoştea nimeni, nici chiar eu. Crezusem c-o cunosc, că-i pot anticipa mutările, m-am păcălit total, lui Dezsi i-ar fi fost ruşine cu mine.

Ilie a murit noaptea, Bristena m-a sunat pe mobil (tot ea mă ajutase să-l cumpăr şi să învăţ să-l folosesc), în faptul dimineţii eram deja la postul de poliţie din Căţelu, mă prezentam şefului de post şi-i explicam că domnul Ilie, prietenul lui de grătar şi de şprituri, a plecat din păcate la o lume mai bună şi mai dreaptă, nu înainte de a mă ruga pe mine să-i aşez pe birou plicul cu cei 2000 de dolari:

— Da' pen' ce?

— E modul lui de a vă trece în testament, domnule plutonier.

— Nu putea să mi-i lase prin testament? Să nu fie vorbe?

— Puteau apărea complicaţiuni legale… familia ar fi putut să conteste testamentul… nu, familia nu, că doar ştiţi cât de familist a fost

domnul Ilie… dar poate cineva din afara familiei, dacă mă înţelegeţi pe undeva…

— Adică cine?

— Cineva care locuieşte aici, în Căţelu, fără forme legale de atâţia ani… fără un contract de închiriere, fără un contract de muncă… care ar putea ridica unele pretenţii… înţelegeţi, în aceste momente numai aşa ceva ar lipsi familiei… scandal, ţigănie, discuţii…

— Cine, Vica?

— M-aţi înţeles perfect. Situaţia este delicată, aşa cum domnul Ilie a ştiut că va fi, de aceea s-a gândit din timp să conteze pe dumneavoastră, să dezamorsaţi unele tensiuni care ar putea apărea… astfel încât familia să aibă parte de linişte.

La început, şeful de post îmi vorbise cu „tu", iar ulterior trecuse la „dumneavoastră". A stat şi s-a gândit, m-a întrebat:

— Şi dumneavoastră cu ce treabă? Faceţi parte din familie sau…?

— Tocmai că nu. De aceea mă şi aflu aici. Familia nu trebuie implicată în niciun fel, a fost dorinţa expresă a domnului Ilie, înţelegeţi!

— Aşa. Păi, să mergem atunci.

— Da, şi asta este o variantă… ar mai fi şi varianta să veniţi dumneavoastră singur, la momentul oportun, în calitate oficială… când va fi cazul să constataţi tulburarea liniştii publice şi să luaţi măsurile care se impun… dacă va fi cazul.

— Aşa facem. Domnul Ilie a fost un om bun. Retras, dar foarte omenos.

M-a condus la uşă, ne-am strâns mâna, a coborât vocea:

— Se nimereşte bine. Vica e certată cu toată lumea de p-aici… e mai bine aşa.

Căţelu încă nu se trezise, nu era nimeni pe Strada Libertăţii. Am intrat, i-am dat raportul Bristenei, am dat telefoanele care trebuiau, am scos certificatul constatator de la doctorul de pe salvare, a venit îmbălsămătorul cu injecţiile lui, am stabilit cu firma de pompe funebre pe la ce oră să vină, m-am uitat prin hârtiile lăsate de Ilie (în ordine perfectă, un adevărat vis pentru cineva care are de-ngropat un mort), am auzit cheia în poarta de la intrare, apoi cum era descuiată uşa de la casă, Bristena a tulit-o pe scări în sus, m-am dus în hol, doamna Vica tocmai intrase acolo, voia să-şi scoată haina, nu i-am lăsat timp:

— Tu cine…

Jap, i-am dat una la ţurloaie, cu latul, şcoala lui Aurică; a căzut grămadă. Ca orice ţărancă, habar n-avea să se ţină bine pe picioare:

— Dai în mine, ne…

Se ridicase, voise să se dădeam tare, dar cu grijă, periculoase, când e vorba

— Înfunzi…

repeadă, am dat-o iar pe jos; să nu rămână urme, că alea-s de certificat medico-legal.

Jap, a treia oară am dat-o grămadă, n-am mai lăsat-o să se ridice, am ridicat-o eu, de gât. Cu grijă mare-mare, să nu se facă vânătăi de la degete:

— Urechile la mine, spurcăciune, futu-ţi morţii mă-tii să-ţi fut. Ilie-i mort, tu eşti în plus; te cari în pizda mă-tii înapoi în judeţ şi nu te mai apropii niciodată de Bucureşti, că mori, ai înţeles?

Ce să-nţeleagă ţăranca? Era în transă de furie, de respirat nu putea să respire, dădea din picioare, norocul meu că era uşoară, o ţineam lipită de zid. Trebuia doar s-aştept să i se termine oxigenul din plămâni, n-avea cum să dureze mult. Încerca să tuşească, nu putea, îşi încleştase ca proasta mâinile de mâinile mele, în loc să-mi bage degetele-n ochi, cum ar fi făcut orice om normal; nu i-am dat drumul până n-a început să-şi schimbe culoarea feţei. Când am lăsat-o, a căzut ca o plăcintă, cu picioarele adunate sub ea, horcăia, pe măsură ce trăgea iar aer în piept. Eram pregătit pentru încă o tură, doar îi ştiam pe ţărani:

— O să…

Am apucat-o iar de gât şi-am săltat-o la loc, la înălţime, să aibă timp să-şi savureze furia, să treacă la următorul tip de dispoziţie („Te uiţi în ochii lor", zicea Aurică, „şi, până nu vezi că li se face frică tare, nu-i laşi. Abia atunci încep ei să audă ce le spui, până atunci au nervi". Fără să fie propriu-zis un expert în tâlhărie, Aurică ştia şi chestii de-astea. Nu era meseria lui, o considera un fel de domeniu conex). Doamna Vica a horcăit şi-a gâjâit o grămadă, aproape că începusem să mă îngrijorez („Dacă metoda lui Aurică nu e bună?!"), dar în final am văzut

Jimmy cum ochii ăia îngustaţi a furie se cască a frică şi atunci i am dat drumul.

Funcţionase. N-a încercat să se mai ridice, a rămas pe os,

luptându-se să respire, i-am dat timp să se liniştească, timp berechet, n-am grăbit-o, aveam nevoie de ea nevătămată, abia apoi am apucat-o de ceafă şi am scos-o afară din casă. Când s-a văzut în curte şi-a zis c-a scăpat, a vrut să deschidă gura să strige, prevăzusem şi asta, i-am sucit mâna, durerea i-a luat piuitul, am scos-o în stradă fără să apuce să scoată niciun sunet, am închis în urma ei, s-a apucat să dea cu picioarele în poartă, am deschis, am băgat-o la loc în curte, i-am sucit iar mâna, i-am luat geanta, am căutat cheile, am găsit ambele rânduri, am scos-o iar afară cu tot cu geantă. Abia atunci a început să urle. Mi-am dat seama că lucrasem prost, că n-o speriasem destul, treabă de amator. Noroc cu banii ăia.

— Pune-i cătuşele, Viorele! Pune-i imediat cătuşele, este drogat! Mă, tu auzi ce spun io aicea? ţipa ţăranca la şeful de post, fără să-şi dea seama de situaţia ei.

— Să intrăm în curte, zice plutonierul.

— Arestează-l imediat! Ucigaşu'! Criminalule, în puşcărie-ţi putrezesc oasele!

— Aveţi de reclamat ceva?

— Viorele, nu face pe nebunul cu mine, că io odată întorc foaia! Pune mâna pe el, ce stai la discuţii?!

— Vă avertizez că aţi ameninţat un reprezentant al statului!

— Ce face?! Păi, futu-ţi Dumnezeii mă-tii de gabor prost…

Atât a apucat să zică. Cătuşele, la post şi proces-verbal, iar în ochii căţelenilor adunaţi la poartă n-am văzut pic de milă, doar satisfacţie, chiar dacă n-a zis nimeni nimic; la câte figuri făcuse doamna Vica prin sat, cu aurul de pe ea (se împodobea ca o sorcovă), cu fiţele de mare doamnă cu mari pile la stăpânire, ar fi trebuit să fie fericită c-a scăpat de linşaj, dar nici vorbă, guiţa ca din gură de şarpe, scotea din ea blesteme pe bandă rulantă, material pentru zece procese-verbale, nu unul. A trebuit dusă cu maşina până la post, măcar că era aproape, dar plutonierul venise pregătit, o cunoştea prea bine:

— L-a trimis de vreo două ori la bucătărie, să-i aducă scrumiera.

Bristena privise de sus, de la etaj, din spatele jaluzelelor. Mi-ar mai fi povestit şi alte isprăvi de-ale doamnei Vica, fie în relaţia cu plutonierul Viorel, fie în relaţia cu ea, dar n-a fost timp atunci, iar pe urmă a refuzat categoric să mai pomenească de această persoană, de care n-a vrut să recunoască niciodată că-i fusese frică. De parcă eu nu ştiam de la Maica toată istoria, cum o adusese Ilie pe amărâtă de la el

„din judeţ” (orice poate să însemne asta), cum o făcuse practic stăpână peste casa aia, cum o lăsase să creadă că face parte din familie şi că, după moartea lui, toată situaţia va rămâne exact la fel, ca să nu ceară nimic înainte (şi dobitoaca nu ceruse, luase de bun ce-i spusese Ilie, crezuse c-o va teroriza pe Bristena la fel ca înainte şi c-o să dispună cum dorea de averea lăsată de Ilie), cât de mult o ura Bristena şi cât se temea de ea (Maica nu ştia de ce, nici eu n-am fost în stare să aflu), cum Ilie fusese învăţat de Papá şi încă multe altele, despre care Bristena habar n-avea că aflasem. Din moment ce n-o văzusem niciodată până în dimineaţa aia, a presupus că nici nu ştiam nimic, dar uite că nu era tocmai aşa. Asta-mi place mie să cred. Sau poate că Bristenei nu-i păsa câtuşi de puţin – asta nu-mi place deloc să cred.

M-a luat în braţe, tremuram amândoi, eram plini de adrenalină, că pare simplu să cafteşti o femeie fără apărare, dar tot te costă, din punct de vedere fiziologic. Şi ea era la fel ca mine în momentul ăla, loose cannon, avea nevoie:

— Vino, păpuşa.

Am plecat pe urmă să scot certificatul de deces, m-am întors tot cu taxiul (ea preferase să rămână acasă, ca să dea nişte telefoane), am găsit-o obosită, s-a dus să se culce, eu am rămas cu mortul până veneau cei de la pompe funebre.

Era clipa de glorie a lui Ilie: în sfârşit ne întâlneam faţă în faţă. Aveam multe întrebări să-i pun, dar, înainte de toate, trebuia să mă ocup de ochiul ăla de sticlă. Era trofeul meu, aveam tot dreptul să-l fur, moral cel puţin, dacă nu legal: i-am pipăit pleoapele închise, m-am prins care era (dreptul), am căutat nişte hârtie, am găsit foaie velină, am băgat o coală în gură şi-am început s-o mestec. Planul era să obţin un gogoloi de hârtie de mărimea ochiului şi apoi să fac schimbul, discret, dar uite că n-am avut inima aia. De două ori i-am deschis pleoapa şi am vrut să-i scot ochiul cu briceagul, dar n-am fost în stare. N-am fost! Poate că alt destin aş fi avut dacă aş fi folosit ochiul ăla ca prespapier în toţi anii care au trecut de atunci, aş fi fost poate un om mai împlinit, mai sigur pe valoarea mea, dar clipa aia de slăbiciune m-a costat. Nu ştiu ce m-a costat, dar aşa presupun.

Prin actele lăsate de el degeaba am scotocit, că n-am găsit nimic, totul era în perfectă ordine: actul de proprietate al casei, pe numele Bristenei, banii, cartea lui de identitate, actele maşinii şi cam atât. Niciun alt document, niciun cont bancar, legitimaţie de serviciu, livret

militar, diplome de studii, nimic, absolut nimic, părea că Ilie nu existase, că nu avusese nimic, că nu lucrase nicăieri, nu învăţase nicăieri şi nu cotizase nicăieri pentru vreo pensie, ceva, orice. Nici măcar analize medicale n-am găsit, trebuie să le fi distrus el, că altfel nu se poate (n-o vedem pe Bristena bătându-şi capul cu aşa ceva!). Banii erau împărţiţi foarte clar, în plicuri etichetate, cu scris dactilografiat, nu de mână: mulţi bani, dar incomparabil mai puţini decât lăsase Papá (mă rog, comparaţia se putea face, dar era rizibilă: Papá lăsase o avere, ştiu ce vorbesc, o avere, Ilie lăsase nişte bani. Foarte puţin în lei, majoritatea sumelor erau în dolari, dar era vorba de nişte bani, nu de o avere!). M-am uitat lung la mort:

— Cine eşti tu?

Mic, slab, galben-pământiu, cum sunt toţi morţii. Costumul de pe el nu era prea larg, se vedea că şi-l făcuse de curând, special pentru ocazie. Ştiuse c-o să mă uit la el cu mare atenţie, încercase să prevadă tot, să n-am motiv să râd de el în moarte. În viaţă ştiuserăm amândoi care era situaţia, nu de râs ne arsese.

Ceea ce n-a prevăzut a fost că nu m-am lăsat până nu i-am scotocit peste tot, mai ales că nici nu era greu (din tot căsoiul ăla ei avusese doar o cameră, asta pe care o împărţea acum cu mine; Bristena una, doamna Vica una, restul casei era de tip hotel, adică nelocuită. Pusă la punct, ţinută curată, perfect mobilată, dar goală. Până la urmă, nici el şi nici Bristena nu prea locuiseră casa, doamna Vica o locuise cu adevărat şi avusese grijă de ea): hainele lui erau într-o debara, le-am luat la mână – nimic –, am găsit şi încălţămintea – iar nimic –, dar în final am dat peste o sacoşă cu bibelouri, din alea penibile, ţărăneşti, peşte de sticlă, balerine, macrameuri, o vază mică, nişte nenorociri. La fund însă, o pereche de mănuşi.

Erau nişte mănuşi de piele, fără degete, care se legau cu şireturi. Semănau a mănuşi de box, dar nu erau mănuşi de box. Semănau a mănuşi de antrenament, dar nu erau mănuşi de antrenament. Pe pielea lor veche, cenuşie, murdară se distingeau pete maronii, negre-maronii, decolorate, abia vizibile. Sânge?

— Cine eşti, Ilie?

Ochi-de-Sticlă tăcea, nu voia să vorbească cu mine. Am avut vaga senzaţie că-mi zâmbea, fericit că-i lăsasem ochiul ăla de sticlă. Şi că n-aveam niciun mijloc, niciunul, să-i sparg trecutul:

— Cine eşti, mă, Ilie? Eşti cine cred eu că eşti? Mănuşile astea…

El, nimic. Parcă mai de-al dracului îmi râdea în faţă! Puteam să mă dau şi peste cap, tot n-aveam să aflu ceva, el n-avea cum să m-ajute, îi părea rău:

— Al cui e sângele, Ilie?

Atunci a venit maşina mortuară, de-abia am avut timp să fac dispărute mănuşile alea în buzunarele de la geacă. Bristena se trezise, oamenii au luat sicriul şi l-au încărcat în maşina lor, ea şi cu mine i-am urmat cu maşina ei până la crematoriu. În timp ce mă ocupam de acte, i-am întrebat pe meşterii de acolo:

— Cu cenuşa decedatului cum facem?

— O aşezăm într-o urnă, veniţi dumneavoastră după ea când se răceşte.

— O cerneţi?

— Ce să cernem?

— Cenuşa.

— Nu, domnule! O punem în urnă, v-am zis.

— Da, am înţeles, dar, vedeţi, răposatul a avut un ochi de sticlă, mi-e teamă că ăla nu arde. Ce facem, îmi daţi o urnă cu cenuşă şi c-un ochi de sticlă?

— Nu, domnule! Staţi liniştit. Noi ardem în cuptor doar carnea, părţile moi, dar oasele nu ard, oasele mari, adică. Noi le luăm după ce se răcesc şi le dăm printr-un tocător de mare putere, nicio grijă, se face praf şi ochiul ăla de sticlă! Noi vă dăm acasă o urnă cu cenuşă fină, cum se cuvine. O păstraţi sau o înhumaţi, cum doriţi dumneavoastră.

Să mor de necaz şi mai multe nu! Că de asta dădusem eu înapoi, îmi fusese teamă că cineva, cumva (n-avea cine, dar aşa-i când este omul fricos), urma să se prindă că-n urnă ar fi trebuit să fie un ochi de sticlă – care nu era – şi atunci, din aproape în aproape, ancheta ar fi ajuns la mine, în cele din urmă: numai eu şi Bristena rămăseserăm pe rând singuri cu mortul şi, dacă nu ea, atunci…

Cum se sucesc lucrurile pe lumea asta: nu numai că n-ar fi avut nimeni nimic de zis, dar urna cu cenuşa lui Ilie a rămas acolo o grămadă de timp, până când am dus-o la mine, într-o debara (unde era s-o ţin?), şi după câţiva ani am fost la Călăraşi, la Balaure, şi-am vărsat-o în Dunăre (n-am vărsat-o, am aruncat-o cu totul, că n-am avut curaj s-o deschid). A fost ideea mea, pe motiv că Ilie fusese patriot (îşi servise patria, adică), merita contopirea cu un simbol naţional, măcar atâta lucru („Nu, Bristena?”, „Cum zici tu, păpuşa, numai să scăpăm de

ea"), dar asta s-a întâmplat mult mai târziu.

Urgența era acum casa, vila „de pe Libertății", pe care voia s-o vândă cât mai repede posibil, ceea ce s-a și-ntâmplat (cu ajutorul meu, ca de obicei). Ea fusese în legătură cu posibili cumpărători încă de când își aflase Ilie diagnosticul, în ianuarie deja banii erau în contul ei, iar ea se mutase provizoriu la mine, că nu voise să locuiască în apartamentul în care murise Maica:

— Doar provizoriu, păpușa, sper că nu te superi!

— Ei, asta-i!

— O să fac o călătorie în jurul lumii, așa m-am gândit. Ce zici, păpușa, m-ajuți?

O viață de om basculează foarte repede uneori, după cum alteori se târâie ani și ani într-o rutină în care nu se-ntâmplă nimic: pentru câteva clipe, cele mai fericite clipe bristeniene de până atunci, am crezut că vrea să folosească banii de la Ilie și partea ei din averea lui Papá ca să facem amândoi pe globe-trotterii, așa cum îi povestisem că-mi doream dintotdeauna, atunci, în vara lui '96. I) în al nouălea cer am căzut direct pe podeaua de ciment. i bulăului din armată (cel puțin asta a fost senzația subiectivă):

— Vezi, ce bine c-ai învățat să lucrezi la calculator?

Într-adevăr, norocul meu. Tot ce-aveam de făcut era să intru pe site-urile care vindeau biletele de avion pentru așa ceva și să stau de vorbă (aveam microfon, aveam căști, aveam de toate, da, poate că venisem alt om de la Budapesta) cu tănticile care aranjau itinerarul, că nu e totuși un lucru simplu să-ți iei zboruri în jurul lumii care se întind pe un an întreg, cu posibilitatea contramandării la fiecare dintre ele. Ar fi trebuit să dureze vreo câteva ore toată afacerea, dar a durat câteva zile, și nu doar lipsa mea de experiență a fost cauza, ci și dificultatea de a plăti atunci, în 2003, nehotărârea Bristenei, care se sucea aproape zi de zi („Nu, nu mai vreau în Australia, mai bine escală în Noua Zeelandă"; „Știi ce? Pune escală și colo, și colo, și văd eu la fața locului!" etc.), și tentativele ei de-a o convinge pe Dochia s-o însoțească în aventură; până la urmă, Dochia a rămas de neclintit, era sătulă de „aventuri" după mariajul ei idiot, în care se lăsase băgată ca iedul sub cuțit, nu mai avea chef să ia altcineva decizii pentru ea. În cele din urmă, totul a fost gata. Fetele au reușit să-i transfere Deciei partea ei de bani, iar contul care a rămas în România a intrat sub administrarea Dochiei, care urma să trimită bani fiecăreia dintre ele, dacă era cazul.

Eu eram rezerva ei, dar n-a fost nevoie de mine. Bristena nu m-a lăsat s-o conduc la aeroport:

— Pa, păpușa, nu fi mămăligă. O să-ți scriu pe mail.

Și mi-a scris, într-adevăr. O dată de la Lyon, la plecare, de pe adresa Deciei („Am ajuns bine, te pupăm mult"), și o dată înainte de a se-ntoarce, doi ani mai târziu. Prin februarie 2005 trebuie să fi fost, dacă nu mă înșel.

Și nu mă înșel, pentru că în februarie 2003 a murit maică-mea (anevrism cerebral), taică-meu a fost luat de soră-mea la ea, undeva pe Coasta de Est, iar eu am clacat psihic, ceea ce mi-a părut foarte bine. Venise vremea să m-apuc serios de băutură.

Jimmy

Să te-apuci de băut nu e greu, să te oprești din băut este greu. Greu spre imposibil, asta dacă-ți propui, iar eu nici măcar nu mi-am propus: m-am băgat de bunăvoia mea în recluziune alcoolică, fără să știu c-așa se cheamă trebușoara asta și fără ca de fapt să-mi pese dacă se cheamă în vreun fel. Concret, mi-am reluat colaborarea cu firma de asigurări, mi-am tratat râia cu permetrină, după ce o negasem multă vreme și încercasem apoi s-o vindec cu tinctură de usturoi (concept și fabricație proprie), am redus la minimum contactele sociale, adică n-am mai răspuns la telefon, și mi-am dedicat energia nobilei arte a beției, atât de puțin apreciată pe plan social. Mult îmi păsa mie de planul social! Mergeam cu asigurările două zile pe săptămână, marți și miercuri, făceam provizii (adică bere și pâine), iar de miercuri seara intram în lumea minunată în care totul e frumos și ușor. Beam până adormeam pe podea, mă trezeam, nu știam dacă era zi sau noapte (aveam jaluzele și draperii, eram ferit de demonul luminii naturale), îndesam în gură o bucată de pâine, o molfăiam, desfăceam alt pet de bere și o luam de la-nceput. Când oboseam de gânduri – că le gândeam în timpul ăsta, nu stăteam degeaba –, îmi puneam la căști muzică de pe YouTube, făceam play-back în șoaptă, era o frumusețe, după câțiva litri iar cădeam pe jos, mai trăgeam un pui de somn și tot așa. Corpul îmi dădea semne de epuizare cam pe sâmbătă: dacă era greață, era sâmbătă, așa lucram. Luam o pauză, o plimbare până în fața blocului, la buticul lui Nea Gelu Ocnașu, făceam cumpărături, îl mai întrebam una-alta („Ce mai zici, Nea Gelule?", „Ce să zic, nepoate?"), mă întorceam la program, băgăm în mine bere și somn, pâine mai puțin, cam spre luni la prânz mai luam o pauză. Marțea munceam de mă

speteam, făceam toate asigurările care se adunaseră într-o săptămână (îmi dresasem clienţii să mă contacteze pe mail, din recomandare în recomandare se adunase un portofoliu destul de mare, nu cine ştie ce, cam cât puteam duce cu ritmul meu de două zile din cinci lucrătoare), miercurea îi bifam şi pe cei care stăteau departe şi erau mai puţin rentabili, seara îmi reluam programul în forţă. Beţie, beţie, beţie. Nu vorbeam cu nimeni, mă prinsesem că omenirea are mersul ei, cu mine sau fără mine, tot aia, „necesitatea mea înţeleasă" era să mă lase naibii toţi în pace, ceea ce s-a şi-ntâmplat, după o vreme. Am mai avut puseuri de revoltă antibeţie, sigur, e imposibil să iasă totul perfect de la-nceput: în vara lui 2003 am fost pe munte, în Retezat, o splendoare de excursie, am campat prin toate locurile în care campasem cu ea, am plâns tot timpul. Nu de romantism, evident, ci pentru că nu reuşeam să mă adaptez la vodcă, seara beam până vomitam, îmi antrenasem stomacul să reziste la bere, n-avea pregătire serioasă pentru vodcă, cum să nu-mi fie rău?! Pe de altă parte, cum să fi cărat cu mine pe traseu cantităţile de bere de care aveam nevoie ca să pot dormi?

Iată unul dintre cele mai indecente efecte secundare: nu mai ai somn. Dacă îţi obişnuieşti corpul să adoarmă beat, el uită care e procedura de adormire în starea de trezie, stai ca prostul în pat şi te-ntrebi când o să adormi odată, dar aia e, că n-adormi; nopţile dintre luni şi marţi erau cele mai grele dintre toate, dar e-adevărat că alea erau singurele despre care ştiam sigur că-s nopţi, şi nu zile, în rest n-aveam idee care-s care. Când m-am întors de pe munte, eram ferm hotărât să termin cu astfel de prostii şi să rămân concentrat pe treaba mea, să nu mai încerc tot felul de prosteli care să mă distragă. Am şi reuşit, dar doar până de Crăciun, când l-am sunat pe Berilă ca să ieşim în oraş, să bem ceva. Nu ştiu cine a zis că astea sunt Crăciunurile care ucid, dar avea dreptate: am colidant amândoi prin toate barurile pe care le ştiam, unele închise, altele pustii, ne-am înfundat în cele din urmă în Barfly, în piaţa Pache Protopopescu, am băut până dimineaţă cu nişte necunoscuţi care se văitau că fuseseră părăsiţi de neveste din cauza băuturii; Berilă şi cu mine n-am scos o vorbă pe subiectul ăsta, să nu le stricăm oamenilor momentul, iar după ce s-a crăpat de ziuă şi-a plecat fiecare pe la casa lui, niciunul dintre noi n-a mai pomenit vreodată de acel Crăciun. În timp ce scriam capitolul de faţă, l-am sunat să-l întreb dacă-mi aduc aminte corect, dacă Barfly a fost locul, dar el a zis că nu ştie, c-a uitat completamente („E, oricum, a fost

demult… acum şi tu!”).

Mi-am băgat minţile în cap şi le-am lăsat încolo de încercări, de Retezaturi şi Crăciunuri, spălarea creierului era soluţia, cu condiţia să fiu serios, cum se spunea şi la ţară: „Beutura-i bună, da’ să te ţii de ea”. M-am ţinut, am muncit din răsputeri la problemă şi, tocmai când mă miram cât de rezistent e corpul în care încă locuiam, că nu vrea să cedeze odată, în viaţa mea a intrat Jimmy.

N-am ştiut despre cine-i vorba la început, pentru că Jimmy nu venea nici când eram beat mort, nici când eram mahmur, nici la început de reîmbătare, nici în timpul chinuitor de dezbătare, venea doar când eram aşa, între şi între. Vesel, dar necotropit. Luat, dar încă neînfrânt; nu că venea de fiecare dată când eram aşa, venea când voia el, doar că avea nevoie de o anumită îmbibate alcoolică pentru a veni la mine, altfel nu era în stare (el zicea că vine, dar că nu-l aud eu):

— Bei!

Şi râdea. Mie nu mi se părea nimic de râs să aud o voce străină la mine în cap, dar lui i se părea foarte amuzant. La început m-am speriat:

— Tu nu eşti.

— Ba sunt.

— Nu eşti de-adevăratelea.

— Ba fix de-adevăratelea.

— Te fac eu să taci!

— Fă-mă dacă poţi!

Avea dreptate. Să te îmbeţi cu bere durează un timp oarecare, efectul nu e foarte rapid. Avea destul răgaz ca să mă enerveze:

— Crezi că aşa merge?

— Cum?

— Tu să bei şi eu să tac?

— Aşa trebuie să meargă, altfel n-are voie. Aici eu sunt şef. Tu eşti doar o voce.

— Să te văd, şefule. Fă-mă să tac!

Puneam muzică la căşti, dădeam volumul tare, îl alungam puţin, iar venea:

— Ţi-am zis eu că nu merge.

— Nici nu te aud.

— Asta e, că m-auzi.

— Nici nu te ascult!

— Nici nu poţi, că n-am zis nimic.

Aşa m-a ţinut vreo săptămână, dacă-mi amintesc bine, cu drăcovenii de-astea; nu-mi spunea nimic concret, dar nici nu pleca din capul meu. Cum cel mai deştept cedează, l-am întrebat în cele din urmă:

— Adică cine zici că eşti?

— Jimmy.

— Care Jimmy?

— Jimmy de la 56.

— Care Jimmy de la 56?

— Jimmy de la şcoala 56, de pe Toporaşi.

— N-am fost la nicio şcoală 56!

— N-ai fost. Taică-tu a fost. Un an, ’51—52.

— Tata?

— Pe urmă a plecat înapoi de unde venise. Un an, atât.

— Tata?!

— Da. Răducu. Taică-tu.

Atât mi-a zis Jimmy atunci, pe urmă m-a luat flama, am reuşit să nu-l mai aud, am băut până am adormit. Săptămâna aia n-a mai venit deloc, pe urmă iar:

— Bei!

— Jimmy, ştiu cine eşti.

— Vezi? Ţi-ai amintit.

Când fusesem operat de apendicită şi tata stătuse cu mine toată noaptea, citindu-mi poveşti şi spunându-mi poveşti până adormise el ca să nu adorm eu, îmi povestise şi de Jimmy, imediat după Motanul din Cracovia, şi poveştile rămăseseră cumva legate în mintea mea de copil, măcar că n-aveau nicio legătură între ele. Jimmy era un golan foarte rău, care îl adoptase pe tata în anul în care comuniştii îl alungaseră pe tataie din casa lui, cu toată familia, şi tata fusese nevoit să se ducă la altă şcoală, unde l-ar fi bătut toată lumea, că era mic şi negru, dacă nu l-ar fi luat Jimmy sub aripa lui. După spusele lui tata, Jimmy era singurul din şcoală încă mai negru decât el, o adevărată gorilă, care îi caftea pe toţi şi era cel mai bun la sport. Nu i-ar fi bătut pe copii dacă ei nu i-ar fi spus „ţigan”, când el susţinea că e evreu; din această diferenţă de opinie izvorau lacrimile. Ale altora, nu ale lui Jimmy, nici ale lui taică-meu, care-l acceptase pe Jimmy ca evreu din cauza urechilor: „Avea urechi mari, de elefant, clăpăuge, mai clăpăuge ca ale mele!”. Povestea lui Jimmy mai conţinea o motocicletă

americană cu ataș, un tată mecanic care-i ura pe comuniști și o mamă care făcea ciorbă și tocăniță. Tata mai mânca pe la Jimmy pe-acasă, că la tataie nu prea avea ce, o duseseră cam rău în anul ăla, fără casă, în proces cu comuniștii care le luaseră casa. Dar au câștigat procesul și s-au mutat înapoi într-un an, iar tata îl pierduse pe Jimmy din vedere, povestea se oprea aici. Jimmy, îngerul păzitor.

— Ai venit pentru…?

— Ce ți-a zis Răducu despre mine?

— Că ai fost îngerul lui păzitor.

— Vezi de ce sunt aici?

— De ce ești aici?

— Să fac ce fac îngerii păzitori.

— Ce fac îngerii păzitori?

— Asta fac îngerii păzitori, geniule. Păzesc!

— Adică pe mine?

— Păi, pe cine?

— Pe el!

— El o are pe soră-ta. Tu n-ai pe nimeni.

Asta știam și eu, că n-am pe nimeni, dar uite că acum îl aveam pe Jimmy. Ăsta da noroc!

— Și cum vrei să mă păzești tu pe mine? Pumni n-ai, picioare n-ai, ești o voce!

— Păi, și ce fac vocile?

— Vociferează?

— Nu face pe tâmpitul. Vocile vorbesc, asta fac. Eu o să vorbesc cu tine, tu o să vorbești cu mine, uite așa!

— Uite ce așa?

— Uite așa n-o să mori! Aici mai ai treabă de făcut. După care treaba ta!

— Ce treabă?

— Despre asta vorbim. Acum bea. Pentru azi e destul.

M-a lăsat iar o vreme să pritocesc noutățile, timp în care (speriat fiind) am încercat să beau mai puțin, dar n-a mers: nu mai știam să beau puțin. Trecusem pragul. Când citești într-o carte că personajul nu știu-care „bea cât îi trebuie", asta poate să însemne orice, iar de obicei individul e unul de-ăla care bea și nu se-mbată, un personaj pozitiv, cum ar veni, ceea ce-i o simplă șmecherie, că personajele pozitive n-au ce căuta decât în cărțile pentru copii. A „bea

cât trebuie" înseamnă pur și simplu că autorul nu vrea să fie întrebat cât bea personajul lui (mult, puțin? Tot?), ci vrea să-l scoată basma curată. Am încercat, n-a fost cazul, nu există băut „puțin" după ce-ai intrat în categoria grea, unde se bea până cazi. Jimmy venea înainte să cad, dar nu cu mult înainte:

— Bei!

— Beau, n-ai zis să beau?

— Am zis. De ce bei?

— Am altceva mai bun de făcut?

— Și după ce se-ntoarce?

— Cine?

— Bristena. După ce se-ntoarce?

— N-o să se întoarcă.

— Poate că nu. Dar dacă totuși?

Nu mă gândisem la asta. Eu nu m-aș fi întors, dacă eram Bristena.

— Dar tu nu ești Bristena.

Kve a. dreptate. Nimeni nu era Bristena, în afară de Bristena.

— Dacă se întoarce, atunci o să… o să… atunci… nu știu ce-o să fac.

Jimmy și-a piţigăiat vocea, în bătaie de joc:

— „Atunci nu știu ce-o să fac", senzațional! Ăsta-i planul tău B?

De planul A nu m-a întrebat, adică ce-aveam de gând să fac dacă ea nu s-ar mai fi întors. Era prea evident. Nu-l pusesem în cuvinte, dar nici nu era nevoie.

— Și dacă se-ntoarce în ţară, ce?

— Dacă se-ntoarce o să șteargă cu tine pe jos!

— Ca și până acum.

— N-o cunoști. Până acum te-a menajat cât a putut, a făcut eforturi supraomenești să nu te frângă ca pe-o scobitoare, dar, dacă se va întoarce, va fi alta. Și tu vei fi altul. O să te distrugă încet, metodic, fără ezitare, dar total. O să plătești!

— Pentru ce să plătesc?

— Ești singurul care știe micul ei secret, penibilul ei secret. Pentru asta!

M-a speriat rău, m-a trezit din beție, m-am oprit vreo câteva zile, am încercat să mă plimb prin oraș, am dat câteva telefoane, nu mi-a răspuns nimeni, eram un strigoi, un duh, locul duhurilor e în sticlă.

M-am îmbătat la loc, temeinic:

— Jimmy?

— Da.

— Și atunci, ce să fac?

— Să te baţi.

— Cu cine să mă bat?

— Cu ea. Ţi-a furat cei mai buni ani, o să-ţi fure şi restul. Asta-i soarta proştilor!

— Cum să mă bat? Cu ce? Ea are totul, eu n-am nimic!

— Ai un creier. Şi ura din tine. E destul.

Da, aveam ură în mine, multă. Nu-mi dădusem seama. Eram un sac de ură.

— Cum să mă bat cu ea? Adică anume cum? S-o lovesc?

— Da.

— Unde s-o lovesc?

— În coaie.

— Bristena n-are coaie.

— Orgoliul. Prestigiul. Proastele.

— Jimmy?

Degeaba, plecase. Să mă bat cu Bristena deci. Tată şi mamă îi fusesem, bunic şi bunică îi fusesem, negru şi slugă îi fusesem, frate şi codoş îi fusesem, acum urma să-i devin şi castrator. Nu ştiam cum, aveam nevoie de Jimmy, m-am îmbătat până a revenit:

— Jimmy?

— Da.

— Cum să fac?

— Începi cu punctul cel mai slab. Proastele.

— Ce să le fac eu proastelor?

— Să le fuţi.

— Să le fut?

— Da. Ăsta-i primul pas.

— Cum să-i fut eu Bristenei proastele? Nici măcar nu le cunosc!

— O să le cunoşti dacă nu le mai eviţi, ca înainte. Stai pe lângă ea, cum stăteai. Nu pleca de lângă ea când are chef de proaste. Nu scoate o vorbă niciodată. Vorbeşti numai dacă eşti întrebat, răspunzi scurt. Le faci mici servicii, mai întâi la solicitarea ei, apoi se vor învăţa ele singure. Le însoţeşti la cumpărături, le duci acasă cu taxiul, le plimbi câinii celor care au câini. Devii băiatul bun, mut, invizibil, util,

fără identitate socială. Nu ai treabă cu petrecerile lor, cu schi, cu tenis, cu bridge, cu chestii d-astea. În excursie, tu răcești pepenii în râu, dar atât. Nu te bagi în ochii lor, nu faci grătarul, nu spui bancuri. Și nu bei niciodată, asta e foarte important!

— În prezența lor?

— În prezența lor, da. N-auzi nimic, nu vezi nimic, nu spui nimic. Ești ca și când n-ai fi. Nu apari în poze, tu ești cel care face pozele.

— Am înțeles.

— N-ai înțeles nimic. După un an sau doi îți faci un tabel. Un Excel. Îți notezi acolo perioada.

— Ce perioadă?

— A fiecăreia. La două săptămâni de la dată îi dai un telefon. Nimic special, întrebi ce mai face. Small talk, închizi. Aștepți.

— Aștept?

— Aștepți cam un an, poate doi sau trei, depinde de mulți factori. Dacă în intervalul ăsta nu se mărită, atunci e bună.

— Pentru ce e bună?

— E bună ca armă anti-Bristena. Îți construiești un arsenal. Pas cu pas.

Mă năucise Jimmy cu sfaturile lui, a trecut mai bine de o lună până să fiu iar gata de o discuție cu el:

— Jimmy?

— Da.

— Dar cu „prestigiul" cum fac?

— Prestigiul ei e dat de alții, care o văd ca pe fata lui Papá.

— Păi, și este…

— O văd ca pe cineva cu legături subterane. Conectată la putere, la securiști, la bani, la decizii, la ceea-ce-nu-se-vede. Toți sunt fascinați de penumbre!

— Păi, și eu sunt… mă tot întreb…

— Nu te mai întreba! Bagă-te-n penumbră și află! Stai ca o bufniță cu ochii-n soare și te declari „fascinat"! Cu cochii-n soare nu vezi nimic. Du-te acolo-n miezul beznei ca să vezi ceea-ce-nu-se-vede.

— Jimmy?

Plecase. Am rumegat-o și pe asta, am combinat câteva idei, toate erau proaste, dar n-am mai stat după el, am continuat să rumeg până am căzut peste una bună. Beam din ce în ce mai mult, cu toate astea începeam să mă simt mai liniștit. Curios lucru. Parcă Jimmy îmi spunea

ceea ce voiam s-aud. Am reînceput să citesc cărţi, chiar dacă ceea ce citeam la beţie uitam odată ce mă trezeam, nu conta, restabilisem contactul cu cărţile. Cărţile sunt prieteni.

— Jimmy?

— Da.

— Orgoliul? Cum lovesc în orgoliu?

— E cel mai uşor, dar şi cel mai greu. E foarte uşor să-ţi dai seama ce nu poate ea să facă şi să faci exact lucrul ăla, că acolo-i temelia ei, în credinţa că e cea mai bună la orice, dacă-şi pune mintea. E convinsă că poate face orice-şi propune, dacă-şi propune, doar că e limitată de fiziologie şi nu-şi dă seama. Fă-o să-şi dea seama, fă ceea ce nu e-n stare să facă şi-aşa o dai jos de pe picioare.

— Asta chiar că nu-i greu. Nu e capabilă de efort fizic.

— Este, cum să nu fie? Ceea ce a făcut ea în acea vară nu pot face decât foarte puţine, extrem de puţine, oricum, niciuna din lumea ei. Nu conta pe asta!

— Lasă că găsesc eu ceva. Şi de ce e cel mai greu?

— Pentru că e născută la Londra, iar asta nu i-o poate lua nimeni.

— Dar doar în capul ei e un motiv de orgoliu…

— Da, dar suficient ca să pună toată maşinăria-n mişcare. Ea se vede ca făcând parte dintr-o rasă superioară prin atingerea de această rasă superioară, chiar şi ca bebeluş într-un incubator londonez.

— Ce pot eu să fac? S-o fac să se nască în altă parte? Nu pot călători în timp!

— Poţi călători în spaţiu. Atinge-te de rasa superioară. Nu e nevoie să te naşti printre ei, e destul să trăieşti printre ei. Atinge rasa superioară, vorbeşte-i, fă glume, bate-te cu ea pe burtă, fă-o să râdă, trage-te cu ea în poze. Bristena poate rezista la multe, dar forţa de-aici şi-o trage. Sabotează-i-o!

Au mai fost şi alte discuţii cu Jimmy, unele interesante, altele deloc (din cele neinteresante a ieşit cartea *Berile de Aur,* slavă Domnului, este de mult epuizată), iar pe cea mai interesantă dintre cele interesante o redau aici:

— Spune-mi despre tine, Jimmy!

— De ce?

— Ca să fiu credibil.

— Aha. Nu-s multe de spus. Bătrânu' era evreu, mama, ţigancă.

Bătrânu' era deştept tare, dar cam prost: s-a prins că e groasă când a ajuns Goga prim-ministru, şi-a luat nevasta şi s-a mutat la New York, iar cum era bun meseriaş, şi-a deschis repede un atelier de reparat motociclete, a făcut bani frumoşi. Acolo m-am născut eu, in Queens, dar uite că bătrânu' avea idei în cap, cum aveau toţi evreii europeni pe vremea aia, şi în 1946 s-a repatriat, şi-a zis că venise vremea lor, a muncitorilor, a socialiştilor. Îşi făcuse nişte relaţii printre securişti, deschisese un atelier, îi mergea bine, era de muncă, atunci l-am cunoscut pe Răducu, dar uite că la niciun an dup-aia, în 1953, lui bătrânu' i-au luat atelierul, cu toţi securiştii lui. Ne-au dat un apartament, bătrânu' a rămas fără muncă, şi-a instalat într-o cameră întreagă motocicleta lui americană, cu ataş, şi tot şurubărea la ea, înjurându-i pe comunişti la grămadă, dar şi pe el însuşi că fusese prost să-i creadă. Eu, pe stradă. Eu am adus bani în casă anii ăia, mama era casnică, n-avea şcoală, nu ştia decât gospodărie şi, când a murit, au venit ţiganii peste noi, peste mine şi peste bătrânu', că să le dăm partea lor din avere. Patru erau, un frate de-al lui mama, cu băiatul lui şi cu doi veri. Bătrânu' era pregătit. I-a invitat în casă, le-a dat ţuică, el. ivea un crowbar, eu un crowbar, îl învelisem pe-al meu într-o cârpă, le-am dat în cap la băieţii ăia în bucătărie, i-am lăsat lăţi, bătrânu' l-a omorât pe ţigan acolo, peste sticla de ţuică, îi împrăştia creierii peste tot dacă nu-l opream eu. I-am învelit pe toţi patru în preşuri de cârpă, i-am rulat, am dat preşurile cu lac de mobilă, după ce s-a uscat lacul i-am stivuit în debaraua fără aerisire, am zidit debaraua cu zid bun de cărămidă, am tencuit, am zugrăvit, am făcut frumos, nu se cunoştea nimic, am atârnat şi o carpetă, nu una nouă, ca să nu bată la ochi. Bătrânu' vorbise cu securistul lui, se înţelesese cu ăla să-i dea motocicleta pe două paşapoarte, ăla a pus botul, parcă bătrânu' era prost să-i mai creadă pe comunişti? Le-a dat motocicleta foştilor lui ucenici de la atelier, le-a zis s-o ducă la Nădlac, ăia nişte tălâmbi, doi români proşti, securiştii puseseră filtre, i-au băgat la zdup pentru „tentativă de trecere frauduloasă a frontierei de stat", parcă le convenea să recunoască că-i prostise bătrânu'? Noi am trecut pe la Loşniţa în Bulgaria, am ajuns la Varna cu ţăranii, cu căruţa, pe bătrânu' l-au ajutat oamenii lui, comunitatea, i-au scos acte bulgăreşti, dar n-am reuşit să ne îmbarcăm pentru Istanbul, erau controale stricte. Am ajuns la Sofia cu trenul, am trecut în Iugoslavia prin munţi, cu dolarii lui bătrânu' am plătit călăuzele, că altfel n-aveam cum.

Cel mai greu a fost să trecem din Macedonia în Grecia, şi greu, şi scump, în Salonic am vrut să ne-mbarcăm amândoi, nu ne-am înţeles, ne-am certat, ne-am caftit, i-am spart nasul, el m-a blestemat.

— Te-a blestemat?

— M-a blestemat, al dracu' jidan!

— Cum…?!

— Să bântui. El s-a-mbarcat pentru Haifa, eu pentru New York, am stat certaţi vreo zece ani, pe urmă ne-am împăcat, la telefon, comunitatea ne-a împăcat. M-a pus să-i promit că o să vizitez Israelul odată şi-odată, i-am promis, că era bătrân şi speram să ridice blestemul ăla, dar n-am avut noroc, am murit înaintea lui.

— Cum…?

— Cuţit. N-am fost atent. Mare prostie asta, când eşti viu: să nu fii atent!

— Jimmy, pentru un înger păzitor, eşti cam…

— Nu prea te pricepi la îngeri.

— Nu, dar să omori aşa oamenii…

— Care oameni?

— Pe vărul tău, pe verii lui…

— A, ţiganii ăia? Atunci nu ştiam încă să lucrez, nu-mi făcusem mâna.

— Să lucrezi? Dar în America ce-ai lucrat?

— Mă ocupam de fete. De unde crezi că le ştiu sistemul de operare?

— Te ocupai… proxenet?

— Protector! Meserie grea, da' bănoasă. Doar că trebuie să fii atent.

— Am înţeles. Dacă nu te superi, Jimmy, acum o să mă îmbăt la loc. Mai vorbim noi.

— Nu. Gata. De-acum eşti pe picioarele tale. Mai au şi alţii nevoie de înger!

— Jimmy!

Nu l-am mai auzit. Am băut până la nesimţire, iar la trezire am găsit un mail: „Bună, păpuşa. Sosesc într-o lună, maxim două". Am tras draperiile, am ridicat jaluzelele, am clipit vreme lungă, cu lacrimi în ochi, până m-am obişnuit cu lumina de ziuă. Trecuseră doi ani. Eram cu 16 kilograme mai gras şi aveam un genunchi mai puţin: ruptură de menise. Cheltuisem pensia lui taică-meu pe doi ani, aveam datorii

imense la toată lumea, eram alcoolic cu acte, mă certasem cu soră-mea, iar Dochiei nu-i deschisesem niciodată când îmi bătuse la uşă.

Partea a treia
2005 – 2015

Vlădut

Dar îmi vorbise îngerul şi îngerii nu vorbesc aiurea, că nu-s televizoare. L-am căutat pe Andrei, un fost elev de-ai mei despre care auzisem că-nvăţase meserie (se specializase pe recuperare fizică, lucra mult cu sportivi şi cu supravieţuitorii accidentelor auto), l-am rugat să m-ajute, Andrei m-a ajutat fantastic şi fără să-mi ceară vreun ban – aşa-i era firea. M-a trimis la un chirurg să-mi opereze genunchiul, mi-a făcut program de slăbit, program de gimnastică, program de masaj (devenise un foarte bun maseur, de-aici îi venea grosul câştigurilor), mi-a instalat un cârlig în locul lămpii din tavan, cu dispozitiv pentru tracţiuni; la început nu puteam lucra decât cu braţele, burta era prea grasă pentru abdomene şi piciorul stâng prea subţiat pentru genuflexiuni, dar am avut răbdare, multă răbdare. Şcoala lui Jimmy („Planifică în ani, nu în zile") a rodit, în cele din urmă, în august deja alergam, în septembrie rezistam cu orele, în octombrie am alergat maratonul, chiar dacă Andrei mă sfătuise să nu-ncerc figura asta („E prea devreme, Mihai, poate la anul"), dar n-aveam timp. Trebuia să clădesc.

Bristena n-a venit într-o lună sau două, cum scrisese, ci tocmai pe la sfârşitul lui noiembrie, dar între timp eram la curent cu ce făcea, îmi scria mailuri. Scurte, barbare, dar ştiam de ea: „Fac o pauză, păpuşa. Sunt în Nepal, mă duc la ashram câteva săptămâni". În loc să-i răspund

„Pauză de la ce?" sau „Ce-i ăla «ashram»?", cum aş fi procedat înainte, acum i-am scris „OK". N-au fost săptămâni, au fost luni, nu mi-a păsat, nu-mi vedeam capul de treabă.

Experienţa de la Budapesta îmi prinsese foarte bine: am învăţat de-am rupt, dar am intrat printre primii la un master de la fosta academie „Ştefan Gheorghiu", unde-şi şcoleau securiştii copiii, pe vremuri, ca să scoată din ei „cadre de conducere". Acum putea să studieze acolo cine poftea, contra cost (se vindeau scump securiştii), dar eu n-am plătit nimic, m-am strecurat la locurile fără taxă (cele pe

care şi le rezervau pentru a-i lor – de-aia mă omorâsem cu învăţatul, voiam să fiu printre ei, să par de-al locului). Nu credeam c-o să aflu ceva interesant de la cursuri, oamenii mă interesau pe mine, dar m-am înşelat profund: securiştii evoluaseră şi ei între timp, poate mai repede ca oricine altcineva, nu mai erau bestiile în haine de piele pe care le ştiam din copilărie. Era chiar greu de crezut că erau tot ăia, dar pe mine nu mă duceau: în esenţă, Herrenvolk-ul care-şi rafinase metodele de control. Noi, Herdenvolk, nu trebuia să ridicăm râturile din ţărână, iar pentru asta ei aveau acum la dispoziţie foarte multe unelte în afară de bici. Băieţii deştepţi! Ei se credeau deştepţi, ţara îi credea deştepţi, eu aveam unele dubii, dar mă abţineam. Nu scoteam o vorbă. Şi tăcerea se învaţă, ca orice altceva, iar şcoala lor era un loc foarte bun în care să exersez această deprindere.

Cu banii stăteam foarte rău, am făcut alte împrumuturi ca să le plătesc pe cele vechi, alergam disperat după clienţi pentru asigurările mele, am avut şi două noroace: unul dintre clienţi avea un mic parc auto şi m-a luat ca paznic de noapte (i se fura motorină), altul, care era avocat, a vrut să-i fac şi o asigurare profesională, un malpraxis pe firmă, se băgase în nişte chestii dubioase şi-i era frică să nu cadă mesa (n-a căzut, eu m-am ales cu comisionul, toată lumea a fost fericită). De la ăştia doi am pornit mai departe, din recomandare în recomandare, şi aşa am ajuns paznic pe-un şantier (speriam ţiganii când veneau noaptea cu roabele să fure nisip) şi vânzător de malpraxisuri prin notariate, birouri de executori judecătoreşti şi tot felul de firme, de la avocatură la IT, iar când mi-a venit ideea („Ia să scriu o carte despre ăştia"), m-am şi apucat, n-am mai stat pe gânduri. N-am plecat nicăieri în vara lui 2005, nici munte, nici Vamă, nimic, am dormit puţin şi-am băut puţin, dar datoriile au început să se stabilizeze. De beţie n-am scăpat, bunînţeles. Dar episoadele „negre" s-au micşorat şi s-au rărit: o zi şi-o noapte la 20 – 30 de zile. Era aproape nimic faţă de ce fusese, dar, când am povestit cuiva, mi-a zis că e caz de internare.

Pentru că, da, începusem să „povestesc", să reiau contactele sociale; extraordinar de greu începutul! S-a scris o grămadă pe tema asta, doctorate, cărţi, studii, s-au turnat filme, tot nu e destul: recluziunea este moarte. One chimp is no chimp, nu ştiu a cui e vorba asta (Desmond Morris?), eu pot să depun mărturie că aşa este: învăţul are şi dezvăţ, adică abilităţile sociale (pe care omul nu ştie când le-a învăţat, că era prea mic) se uită şi ele, ca orice altceva. Păi, cât a lucrat

Andrei cu mine să mă pot uita în ochii lui! La început mi-era imposibil (şi doar îl ştiam de mic), aşa cum mi-era imposibil să merg prin oraş, iar când era vorba de-un cartier necunoscut, credeam că mor pe stradă, aveam atacuri de panică atunci când un trecător mi-arunca o privire întâmplătoare. Coboram scara blocului, să zicem, şi tanti Fira, care spăla pe jos, îmi spunea „Bună ziua, domnu' Mihăiţă", iar eu ce făceam? Urcam treptele înapoi în goană şi mă încuiam în casă, inima îmi bubuia să-mi spargă pieptul, mi se blocau centrii respiratori, era foarte frumos. A durat ceva vreme, mai întâi cu Andrei, apoi cu clienţii, până să pot simula lejeritatea în dialoguri, dar cu prietenii vechi nu mergea: au simţit imediat impostura („Ce e, mă, cu tine? Eşti îndrăgostit?"), au tot făcut mişto până le-am zis că nu mi-am revenit după moartea maică-mii şi-atunci m-au lăsat în pace. Nici măcar nu mînţeam. Altă învăţătură a lui Jimmy: nu minţi! Cu cât te crezi mai dibaci, cu atât eşti mai prost şi mai vulnerabil. Nu trebuie să spui adevărul, tot adevărul şi numai adevărul, e suficient să nu minţi. Să nu mint nu mi-era greu, să cred că alţii nu mă mînţeau pe mine, asta mi-era greu.

Din nou, lumea se schimbase. Securiştii se prefăceau iar că lasă puterea din mână, cum făcuseră şi data trecută, oamenii îi credeau, intelectualii se bucurau c-o să fie cooptaţi la butoane, fiecare se hrănea din câte-o speranţă ca mormolocul din icra lui de broască, aveau dreptate, trebuia să mă hrănesc şi eu din icrele lui Jimmy, am trimis câteva texte „de probă" la *Academia Caţavencu,* mi-au publicat unul despre munţii Călimani, era un fir de pai, m-am agăţat strâns, s-a dovedit a fi un capăt de frânghie, nu l-am mai lăsat din mână, doi ani mai târziu m-au chemat în redacţie pentru o discuţie (dar n-am ajuns încă acolo). Deocamdată încercam să mă adaptez la mândra lume nouă, nu prea reuşeam: cariera lui Rece luase un avânt formidabil (pe care nu-l prevăzuse nimeni, foarte straniu avânt), era la Oxford, lucra la un doctorat (Rece! Doctorat!), toţi trupeţii din Depresiune se minunau, m-am minunat şi eu o vreme, nu prea multă, am presupus că era vorba de ceea-ce-nu-se-vede şi-am avut dreptate, dar mi-am ţinut dreptatea pentru mine; Microabe devenise într-adevăr actor, Supă îşi deschisese un bar infect în Centrul Vechi, de care era foarte încântat („Am spate, Mihăiţă, am spate: tot Ministerul de Interne bea aici!").

Meclă se dusese pe copcă încă mai rău ca mine, era târfă masculină ia Budapesta („E poponar pe bani", preciza Supă, care ţinuse

legătura cu el, „nu e pe bune, n-o face de plăcere!”. Eu n-am zis nimic, dar m-am gândit: „Tocmai la Budapesta! Alt loc n-a găsit?!”), Uscatu, Negru şi Suru muriseră, primul la Toronto, al doilea la Melbourne, al treilea la Ghijasa, Dottore era profesor universitar, Pukă avea şi el o catedră la Corneli, Balaure se îngrăşase monstruos şi nu se mai putea deplasa (nu-l ţineau picioarele), îl plimba maică-sa în căruciorul cu rotile, se mutase într-un cartier amărât din Călăraşi (abandonase muzica şi devenise un autodidact în calculatoare, un fel de protohacker), Dochia avusese o criză psihotică, o internaseră vecinii, îşi revenise după tratament, dar tot avea căderi, se făcuse monitoare de schi, iarna n-avea nimic, însă vara o mai apucau pandaliile şi-l bătea de-l stingea pe băiatul cu care tot încerca să ducă o relaţie (se mutase la ea, un om foarte de treabă, tânăr, l-am cunoscut după câţiva ani, bun la inimă, născut fără noroc – fără baht, cum zicea Aurică –, tot ca monitor de schi lucra şi el), Neîmădă avea un şantier prin Germania, Van intrase într-o afacere cu calculatoare, lui Romi i se născuse un băieţel acolo-n California, îi mergea foarte bine, tot cu calculatoarele lucra şi el, parcă se vorbiseră toţi să-mi dea peste bot cu ideile mele tâmpite („modă!”), în privinţa banilor începusem să-mi dau seama că numai cârciumarilor, avocaţilor şi programatorilor putea să le meargă într-adevăr bine, restul o ţârâiau cum puteau, salariile rămăseseră mici, nu eram singurul înglodat în datorii.

Şi securiştilor, desigur; cum aş putea să-i uit pe securişti? După ce-a venit (plecase cu două geamantane, s-a întors c-un rucsăcel, învăţase şi ea destule), a dormit vreo două zile („Sunt foarte obosită, păpuşa”), apoi s-a pus pe treabă cu o energie pe care nu i-o cunoscusem: a pus foarte repede pe picioare un ONG „pe drepturile femeilor”, a luat o vilă cu chirie („sediul”), s-a mutat de la mine într-un apartament pus la punct, undeva în nordul oraşului (pentru cine nu ştie, sudul şi nordul Bucureştiului sunt două lumi diferite), în curtea „sediului” a apărut o maşină în leasing, apoi două, apoi trei, apoi mai multe, ONG-ul a crescut ca un peşte-balon, Bristena nu-şi mai vedea capul de treabă. Avea proaste legiune în jurul ei, nu vechile proaste, ci unele noi-nouţe, dichisite la marele fix, exalau bunăstare prin toţi porii, toată ziulica organizau evenimente, mese rotunde, workshopuri, talk-show-uri, seminare, focus-grupuri, traininguri şi câte şi mai câte, toate pentru „combaterea discriminării femeii” şi pentru „sprijinirea femeilor abuzate”. Am respectat punct cu punct învăţăturile îngerului,

m-am făcut util – dar, din păcate, tot Bristenei, nu proastelor: îmi dădea de făcut mici treburi când avea ea zor şi eram eu liber, să mut mobilă, să încarc şi să descarc maşini, să plătesc facturi, mărunţişuri, proastele nici nu observau că exist. Zisese el Jimmy să fiu invizibil, da' nici chiar aşa! Dac-aş fi continuat, din invizibil deveneam inexistent şi-aş fi pierdut tot ce obţinusem până atunci.

Pentru că ceva – ceva tot obţinusem, un fel de identitate, de poziţionare. Ca să mă poată folosi ca jolly-joker la ONG, Bristena mă desenase proastelor din câteva tuşe: „Mihai este ziarist" (astea erau articolaşele de turism de la *Academia Caţavencu)*, „scrie o carte" (astea erau *Berile de Aur)* şi „e pasionat de alergările de rezistenţă". Nu era vreo minciună, dar nici adevărul nu era: lipsea cea mai vagă referire la „din ce trăieşte Mihai" – nimic! Nu cred că pe mine voia Bristena să mă ocrotească omiţând detalii gen „păzeşte cărămizi pe şantier" sau „vinde asigurări din uşă-n uşă", cred că pe ea se ocrotea, pentru că orice aluzie la munca reală era compromiţătoare în noua ei lume de „fete deştepte". De unde să fi ştiut oamenii, pe vremea aia, de „fonduri europene"? Şi, dac-ar fi aflat, cum să fi trecut de zidul birocratic? Că rostul lui chiar ăsta era, să nu-i lase pe oameni să treacă, era un perete osmotic de care trecea numai cine trebuia – în faţa lor, zidul se deschidea ca prin magie, hârţogăria se completa singură, documentele se acopereau de ştampile oficiale, faxurile şi mailurile de răspuns curgeau şuvoi, aprobările veneau în aceeaşi zi lucrătoare, era cu-adevărat o plăcere să vezi cum lucrează ceea-ce-nu-se-vede.

Că puterea corupe se ştie. Cât de repede corupe pofta de putere însă nu e prea clar nimănui, eu spun doar ce s-a întâmplat: Bristena se întorsese fundamental schimbată faţă de cum plecase, doar că asta nu se observa, sau n-avea cine observa, în afară de mine. Ceva mai slabă, ceva mai arsă de soare, ceva mai tăcută, dar nu mai mult – pe dinafară. Ce vedeam eu pe dinăuntru era cu totul altceva, orgoliul ei era acum imens, din uriaş cum fusese înainte, frustrarea – la fel. Îmi povestise o parte a celor doi ani (o mare parte? O parte mică? Aproape tot, aproape nimic? Nu ştiu, n-am cum să aflu, înclin spre prima), ştiam de noile ei abilităţi lingvistice (învăţase portugheza, spaniola şi catalana, le vorbea fluent, putea să imite şi accente regionale; ştia să le şi citească, dar habar n-avea să le scrie – tipic pentru Bristena!), ştiam de acel Doppa, neozeelandezul care-ar-fi-putut-ţi (dar care n-a fost), ştiam de junglă, ştiam de Atacama, de Tahiti, de New South Wales, de

Bhutan, Sikkim şi Nepal, plus o cârcă de altele care nu mi-au folosit la nimic (dar nici nu le-am uitat), dar nu bănuiam cât de tare se schimbase.

Poate că perspectiva ei asupra a ceea ce-a urmat nu se prea pupă cu perspectiva mea, dar, pentru că nu scriu cartea la patru mâini, mă mulţumesc s-o prezint doar pe-a mea. Am început să-i spun „nu". Când ceva era evident absurd (ca, de exemplu, eu să descarc o întreagă dubită cu consumabile de unul singur, pentru ca ea cu „fetele" să plece devreme la club, unde aveau o aniversare, iar eu să vin ulterior c-un taxi, să le las cheile „sediului" şi să plec acasă), refuzam să discut, spuneam „nu" sau „nu se poate" şi asta era tot, încheiam. După câteva încheieri din astea, Bristena a devenit mai întâi ţâfnoasă, apoi agresivă, apoi de-a dreptul furioasă. Oamenii furioşi fac greşeli, ar fi trebuit să ştie asta. A intrat în greva sexului. Sau uitase care era situaţia (greu de crezut), sau a presupus că eu eram la fel de dependent de ea cât era ea de mine (ceva mai plauzibil), sau – cu totul bristenic – ar fi vrut ca eu să mă prefac că nu eram conştient de setările corpului ei (şi de limitările aferente). Pe scurt, voia control total. Acest ultim lucru rămăsese al meu, îl voia şi pe-ăsta numai pentru ea; singurul loc unde existam – unde existaserăm vreodată – ca „noi" era patul, şi acest loc trebuia să dispară.

Numai că n-a dispărut; nu aşa merg treburile în lumea reală. S-a luptat ea, s-a încordat, s-a zbătut să nu cedeze, iar când n-a mai putut, a venit la mine cu nemuritorul text „Vino, păpuşa, te-am iertat!", pe care m-am făcut că nu-l înţeleg (mai lăsam şi eu de la mine, nu eram căpos), pentru că speram să se împace cu situaţia. N-o cunoşteam. O Bristenă nu există, o Bristenă dă voie existenţei să existe, cam aşa funcţionează mintea Bristenelor. Nu m-a mai chemat la „sediu", a păstrat comunicarea la minimumul posibil, venea la mine cât de rar putea (nu prea rar), cu privirea tulbure, căpiată şi, după ce-şi revenea, se îmbrăca şi pleca, cu ochii plini de ură. Am crezut că mă înşel, că ce vedeam era altceva, dar nu mă înşelam câtuşi de puţin: ură. Eu să nu ştiu ce este ura?!

Au trecut ani până s-a hotărât (un an şi ceva, la drept vorbind), dar, după ce s-a hotărât, a urmat cea mai bună perioadă de „noi" de până atunci, cu excepţia verii lui '96, Bristena şi-a spălat toate păcatele, era caldă şi bună, era ca o femeie care iubeşte. Mi-ar fi uşor să zic acum că nu m-am lăsat păcălit, dar aş minţi: n-am simţit nimic. M-am

bucurat de buna ei dispoziţie, care promitea să dureze, să nu se mai termine, să mă scoată din Plan, să-l las dracului de Jimmy şi să fiu şi eu un om ca oricare, un om fericit. Slăbiciune, numele tău este Mihăiţă. Orbire, numele tău e-acelaşi: la fel de amabil se purta Bristena şi cu proastele.

— Păpuşa, hai să-ţi prezint pe cineva.

— Pe cine?

— Pe cineva.

— N-am nevoie de nimeni, şi-aşa cunosc prea mulţi oameni degeaba.

— Ăsta nu-i degeaba. Poate te-ajută să faci nişte bani.

M-am gândit că e o recomandare, că draga de ea are în vedere o nişă de piaţă pentru asigurările mele, mai ştiu şi eu ce m-am gândit? M-a luat cu maşina, am mers undeva prin Ferentari, am intrat într-un apartament de bloc, nu mizer, dar nici prosper. Un bloc amărât ca orice bloc amărât. Apartamentul era la parter.

Am simţit de la uşă mirosul de securist. Poate exagerez, cum facem toţi într-o relatare, dar aşa mi-aduc aminte: mirosul era de casă nelocuită, de loc de trecere. Mobila nu spunea nimic, adunătură, covoare nu erau, scaune desperecheate, un televizor vechi de câteva decenii, lumină slabă dată de becuri vechi:

— Vlăduţ.

— Mihai. Îmi pare bine.

— Să vă fac o cafea, băieţi?

— Mulţumesc, Bristena, zice Vlăduţ. Fără zahăr, dacă se poate.

— Mie nu, mulţumesc.

S-a dus la bucătărie, eu mă uitam la Vlăduţ cum trage din ţigară. Mai scund decât mine, încărunţit prematur, cu părul rar şi strâns în coadă de cal, cu câteva accesorii flower-power (brăţări de piele împletită, inel de os), c-o barbă scurtă şi îngrijită, cu cămaşă groasă în carouri şi privire de securist. Se uita la mine direct, prin fum, încerca să mă facă să-mi feresc privirea. Exact cum făcuse Papă la prima întâlnire. I-am susţinut privirea în tăcere, simţeam adrenalina cum se varsă-n sânge:

— Mihai şi mai cum?

— Mihai, deocamdată.

— Da… da. Şi, Mihai, ce lucrezi?

— Pe ici, pe colo… nu cine ştie ce.

— Ies banii?

— Ies şi nu prea ies. Ştii cum e.

— Da… da. Am înţeles că te ocupi de alergări?

— Adică?

— Că eşti în formă fizică bună, că te preocupi intens de forma fizică.

— Da, oarecum.

— Altfel?

— Altfel, ce?

— Ce mai poţi să-mi spui despre tine?

— Nimic. Mi-ar plăcea să-mi spui despre ce e vorba, c-aşa pierdem timpul.

— Da… da. Direct la ţintă, da, îmi place!

— Mie nu prea, ca să fiu sincer. Deci care-i chestia?

— Pe lung sau pe scurt?

— Pe lung. Când mi se explică ceva „pe scurt", de obicei nu pricep nimic.

Pe lung, Vlăduţ avea în el vrăjeală de securist primitiv, iar pe scurt îmi propunea să dăm o spargere. Ştia el nişte „boşorogi" foarte bogaţi, care-aveau o casă în Bucureşti, unde stăteau vara, când veneau în ţară, în restul anului ei locuind în Germania, şi tot ce-aveam eu de făcut era să intru discret, într-o noapte ploioasă, să le fur banii dintr-un dulap şi să plec la fel de discret, să nu mă ştie nici vântul, nici pământul. El, Vlăduţ, urma să stea de pază în maşină, afară. Pontul era sigur: el lucra în Germania de mai mulţi ani, era un fel de om de încredere al „boşorogilor", de la ei ştia exact câţi bani păstrează în casa din Bucureşti şi unde anume, tot ce trebuia era să-i luăm şi să-i împărţim; din păcate, nu putea să facă asta el personal, deoarece avea cazier, pe de o parte, şi nu ştia să umble cu şperaclul, pe de altă parte; de asemenea, fusese operat la coloană şi nu avea nici pe departe condiţia mea fizică, necesară în astfel de acţiuni doar dacă apare ceva neprevăzut, altfel nu, dar e bine să ai totul în vedere, să te pregăteşti ca lumea. Îmi spunea de la-nceput că nu era vorba de o sumă colosală, dar erau totuşi bani serioşi, care ne-ar „pune pe amândoi pe picioare". Ce părere aveam?

Aveam următoarea părere: în afară de Bristena, nimeni pe lume nu ştia că şperaclul lui Bebiţă era la mine, şi nici ea n-ar fi ştiut dacă nu m-ar fi văzut desfăcând cu el sticle de bere; eu i-am spus ce e, i-am

explicat la ce foloseşte, dar nu i-am spus nici de unde-l aveam, nici că nu ştiam să umblu cu el. Deci Bristena băga la cap absolut tot ce-i spuneam, cu excepţia a ceea ce-aş fi vrut eu să bage la cap, adică a lucrurilor din cărţi (pentru care aş fi vrut să mă admire). Mai aveam o părere, şi anume că-mi venea să vomit:

— Trebuie să mă scuzi, Vlăduţ. Cred că am mâncat ceva stricat, mi-a căzut greu la stomac, am plecat, te-am salutat, bucuraţi-vă de cafea.

Am plecat de-acolo ca din puşcă, am alergat printre blocurile alea sărăcăcioase, am vomitat la colţul unuia, am ieşit pe dibuitelea undeva în Şoseaua Sălaj (era noapte), am găsit un taxi, i-am zis să mă lase la liceul Şincai, am traversat parcul gâfâind, cu lacrimi mari şi rare rostogolite pe obraji, mă mai opream când şi când, mă chirceam pe pământ, cu icnete urâte de animal bolnav.

Că voise să mă bage-n puşcărie, bine, asta mai înţelegeam, în dragoste şi-n război ai voie să faci orice; dar chiar atât de prost putuse să mă creadă?

Berile de Aur

Oricât ar fi de uimitoare mintea omenească, e mult rămasă în urma minţii securistice: Bristena a fost convinsă că eu nu înţelesesem nimic. Până atunci, încă mai reuşisem să mă mint că ea mă considera doar prost, iar acum trebuia să privesc adevărul în faţă. Femeia pe care o iubeam nu mă vedea ca pe-un prost: eram proasta cu care se culca, atât. Când o proastă se supărăceşte, o-mpaci şi gata, după care o cerţi, cum le place proastelor: „Ţi s-a făcut rău de la băutură", asta a fost tot ce-a avut de spus despre mica ei şobolăneală, „dar eu te iert şi de data asta, chiar dacă eşti un ingrat. Eu vreau să te-ajut şi tu mă faci de ruşine în faţa omului ăluia!". La aşa ceva nu mai e nimic de zis. Şi eu eram în stare să joc jocul ăsta, aşa că mi-am cerut umil scuze pentru că băusem prea mult: auzi, s-o fac de ruşine în faţa lui Vlăduţ! Nu şi-a pus problema că eu mi-aş fi putut pune problema de unde-l scosese ea pe Vlăduţ ăsta, am preferat s-o las aşa cum căzuse. Dar am deschis un tabel în Excel.

În ceea ce priveşte Wordul în care scriam *Berile de Aur,* chiar dacă scrisul propriu-zis mergea bine, a apărut un efect secundar neprevăzut, şi anume faptul că mica mea lume s-a divizat în două partide: „Mihăiţă scrie o carte", susţinea primul partid, iar al doilea răspundea: „Scrie un căcat". Ideologul partidului Pro era un avocat, un

client de-al meu care-mi devenise prieten, mă tot scotea pe la evenimente sociale („Să mai cunoşti lume") şi mă recomanda în dreapta şi-n stânga, iar ideologa partidului Contra era, desigur, Bristena. Se lupta cu tot armamentul din dotare să mă convingă că nu-s în stare de scris cărţi, că scrisul de cărţi „nu e pentru oricine" şi multe altele, îmi cerea să citească toate capitolele încheiate şi mi le desfiinţa punct cu punct, c-o dăruire vrednică de-o cauză mai bună, mă ameninţa cu fel şi fel de fantasmagorii dacă nu acceptam să renunţ („O să-ţi pierzi toţi clienţii, o să fii un paria, o să mori de foame! Ascultă-mă pe mine, că te-nvăţ de bine! Am citit mii de cărţi şi am ochiul format, pot să-ţi spun că…" etc.), iar eu îi zâmbeam viţelin şi-i promiteam c-o să reflectez la sfaturile ei, şi chiar reflectam după ce pleca de la mine: Bristena nu citise în viaţa ei vreo carte. Frunzărea câte una când şi când, dacă era la modă, dar de citit, nu. Ştia autorul, prindea din zbor despre ce era vorba, fura păreri de la alţii, toate proastele o ascultau cu gurile căscate de admiraţie, eu mă băşicam de râs auzind-o. În sinea mea, bunînţeles, iar în faţa ei continuam jocul de-a proasta, ca s-o ţin caldă, nebănuitoare. Asta dorea, asta primea.

Poate că aş fi obosit după primele 10 – 12 capitole şi le-aş fi dat dracului de *Beri de Aur* (deşi nu le-aş fi dat, acum sunt sigur de asta) dacă avocatul nu m-ar fi atacat c-o bancnotă de 500 de euro, în regim de „mecenat" (a fost chiar formularea lui, memorabilă). Din momentul ăla am ştiut că nu aveam încotro, trebuia s-o scriu şi s-o scriu bine, se crease deja un orizont de aşteptare, târla de la ONG mă întreba mereu cum merge cartea, în două registre: când era Bristena de faţă, în registrul ironic; când nu era, în registrul serios-invidios („Ce tare! Eu n-am cunoscut pe nimeni care să scrie o carte" etc.), ceea ce m-a determinat să continui scrisul cu foarte mare seriozitate.

atât în Word, cât şi în Excel. În cele din urmă, cartea a fost gata, am luat legătura cu Lucian Teodorovici de la Iaşi, mi-a zis s-o trimit pe mail, asta urma să fie suficient, „dacă e o carte bună". Cum eram foarte convins că era bună (toţi am fost tineri cândva), am trimis-o la toate editurile pe care le-am putut contacta, până a aflat Teodorovici şi s-a supărat; eu de unde era să ştiu? Ce, când trimiteam oferte de asigurări, nu trimiteam oricărui potenţial client din piaţă? De unde era să fi ştiut că-n afacerea asta cu cărţile erau alte reguli, că după ce-a intrat manuscrisul la citit într-o editură trebuie să aştepţi să fie respins înainte să-l poţi oferi altei edituri? La nicio şcoală nu învăţasem asta,

nici chiar la masterul de la fosta „Ștefan Gheorghiu", unde ar fi trebuit să ne învețe toate dedesubturile, dar nu erau ei atât de capabili pe cât se credeau. Teodorovici odată supărat însemna că Poliromul îmi era inaccesibil, așa c-am încercat la Humanitas, unde n-am avut noroc (au citit-o și mi-au zis că-i proastă), apoi la încă câteva edituri unde iar n-am găsit cârlig: ba era șeful ăl mare o persoană deosebit de religioasă, ba redactorul-șef era regretnic comunist, ba se opuneau cei de la departamentul vânzări („Nu e vandabilă, rămânem cu ea pe stoc" – ăștia aveau foarte mare dreptate). Bristena triumfa, a trăit acele câteva luni într-o stare ca de ebrietate, atât era de fericită („V-am spus eu!"), ai lui Sucitu și ai lui Rece au trecut în partidul ei cu arme și bagaje (până atunci șovăiseră), în jurul meu rămăsese o mică gardă pretoriană: câțiva dintre ai lui Pukă, câteva oengiste (under cover, nu era momentul să se certe cu Bristena), avocatul. Spre surpriza tuturor, în joc a intrat un director de editură care, după ce mă refuzase inițial, mi-a pus pe masă o contraofertă: îi dau 3.000 de euro și el mă publică. Autor pe speze proprii, cum zicea Umberto Eco, ASP. Nu prea înțelegeam cum aș putea câștiga eu ceva din afacerea asta, din moment ce banii din încasări îi lua tot el și-mi dădea un procent de 5%, iar omul mi-a explicat că banii ăștia, cei 3.000, sunt o investiție în mine însumi; că, după ce mă văd debutat, pot să nu mai fiu ASP, dar până atunci nu aveam ce face, pentru că piața s-a dovedit impermeabilă la debutanții no-name (am vrut să-l întreb cum altfel poate fi un debutant, dar mi-am dat seama că poate să mă-ncale ușor citându-mi o roabă de autobiografii). La fel pățește un absolvent la primele interviuri: păi, dacă n-ai experiență, cum vrei să te-angajăm? El ce poate să-i zică angajatorului, dacă nu să-l bage-n mă-sa? L-am băgat în mă-sa pe domnul director și m-am apucat să caut tipografie, să-mi public cartea de unul singur, ceea ce am și făcut până la urmă: doamna Alina, de la PR-ul unei foarte mari fabrici de bere, a zis că-mi dă bere pentru lansare, nu și bani; domnișoara Andra, de la concurență, a zis că-mi dă bani pentru tipar, dar nu-mi poate da bere pentru lansare; domnișoara Emilia, de la a treia mare fabrică, mă putea sponsoriza cu bani și bere, dar trebuia să mi-i bage pe firmă, altfel n-avea cum. Apucă-te, Buzea, și fă-ți firmă! N-aș fi reușit niciodată fără ajutorul celor de la ONG, mai exact, al listei scurte. E adevărat că lista scurtă conținea un singur nume (Excelul avea vreo zece, dar degeaba, a „rodit" doar unul) și uite că s-a dovedit suficient. Pentru că acolo, la ONG, se petreceau chestii.

Lansată într-o cruciadă personală împotriva *Berilor de Aur,* Bristena nu vedea ce se întâmpla sub nasul ei, nu vedea cum devine un fel de doamnă Vica, dar la o scară mult mai mare. Pentru că ONG-ul era acum destul de mare cât să nu mai treacă pe sub radarele băieţilor deştepţi şi pentru că începuse să producă bani mari, bani adevăraţi, cineva a pus ochii pe el: fără Papá şi fără Ilie, ea era nimeni, dar nu părea să-şi dea seama de asta, nu simţea cum pământul începe să i se surpe sub picioare. Bine, şi ceilalţi lucrau fin, foarte fin, foarte încet, a durat ani până s-o pună pe făraş (până-n 2008, mai exact, deci vreo doi-trei ani, depinde când or fi început infiltrările, că habar n-am). Eu unul n-am luat parte la manevră, am fost un pion; cel care, bine sacrificat, naşte o nouă regină.

După ce-am terminat masterul („Master *românesc?”.”,* zicea ea, ridicând uimită din sprâncene) şi-am tipărit cartea la Fedprint, am organizat lansarea la Casa Universitarilor, ca să-ncapă toţi. A fost multă lume, până şi din redacţia revistei au venit Nie şi Simona, dacă-mi amintesc bine, Pukă cu gaşca (Pukă în persoană, vreau să spun; zburase de la Ithaca la Otopeni pentru asta!), Sucitu cu ai lui, au venit şi-ai lui Rece, dar fără Rece, că nu era-n ţară, avocatul şi-a adus clientele, toată lumea a tăbărât pe cele trei butoaie de bere, a trecut şi domnişoara Emilia personal să verifice cum se bea berea ei (cu butoiul, cum să se fi băut?), Bristena s-a găsit să-şi invite toate „fetele” la club tocmai în acea seară, iar fetele i-au dat plasă şi au venit in corpore la Casa Universitarilor, lăsând-o s-aştepte de proastă în club, ceea ce nu i se mai întâmplase vreodată. De necaz, s-a îmbătat. Când am ajuns acolo, oengistele şi cu mine, cam pe la miezul nopţii, Bristenei i s-a făcut rău, am luat-o-n braţe, am dus-o la baie, a vomitat, a avut şi alte neputinţe pentru care e gândit scaunul de toaletă, am şters-o, am spălat-o, Carmen a asistat la toată operaţia în calitate de cea mai bună prietenă pe care şi-o făcuse de la întoarcere (şi de mâna ei dreaptă la ONG). Pe urmă am luat-o iar pe sus, Carmen şi cu mine (nu voia să mă mai lase s-o duc în braţe, se zbătea, zicea că poate să meargă, se scurgea ca o clătită când o propteam cu picioarele de pământ), am dus-o la maşina ei, Carmen a şofat, am cărat-o pe scări în sus cum am putut (unde sunt lifturile când ai nevoie de ele?), am culcat-o cu chiu, cu vai, după ce-am schimbat-o într-o pijama. Hainele i le-am pus în maşina de spălat, ca să le spele singură când urma să se trezească, am vegheat-o o vreme să fiu sigur că adoarme de-a binelea, i-am lăsat apă

la îndemână, i-am scris un bilet şi-am plecat amândoi. Am găsit un taxi:

— Mergem la mine.

— De ce, Carmen?

— Trebuia să fi mers de mult… lasă că ştii tu de ce.

— De ce acum?

— M-ai impresionat când ai şters-o la fund. N-am mai văzut aşa ceva.

A râs, m-a pupat şi m-a ţinut la ea până dimineaţa târziu, iar dacă aş fi fost un bărbat adevărat, m-aş fi dus acasă şi m-aş fi culcat, dar nu: m-am dus la Bristena să văd ce face. Bolea, m-a trimis să-i cumpăr ceva de la farmacie, nu mai ştia aproape nimic, dar era foarte ruşinată, ca toţi neprofesioniştii într-ale băuturii; de când cu Jimmy, eu nu mai sufeream de mahmureli, oricâtă bere aş fi turnat în mine. Bristena, pe de altă parte:

— Dacă nu mor acum, nu mai mor niciodată!

Îi era atât de rău, încât a mai vomitat de două ori, apă cu aspirine, că altceva n-avea în stomac. Dacă n-aş fi venit de unde eram venit, aş putea scrie acum că i-am fost un fel de înger păzitor, dar nu e cazul, îngerii nu fac chestii de-astea. Am rămas la ea toată duminica, Duminica Neagră, i-am dat de mâncare şi apă cu suc de lămâie, nu pot spune c-am pus-o pe picioare, doar că i-am fost de un real folos. Aşa, vulnerabilă, încerca şi ea să fie om:

— Mulţumesc, păpuşa.

După care:

— Adică nu, că te-ai purtat ca un porc: ce căutai tu cu fetele în club? Te-am chemat eu? Trebuia neapărat să mă vezi aşa?

Habar n-avea de episodul din toaletă. Mai bine. Eu nu i l-am spus niciodată, dar tot l-a aflat în cele din urmă, c-a trăncănit Carmen şi pe urmă au trăncănit şi celelalte fete:

— Am venit că m-ai sunat. Am ştiut că nu ţi-e bine.

— Te-am sunat eu?!

Mă sunase să mă-njure. Urât, ţigăneşte („cocălar împuţit"), eu îi explicasem că se înşală, că termenul „cocălar" se traduce prin „fabricant de piepteni de os" (şcoala lui Aurică!) şi că nu este cazul, în ceea ce mă privea, eu fiind doar un fabricant de cărţi, nu de piepteni. Evident, asta o făcuse să turbeze, intuiţia îmi spune că atunci se apucase tare de băut, adică să-şi toarne pe gât cocktail după cocktail, ceea ce dă gata pe oricine şi încă foarte repede, darămite pe ea, care nu

era obişnuită! După ce-a verificat în telefon, a redevenit Bristena:

— Te-am sunat să te iau la zor pentru că m-ai scos din minţi cu tâmpenia asta, cu *Berile de Aur*! Tu chiar nu-ţi dai seama că e o tâmpenie? Sau ştii, dar vrei să mă enervezi?

— Îmi dau seama.

— Nu face pe cretinul! Ceartă-te cu mine!

— Mă cert cu tine.

— Să-ţi bagi direct în cur *Berile de Aur* şi să le scoţi când ţi-oi spune eu!

— În cur mi le bag, Bristena, direct în cur.

Ar fi vrut să sară la bătaie, dar nu putea; a aruncat în mine cu câteva obiecte şi m-a dat afară. Trei zile n-a dat pe la sediu, a stat să-şi revină, a vorbit mereu cu Carmen la telefon ca să fie sigură că treburile mergeau bine în lipsa ei, Carmen a liniştit-o cu mare slugărnicie, totul era bine, ONG-ul îşi vedea de treabă, toată lumea muncea, hârtiile îşi urmau circuitul, facturile erau la zi, banii aşteptau să fie încasaţi. Nu i-a zis că eram lângă telefon şi ascultam. De ce-ar fi făcut-o?

Este foarte trist când ştii că ai dreptate şi că dreptatea ta trece pe lângă urechi surde. Bristena şi patronul editurii avuseseră dreptate, cartea era proastă şi nevandabilă, avocatul greşise când investise încredere în mine, am rămas cu aproape toată ediţia pe cap, m-a costat enorm şi m-a surpat complet, în privinţa posibilităţilor mele de scriitor; că ea n-a apucat să-şi savureze victoria, asta-i altceva. Pentru o vreme am renunţat complet, m-am mulţumit să scriu pentru revistă şi să lucrez în exotica meserie de copywriter, plină de toţi ciudaţii, frustraţii, rataţii, impostorii şi nechemaţii, dar foarte dorită, pentru că salariile erau peste medie şi „creativii" aveau dreptul de-a bea bere la serviciu, se considera că asta le stimulează creierele, c-aşa-s mai productivi. Mi s-ar fi potrivit foarte bine dacă n-aş fi avut-o pe Bristena şi ea n-ar fi avut un ONG pe care l-a pierdut chiar înainte de izbucnirea crizei: ceea ce privesc acum ca pe un mare noroc am privit atunci ca pe o mare catastrofă, pentru că, deşi noua patroană mi-a oferit continuarea „colaborării" şi chiar oficializarea ei printr-un contract (banii pe care mi-i oferea mi-ar fi prins extraordinar de bine), a trebuit să spun „nu": de-acum şomeră, Bristena îşi găsise consolarea în braţele unui nou iubit, unul, Ifrim, expert bancar, cu care m-a anunţat că se logodeşte şi se mută la Paris, unde numitul Ifrim avea de terminat un MBA (sau ceva echivalent, nu mai ţin minte). La nicio lună după ce-a

plecat, m-am pomenit c-un telefon:

— Păpușa, mi-e dor de tine.

— Și mie, Bristena.

— Vino la Paris.

— Nu-mi pot permite Parisul!

— Ifrim și cu mine ne-am mutat din Montmartre, de unde-a stat el până acum, că era prea mic apartamentul pentru două persoane, acum stăm mult mai bine; a rămas liber acolo, e totul plătit pe trei luni înainte, poți sta tu, dacă vrei.

— Adică trei luni la Paris moca? Doar bani de mâncare îmi trebuie?

— Și avionul, îți dai seama.

— Lasă-mă să mă gândesc.

Ce mai era de gândit? Bristena și Parisul versus Carmen și Bucureștiul, nu exista alegere. Sau exista? Carmen n-a înțeles de ce n-a existat, eu n-am stat să-i explic și nu stau nici acum, când e bogată și bine conectată, cred că mă tem de ea. În acel 2008 nu mă temeam, dar nici ea nu devenise mama-păianjen de azi, era doar o fată la început de drum, ca și mine; numai că eu eram pe drum de cam multișor. Poate că Bristena avusese totuși dreptate? „Cocălar"?

Montmartre

De la Orly am urcat în RER până la Gare du Nord, de unde am luat linia 2 de metrou spre Anvers și de-acolo dă-i cu dibuiala, că zona aia a cartierului nu-i turistică, e chino-africană, m-am încurcat pe străduțele alea sufocate de marfă, m-am împins cu niște băieți negri care insistau să facă pe ghizii și să-mi arate ei drumul, până la urmă am găsit strada. Rue Paul Albert 6. Păi, de-aia n-o găsisem, că era o scară, nu o stradă: am urcat, cu gardul de la grădinile Sacré-Cœur în stânga și c-un fel de blocoțe budapestane pe dreapta, până am ajuns pe palierul de la numărul 6, am sunat la poartă, mi-a deschis portăreasa prin interfon, m-am dus la ea și-am luat cheia, am traversat curtea interioară a blocoțelului și-am urcat până la ultimul etaj (penultimul, că era și mansarda). Un hol mic, o baie mică, dar cu cadă, o bucătărie ceva mai mare decât baia și un fel de dormitor c-un pat și c-un dulăpior. Asta era tot. Meschin, m-așteptasem la oleacă de lux, mi-era foarte clar că enigmaticul Ifrim nu era enigmatic deloc, era și el un pui de securist pe care șefii cei mari îl creșteau pentru viitor: îl trimiseseră cu bursă la Paris, îi închiriaseră apartament, îi băgaseră femeie-n

aşternut, numai cuminte să fie băiatul şi să-nveţe carte, să servească patria! Că Ifrim avea banii lui de-acasă şi preferase să se mute din chiţimie undeva mai de Doamne-ajută, asta probabil că şefii ştiau, dar o treceau la rubrica „iniţiative personale".

pl mai ataşau o hârtie la dosar, atât. Mă tot întrebam dacă Bristena era conştientă de statutul ei sau credea în „jocurile întâmplării şi ale iubirii", dacă-l luase de bun pe drăguţul de Ifrim, pe el şi intrarea lui furtunoasă în viaţa ei; „furtunoasă", adică fac eu pe ironicul, că Ifrim fusese adus de Carmen, pe post de consilier financiar, ca să le ajute pe fetele de la ONG să descurce iţele şi să se lase c-o înţelegere amiabilă în privinţa sumei cu care Bristena urma să plece de-acolo, după cât muncise ca să pună afacerea la punct. „Pace, pace, între două dobitoace", asta fusese treaba lui Ifrim. Se pare că băiatul se descurcase excelent. Bristena plecase fără prea mult scandal şi se-alesese c-un nou Făt-Frumos alături de care să-şi „refacă" viaţa (aşa-mi spusese la plecare: „Păpuşa, sper că înţelegi! Trebuie să-mi refac viaţa, ar fi mai bine să nu ne mai vedem niciodată" – şi dup-aia, pac! telefonul că hai-hai, că dorul călător etc., bristenismele obişnuite), iar eu mă tot întrebam dacă chiar nu-şi dădea seama că vieţile astea pe care i le tot livrau securiştii de-a gata, începând cu propriul ei tată, i se potriveau ca nuca-n perete. Îşi dădea seama, dar nu-i păsa? Nu-i mai păsa, călătoria în jurul lumii o obosise prea tare, o secătuise sufleteşte? Era şi ea un om ca oricare, o femeie între două vârste care spera să se mărite? Logica îmi spunea că da, intuiţia îmi spunea că nu, că Bristena trăia după o logică proprie, mai aproape de pisica lui Schrôdinger decât de *Elementele* lui Euclid. Că problema era la mine, nu la ea, asta nu-mi trecea prin cap. Autoindulgenţă?

Cum n-aveam nici cea mai mică idee a ceea ce urma să fac, am stat întins pe pat şi-am aşteptat să mă sune. Am aşteptat şi-am tot aşteptat (îmi interzisese categoric să-ncerc s-o contactez eu), până mi s-a făcut foame şi-am ieşit după târguieli, că doar nu era să ies în creierii nopţii, trebuia să profit de lumina serii. Am explorat câteva străduţe, cu grijă sporită ca să nu mă rătăcesc, am luat câte ceva de la un magazin, cu economie (pâine, brânză, banane, apă – aveam la mine doar 600 de euro, mari şi lăţi, ăştia erau toţi banii mei), m-am întors şi m-am culcuşit în pat, fără să pot adormi. În ce mă băgasem?

Durata, asta mă speria. De când cu pagina de turism de la revistă, mai călătorisem şi eu, scosesem nasul din Est, nu cine ştie ce,

dar oricum (Toulon, Nisa, Cassis, Veneţia, Padova, Verona), mă lămurisem despre ce-i vorba cu euro şi cu tot restul (da, învăţasem în sfârşit să nu mai gândesc în dolari!), dar niciodată nu fusese vorba de trei luni. Trei zile, o săptămână, zece zile, cam aşa, mai pe banii mei, mai pe-un împrumut pe termen lung, mai c-un decont la-ntoarcere, reuşisem de fiecare dată să mă „cârpesc" cât de cât. Sunt tot felul de metode de-a face turism cu bani mici, o să le povestesc în altă carte, c-ar fi şi păcat (altceva ce-aş putea să povestesc?!), aici însă era vorba de trei luni – şi mi-era frică. Aveam în rezervă şi două „opţiuni nucleare", nu una (fie să cerşesc de la Bristena, fie s-o rog pe soră-mea să-mi trimită bani pe card), dar n-aveam chef să mă gândesc la ele. Numai că mă gândeam. Tot n-aveam ce face.

După vreo câteva zile de Paris, fără niciun semn de la ea, mi-am dat seama că Parisul nu e un oraş de 200 de euro pe lună, oricum l-ai suci şi l-ai învârti, şi degeaba mă credeam puternic, că tot aveam nevoie de bere: fără, eram ca un tigru închis în cuşcă. La început mi-am luat bere de la magazin şi-am băut-o sus, „la mine", pe urmă am prins curaj şi-am băut pe bancă-n parc, la Sacré-Cœur („Louise Michel" îi zicea parcului, nu ştiu de ce), dar mă tot supărau negrii drogaţi, că veneau cu cerşeala (mai ales ziua) şi cu scandal, să plec de pe bancă, că acolo dormeau ci (mai ales noaptea). Sfios, m-am apropiat şi eu de cârciumi, că strada „mea" avea o cârciumă la poale, acolo începeau treptele, şi una sus, unde se terminau. Am băut prima dată la cea de sus, la tunisieni, mi s-a părut scump (totul era scump), mi s-a părut că se uită urât la mine, următoarea dată m-am dus la cea de jos, la No Problemo, care părea mai populară. Aglomerată, în orice caz. Cu multă răbdare şi cu multe désolé-uri, am reuşit să mă strecor până la bar şi să explic că vreau şi eu un pression că mă usuc. Barmanul, un solid în maiou, cu braţele tatuate şi bine ras pe cap, mi-a umplut o halbă cu bere (ţineam banii în mână, pregătiţi, să vadă că am cu ce plăti) şi mi-a pus-o pe tejghea, dar m-a privit atent, tăios. Nu mă mai văzuse pe-acolo. Am băut-o şi-am mai cerut una, dar el m-a-ntrebat:

— Balkan?

— Pardon?

— D'où viens-tu? Albanais?

— Ne comprends pas, désolé.

— Where are you from?

— A! România. Roumanie, vous savez.

— România?!

A ocolit tejgheaua şi-a venit drept spre mine, c-un bătac de baseball în mână, m-a-mbrâncit cu forţă (toţi ăia se dădeau la o parte din calea lui, adică dintr-a mea, cum mergeam eu de-a-ndărătelea spre uşă), m-a scos în stradă şi mi-a zis în cea mai curată şi şcolită engleză:

— Pleci acum şi nu te mai văd niciodată la No Problemo!

— Eu…

— Acum!

Nu era nevoie să-mi dea şi una-n cap, înţelesesem mesajul. Am tuns-o la fugă pe trepte-n sus, după ce-am urcat câteva, m-am oprit din alergat, să pară că mă retrăgeam demn, că nu mi-era frică de el; după tonul comentariilor din faţa cârciumii (o grămadă de băieţi beau afară, pe trotuar, că era cald), nu prea fusesem convingător. Aşa l-am cunoscut eu pe Fjodur.

Ne-am revăzut după câteva zile, într-o dimineaţă, la tunisieni. Intrasem în vorbă cu şeful de acolo, unul, Vahid, foarte cumsecade, mult mai târziu am aflat că făcuse puşcărie pentru nişte chestii urâţele; i-am zis că stau rău cu banii şi că pot face mici treburi de tip încărcat-descărcat, când are zor cu marfa, el a zis că n-are propriu-zis nevoie, că, dacă vreau, să vin într-o dimineaţă de probă, bine, el nu-mi dă niciun ban, dar mă are în vedere dac-apare ocazia. Două dimineţi i-am muncit pe degeaba, din a treia mi-a zis că mă plăteşte la oră în zilele când oamenii lui nu puteau veni, fiind loviţi de mahmureală (aiurea, mahmureală: zilierii lui Vahid trăgeau pe nas, erau dimineţi când nu puteau nici să bese, dar să mai descarce maşina cu marfă!), treptat am rămas la treabă şi dincolo de primele ore ale dimineţii, într-una din zilele alea a dat Fjodur cu ochii de mine. Era şi el stors, avusese probabil o noapte grea, era trecut de zece şi abia îşi bea cafeaua. îl văzusem venind şi aşezându-se la o masă pe terasă, n-aveam cum să-l evit, am trecut pe lângă el cu nişte scaune şi l-am salutat:

— Morning, mister Fjodur.

El n-a zis nimic, cum fac britanicii când se simt în încurcătură. Pe urmă m-a recunoscut şi mi-a zis foarte ostil:

— Ai venit la portofele?

(în engleză se spune „la buzunare" sau „la cules de buzunare", dar o s-aranjez eu vorbele lui Fjodur ca să fie uşor de înţeles la lectură):

— Nu sunt hoţ de buzunare şi nici hoţ de niciun fel, ştiţi.

— Românii sunt hoţi.

— Mulţi români sunt, da. Nu toţi sunt.

— Oraşul acesta e plin de români. Toţi cerşesc şi fură. Toţi!

— Cei mai mulţi. Nu cunosc acest oraş. Dumneavoastră sunteţi irlandez?

— Nu-i treaba ta.

— Într-adevăr, nu este. Treaba mea este să probez că nu toţi românii-s hoţi.

— Probează, atunci!

— Sunteţi irlandez educat în Marea Britanie. Şcoală particulară?

— Să te fut! Pleacă de-aici!

Dar râdea. Venise şi Vahid, să vadă ce s-auzea pe terasă (râsul lui Fjodur era cam din topor), au bătut palma, Vahid m-a lăudat:

— Le garçon est OK. Roumain!

— Oui, je sais, i-a zis lui Vahid. Asseyez, mi-a zis mie.

N-am stat mult la palavre, dar în aceeaşi seară eram la tejgheaua din No Problemo, beam pahare de bere şi vorbeam cu Fjodur despre Dostoievski; el avea mare slăbiciune pentru Mîşkin, eu pentru Verhovenski, am ciocnit pe chestia asta, după patru pahare mi-a zis c-ar cam fi cazul să plec, că-ncepea să se aglomereze şi nu-şi putea permite să stea din treabă. Fjodur îşi lua munca foarte în serios, pentru că nu era doar barman acolo (era şi partener, avea un procent din afacere), se implica cu simţ de răspundere: nu dădea băutură pe prietenie (cu mine a făcut o excepţie atunci, la început, după ce m-am pus pe picioare am plătit fiecare strop de bere, n-am atârnat cu absolut nimic), nu permitea scandaluri, îi bătea personal pe negrii drogaţi care veneau puşi pe harţă (ei, săracii, ar fi dorit să cerşească câţiva bănuţi pentru încă o doză, să poată adormi, dar le lua drogul minţile şi-n loc să ceară cu frumosul pretindeau cu nefrumosul, până ieşea Fjodur la ei şi le muia oasele cu bătacul ăla), negocia cu poliţiştii când veneau în patrulare (şi trecea maşina lor de câteva ori pe noapte, era o zonă cu probleme), pe scurt, era un fel de lider comunitar al intersecţiei „lui" (adică rue Ronsard cu rue Nodier, cu rue del Sartre şi cu „rue" Paul Albert, bunînţeles). O vreme am lucrat în paralel, şi pentru Vahid, şi pentru el, tot aşa, dimineţile, când era zor la descărcare, c-apoi era mult mai uşor şi niciunul dintre ei nu prea avea nevoie de mine la muncă, dar am stat pe capul lor şi până la urmă Vahid tot mi-a găsit ceva: cei de la moschee l-au pus în legătură cu nişte africani care

munceau la cimitir, la curăţenie, şi cărora le-ar fi prins bine o mână de ajutor „la negru”, adică fără să afle sindicatul, fără nimic. Am mers amândoi, nu era mare lucru, de adunat vegetaţia care tot creştea, de pus în saci, de cărat sacii la groapa de compost, nimica toată, am bătut palma cu africanii ăia. Urma să vin în fiecare dimineaţă după ce terminam la Vahid sau la Fjodur, ei tăiau iarba şi tundeau tufişurile, eu umpleam sacii, partea bună era că nu vorbeau cu mine şi nici eu cu ei (erau foarte religioşi, presupun că i-ar fi certat popa lor musulman dacă ar fi aflat că-şi împărţeau munca c-un infidel – nu ştiu, zic!). N-am rămas mult la cimitirul Montmartre, că gaşca de la moschee şi-a dat seama c-aş fi fost mai util la cimitirul Montparnasse, mi-am dat acordul pentru transfer, ca să zic aşa, fiindcă acolo erau de făcut bani mai buni şi aveam de mers „la serviciu” cu metroul, ceea ce îmi convenea de minune. Eram ferm decis să nu repet greşeala de la Budapesta, să stau enclavat într-un singur cartier şi să nu-nţeleg nimic din oraş. Kóbánya era Kóbánya.

Jimmy dar Montmartre nu era Parisul, nu îi dădeam eu voie să fie – şi uite că n-a fost! Măcar atât.

Pentru că, în rest, Parisul a fost mult mai rău decât Budapesta: acolo fusese pretextul masterului, aici nu era niciun pretext, mă chemase pentru o treabă foarte precisă şi asta o scotea din minţi, după cum zicea ea. Poate că ar fi trebuit să se obişnuiască după atâta amar de vreme, dar nu, încrâncenarea ei putea să învingă chiar şi legile naturii, dac-ar fi fost după ea. Cum nu le învingea, eu plăteam oalele sparte: „Vino, păpuşa”, apoi momentul de linişte, apoi somnul şi coşmarurile (când era cu noroc) sau plânsetele, când nu era cu noroc.

Bristena habar n-avea să plângă. Prima oară când a venit pe rue Albert şi a dat drumul la lacrimi, aproape că m-am speriat, nu eram obişnuit, nu din partea ei; plângea ca un bărbat, cu icnete înfundate, ruşinată că nu se poate abţine (ştiam perfect sunetele, aşa plângeam eu). N-aveam voie s-o ating în timpul plânsului, bunînţeles, tot ce puteam face era s-o ascult întrebând:

— De ce, de ce, de ce…?

Vorbea cu Dumnezeu, nu cu mine, atâta lucru mă ducea capul să pricep, dar nu de la bun început am priceput ce însemnau vânătăile, deşi era la mintea cocoşului ce puteau să-nsemne. Pe coapse, dar mai ales pe fese. Multe, colorate, suprapuse, unele mai vechi, gata de îngălbenite, altele mai proaspete, verzi-albastre. Ştiu că par complet

idiot. Dar abia la a treia sau la a patra vizită a Bristenei m-a dus capul s-o întreb:

— De ce te bate?

— Nu mă bate, păpușa. Așa-i place lui.

Ei, exact așa nu-mi plăcea mie, s-o văd pe Bristena plângând. M-am gândit la ce aveam de făcut, apoi m-am îmbătat singur în apartament, apoi am stat de vorbă cu

Fjodur, care a fost de părere că Vahid era omul cu soluția, făcuse puşcărie, ştia care-i procedura standard în cazuri de-astea. Vahid mi-a explicat că, dacă vrei să baţi pe cineva care nu te cunoaşte şi care nu se aşteaptă la nimic, cel mai bun e atacul pe gleznă, din spate: lovitură dată foarte tare şi foarte rapid, omul îţi cade la pământ, cu centrii respiratori paralizaţi de durere, îi dai cât poftești, cu grijă să nu-l omori, că nu-i de joacă cu mortăciunea, grijă mare! I-am mulţumit lui Vahid, dar nu i-am spus nimic de Jackie, de blackjackul pe care-l luasem din Comitetul Central şi cu care nu lovisem pe nimeni niciodată. îl cărasem cu mine peste tot, şi la Budapesta, şi la Praga, şi în Vama Veche, acum era timpul să-l şi folosesc la ceva, de plimbat îl plimbasem destul.

Ei nu i-am spus nimic. Să aflu unde-l găsesc n-a fost greu, ea n-a bănuit vreo clipă că-mi pusesem ceva în gând, mi-a răspuns la toate întrebările fără nici cea mai mică umbră de suspiciune (nu eram eu „păpușa”?). L-am aşteptat pe Ifrim în mai multe nopţi consecutive, n-am avut noroc la-nceput, ba lua un taxi când ieşea din clădire, ba îl lua careva cu maşina, ba mergea c-un grup mai mare la restaurant, numai singur nu rămânea. Am schimbat tactica, l-am aşteptat nu la plecarea de la institut, ci la sosirea acasă, nu se putea să nu facă şi el câţiva paşi pe jos, de la metrou până la bloc, doar era vară şi cald. Am avut dreptate. L-am văzut într-o noapte venind (mă pregăteam să plec, stătusem de-mi ieşiseră ochii din cap de plictiseală), m-am tras mai adânc în umbră, n-avea cum să mă vadă, el era în lumina străzii şi eu în umbra zidului, am aşteptat să treacă de mine ca să-l pot lovi pe la spate, Jackie îmi tremura în mână, transpirasem, inima îmi bubuia ca o bombă, nu mai făcusem vreodată aşa ceva, e un timp pentru toate. Aşteptasem prea mult, Ifrim dispăruse în faţa mea pe alee, cotise dreapta, m-am băgat prin tufişuri ca să-i tai calea, la dracu’ cu Vahid şi cu tot, îi dau nişte pumni în gură şi asta e, dacă dă şi el, cu atât mai bine, în pizda mă-sii de glezne, ce-s eu, balerină? îi dau unde-apuc, lat îl

las, nu băgasem de seamă că încă-l strângeam pe Jackie în mâna dreaptă, iar Ifrim nu mai apărea. De ce nu mai apărea? Trebuia să fi apărut de mult! Ochii nu m-ajutau în noapte, am ciulit urechile, se-auzea ceva, am expirat, am aşteptat să mi se domolească pulsul ca s-aud mai bine. Zang-zang. Un sunet în doi timpi. Zang-zang, zang-zang. Nu era un sunet grav, mai degrabă subţire, cling-cling, dar nu a clopoţel, a altceva, nu izbuteam să-mi dau seama. Cling-cling, cling-cling, cling-cling. Sursa era fixă. M-am apropiat ca o pisică, mi-am ţinut respiraţia.

Cu spatele la mine şi cu mâna stângă sprijinită de zid, Ifrim se masturba cu spor. Brăţara lui de gras, brăţara lui penibilă, imitaţie de cătuşă, ea producea sunetul ăla: cling-cling, cling-cling. Ifrim era foarte concentrat, nu m-a auzit nici când m-am apropiat de el, nici umbra nu mi-a văzut-o (putea s-o vadă pe zid, dar el se uita în jos), nici când am stat la îndoială, nici când am plecat de-acolo fără vreun zgomot. Am stat la îndoială nu dacă să-l lovesc, ci doar dacă să-l sperii sau altă glumă rafinată de genul ăsta şi până la urmă am decis să nu („am stat la îndoială", adică două-trei secunde, nu un sfert de oră!): parcă nu era cazul. Ifrim se masturba în faţa blocului în care-l aştepta Bristena – ce rol mai aveam eu aici?! Era un film în care nu jucam, din a cărui distribuţie nu făceam parte. Mi-am dat seama că mă băgasem cam mult în seamă, pasul înapoi ar fi fost o politică înţeleaptă, aşa că l-am făcut. Jackie a rămas nefolosit. Sau, cum scriu ăştia în cărţi, „nu i-am dat să bea sânge"!

M-am resemnat cu rolul meu deloc neimportant, mai ales că după un timp Bristena a început să aibă tot mai mult timp liber seara, că Ifrim rămânea până târziu la institut să lucreze la proiect. I-a zis să nu-l mai aştepte, aşa că ea nu l-a mai aşteptat seară de seară, a început să mă roage s-o scot în oraş (Ifrim n-avea astfel de idei, lui nu-i plăcea oraşul, era un caracter băiatul ăsta), aşa c-am scos-o. Mai întâi în zona din jurul blocului ei (stătea în Marais, am învăţat cartierul odată cu ea), apoi tot mai departe, prin Montparnasse-ul „meu", prin Vaugirard, prin Luxembourg şi peste tot (am ajuns până-n Buttes-Chaumont, da!); pentru ce altceva există metroul? Nu că ieşirile astea ar fi fost cine ştie ce, că nu erau: de la gura de metrou intram într-o cârciumă, beam ceva, coboram iar la metrou, o duceam înapoi acasă şi gata. Dar, chiar şi aşa, tot au fost vreo două mici întâmplări de povestit, plus chestia cu banii: de unde bani de spart prin cârciumi la Paris? Din ăia 600 de euro?!

Cimitirul Montparnasse a fost o mină de aur, spre deosebire de celălalt (poate că și Montmartre era, dar n-am fost eu băgat în combinație): ca și dincolo, munceam, nu frecam menta, făceam mare parte din treaba africanilor. Poate nu chiar pe toată, dar oricum: curățăm și adunam vegetația, făceam grămezi, iar ei veneau cu mașinuțele lor electrice și încărcau (la încărcat puneam și eu mâna), dar nu de-aici ieșeau banii cei frumușei, ci din morți: nu știu cine-a scos moda asta să te-mbeți în cimitir, dar vă garantez că e-o adevărată epidemie (mă rog, era, poate-ntre timp s-o mai fi domolit). În fiecare dimineață trezeam din somn tineretul progresist care-și adusese prinosul în amintirea diverșilor guru, apoi căzuse beat mangă, la datorie: Pascin, Maupassant, Gainsbourg, Cortázar, Sartre, Leblanc erau printre cei mai productivi morți ai mei (erau și câțiva români parcați acolo, de la care mai pica câte ceva, când și când, dar slăbuț, foarte slăbuț). Într-un sac puneam sticlele de tărie începute, cele cu dop, și cutiile de bere nedesfăcute, plus toate țigările pe care le găseam; sticlele începute de vin și de bere le vărsăm, doar nu era să otrăvesc pe careva. Pe mahmurei îi pilotam binișor la Lock Groove, lângă cimitir, unde-i prelua patronul, oferindu-le inițial cafea (mulți o beau, își reveneau și plecau) și țigări la suprapreț. Negrii mei erau musulmani, toți, nu se atingeau de stocul de băutură colectat de pe morminte, îl vindeau cu bucata tinerilor care veneau la priveghiul din seara următoare, sărind foarte abili gardul, pe unde știau ei că nu-i vedea nimeni (locul ăla din gard era lăsat special așa, înecat în vegetație, ca să se creadă tinerii deștepți și să continue să vină). Luam bani pe muncă, îmi dădeau negrii de la ei, că-mi dădeau puțin, luam procent din băutură și țigări, iar de la Lock Groove luam bani în acord: atât pe cap de mahmur. Dacă pleca după o cafea sau dacă rămânea să se-mbete mai departe nu mai era treaba mea, era a patronului-barman de-acolo; dacă e să mă iau după ce-i spunea lui Fjodur (erau prieteni), a fost încântat de colaborare, zicea că aveam un viitor luminos în meseria de barker, cuvânt pe care a trebuit să mi-l explice, că nu-l știam. După ce-am înțeles despre ce era vorba, am declinat politicos oferta, iar el mi-a zis că nu fusese o ofertă de serviciu, ci o profeție pe termen lung.

Bristena se plictisea doar cu mine, oriunde aș fi dus-o, îi trebuiau bărbați, fețe noi, cu mine n-avea ce vorbi, că îi spusesem deja tot ce i-aș fi putut spune, nu mai aveam lucruri noi de povestit în afară

de literatură, iar literatura o plictisea de moarte:

— Păpușa, sincer: tu înțelegi ceva din toate astea?

— Din ce?

— Din cărți.

— Din cărți?

— Da, din cărți, ce nu-nțelegi? De ce scriu oamenii cărți?

— Bristena, eu…

— Nu tu, cu tine știu ce-a fost, ai vrut să te răzbuni pentru că ești sărac, plus c-ai vrut să mă enervezi, dar eu te-am iertat, ți-am zis. De oamenii adevărați te-ntreb. Care-i chestia asta cu cărțile?

Am băut din bere, m-am gândit. Care era chestia asta cu cărțile?

— De când ne-am dat jos din copaci, tot spunem povești. Omorâm un mamut, îl frigem, îl mâncăm, în jurul focului povestim cum am omorât mamutul, ăia care n-au fost acolo ascultă cu ochii mari, noi care povestim ne simțim bine, unul spune una, altul spune alta, nici nu știi când trece timpul.

— Aberezi. În cărți nu scrie de mamuți, scrie de alte chestii, parcă tu nu știi: de Molly, de Bloom, de Stephen, de Milly, de Boylan și de toți ăia, îi știi prea bine, că m-a înnebunit profa cu ei!

Cum era să ajung la mintea ei? Acolo înăuntru. Cum aș fi putut să deschid ușița care nu se deschisese niciodată?

— Păi, da. Că nu toți bărbații mergeau după mamuți, era și câte unul mai mic și mai pricăjit care stătea acasă cu femeile, dormea toată ziulica și visa fluturi. Și, când terminau bărbații de povestit despre mamuți, hop și ăsta micu' cu fluturii lui, dar nu-l băga nimeni în seamă; până când s-au terminat mamuții și bărbații n-au mai avut ce povesti. Și-atunci ăla mic și pricăjit a preluat controlul, că visele lui nu se terminau niciodată, avea mereu ceva de povestit, iar când s-au inventat cărțile, ăștia micii au făcut din ele businessul lor, că bărbații erau la muncă. Mamuți, nemamuți, cineva trebuia să hrănească femeile și copiii.

— Iar aberezi. Ziceai că mi-l prezinți pe Săndel, când mi-l prezinți?

— Am și vorbit cu el, ne vedem săptămâna viitoare într-un bistro, mă sună să-mi zică exact.

— Așa, păpușa! Vezi că faci treabă bună când n-alergi după cai verzi pe pereți?

— Mamuți…

Dădusem telefoane la Bucureşti, răsturnasem cerul şi pământul să dau de Săndel (despre care ştiam că e-n Paris, dar caută acul în carul cu fân!), m-ajutase Dottore, care-ntre timp renunţase la catedră şi se făcuse securist: cu relaţiile lui îl dibuisem pe Săndel, vorbisem cu el, era foarte ocupat (lucra în vânzări, în stil mare), până la urmă îl înduplecasem să bem un pahar. Am luat-o pe Bristena de-acasă în seara respectivă, ne-am dus la locul faptei, a ales ea o masă convenabilă (niciodată nu înţelegeam ce înţelegea ea prin „convenabil") şi ne-am pus pe aşteptat. Săndel întârzia:

— Auzi, da' cine-i Săndel ăsta?

— Un băiat, destul de tare-n felul lui.

— De unde-l ştii?

— Mergeam cu el pe munte. Din gaşca lui Pukă.

— Atât? Mai zi-mi de el.

— Păi, ce să-ţi zic…?

Am băgat de seamă că huiduma care se aşezase în spatele ei, cu spatele la ea, trăgea cu urechea. Când cineva trage cu urechea, eu ştiu. Eu să nu ştiu cum se trage cu urechea?!

— Băiat de familie bună, copil de securişti, educaţie îngrijită, limbi străine, sporturi, tot. Eu l-am cunoscut când era în facultate, pe terminate, se tot agita să capete o bursă în Franţa, nu ştiu de ce i se pusese lui pata pe Franţa, alerga în dreapta şi-n stânga, nu-i ieşea nimic, nici viza nu reuşise încă să şi-o ia, când vine Adrian Năstase la un grătar mare la mama lui Săndel, cu tot cu Dana şi cu copiii, Săndel se tot gudura pe lângă el, se ştia încă de pe atunci că urma să ajungă om de seamă, că domnu' Năstase-n sus, că domnu' Năstase-n jos, eu jucam fotbal cu Pukă şi cu băiatul ăl mare şi tot eu l-am învăţat: „Îl vezi p-ăla slabul cu părul lung? Ia fute-i un pumn în coaie!", şi unde nu dă fuga piştulacul şi-l arde pe Săndel la scrot de-l pliază ca pe briceag! Taică-su a vrut să-l certe, îţi dai seama, dar Săndel de colo, „Lăsaţi, domnu' Năstase, că n-am nimic, copil, ce ştie el", era disperat după bursa aia.

— Păpuşa, eşti o scârbă.

Mă şi miram că Bristena nu râsese la povestea asta la care râdea toată lumea, dar pe urmă mi-am luat seama: cum să fi râs ea la ceva cu copii de securişti? în schimb, huiduma din spatele ei râdea pe înfundate, i se zgâlţâiau umerii.

— Sunteţi român?

N-am zis tare, doar el ar fi putut să m-audă, iar dacă nu era român, nu înţelegea şi gata, dar omul s-a ridicat şi-a venit la masa noastră:

— Vă rog să mă scuzaţi că am auzit fără să vreau. Daţi-mi voie: Nicalai.

Cu el am povestit în seara aia de pomină, că domnul Săndel, care-ntre timp ajunsese el însuşi om mare, n-a catadicsit să-şi facă apariţia sau să dea un telefon; dar Nicalai a compensat cu vârf şi îndesat. Era în Legiunea Străină, îi plăcea ce făcea, n-avea niciun gând de repatriere şi totuşi vorbea cu mare drag cu românii pe care-i mai întâlnea prin Franţa. Am dedus c-avea ceva grad, sergent sau poate plutonier, că putea să iasă din cazarmă când voia sau în orice caz avea alt regim decât amărâţii ăia de-abia înrolaţi, vai de capul lor. Povestea foarte frumos, cu şarm, chiar dacă multe cuvinte îi veneau greu în română (le mai completa după ce Bristena i-a spus că înţelege franceza), am păstrat multe dintre cele povestite atunci, cândva o să le vină şi lor rândul. I-am spus c-am fost şi eu la biroul de recrutare din Nisa, cel de pe rue Sincaire, şi că-mi făcuse o impresie jenantă, de curte de liceu de provincie, cu câţiva adolescenţi marocani ce păreau elevi căutându-şi notele de la corigenţă, iar Nicalai a râs iar în hohote şi mi-a explicat că ăla nu-i birou de recrutare, ci doar un centru de informare, recrutarea durează mult şi-i foarte selectivă, nu prea-mi venea să-l cred, ce-aş fi putut să-i spun, era de patru ori cât mine. Am băut mult, mai mult el, şi ne-am îmbătat binişor, mai mult eu; Bristena şi-a desfăşurat tot armamentul din dotare, i-a zâmbit, a făcut gropiţe, a dat din ea toată valoarea, cu succes foarte limitat spre zero, Nicalai nu era interesat, voia doar să vorbească în română. Aş mai fi stat, dar ea a vrut acasă pe motiv că e târziu, bosumflată că farmecele ei n-au funcţionat. Nicalai şi cu mine ne-am despărţit prieteni, ca toţi beţivii:

— Te-ai îmbătat, păpuşa.

Eu cântam încetişor, mai mult pentru plăcerea mea decât pentru a ei:

— Quand on a bouffé son pognon/ Ou gâché par un coup d cochon/ Toute să carrière/ On prend ses godasses sur son dos/ Et l'on file au fond d'un paquebot… aux légionnaires… pam-pam, pam-pam, pam-pam…

— Adică?

— E în franceză…

— Asta nu-i franceză decât în capul ăla-l tău!

— Adică așa: când ți-ai băut toate paharele… și jegoșii ți-au futut cariera… e timpul să-ți ștergi puia de toți… s-o tai și să semnezi contractul… legionar.

— Tu de ce n-ai semnat contractul?

— Eu nu mi-am băut toate paharele.

— Păpușa, ești beat.

N-a stat mult supărată pe mine, că se plictisea; a vrut să vină și ea în No Problemo, să vadă cu ochii ei ce-i tot povesteam eu de negrii drogați și de toate cele, că nu mă credea, dar acolo dezastrul a fost și mai profund. Am trăncănit cu Fjodur ca de obicei (veniserăm mai devreme, s-avem răgaz până începea iureșul de seara), a fost foarte politicos cu ea, i-a oferit un martini din partea casei și din punctul meu de vedere ieșirea părea o reușită, doar că Bristena se foia tot mai nervoasă și până la urmă s-a cerut acasă, deși era încă devreme:

— Cât de idiot poți fi, păpușa?

— Iar? Am băut două beri, atât!

— Dă-le dracului de beri! N-ai văzut că-i homosexual?

— Cine-i homosexual?

— Fjodur al tău, cine!

— Fjodur, homosexual?

— Hai că ești chiar idiot!

— Da' de ce-i Fjodur homosexual?

— Păi, n-ai văzut cum s-a uitat la mine?

— Păi, cum s-a uitat la tine? Că nu s-a uitat deloc!

— Păi, asta e, prostule. Nu s-a uitat deloc la mine, a stat cu ochii pe tine ca pe butelie; tot timpul! Păpușa, păpușa! Serios, când te văd așa, uneori îmi vine să…

Nu-mi dădusem seama, nu-și dăduse seama: trecuseră anii peste stăpâna mea, nu mai era adolescenta din gara Progresu, nici zeița din vara lui '96 sau rusalca din Vama Veche. Magnetismul ei rămăsese intact pe dinăuntru, dar nu mai radia în afară, bărbații nu-l mai simțeau, probabil că nici femeile, n-aveam de unde să știu. În cutia ei cu maimuțe mai era o singură maimuță.

Poate ea credea că-s două, nu știu, dar adevărul trebuie s-o fi lovit ca o leucă atunci când Ifrim a făcut-o pachet și-a trimis-o direct la București, pe motiv că „totul a fost o greșeală de la bun început", că el „are o viață de trăit" și că „merită mai mult". Pot să-l condamn?

Bristena era cu zece ani mai mare decât el şi era cam certăreaţă (scriu „cam" pentru că sunt un domn), iar un MBA la Paris nu se face chiar aşa uşor, admit. Eu n-am ştiut nimic. Am tot aşteptat să mă sune, ca de obicei, au trecut două săptămâni şi nu primisem niciun semn, eram îngrijorat, habar n-aveam ce să fac, am sunat la Lyon, Decia a sunat la Bucureşti şi m-a sunat înapoi, că totul e bine, Bristena e acolo şi o ajută pe Dochia cu copilul, că Dochia nu se simte bine. Cu ce copil? Păi, cu copilul ei, ce, nu ştii că Dochia a născut o fetiţă? Dochia? Fetiţă? Când? A, Mihai, eşti pe dinafară, stai să-ţi zic: Dochia s-a certat definitiv cu băiatul ăla şi nu s-a simţit bine o perioadă, apoi s-a dus la banca de spermă şi a făcut o inseminare, totul a mers foarte bine şi acum are o fetiţă pe care-o iubeşte de nu mai poate, şi-a regăsit echilibrul şi e foarte optimistă, chiar dacă o mai supără sănătatea când şi când, dar tu cum de nu ştii nimic, unde te-ai băgat, în fundul pământului? Nu, Decia, sunt la Paris de-o vreme, am avut ceva treabă pe-aici. Ce treabă? A, păi am lucrat prin nişte baruri să mai fac un ban, acum nu prea ştiu ce să fac, cred c-o să mă-ntorc acasă.

Nu m-am întors acasă, evident. După ce-am primit preavizul de la portăreasă, m-am suit în tren şi m-am dat jos în Lyon. Am crezut, într-un puseu de aroganţă, c-o să-mi găsesc de lucru în Lyon, cum îmi găsisem în Paris, fără să-mi dau seama că fusesem beneficiarul unui noroc porcesc, al unui irepetabil concurs de împrejurări: munca este foarte greu de găsit pentru oricine, pentru localnici în primul rând, iar pentru străinii fără drept de muncă este aproape imposibil, iar costurile locuirii sunt enorme, enorme, cuvântul nu este deplasat, în oraşele mari nu se poate locui omeneşte, în gura mea picase para mălăiaţă cu rue Albert 6, dar fusesem prea neexperimentat ca să-mi dau seama. Am încercat prin câteva baruri în Lyon, la Flanigan's iar am avut parte de-o irlandeză, una, Magalie (părinţii ei erau irlandezi, de fapt), foarte simpatică, dar până la urmă s-a dovedit că n-avea nimic de muncă pentru mine.

Foarte simpatică a fost şi Decia, prea simpatică, de fapt. Cât am stat la ea, s-a străduit atât să facă pe pasionala, pe îndrăgostita de dragoste, că mi-am dat repede seama ce-i cu ea, nu degeaba făcusem facultatea la Filologie: Decia nu era făcută pentru bărbaţi. Mi-era milă de ea când vedeam câte eforturi face, cum se luptă să presteze gesturi care nu-i spuneau nimic, după vreo două zile am avut o discuţie, a plâns, a recunoscut, mi-a mulţumit, după aia am dormit ca fraţii şi-a

fost cu mult mai bine. Aveam zbor direct spre București, dar nu îmi permiteam să-mi iau bilet de azi pe mâine, fiindcă era prea scump pentru posibilităţile mele, am stat destul cât să cunosc orașul (și să-mi placă, da), am fost amândoi într-o mică excursie în Masivul Central, Decia a plâns iar, sinceră de data asta, mi-a povestit că urma să se mute în Italia şi că Dochiei nu-i era bine deloc, se simţea foarte îngrijorată, dar că nu se putea întoarce la București, s-o vadă așa, se știa lașă, trăia cu un sentiment de vină, vai de capul ei. Așa, pe dinafară, Decia era norocoasa familiei, că reușise să se rupă de țară, să lucreze cu destul succes ca art director și să vândă și câteva lucrări proprii (desene în creion), dar pe dinăuntru nu era chiar așa, nu reușea să se mențină într-o relaţie stabilă. Ar fi vrut şi ea o viaţă de cuplu, nu era o femme à femmes, dar nu-i ieșea:

— Ce bine e să vorbesc cu tine, Mihai!

— Aș fi vrut să-mi spui că ești fericită. Aveai cele mai mari șanse. Ai încă!

— Cum să fiu fericită, când Dochia…?

A plâns iar (dar frumos, nu ca Bristena) și avea perfectă dreptate să plângă, pentru c-am ajuns în țară numai bine ca s-o ajut pe Bristena cu tot ce era de făcut pentru Dochia. Încălecase o balustradă, autopsierul a zis că murise pe loc.

Moartea unei fete cuminţi

Regula numărul unu: femeile nu se sinucid. Regula numărul doi: mamele nu se sinucid. Regula numărul trei: mamele cu copil mic nu se sinucid. Bazându-se pe aceste trei reguli, Bristena decisese că soră-sa nu s-a sinucis, ci „a fost un accident”. Nici faptul că Dochia lăsase un testament foarte detaliat, scris mult după naşterea fetiţei, în care preciza punct cu punct ce trebuie să se facă „după moartea mea” (exact așa: „după moartea mea”! Nu „dispariţie”, nu „accident”, nu „în caz de ceva neprevăzut” etc.) n-a scos-o pe Bristena dintr-ale ei („Dacă eu îţi spun că-i imposibil!”). Am lăsat-o-n pace și m-am concentrat pe aspectele practice, că erau atâtea și atâtea de făcut, începând cu ancheta și terminând cu crematoriul: cineva trebuia să stea cu aia mică, am stat pe rând (mai mult ea) și le-am bifat treptat pe toate (mai mult eu). Într-un fel, nu m-am străduit deloc s-o scot din negaţionismul ei, pentru că mă gândeam ce-o să se-ntâmple după, mă temeam de-o cădere psihică (am avut dreptate), plus că, la drept vorbind, nici eu nu eram prea breaz, adică iar nu puteam adormi nopţile dacă nu eram

beat criță.

Un lux care n-a durat mult: Bristena nu mai avea efectiv pe nimeni, așa că am ajuns aproape să mă mut la ea, în apartamentul Dochiei, stăteam mai mult acolo decât acasă. Partea greu de crezut este că ea nu și-a dat seama de la bun început („Mulțumesc, păpușa, mă descurc, am o groază de prieteni"), parcă trăia într-o realitate paralelă, în care marele șef Papá avea grijă de toate, iar unica ei treabă era să domnească peste un regat de proști și de proaste. De multe ori, în zilele alea crunte, am avut impresia că-și pierduse mințile, văzând-o cum stă grămadă pe telefon și „roagă frumos" pe unul și pe altul să facă și să dreagă, așa, pe prietenie – oare toți stăpânii de sclavi au impresia că sclavii le sunt prieteni?! Nu mai țin minte exact, dar știu că nu i-a luat zile, ci săptămâni ca să realizeze că toți, absolut toți se fereau de ea ca de ciumă: sora nebunei! Sora sinucigașei! Cei foarte puțini care totuși au vrut să afle „cum îi mai este" mă sunau pe mine, nu pe ea („Mihăiță, ce să zic… nasol momentul"). Că oamenii sunt hiene, asta știam, dar nici chiar eu nu mi-am imaginat că Bristena putea trăi într-o asemenea singurătate. Se repeta uimitor de exact scenariul Ilie Ochi-de-Sticlă: nimeni în jurul lui, lăsat singur în moarte. Securiștii fuseseră solidari cu Papá, nu și cu Ilie, ar fi trebuit să fie solidari cu fiica lui Papá, dar ei au ales s-o trateze ca pe nevasta lui Ilie, să dispară-n ceață, întocmai cum dispăruseră când Dochia avusese nevoie de ajutor medical: auzi, s-o interneze vecinii, nu fostul soț! Ce fel de om o fi fost ăla?

Cu vecinii m-am ajutat ca să reconstitui filmul, cât de cât, cu vecinii, cu fostul ei prieten și cu ce scrisese în testament. Se pare că problemele ei apăruseră imediat după nuntă („apăruseră" e un fel de a spune; „le lăsase ea să se vadă" ar fi mai corect) și, cum aveau caracter episodic, bărbatu-său și Papá le diagnosticaseră ca „fițe", nu se deranjaseră să le ia mai în serios de-atât. După divorț își revenise miraculos, când își cumpărase apartamentul și se mutase, nu lăsase deloc o impresie proastă vecinilor, „fată tânără, frumoasă, doar că n-are serviciu".

(asta înțeleseseră babele abia după o vreme, că ea toată ziua pleca de-acasă, ba la tenis, ba la înot, ba pe munte cu cortul), iar după apariția monitorului de schi în viața ei, vecinii aproape c-o integraseră, adică îi sunau la ușă pentru una, alta, o chemau la ședința de comitet, chestii de-astea. Primele accese de violență i-au luat prin surprindere,

mai ales că prietenul ei era băiat solid, nimeni nu credea, la început, că vânătăile alea i le făcuse nevasta (de la el am aflat ceva ciudat: nu plecase de bunăvoie. El chiar o iubea. Dochia l-ar fi rugat în genunchi să plece, pentru că – zicea el – îl iubea foarte mult şi voia să-l salveze de ea. Literalmente. „M-a rugat să trăiesc", spunea el că i-ar fi zis. Ştiu şi eu? în orice caz, dacă ea l-a alungat, atunci bine i-a făcut: omul se însurase, avea un copil, era fericit. Nici chiar el n-a vrut să vină la crematoriu, am fost eu singur, a zis că-i era teamă de reacţia nevesti-sii). După ce-a rămas doar ea în apartament, au început vecinii să-şi pună întrebări când lumina de la ea nu se stingea niciodată; le-a zis că-i e frică de întuneric, ei ar fi crezut-o, numai că şi televizorul mergea fără oprire. Nu ştiu când anume ziceau ei c-ar fi început urletele, dar, ca buni vecini, la început s-au prefăcut că nu le-aud, n-au chemat imediat medicii, au lăsat-o aşa, până când s-a apucat să bată cu pumnii-n uşă de răsuna tot blocul, şi atunci şi-au luat inima-n dinţi să dea şi ei un telefon (eu ştiu prea bine ce forţă fizică avea Dochia: dacă babele alea ziceau că „răsuna" blocul, mie mi-e clar că răsuna tot cartierul. De altfel, am văzut urmele pe uşa de la intrare. Uşă metalică. Dăduse şi cu picioarele). După acea primă internare, Dochia s-a acceptat, a luat conştiincioasă tratamentul, a mers pe munte vară şi iarnă (pe munte n-avea nimic), a mers la psihiatru, a făcut şedinţe regulate, s-a luptat cu demonul cât a putut, aşa cum îi era firea (a, da, trebuie să mai adaug o regulă, a patra: sportivele nu se sinucid!), nu era ea aia care să se lase, doar o cunoscusem prea bine. Corpul ei era făcut să se bată cu oricine şi pe orice teren, fusese născută să învingă (am povestit că ea a fost singura fată care m-a-ntrecut la fugă? Parcă n-am scris asta până acum. Viteză, semifond, rezistenţă, era mai bună ca mine la toate, iar eu sunt mai bun ca destui. Mă rog, eram), dar uite că n-a putut să câştige meciul ăsta. Nu era meciul ei, nu fusese niciodată! Asta mă tot chinuiam să-i explic Bristenei, după ce-a acceptat în sfârşit evidenţa despre moartea soră-sii şi-au apucat-o crizele: Dochia n-a pierdut în luptă dreaptă, iar ea numai pentru luptă dreaptă fusese pregătită. Nimeni, niciodată nu-i spusese că războiul cel mare se poartă pe dinăuntru, nu pe dinafară, iar când psihiatrul i-a spus (trebuie să-i fi spus! N-avea voie să nu-i fi spus!), era probabil prea târziu, deja lunecase spre întuneric. Copilul fusese ultima ei armă, poate c-aşa îi spuseseră alţii, nu ştiu („Când n-ai nimic pe lume, faci un copil şi te-agăţi de el"), avusese acest curaj fără seamăn, inseminarea,

sarcina, naşterea, alăptarea, înţărcarea, tot-tot-tot, îşi iubise fetiţa ca pe ochii din cap, casa era plină de jucării pentru toate vârstele, poate crezuse că scapă, deşi mă îndoiesc. Testamentul era foarte clar, iar de scris, l-a scris după ce-a ajuns Bristena înapoi în ţară, deci decizia o luase înainte. Ani de zile m-am întrebat, încă mă întreb, cum or fi arătat crizele ei din ultimele luni de viaţă, singură c-un copil mic. Se temea să nu-şi omoare fetiţa? îi era groază c-o să facă rău cuiva, că va fi închisă la balamuc pe viaţă şi va creşte fetiţa singură? Dacă avea şi ea un Jimmy, oare cum era Jimmy al ei? îl şi vedea, nu doar îl auzea? îi era frică de el sau erau prieteni, ca mine cu al meu? Şi încă o dată, iar şi iar şi iar, întrebarea fără răspuns: chiar a crezut că scapă dacă face un copil? Şi alte întrebări, altele şi altele şi altele.

Recunosc că m-a ajutat enorm căderea psihică a Bristenei, că, dacă nu cădea ea, cădeam eu. Aşa, cu două neajutorate de care trebuia să am grijă, nu mi-am putut permite luxul unei căderi, a fost nevoie de mine pe tot terenul. De incinerat, am incinerat-o singur, Bristena nici n-a vrut s-audă; mi-am tocit tălpile adidaşilor tot umblând cu actele pe la notarii „mei" (cei cunoscuţi din asigurări), că poţi să faci şi mama testamentului, dar, până nu-şi ia statul partea, nu reuşeşti să faci succesiunea, chiar una simplă, cum a fost asta (banii, maşina şi apartamentul pe numele Bristenei, autoritatea tutelară). În testament eram şi eu: nu primeam nimic în afară de rugămintea ca cenuşa ei să fie „risipită" (textual) în apele unui lac glaciar. Nu mi se preciza un lac anume, dar se preciza foarte clar că urma să fie un lac la care nu fusesem cu Bristena. Atât. Dacă ar fi fost vorba de un lac din Masivul Central, bine, mai înţelegeam; dar nu, în mod clar era vorba de-un lac de pe la noi, că doar aici o plimbasem pe Bristena. M-am tot gândit, m-am tot sucit, fusesem cu ea pe la toate lacurile glaciare de seamă, în afară de cele din Rodnei, dar până la urmă am interpretat altfel: lac glaciar din Retezat la care nu fusesem cu Bristena. Asta însemna la care nu fusesem deloc, deci am scris la Academia Română şi-am cerut hârtie de acces în rezervaţia ştiinţifică Gemenele, cea în care nu intră nimeni, că nu e voie. După o vreme mi-au dat hârtia, se pare c-au contat articolele pe care le scriam în revistă, multe dintre ele erau despre turismul de munte, poate cele mai multe. I-am îndeplinit Dochiei ultima dorinţă. Pulberea oaselor ei s-a aşezat mai întâi ca o pâclă pe suprafaţa Tăului Negru, apoi s-a lăsat înghiţită de apa rece şi adâncă. Nu le-am spus celor de la pază de ce voiam zor-nevoie la acel

lac, și nu la altul, măcar o dată-n viață am respectat și eu proverbul bătrânesc („The less you talk, the better"). Sper ca spiritul Dochiei să fie mulțumit de alegerea mea, să nu vină să mă bântuie, am eu destule spirite pe cap; dacă era după măgărița de Bristena, duceam cenușa la Tăul Păpușii.

Nu zic că speram să mă lase să rămân cu ea și să creștem amândoi copilul Dochiei, cum ar fi fost normal, deși, de fapt, speram, într-un cotlon al minții despre care nu voiam să recunosc că există; dar nici să m-arunce ca pe-o zdreanță. Ar fi trebuit să o cunosc mai bine. Dacă nu eu, cine? Dar, încă o dată, a câta oară, Bristena a reușit să mă lase cu gura căscată: fără ca eu să știu absolut nimic, după ce și-a revenit din depresie, m-a rugat să-i las puțin spațiu („Mai du-te și pe la tine pe-acasă, păpușa, noi două suntem bine acum, ne-avem una pe alta" – ceea ce așa și era, nimic de obiectat), iar în timpul ăsta (sau în „spațiul" ăsta) a vândut apartamentul, a făcut actele de adopție și-a plecat definitiv.

Asta mai e cum mai e. Dar a plecat la Oxford, la Rece, care avea de ceva vreme o catedră la una dintre universități și care-i găsise un job de interpret la poliție. Vă rog să savurați această frază pe care niciun scriitor n-ar fi putut-o scrie vreodată: „Știi, păpușa, m-am gândit și tot de Rece mă simt cea mai apropiată". Probabil că n-am primit prea bine toate noutățile astea, pentru că Bristena a simțit nevoia să-mi spună ceva amabil la aeroport, deși nu-i stătea în fire:

— Iar plec din Franța.

Că, adică, eu îi eram Franță. De parcă ea – mi fusese mie Paris! Orice om, când are o perioadă mai nenorocită în viață, se agață de o amintire, se agață de ceva („We'll always have Paris"), dar eu de ce era să m-agăț, că nu-mi lăsase nici măcar Parisul: „tot" de Rece, auzi! Nu degeaba-mi spunea ea „păpușa", da.

M-am întors la viața de copywriter, lunecând din agenție-n agenție, în căutare de măriri de salariu și de gagici cât mai nebristenice cu putință, care-ncercau din răsputeri să-mi ofere o familie, un cămin, dar tot mă plictiseau de moarte; când nu mai puteam de dor, beam de stingeam, îi miroseam bocancii de munte (rămăseseră la mine, ca și tot restul), plângeam cu lacrimi de bețiv, partitura completă. Dar în 2014 am avut ocazia să plec la Londra, la muncă grea, și n-am ratat-o. N-am avut noroc să dau de ea în primul an, ci abia în 2015.

Partea a patra

2015 – 2025

The Goose (2015)

Adaptată pentru revistă, regăsirea cu Bristena a sunat în felul următor: „[…] am zis că e cazul să iau taurul de coarne, așa c-am dat un telefon. Știam că o fostă colegă de liceu e pe undeva prin sudul Angliei, măritată sau divorțată, mă rog, într-o situație d-asta, mai populară sub numele «It's complicated». Discuția a mers prost de la-nceput, că respectiva habar n-avea cine sunt eu, a trebuit să-i explic în ce bancă stăteam ca să mă identifice; când i-am zis ce vreau («Hai să ne vedem»), mi-a răspuns c-o inocență tipic capitalistă («De ce?»), că mi-a venit s-o dau dracului și să-i închid telefonul în nas. Din păcate, n-am făcut-o.

C-o fi, c-o păți, bine, hai, dacă insiști, dar să știi că eu nu stau în Londra, ci-n Oxford, bine, hai că vin, să-mi zici unde ne vedem, că nu pot să stau mult. Cu chiu, cu vai (nu eram pregătit pentru chestia cu Oxfordul), am ales cârciuma The Goose, din cel mai banal motiv din lume: e chiar vizavi de stația Walthamstow Central, care-i atât capăt de linie de metrou (Victoria Line), cât și gară pentru trenurile de navetiști, de commuters, cum zic ei. N-ai cum să nu găsești cârciuma, oricât ai fi de chiomb: cum ieși din stație, e chiar în fața ta, peste stradă.

Evident, gagica n-a găsit-o. E incredibil cât de-mpiedicate sunt femeile câteodată, mai ales când n-au un interes; dar faptul că m-a lăsat s-aștept patru'j de minute a fost partea bună a afacerii. Pentru că n-a venit singură, ci cu încă o gagică, ceva senzațional, o urâțenie cum rar i-e dat omului să vadă: «Am luat-o și pe Aurelia, m-am gândit că poate iese ceva, dacă-i place de tine!». Numita Aurelia, un balaur de femeie, avea, pe lângă urâțenie, o calitate certă: venise chitită pe treabă. Din primul sfert de oră a-nceput să mă pipăie pe sub masă, iar la a doua bere m-a și anunțat, fără urmă de jenă, c-a rezervat o cameră la un «hotelaș» din apropiere. M-am uitat stupefiat la fosta mea colegă, drăguța de ea, care a-ncheiat întâlnirea noastră romantică c-o vorbă memorabilă: «Mihai, eu atunci vă las!»".

Frumos am scris, foarte frumos, sunt mândru de mine, merit o diplomă de autoindulgență. Nici n-am mințit prea mult, dacă mă gândesc, doar cât era necesar ca să nu-i încarc pe cititorii cațavencilor cu amănunte nenecesare („fostă colegă", „măritată sau divorțată", „habar n-avea cine sunt eu", „când n-au un interes" etc.), dar ia să vedem și adevărul cum arată: o săptămână n-am fost om după

revederea de la The Goose, au avut băieţii grijă de mine să nu păţesc ceva, mi-au dat munci mai uşoare, s-au purtat foarte frumos, am rămas c-o mare datorie morală la ei. Şi acum, când scriu, îmi vine greu să mai trec o dată (în amintire) prin ce-am trecut atunci, aşa că-ncerc să fiu scurt.

Bristena s-a înfăţişat cu această Aurelia, s-a aşezat, a făcut prezentările, a intrat apoi direct în subiect:

— De ce-ai venit?

— Sunt la muncă, la copaci. Am fost şi anul trecut, ţi-am zis.

— Da, ştiu. Credeam că glumeşti cu chestia cu copacii… nu mai scrii?

— Ba da, sigur că scriu. Mai scriu, mai muncesc… din scris nu prea ies bani.

— Aha. Atunci, uite ce te rog: treaba ta ce scrii, dar pe mine să nu mă bagi, ai înţeles?

— Nu.

— Ce n-ai înţeles?

— Unde să nu te bag?

— În ce scrii.

— Păi, scriu articole de turism!

— Treaba ta! Turism, neturism, cu mine n-ai tu treabă, ai înţeles?

— Nu.

— Ce nu înţelegi?!

— Ce legătură ai putea avea tu cu articolele mele de turism?

— Adică să nu scrii de mine, de Doppa, de Birmania, de Titicaca sau de altceva. Să nu scrii nimic din călătoria aia, că nu e treaba ta. Îţi vezi de turismul tău, nu mă interesează!

Am simţit cum mi se scurge tot sângele din inimă. Deci de-aia venise ea, în cele din urmă, după atâtea insistenţe? Ca să fie sigură că nu scriu eu de Doppa şi de feţi-frumoşii ei? Dar nu, iată că mă înşelam:

— Lasă-l, fată, că mie mi se pare drăguţ, hi, hi, hi!

Asta fusese Aurelia, femeia-monstru:

— Eu sunt drăguţul?!

— Da, pisică, eşti drăguţ foc! Şi curăţel, îmi vine să te mănânc, hi, hi, hi!

— Mihai, eu atunci vă las!

Bristena s-a ridicat să se îmbrace şi să plece. Urma să mă lase cu

monstrul, și nu glumea. M-am ridicat și eu, buimăcit, ca să-i țin haina (n-am știut ce altceva să fac), iar ea mi-a mai spus un lucru cu voce joasă, șuierată:

— Și să zici „mersi" că nu te-am bătut să te caci pe tine.

Ar fi plecat fără o privire înapoi, dar n-am lăsat-o:

— Fetița ce face? Fata, că trebuie să fie mărișoară de-acum, nu?

I s-au îngustat ochii ca la fiare:

— Nu e treaba ta.

Au fost ultimele cuvinte pe care le-am auzit din gura ei și tonul nu mi-a lăsat nicio îndoială. OK, Miss Havisham, mi-am zis. Am trăit s-o văd și p-asta.

Dar nu văzusem încă nimic: după ce m-am așezat la loc la masă (eram cam lovit, recunosc… foarte rău lovit, la drept vorbind), a început monstrul să mă pipăie, dar să mă pipăie, nu glumă, era devorată de pofte, eu unul nu mai văzusem așa ceva. Mi-a zis de chestia cu „hotelașul" și, când a văzut că nu mă atrage deloc ideea, mi-a zis să nu fiu prost, că ea e fată bună și c-o să mă sugă bine (textual: „O să te sug bine! îmi place despre tine, că ești curățel"); abia atunci m-am mirat și eu, în orbirea mea, ce era cu Aurelia asta. I-am pus câteva întrebări, i-am mai cumpărat de băut, până la urmă am înțeles adevărul în întregime, măcar că nu-mi venea să cred: era prostituată. Se cunoscuse cu Bristena la poliție, la secție, ea nu vorbea limba locului. Nu pricepeam cum cineva ar putea plăti o femeie atât de urâtă, dar tot ea m-a lămurit că se specializase în oameni foarte, foarte beți, ale căror erecții și finalizări trebuiau obținute cu mari eforturi – asta era nișa ei de piață, de aici chestia cu „curățelul". Pe scurt, Bristena îmi adusese cea mai de jos prostituată de care putuse face rost în ăștia doi ani de zile de când mă rugam de ea să ne-ntâlnim.

E de prisos să povestesc cum am reușit să scap de monstru, care a fost practic călare pe mine de la un punct încolo; nu asta face subiectul cărții. Am ajuns la cazare în Chingford Mount, mi-am cumpărat bere Okocim de la buticul din colț, am băut până n-am mai știut de mine.

Jimmy le-am spus băieților cum a fost întâlnirea, unii au râs, alții nu, iar Rack m-a întrebat:

— Adică cum să zici „mersi" că nu te-a bătut să te caci pe tine?

— Nu știu.

— Adică ce-o fi vrut să zică?

— Nu știu, Rack, zău nu știu.

Nu știam și nici nu mă interesa, atunci, în halul ăla de disperare, dar, după o săptămână sau zece zile, când ceața în care trăisem a-nceput să se risipească, ușor-ușor, a trebuit să mă gândesc. Da, Rack avea dreptate, acolo era ceva, Bristena voise să spună ceva, dar ce? Un an întreg m-am gândit și m-am răzgândit, iar până la urmă am căzut peste următoarea concluzie (definitivă, până una-alta): toți anii ăștia, Bristena trebuie să fi trăit cu impresia că avea un ascendent asupra mea în privința violenței. Cheia trebuie să fi fost acea frază misterioasă pe care mi-a spus-o după ce-am scos-o din mâinile țigăncilor de la biliard, anume că Ilie Ochi-de-Sticlă i-ar fi omorât în bătaie pe nenorociții ăia; în mintea ei trebuie că existase o comparație între Marele Maestru Ilie și mine, omul cu fuga, sprintenul. Dar mai era ceva, ceva ce ar putea părea nebunesc pentru orice femeie, în afară de Bristena: ca moștenitoare a lui Ilie, ea trebuie să se fi considerat la fel de aptă ca el să bată oameni… inclusiv pe mine. Nu numai că vorbise serios, acolo, la plecarea din The Goose, dar ceea ce spusese era de luat ad litteram: în nemărginita ei bunătate sufletească, mă iertase de bătaia pe care-o meritasem (nu se știe de ce) toți anii ăștia în care nu-i pusesem mare lucru la dispoziție, în afară de viața mea, timpul lăsat de Dumnezeu pe pământ pentru sclavul său Mihăiță, esq.

Al lui sau al ei, tot aia.

Krav Maga (2016)

De serios, fusesem întotdeauna serios în ceea ce-o privea pe Bristena, chiar dacă nu luasem nimic altceva în serios; dar pe ea, da, o luasem. Am luat-o și acum. După ce-am terminat cu Anglia, cu Londra, cu copacii și cu munca de gastarbeiter, am căutat un loc unde s-o verific: boxul mă depășea fizic, dojo-urile de „tradițional" pe care mi le-aminteam din anii '90 fie muriseră, fie se transformaseră în crescătorii de centuri, unde cursanții erau mulși de mult mai mulți bani decât mi-aș fi putut eu permite, așa că-n cele din urmă m-am oprit asupra unui dojo de tip start-up, unde se preda Krav Maga. Alegerea s-a dovedit nimerită din cel puțin trei motive: profesorul era de aceeași vârstă cu mine, dojo-ul era în clădirea Colectivului, iar stilul fusese creat în Israel. Având deci legături bune cu timpul, moartea și Jimmy (cele trei fire care mă mai țineau legat de această lume), a trebuit să-mi placă, iar culmea este că mi-a și plăcut, dar altfel decât mă așteptasem: erau tot loviturile bătrânești pe care le știam de la San

şi Aurică, aranjate într-un sistem complex, funcţional, dar nu complicat şi foarte puţin stilizat. Asta mă făcuse să strâmb din nas la toate locurile pe care le văzusem înainte să fac alegerea: stilizarea, „baletul". După o vreme, după ce-am trecut de primele lecţii, alea dureroase (după atâta amar de ani, articulaţiile erau ruginite, tendoanele rigide, mulţi mușchi se muiaseră – alţii, cu care n-aveam ce face, se-ntăriseră de la muncă, dar degeaba –, genunchii nu mă puteau servi nici pe departe aşa cum ar fi trebuit, Andrei avusese dreptate, a fost stupid să alerg maratonul ăla), am intrat oleacă în fenomen, nu, am intrat în atmosferă (sunt două lucruri diferite). Aveam impresia că-mi şi place, dar de fapt nu-mi plăcea cu adevărat, nu mi-a plăcut cu adevărat până n-am început lucrul la magen. Trebuşoara asta, magen, este o bucată de material semiflexibil, în care poţi să dai ca-n duşmani, şi chiar dai, cu cât dai mai tare, cu atât e mai bine: un coleg de antrenament îl ţine, tu dai în el cât poţi, după care schimbaţi. Abia de-acolo au apărut problemele.

Sorin Matei, profesorul, avea o mare calitate: explica cu răbdare. Mulţi sunt de părerea lui San, că cea mai bună învăţătură este cafteala, că până nu înveţi să încasezi nu înveţi nici să dai, poate că aşa şi e, nu ştiu. Dar într-un dojo din anul 2016 nu aşa merge treaba, că e trupă de strânsură, oameni şi mai bunuţi, şi mai slăbuţi, doar vin acolo de bunăvoia lor, fără examen de admitere: „Beita regila lefanim!", zicea Sorin şi ştiam că am de dat cu picioarele, scoteam aerul din piept, apoi aşteptam să dea comanda („Rei!") şi lumea întreagă dispărea, în afară de magen şi de mine; dă-i şi dă-i şi dă-i şi dă-i, până începeau să-mi joace pete negre pe la periferia câmpului vizual, se făceau tot mai mari şi mai mari, obturau tot în afară de magen, dă-i şi dă-i şi dă-i şi dă-i, dă-i să moară, dă-i să-şi dea sufletul, dă-i să nu mai deschidă vreodată gura aia, dă-i să-i rupi oase, dinţi, cartilaje, dă-i să-i bea sânge, dă-i să-i iei viaţa, Mihăiţă, eşti bine? Mihăiţă, eşti bine, m-auzi? lasă-l, Sorine, nu vezi că nu-i e bine? văd, cum nu, Mihăiţă, o să te ciupesc şi-o să-ţi revii, ai înţeles? apoi simţeam o ciupitură înfiorător de dureroasă la baza gâtului şi auzeam vocea lui Sorin, ai văzut că şi-a revenit?

Mihăiţă, stai jos, respiră rar, nu închide ochii, forţează-te să focusezi, încet, una-două-trei-patru-cinci, hai că eşti ca nou, câte degete vezi aici? trei, spun eu, bravo, mai stai 30 de secunde şi revii pe tatami, voi continuaţi… rei!

N-avea legătură cu picioarele, cum am crezut iniţial, avea,

desigur, legătură cu capul. Cam tot lucrul la magen respecta tipicul, smol-yamin, spunea Sorin, m-aşezam bine în poziţie, în amidat moţad, aşteptam s-aud rei! şi începeam să dau cu reţinere, să nu mai păţesc ruşine, dar treptat mă fura peisajul, mă furau petele şi iar ajungeam orb ca un liliac, din păcate, nu şi „surd ca un liliac", că liliecii aud bine, eu nu mai auzeam nimic, iar ciupituri, iar respiră rar, Mihăiţă, asta e pentru că te pierzi cu firea, e o situaţie frecventă la începători, nu-ţi face nicio grijă, trece. Lasă că oricum îmi făceam griji, orice mi-ar fi spus el, dar azi aşa, mâine aşa, dă-n magen cu makot marpek, dă cu makat snokeret, dă-i cu beita regila beredifa, şi-au făcut griji colegii pe care-i scoteam din ritm cu fiţele mele, ba că nu vedeam, ba că n-auzeam, ba că dădeam prea tare, ba că dădeam pe lângă, ba Sorine, hai încoace şi-l ciupeşte, că iar l-a pălit damblaua, ba că stai, Mihăiţă, jos şi respiră rar („Păi, Sorine, eu cu cine lucrez până respiră ăsta? Iar îmi pierd încălzirea, iar stau degeaba… nu prea e corect aşa, nu te supăra că-ţi spun!"), treptat oamenii au început să mă evite, să se scuze, să mă lase baltă.

Nu şi Leo, ucenicul. Chit că eram aproape de două ori mai gras ca el, Leo se băga totdeauna la lucrul cu magen, parcă de cât era mai greu, de atât îi plăcea mai mult. O vreme am zis că mi se pare, dar nu: Leo căuta dinadins să se pună în pericol, cu cât dădeam eu mai „în orb", cu atât era el mai fericit. Nu ştiu dacă „fericit", poate că nu, în orice caz thrilled, că nu-mi vine acum alt cuvânt în minte. Bristena avusese dreptate. Există ceva în om, un instinct al violenţei, ceva pe care abia acum, la antrenamentele cu Leo, constatam că mie-mi lipsea, iar lui îi prisosea, pofta de bătaie îl umplea ca pe un vas, dădea-n nemilă în magen-ul ţinut de mine, dar asta nu-l mulţumea prea mult, abia când era cu adevărat în pericol, când în magen dădeam eu şi puteam oricând să-l ratez, abia atunci simţea Leo că trăieşte. Da, da. Există, iar eu nu-l aveam, nu-l avusesem niciodată. Mi-am amintit de-o vorbă a lui Aurică, pe care mi-o spusese demult, demult, ar fi trebuit s-o uit după atâta timp, o şi uitasem, iată că totuşi nu: „Mai bine fereşte-te, că tu n-ai inimă de bătaie". De parcă Aurică îmi scrisese un destin şi eu mă ţinusem de el fără să ştiu, fără să mă gândesc şi fără să-mi pese, îi păsase Bristenei, ţinuse-n ea, doar la sfârşit de tot îşi spusese păsu-n cuvinte.

Ar fi trebuit să mă las de Krav Maga şi să-mi văd de-ale mele, dar ceva m-a întors la dojo, mereu şi mereu şi mereu. Mi-am zis că

fetele, mi-am zis că Ove, că Miha, că Andreea, nu era adevărat, dar era comod. Mi-am zis că personalitatea lui Sorin plus prietenii pe care mi-i făcusem acolo (unul din băieţi era om de teren, îşi făcuse o profesiune din violenţa statului, adică din monopolul statului asupra violenţei, mă întrebam dac-aici nu-i tot destin, să cunosc oameni ca el şi să-mi placă, cum mi se întâmplase şi la master cu colegii de la fosta „Ştefan Gheorghiu”), dar nici asta nu era adevărat, cel puţin nu întru totul. Aş fi putut să mă dispensez de toţi (săli sunt multe), dar nu şi de Leo, ucenicul.

Nu ştiu de ce am ajuns să simt c-avea nevoie de mine, măcar că m-am tot întrebat, doar nu puteam să-i fiu cu nimic de folos în mod concret, era abia la liceu (e drept că-n ultimul an); treptat, foarte încet, am început să mă gândesc dacă nu cumva unul ca mine (cu crize de orbire şi surzenie care le stricau celorlalţi concentrarea) îl punea cu adevărat în valoare, cel puţin acolo, la sală. Leo nu era nici mai puternic şi nici mai rapid decât alţii, ci doar un mai bun manager al propriei agresivităţi (manager instinctual, dar nu asta contează) şi cine, dacă nu eu, îi dădea ocazia să-şi exerseze această însuşire, pe care toată lumea se screme să le-o inhibe celor tineri?! Sorin era un profesor foarte bun şi se dedica total orelor de antrenament, dar şi el punea accentul pe „control”, că doar răspundea de integritatea fizică a celor din dojo; eu nu răspundeam de nimic. Exact faptul că eram iresponsabil mă făcea necesar lui Leo, mi-am zis după un timp, asta trebuia să fie. Dar el mie?

Krav Maga este o lume în sine, cu poveste, cu poveşti, cu şcoli, cu maeştri şi cu trădători, iar dojo-ul lui Sorin Matei e orice altceva decât o crescătorie de centuri, da, dar, cu toate astea, şi-n Krav Maga există grade şi culori: „Cine vine la Cluj, la examen?”, a-ntrebat el şi n-am scăpat ocazia, m-am dus. Lasă, că nu-mi strica să-i cunosc pe maeştrii din Israel şi să reînvăţ de la matcă tot ce deprinsesem la sală (maestrul cel mare venea special pentru examenul ăla), dar între timp îl dibuisem pe Dezsi şi stabiliserăm să bem o bere, poate chiar două, acum, că devenise patron (speram să-mi facă cinste, cum a şi făcut), în prima seară am băut moderat cu eroii mei locali, cu Zori, cu Victor, cu Miklós, aşa cum planificasem de la bun început (călători, toţi trei: prin Georgia, prin Estonia, prin Albania, că, dacă voiam s-o lovesc pe Bristena c-un roman de călătorii, nu-mi ajungeau năpârstoceniile din cei deux ans de vacances ai ei, îmi trebuia material serios – şi încă îmi

trebuie, doar c-acum știu să fac rost de el), iar în a doua seară m-am prezentat la bar la Dezsi, la ora stabilită. Știam că-i place punctualitatea, speram că nu se schimbase:

— Dezsi!

— Mihai!

Ne-am îmbrățișat. Dezsi se schimbase, îi crescuse ceafă, îi crescuse gușă, respira greu, transpira sub ochi, avea cu cel puțin 50 de kilograme mai mult decât la Budapesta. Of, Dezsi, Dezsi. Cândva erai ca o statuie greacă, iar acum…

— Îți amintești câtă mobilă am cărat noi pe scări?

— Ce mobilă?

— Atunci, la Budapesta. Bani grei, da' munciți!

— A, da. Tu nu prea te-ai schimbat, Mihai.

— Mi-au căzut niște măsele, am meniscurile sparte-n trei, vai de capul meu!

— Lasă, nu te mai văicări ca un român. Ai trecut la bretele?

— Am trecut, ce să fac. Burta!

— Eu… ce să mai zic… mai luăm câte una?

— Mai luăm, patroane, de ce să nu mai luăm?

Se schimbase Dezsi al meu, nu mai zâmbea ca pe vremuri, cu zâmbetul lui de ungur; când era sărac, atunci, zâmbea și-n somn. Acum nu mai zâmbea deloc.

— Ce-ai mai făcut?

— Ce să fac? Nu m-am îmbogățit, dacă asta întrebi. Scriu mult.

— Te-ai însurat?

— M-am ca toată lumea. Așteptăm un copil, o fetiță.

— Bravo! Când?

— Acum, zilele astea. O săptămână, două, cel mult.

A-nceput să râdă, dar tot fără zâmbet, dacă se poate așa ceva:

— Măi Mihai, tu chiar nu te-ai schimbat deloc! îți naște nevasta și tu umbli prin Cluj, la bere și la examene de centură! Cum ziceai că-i zice…?

— Krav Maga.

— Așa, da. Greu de ținut minte!

Eu, în schimb, nu uitasem nimic, ca de obicei. Cum să uit? Uitatul e treaba oamenilor fără treabă, iar eu venisem cu treabă, ca-ntotdeauna:

— Mai luăm niște beri?

— Sigur că luăm!

Nu ştiu ce s-ar face scriitorii fără alcool: din vorbă-n vorbă, am aflat că Dezsi o lăsase moartă cu artele plastice neproducătoare de bani, se apucase de decorat baruri prin Cluj, intrase apoi partener la o cârciumă, se asociase ulterior cu doi localnici şi deschiseseră una a lor, apoi cumpărase partea primului partener şi devenise unic proprietar, îi mersese bine, după o vreme cumpărase şi părţile asociaţilor de la a doua cârciumă, iar ca patron la două stabilimente de-astea nu-i fusese greu, în cele din urmă, s-o lanseze şi pe-a treia, de data asta pe cont propriu, fără nimeni care să-l mai încurce şi cu care să se certe. După criterii est-europene, era un om realizat, un self-made man. Era cineva.

— Mai luăm?

— Câte poţi duce, Mihai. Este de unde!

Am băut, i-am povestit, m-a ascultat; mintea îi tot fugea în altă parte, făcea eforturi, ştiam eu ce ştiam:

— Parcă ar mai intra nişte beri, Dezsi!

— Fă semn şi ne-aduce fata.

Treptat s-a muiat şi el, a început să-mi spună cum fusese de fapt: el o chemase la Budapesta pe iubita lui, mâncătoarea-de-români, ea se-apucase să facă pe patriota, pe Marianne a Secuimii, îl tot dusese cu vorba şi până la urmă îi spusese franc că ea nu se mută la nicio Budapestă, ci rămâne pe loc, ca o adevărată luptătoare („Poporul meu are nevoie de mine!”), iar decizia asta îl lovise pe Dezsi ca un baros în moalele capului, că el pentru ea se omorâse atâta cu munca şi cu studiile, să-şi facă o viaţă împreună, să scape din sărăcie şi enclavare; Budapesta e-un oraş al lumii, nu e-o margine de sat, dar ea nu şi nu („Vom rezista!”). De bine ce-a rezistat, s-a certat în cele din urmă cu politicienii locali şi s-a mutat („scârbită”) unde dacă nu la Budapesta, ca să facă foamea acolo, atârnată de tot felul de joburi meschine şi prost plătite. Răstimp, el venise la Cluj, îşi descoperise vocaţia de făcător de bani şi trăia o cu totul altă viaţă decât cea pentru care se pregătise, în afara artei şi în afara Ungariei:

— Adică ce, te-ai făcut român?

— Nu, dar să n-aud de ungurii de partid. Tot timpul îmi cer bani.

Aproape că m-a bufnit râsul, deşi nu era nimic de râs. Dezsi fusese cel mai european ungur cunoscut de mine vreodată şi cel mai european om în general, adică banii fuseseră pentru el totdeauna un mijloc, niciodată un scop:

— Să mai bem un rând de beri, Dezsi! Şi fără să ciocnim, bunînţeles!

— Aia a fost demult, Mihai. Eu, când beau cu românii, ciocnesc fără probleme.

— Să bem atunci.

Urma s-o spună sau nu? A spus-o într-un târziu:

— De Bristena mai ştii ceva?

— E pe la Oxford, pe undeva. Lucrează şi ea, banii ăia s-au terminat de mult.

Dezsi s-a foit:

— Tu… o iubeai tare, mai ştii?

— Da, da. Vorba ta, asta a fost demult.

— O mai iubeşti sau…?

— Mi-a trecut, Dezsi. Ce vrei? Viaţa!

— Bun aşa. Eu… tot aveam ceva să-ţi spun… am tot amânat şi pe urmă…

Dezsi, Dezsi. Cinstea, asta vă omoară. De-asta pierdeţi voi toate războaiele:

— Bagă!

— Atunci, în Vama Veche… m-am culcat cu ea. A fost…

Dezsi, Dezsi. Numai noutăţi îmi spui:

— A fost…?

— Nu mi-a plăcut. De două ori, dar nu mi-a plăcut.

Nici ei nu-i plăcuse, cum nu-i plăcea cu nimeni, dar el n-avea de unde să ştie. Nici că eu mă culcasem cu mâncătoarea-de-români – şi-mi plăcuse – n-avea de unde să ştie, iar eu nu eram doară nebun să-i spun. Cinstea era povara pe care-o cărase el mereu în cârcă, dar nu era şi a mea, eu n-aveam timp de fleacuri:

— Ce să zic, Dezsi. Viaţa!

— Nu te superi?

— Mă supăr dacă nu mai dai un rând, ha, ha, ha!

Am băut amândoi, am tăcut spre aducere-aminte, apoi am întrebat eu, c-aşa era frumos:

— Totuşi, măi Dezsi… de ce n-ai rămas?

— Acolo?

— Da. Oraşul… oamenii… altfel, altceva!

— Ţăposok!

— Adică?

— Nu ştiu să traduc, cred că nici n-are româna cuvânt… adică-s oameni slăbuţi, învăţaţi cu binele… aşa, ca bucureştenii… nu ştiu cum să zic, dar parcă aici oamenii-s diferiţi… mai răi într-un fel, dar mai dârji în alt fel… nu ştiu, aici îmi place mai mult… aici am spaţiu, acolo n-aveam rost… poate că dacă…

— Hai c-am înţeles eu ceva – ceva, măi Dezsi. Aici eşti un descălecător, acolo… métro, boulot, dodo, zéro!

— Dacă zici tu, Mihai. Deci noi doi… suntem bine?

— Mai bine de-atât nu se poate, Dezsi!

Ne-am îmbătat foarte frumos, ca doi vechi prieteni, ne-am îmbrăţişat la plecare (la plecarea mea, el a rămas), cu gluma noastră budapestană:

— Dezsi, büdös oláh!

— Nem beszélek magyarul, Mihai!

— Să ne vedem sănătoşi, Dezsi!

Nu ne-am văzut sănătoşi. Am aflat de moartea lui la multă vreme dup-aia, abia spre sfârşitul anului, când am avut iar treabă la Cluj şi-am trecut pe la bar să-ntreb de el; băgasem eu de seamă că nu-mi răspunde la telefon, dar m-am gândit că şi-o fi schimbat telefonul, cum fac toţi bogăţii, şi-o fi uitat să mă treacă în noua listă de contacte, cum se-ntâmplă frecvent. Inima, i-a cedat inima, mi-au spus cei de la bar, mare păcat, era om bun, avem acum alt patron, cu ce vă putem servi?

Faptul că fiică-mea s-a născut cu pata maghiară pe şold mă lasă cu speranţa că de acolo, din cerul lui unguresc, Dezsi zâmbeşte iar.

Monterey (2017)

În anul următor a trebuit neapărat să plec: nu, că soră-mea (ajunsă-ntre timp pe cealaltă Coastă, în Silicon Valley, după ce-şi schimbase Pukă serviciul) voia zor-nevoie să-şi cunoască nepoata, aşa că n-am avut de ales, m-am ofilit în zborul de la Amsterdam la San Francisco, o bucurie pentru şalele mele înţepenite, de om sărac – fetiţa încă nu mergea, dar insista să meargă, aşa c-am petrecut cele 11 ore în poziţia „echer”, plimbând-o de mânuţă prin tot avionul. Mă alina doar gândul că Pukă o fi pus şi el berile la rece, ţi-ai găsit, am intrat acolo pe mâna unui matriarhat draconic („Nu bei când eşti cu copilul!”), am răbdat ca un câine, mai scăpăm doar în câte-o seară când mă lua cu el la fotbal – echipa n-avea portar, nimic nou sub soarele planetei. În rest, plimbări, plimbări, plimbări: hai la Tahoe să ne bălăcim, hai la Napa

Valley să mâncăm de prânz (în cramă!), hai la Stanford să ne jucăm cu mingea pe pajiște, hai la Golden Gate Park să vedem bizonii, hai colo, hai dincolo… hai la Monterey să vedem Bay Aquarium. Abia după extaziatul la meduze și mahi-mahi am primit liber să fac o plimbare de unul singur, cât s-a dus toată trupa să admire apusul la Lovers Point.

Unde era să mă duc dacă nu în El Carmelo, în cimitir?! Nu că l-aș fi căutat cu dinadinsul, dar ochisem pe drum, în timp ce împingeam căruciorul, niște magazinașe isteațe, unde ar fi putut să se afle beri sau ar fi putut să nu se afle; din fericire, s-au aflat. Am luat doar trei doze, să nu bată la ochi, și-am căutat un loc liniștit cu verdeață și răcoare, în care să-mi trag sufletul, și numai bine că l-am găsit în cimitir; întâmplare, nu, destin, da:

— Ce faci aici?

— Hă?

— Ce faci aici, mă?

— Jimmy?

— Ce faci, mă, aici, pe mormântul meu?

— Jimmy?!

— Ai ajuns să mă bântui tu pe mine, beţivule?

— N-am băut nimic!

Nici nu apucasem să desfac prima doză, eram treaz ca un far. Ce naiba căuta Jimmy în mintea mea?

— Ridică-te, că-mi tasezi oasele!

— Jimmy, ce cauţi tu aici?

— Eu ce caut aici? Tu ce cauţi aici!

— Am venit să beau o bere!

— Și tocmai pe mormântul meu ţi-ai găsit?

— Nu e niciun mormânt, e pajiște!

— Aici e groapa comună, prostule! Mă rog, a fost cândva.

— Și ce faci tu în groapa comună din Monterey?

— Ce fac morţii în gropile comune, geniule?

Mă încuiase. De unde era să știu eu ce fac morții din gropile comune?! mai rău, morţii din fostele gropi comune, morţii din gropile comune dezafectate.

— Ce fac morţii din gropile comune, Jimmy?

— Așteaptă, ce să facă?

— Ce așteaptă?

— Aparţinător, asta așteaptă. Ce naiba vrei s-aștepte?

— Adică cum, aparţinător?

— Adică să-i revendice şi pe ei cineva. Să le redea numele, identitatea. Crezi că-i plăcut să-ţi petreci moartea la grămadă, cu toţi anonimii?

— Dar cum ai ajuns tu, newyorkez, un mort anonim în groapa comună din Monterey?

— Am ajuns cum am ajuns! Ţi-am zis că n-am fost atent. Eram într-o călătorie de afaceri, cuţit, aruncat dintr-o maşină, putrezit în pădure, găsit oamenii osemintele primăvara, fără acte, fără nimic, fără vreun anunţ la „Persoane dispărute", de căutat, nu mă căuta nimeni, că n-avea cine… înhumat aici.

— De ce nu te-a căutat nimeni?

— Cine să mă caute? Cei care mi-au lăsat corpul în pădure n-aveau motiv să mă caute, cei care mi-au găsit oasele n-ar fi ştiut unde să caute… chiar să fi vrut.

— Acum am înţeles. Dar de ce-ai venit iar la mine?

— Tu ai venit la mine!

— Nu asta vreau să zic; de ce te-aud iar, deşi-s cât se poate de treaz? Tu veneai când eram altcumva!

Jimmy a râs. Nu era semn bun când râdea.

— Acum eşti alcoolic. Îţi pot vorbi oricând.

— Şi atunci nu eram alcoolic?

— Erai, dar nu ştiai. Adică nu-ţi asumai. Acum eşti alcoolic asumat.

— Şi asta înseamnă…

— Asta înseamnă c-o să fiu cu tine tot timpul, da.

M-am gândit. Pentru unul ca mine era greu şi-aşa să port povara, dar să mai car peste tot şi vocea asta din cap? Nu-mi convenea, nu-mi convenea deloc!

— Încerci să scapi de mine? Există o singură cale, doar că nu duce la libertate!

— Care?

— O ştii tu prea bine!

Avea dreptate. Dar nu era de mine. Dochia se născuse cu gena curajului, eu eram laş, dintotdeauna fusesem. Bristena mă citise.

Dar mai era ceva:

— Jimmy, mai e ceva.

— Ce mai e?

— Tu bântui pentru că eşti la groapa comună sau eşti la groapa comună pentru că bântui?

— Sunt şi bântui pentru că m-a blestemat bătrânul.

— Nu şi pentru că i-ai omorât pe oamenii ăia care nu-ţi făcuseră nimic?

— Ce oameni?

— Verii tăi, rudele tale.

— Ţiganii ăia? Să fii tu sănătos. Am omorât eu pe mulţi care nu-mi făcuseră nimic!

— Vezi? De-aia eşti aici. Dar ai mare noroc cu mine. Am soluţia!

— Dacă mă liberezi, te las în pace. Ai cuvânt de la mine!

— Te cred. Acum taci şi ascultă: c'est par mon ordre… et pour le bien de l'état… que le porteur du présent… a fait… ce qu'il a fait.

— Le porteur de quoi?

— Le porteur de ceci.

Am scos din borsetă şperaclul lui Bebiţă, am tăiat cu briceagul o bucăţică de gazon, am pus şperaclul în pământ şi l-am acoperit cu pătratul de iarbă. Bun gazon au californienii! Am apăsat cu talpa, nu se vedea aproape nimic, trebuia să te uiţi cu lupa. Nimeni nu se uită cu lupa la gropile comune dezafectate.

— Rest în peace, Jimmy!

— N-a mers.

Fusesem sigur c-o să meargă, doar era din cărţi! Trucurile astea din cărţi merg întotdeauna… cel puţin aşa scrie-n cărţi. Uite că nu scrie bine!

— Tot aici eşti?

— Mi-e teamă că nu ne e dat să scăpăm unul de altul. O fi blestemul de tată…

Îmi epuizasem toată muniţia, nu mai aveam nimic la care să recurg. Sau poate nu? Undeva în străfundurile minţii s-a activat o amintire veche de-un sfert de secol, poate chiar mai veche. Cum spusese San? Sute mi waza?

— OK, Jimmy, listen up: by the power veşted în me by the state of California, I pronounce you free of Father's Curse and I take it upon me, now and ever!

Linişte. Ciripeau nişte păsări, se-auzeau o maşină de tuns iarba şi claxoane în parcare, dar în capul meu era linişte. De fericire, am băut o bere şi aproape c-o terminasem şi pe-a doua, când:

— Tot n-a mers.

Să-mi vie nebunie! Ce dracu' mai greșisem de data asta?! Formula era corectă, imposibil să nu fi fost corectă, greșeam eu ceva, pe undeva, dar ce? Doar eram amândoi în California, că doar mai californian decât Monterey-ul nu e nimic! Sau, poate… Father's Curse?! Am mai încercat o dată:

— By the power veșted în me by Israel and God, I pronounce you free of Father's Curse and I take it upon me, now and ever!

— Tot nu merge, zice Jimmy dezamăgit. Ateu ești, în Israel n-ai fost… de unde atâta putere pe capul tău?

Aha, asta era. Nu fusesem în Israel, dar fusesem la Cluj:

— By the power veșted în me by the Grand Master of Krav Maga, I pronounce you, Jimmy boy, free of Father's Curse and I take it upon me, now and ever!

— Eu zic c-o să meargă, spune Jimmy optimist. Trebuie să meargă, n-are voie să nu meargă! Doar că tre' s-avem

Jimmy răbdare. Termină-ți berea, că am și eu să-ți spun ceva, vreau să ai creierii vioi.

Mi-am băut berile doi și trei, l-am așteptat pe Jimmy să se gândească, apoi am deschis bine urechile, s-aud ce mă interesa:

— Cu Bristena cum faci?

— Ce să mai fac? De-acum e dincolo de mine.

— Oare?

— Păi, The Goose?

— Acolo ai aflat și tu ce știau toți, că Bristena nu te-a iubit niciodată, ai înțeles și de ce, sau crezi c-ai înțeles; dar că Bristena a căutat iubirea pretutindeni și întotdeauna, asta n-ai mai înțeles.

— Ba am înțeles perfect!

— Dar n-ai înțeles c-a găsit-o.

— Cine, Rece? Boul ăla, securistul, impostorul, infiltratul?!

— Nu. Iubirea, am zis.

Iubirea. Ce drac de iubire mai găsise nebuna și eu nu știam? Și ar fi trebuit să-mi dau seama la The Goose, dar nu-mi dădusem? în afară de mine și de Aurelia, nu mai fusese nimeni cu ea acolo:

— Oare?

— A mai fost acolo cineva și n-am văzut eu? Cine?

— Cine e cu ea acum tot timpul, în mintea ei, în suflet. Nu asta e iubirea?

Am stat să mă gândesc. Nu, categoric, acolo nu mai fusese nimeni! Mă rog, Jimmy, dar el era o voce mută de la mine din cap, nu se pune la „meseni”:

— Dar nu sunt singura voce.

Mai avusesem eu şi alte voci în cap, atunci, în The Goose? Nu-mi aminteam de niciuna. De unde voci, că abia-mi muiasem buzele în paharul de bere?! Sau nu cumva… dar nu, imposibil:

— Ba deloc imposibil.

— Adică… Miss Havisham… asta vrei să… adică sugerezi că ea…

— Asta sugerez. Bristena nu mai e invulnerabilă. Apropo, mulţumesc pentru figura cu blestemul, c-ai avut sânge să-l iei asupra ta. De-acum o să fie distractiv!

Numai bine ce-a plecat Jimmy, că pe aleea centrală din cimitir s-a arătat toată trupa, Pukă împingând la cărucior, nevastă-mea de vorbă cu soră-mea şi copiii caftindu-se cu foarte mare hărnicie, ca de obicei. Zbiera Pukă la ei să-i despartă, nimic; norocul meu, am avut timp să mă dau după un cedru şi să mă furişez până la tomberon, să arunc cutiile de bere şi să bag o gumă-n gură:

— Unde-ai fost, fratelo? Te-am căutat peste tot! Iar dispari ca măgaru-n ceaţă?

— Aici am fost, unde să fiu. Am mai tăinuit cu morţii noştri.

— Păi, morţii noştri-s îngropaţi în România, nu aici…

— Toţi morţii sunt ai noştri.

Psihoterapie (2018)

M-am însurat, da, toţi bărbaţii se-nsoară, nu e greu să te însori pentru simplul fapt că femeile vor să se mărite; dar, când eşti alcoolic, să te-nsori e foarte greu. Femeile se tem de alcoolici mai tare ca de dracul, de fulger şi de şoareci, şi bine fac, că viaţa c-un alcoolic e destul de puţin veselă, seamănă mai degrabă c-o condamnare pe viaţă decât c-o viaţă, aşa că m-am apucat să mă duc la doctori ca să mă caut. Am început c-un psihiatru, ales cu grijă de pe internet: Vlad Stroescu, scriitor şi el, practicant de nu ştiu ce pe la o sală, ar fi trebuit să mi se potrivească mănuşă şi chiar mi s-a potrivit, dar nu m-am potrivit eu lui, că după vreo două-trei şedinţe m-a trimis la psihoterapie („Nu sunteţi un caz de competenţa mea, domnule Buzea”). Şi uite-aşa am ajuns pe canapeaua din cabinetul lui Valentin Miu, de pe care nu m-am ridicat doi anişori de zile şi care m-a costat o sumă enormă, pe care n-o dau aici de frică să nu credeţi că mă ţin de bancuri. Miu ăsta,

psihoterapeutul, m-a luat tare de la-nceput:

— Cu ce problemă, domnule Buzea?

— Alcoolism.

— Aşa, pur şi simplu?

— Exact aşa.

— Exact aşa… soluţia este foarte simplă, domnule Buzea: renunţaţi la băutură, complet, definitiv şi pentru totdeauna. Rezultat garantat. Ce spuneţi?

M-a bufnit râsul.

— De ce râdeţi?

— Tancurile nu stau la semafor, domnule Miu.

Şi-a ciocănit între ele vârfurile degetelor arătătoare:

— Aşa… înţeleg. Vă daţi seama, ca să vă pot ajuta, trebuie să-mi spuneţi mai multe.

— Mai multe ce?

— Orice. Despre dumneavoastră. Orice doriţi.

— Aha. Şi cu ce să-ncep?

— Dacă sunteţi de acord, cu începutul.

Şi, timp de doi ani, săptămână de săptămână, i-am tot povestit lui Miu multe şi mărunte, tot ce-am scris aici şi tot ce n-am scris, cum e moda la psihoterapie. Zi-i şi zi-i, Mihăiţă, ascultă şi ascultă, Miule, i-am făcut capul calendar, nici acum nu înţeleg cum a putut să mă suporte, eu de mult mă dădeam afară c-un picior în cur şi-mi dădeam şi amendă pentru vorbărie sau monomanie, habar n-am cum s-o numi pe limba terapeuţilor. După vreo doi ani m-am oprit în sfârşit din trăncăneală, că nu mai aveam ce spune:

— Cam asta.

— Da, v-am urmărit. Şi acum?

— Şi acum ce?

— Şi acum ce aşteptaţi de la mine?

— Păi, cum ce? Să-mi ziceţi cum să fac cu berea.

— V-am spus. Renunţaţi definitiv.

— Şi eu v-am spus. Eu sunt berea, în afara berii nu exist. Sunt ca Pantera Roz, cu aspiratorul ăla-n mână: dacă-l îndrept asupra mea, dispar.

— Exageraţi.

— Sau ca Ivan Turbincă. „Paşol na turbinca, Mihăiţă”?! Nu, mersi.

— Concret, ce aşteptaţi de la mine?

Avea dreptate. Trebuia să-i cer ceva concret, după câţi bani băgasem în canapeaua lui:

— Sincer… mi-ar conveni să scap de beţiile de dimineaţă. Alea mă ucid, mă fac franjuri, mă dau peste cap… plus că de mult nu mai găsesc vreo plăcere să stau beat peste zi. Seara e altceva, dar dimineaţa… una-i una şi alta-i alta!

— Da… şi v-aşteptaţi de la mine să vă conving să beţi bere doar seara?

— Cam aşa ceva. Da.

Miu a stat şi s-a gândit. Mi-era clar că ştia ce vrea să-mi spună, dar nu se hotăra cum să mi-o spună:

— Am o veste bună şi-o veste proastă, domnu' Buzea. Cu care să-ncep?

— Cu aia bună!

— Veţi renunţa la beţiile de dimineaţă, de fapt, aţi renunţat deja, acum doar vă încăpăţânaţi copilăreşte, din dorinţa de-a arăta altora, cel mai probabil soţiei dumneavoastră, că sunteţi complet liber, în afara oricărui control, nesupus niciunei forme de autoritate. Un alint, un răsfăţ. Specific puberilor care fug de-acasă, numai că dumneavoastră v-apropiaţi de 50 de ani, e deci vorba de-o întârziere emoţională destul de gravă. După cum prea bine ştiţi, nu ne naştem cu autocontrolul, îl dobândim până la o anumită vârstă şi-l exersăm toată viaţa, într-un fel sau altul. Dumneavoastră abia acum îl deprindeţi, e un proces dificil, având în vedere circumstanţele, dar deloc imposibil. Din punctul meu de vedere, beţiile de dimineaţă ar trebui să fie o problemă secundară pentru dumneavoastră.

— Îhî… şi care-ar fi problema principală? Presupun că aia-i vestea proastă!

— Într-adevăr. V-am spus, dar probabil nu aţi sesizat. Aţi suferit o traumă în prima copilărie care v-a inhibat dezvoltarea mintală. Emoţională, vreau să spun. Volitivă, mai exact.

— Traumă?!

— Vă rog să vă amintiţi ce mi-aţi povestit despre prima zi de şcoală.

— Ce, că m-am caftit cu Vrabie, repetentul?

— Nu, nu. Prima zi, povestea în ansamblu.

Mă uitam la el ca la altă minune. Ce traumă? Ce tot vorbea?

— Mă veţi scuza, dar nu prind ideea. Nu v-am povestit de nicio traumă!

— Traumele nu se povestesc, domnu' Buzea. Terapeutul i le „povestește" pacientului, că doar de-aia e plătit!

— Nu mai vorbiţi de bani, că dau în depresie… povestiţi-mi, atunci!

— Cine a fost cu dumneavoastră în acea zi?

— Păi, cine să fie? învăţătoarea, copiii, fomistul ăla de Vrabie…

— Cine v-a dus la şcoală?

— Maică-mea, cine să mă ducă?

— Cine v-a adus de la şcoală?

— Tot maică-mea! Am şi poze! Aveam în spate un ghiozdan alb, c-o maşină de curse desenată pe capac, parc-o văd!

— Singură?

— Nu, mai era şi unchiu-meu, securistul.

— Cu ce era îmbrăcat?

— Unchiu-meu? C-o haină de piele, ca toţi securiştii, dă-l în gâţii mă-sii!

Miu s-a uitat lung la mine, a oftat:

— Domnu' Buzea, e mai grav decât credeam. O numim „stare de negare". Ar fi trebuit s-o depăşiţi singur până la

Jimmy această şedinţă, dar văd că nu: unde era tatăl dumneavoastră?

— La muncă, unde să fie?

— Şi în decursul acestor doi ani de când stăm de vorbă, tot la muncă a fost?

— Cum să fie, domnule, la muncă, dacă-i mort?!

— Exact. În doi ani de zile, tatăl dumneavoastră a apărut o singură dată, când aţi fost operat de apendicită în Spitalul Militar şi v-a citit toată noaptea poveşti ca să nu adormiţi şi v-a spus apoi amintiri de-ale lui, când s-au terminat cărţile…

— Păi, ce era să vă spun de taică-meu? El nu le-avea cu băutura!

— … în schimb, acest unchi a apărut iar şi iar şi iar, ba cu haina lui de piele, ba cu bătăile pe care vi le administra „părintește", ba cu mania lui de a vă obliga să învăţaţi pe dinafară poezii patriotice, ba cu plăcerea de a vă face de râs în faţa colegelor, ba cu lăudăroşeniile pe care le debita la beţie, ba cu palma peste faţă pe care v-a tras-o în public, în 1985, la Autoservirea Dorobanţi… sunteţi amabil să

continuaţi dumneavoastră lista, că nici memoria mea nu mai e ce-a fost?

Unchiu-meu? Dobitocul ăla nenorocit, securistul nemernic cu dinţi de aur?!

— Adică ce? Că maică-mea m-a făcut cu unchiu-meu? Că sunt plămadă de securist sau cum?

— Nu, nu. E vorba de sindromul tatălui absent. Din punct de vedere emoţional, aţi crescut fără tată, în grija unui om frustrat, pe care îl dispreţuiaţi total…

— Bine zis „frustrat”. Securiştii l-au pensionat anticipat, de prost ce era. Fired!

— … şi de care vă temeaţi foarte tare.

— Eu? Mă temeam foarte tare? De jegul ăla?!

— Vă bătea când eraţi la grădiniţă, vă bătea când eraţi la şcoală, vă bătea şi când eraţi în gimnaziu… bătaia lasă urme, domnu’ Buzea. Aveţi o relaţie tensionată nu numai cu securiştii, ci şi cu bătaia, cu violenţa în general.

— N-am nicio relaţie tensionată! Eu nu bat pe nimeni, mai ales un copil!

— N-am zis că sunteţi bătăuş, am zis că v-ar fi plăcut să fi fost şi să vă luaţi revanşa pentru cât aţi încasat, dar, din păcate, asta nu e posibil.

— Şi de ce să nu fie posibil, mă rog?

— Cum a murit acest unchi, vă amintiţi ce mi-aţi povestit?

— Ba bine că nu. Cu picioarele mâncate de flebită, acoperit de răni împuţite pe tot corpul, că nu putea nici să se mişte, nici să se spele şi nici să-şi facă nevoile. Moarte de securist, ce să zic! Cu picioarele amputate de sub genunchi, mai întâi stângul, apoi dreptul, apoi norocul lui c-a murit, că, dacă era după doctori, îl mai amputau de două ori, ca să-i ia banii mătuşă-mii. A scăpat, jigodia!

— Deci era într-o stare deplorabilă, am înţeles corect?

— Aţi înţeles perfect. Îi căzuseră şi toţi dinţii, îl hrănea cu linguriţa.

— Deci aţi continuat să-l vedeţi până în ultima clipă, am înţeles corect?

— Da.

— Îl vizitaţi, adică.

— Da… îi făceam cumpărăturile mătuşă-mii. L-am văzut pe

ticălos cum piere, bucată cu bucată, a durat mult, ani, dar tot n-a durat destul.

— L-aţi confruntat?

— Ce?

— L-aţi confruntat?

M-am uitat stupefiat la Miu. Şi dacă avea dreptate? îl confruntasem? Nu-l confruntasem.

— Eu… nu. Nu.

— E timpul să vă priviţi în faţă, domnule Buzea. V-a fost frică de el până în ultima clipă, aşa, fără dinţi şi fără picioare cum era. A fost conştient până la sfârşit?

— Da… da. Da, până la sfârşit.

— Şi totuşi, n-aţi avut curajul să-i spuneţi nimic. Nimic, niciun cuvânt, deşi aveţi mereu cuvintele la îndemână. Tot ce-aţi îndrăznit să faceţi a fost să vă uitaţi la el cum moare încetul cu încetul.

— Şi mi-a făcut mare plăcere, asta pot să vă garantez!

— Vă cred, vă cred, doar că altceva discutăm aici. Problema dumneavoastră este permanenta contestare a autorităţii, iar beţia este rezultatul coliziunii dintre contestare şi frică, frica primei copilării, frica primară de durere fizică.

— De bătaie, adică.

— Dacă doriţi.

— Nu doresc bătaie, domnu' Miu, mi-a ajuns, mulţumesc frumos. Dar tot nu mi-aţi răspuns la întrebare.

— Ce întrebare?

— Păi, Bristena?

Miu a dat din mână, sâcâit:

— Bristena şi iar Bristena! Ea face parte din peisaj încă şi mai puţin decât beţia! Bristena, Papá, Ilie, securismul pe care-l vedeţi peste tot, toate astea vin direct din unchiuleţul împielat; mai evident de-atât nici că se poate, chiar mă mir cum sesizaţi doar mărgelele, nu şi aţa!

— Ce aţă, domnu' Miu, ce aţă…? Altceva să-mi spuneţi dumneavoastră: am avut vreodată o şansă cu Bristena?

— Niciodată.

— De ce?

— „Născută la Londra". A avut nevoie de dumneavoastră când lumea lor s-a prăbuşit, dar atât. Vulturii nu prind muşte – nu este părerea mea, era a ei. Dar nu înţeleg de ce doriţi să auziţi de la mine

ceea ce ştiţi deja prea bine!

De undeva, din foarte adânc, am auzit cum se ridică în mine vocea scârţâită a doamnei „Grandma" Fontaine, la care-ar fi trebuit să fiu atent cu 32 de ani în urmă, nu pe canapeaua lui Miu:

— When trouble comes… we bow to the inevitable… and work and smile and… hâde our time. And we play along with lesser folks and we take what we can get from them… and when we re strong enough, we kick the folks whose necks we ve climbed over. That, my child, is the secret of the survival.

— Nu sunt foarte sigur că înţeleg, domnule Buzea.

— Că adică umbrelă de vreme rea. Dar cum de i-a mers, domnu' Miu, cum?!

— Ei, asta-i. S-a întâmplat ce se întâmplă întotdeauna, de când sunt lumea şi pământul. Un caracter puternic dă peste un caracter slab, îl preia şi-l foloseşte la diverse mărunţişuri. După preluare nu-l poate lăsa liber, chiar dacă vrea: eliberându-l, l-ar ucide. Cei slabi au şi ei dreptul la viaţă.

Nici nu începuse Miu să vorbească bine, c-am şi simţit petele alea negre cum îmi jucau în ochi, mai întâi lăturiş, apoi cum se lăţeau spre centru pe măsură ce el nu tăcea din gură. Am mai avut timp să mă uit o dată la el, să-l măsor: degete lungi şi subţiri, trup firav de intelectual. Caracter slab, eu!

M-am ridicat de pe canapea cu un ultim efort şi-am închis ochii, să nu las petele să mă-ntunece de tot. M-am dus la uşă şi-am pus mâna pe clanţă, s-o deschid şi să plec, să nu păţesc vreo primejdie:

— Să ştiţi că mai avem zece minute din şedinţă, domnu' Buzea.

Nu m-am întors spre el, am vorbit cu faţa spre uşă:

— Mare noroc aveţi, domnu' Miu, noroc mare, mare de tot. Eu zic să băgaţi bilet la pariuri.

— Achitaţi la recepţie, vă rog. Mulţumesc!

Nu ştiu cum am ieşit de-acolo, dar trebuie să fi plătit, că altfel sunau după mine fetele de la recepţie, ca şi-n alte dăţi. M-am dus direct în cârciumă, în Fire, şi, după ce m-am grijii cu câteva beri, am cugetat oleacă: nu mai aveam nimic de făcut, de zis sau de scris. Mă doborâseră, mă puseseră la pământ. Ceea ce vedeam că mi se-ntindea în faţă era un deşert zis „viaţă", iar dincolo de orizont, niciun tătar, nicio Bristenă. Ce se aştepta de la mine era să merg prin acel deşert cu cerul sterp şi să mă prefac că-mi place. Dar cât puteam să merg? Un

an? Doi, trei? Cât poate merge un om? Șapte ani? Da, șapte. Șapte e o cifră bună, nimeni n-are curajul să se pună cu ea. În șapte ani urmează să fiu nebun sau mort.

Nu și Leo.

Cuprins

Partea întâi. 1985 – 1995
Progresu – *j*
Omul Nou j2
Bebiţă 26
Facultatea de Arhitectură 53
Căâelu 66
Aurică 86
În Depresiune 206
Cracovia 223
Departamentul 243
Subsolul lui Nea Iliuţă 254
Orașul de Aur 169
Siromaşko Liato 291
Partea a doua. 1995 – 2005
„No u 205
Kóbánya 217
Ochiul de sticlă 231
J-mmy
Partea a treia. 2005 – 2015
Vlădul 265
Berile de Aur 277
Montmartre 286
Moartea unei fete cuminţi 306
Partea a patra. 2015 – 2025
The Goose (2015) 315
Krav Maga (2016) 320
Monterey (2017) 330
Psihoterapie (2018) 337
s EGO

au apărut:

Răzvan Rădulescu – *Viaţa şi faptele lui Ilie Cazane* Daniel Mafteiu – *Mic tratat de management culinar* Dan Lungu – *Proză cu amănuntul*

Dan Sociu – *Urbancolia*

Mitoș Micleușanu – *Kasa Poporului*
Ioana Nicolaie – O *pasăre pe sârmă*
Doina Ruşti – *Fantoma din moară*
Radu Pavel Gheo – *Numele mierlei. 50 de clipuri vesele şi triste*
Adela Greceanu – *Mireasa cu şosete roşii*
Cecilia Ştefănescu – *Intrarea Soarelui*
Dan Sociu – *Nevoi speciale*
Dumitru Crudu – *Măcel în Georgia*
Lucian Dan Teodorovici – *Celelalte poveşti de dragoste*
Corina Sabău – *Blocul 29, apartamentul 1*
Florin Lăzărescu – *Lampa cu căciulă*
Bogdan Dumitrescu – *SMS*
Angelo Mitchievici – *Cinema*
Daniela Zeca – *Istoria romanţată a unui safari*
Adrian Şchiop – *Zero grade Kelvin*
Matei Florian – *Şi Hams şi Regretel*
Ovidiu Pop – *Trickster*
Ana Maria Sandu – *Omoară-mă!*
Doina Ruşti – *Cămaşa în carouri şi alte 10 întâmplări din Bucureşti*
Ioana Nicolaie – *Cerul din burtă* (ediţia a II-a)
Radu Pavel Gheo – *Noapte bună, copii!*
Ioana Bradea – *Scotch*
O. Nimigean – *Rădăcina de bucşau*
Daniela Zeca – *Demonii vântului*
Andrei Ruse – *Dilăr pentru o zi*
Tatiana Niculescu Bran – *Nopţile Patriarhului*
Doina Ruşti – *Patru bărbaţi plus Aurelius*
Bogdan O. Popescu – *Viaţă de aruncat şi alte povestiri* Ioana Baetica Morpurgo – *Imigranţii*
Alex. Leo Şerban – *Litera din scrisoarea misterioasă*
Tudor Călin Zarojanu – *Mass Media Insider*
Liviu Antonesei – *Victimele inocente şi colaterale ale unui sângeros război cu Rusia*
Tatiana Niculescu Bran – *în Ţara lui Dumnezeu*
Adrian Chivu – *Strada*
Tatiana Niculescu Bran – *Spovedanie la Tanacu*
Andrei Ruse – *Soni*

Daniela Zeca – *Omar cel orb*
Florin Irimia – *O fereastră întunecată*
Simona Sora – *Hotel Universal*
Corina Sabău – *Dragostea, chiar ea*
O. Nimigean – *Mortido*
Doina Ruşti – *Mămica la două albăstrele*
Dan Miron – *Pata violetă*
Adina Dabija – *Şaman*
Tatiana Niculescu Bran – *Cartea Judecătorilor*
Marin Mălaicu-Hondrari – *Lunetistul*
Adrian Şchiop – *Soldaţii. Poveste din Ferentari*
Ana Maria Sandu – *Aleargă*
Tatiana Niculescu Bran – *Povestea domniţei Marina şi a basarabeanului necunoscut*
Lavinia Braniște – *Escapada*
Ionuţ Chiva – *Boddah speriat*
Mihai Radu – *Sebastián, ceilalţi şi-un câine*
Andrei Ruse – *Zaraza*
Adrian Buz – *1989*
Ligia Ruscu – *O dimineaţă la vânătoare*
M. Duţescu – *Uranus Park*
Florin Irimia – *Câteva lucruri despre tine*
Dan Coman – *Căsnicie*
Anca Vieru – *Felii de lămâie*
Iulian Ciocan – *Iar dimineaţa vor veni ruşii*
Cosmin Perţa – *în urmă nu mai e nimic*
Şerban Alexandru – *Un înger, un câine, o imagine*
Marin Mălaicu-Hondrari – *Războiul Mondial al Fumătorilor*
Ioana Creţoiu – *Alegeri dificile*
Nicolae Avram – *Mamé*
Cornel George Popa – *Cei care mor şi cei care vor muri. Aventurile unui bibliotecar*
Tudor Ganea – *Cazemata*
Veronica D. Niculescu – *Spre văi de jad şi sălbăţie* Dan Alexe – *în punctul lui rebbe G.*
Lavinia Braniște – *Interior zero*
Mircea Pricăjan – *Calitatea luminii*
Radu Pavel Gheo – *Disco Titanic*

Matei Florian – *Cexina Catapuxina*
Dan Ciupureanu – *Omar şi diavolii*
Florin Irimia – *Misterul maşinuţelor chinezeşti*
Codrin Liviu Cuţitaru – *Scriptor sau Cartea transformărilor admirabile*
Liliana Corobea – *Caiet de cenzor*
Adrian Georgescu – *Exitus*
Alex Tocilescu – *Imperiul Pisicilor*
Andrei Crăciun – *Aleea Zorilor*
Bogdan Coşa – *Ultraviolenţă*
Bogdan-Alexandru Stănescu – *Copilăria lui Kaspar Hauser* Tudor Ganea – *Miere*
Hinca Bernea – *Numele tău şi alte erezii*
Mihai Radu – *Extraconjugal*
Alex Tocilescu – *Eu et al.*
Sebastián Lăzăroiu – *Balena Albastră*
Adrian G. Romila – *Zeppelin. Stampe şi istorii apocrife*
Mihai Buzea – *Gastarbeiter*
Dan Coman – *Parohia*
Mihaela Perciun – *Cenuşă rece*
Ioana Baetica Morpurgo – *Schije*
Mircea Ţuglea – *Grazia*
Bogdan Răileanu – *Tot spaţiul dintre gândurile mele*
Dinu Guţu – *Intervenţia*
Cristian Fulaş – *Cei frumoşi şi cei buni*
Dan Alexe – *Pantere parfumate*
Carmen Firan – *Umbra pierdută*
Cătălin Pavel – *Chihlimbar*
Cosmin Leucuţa – *Hoodoo*
Sebastián Lăzăroiu – *Ornaţidii*
Iulian Ciocan – *Dama de cupă*
Cristian Fulaş – *Fâşii de ruşine*
Anca Vieru – *Spulberatic*
Lucia Dărâmuş – *Convoiul mieilor*
Ohara Donovetsky – *Casting pentru ursitoare*
Andrei Dósa – *Ierbar*
Dan Miron – *Ascultă muzica. O fugă*
Dorina Rusu – *Râsul*

Radu Părpăuță – *Rămas-bun*
Tudor Ganea – *Porci*
Kocsis Francisko – *Un roman într-o gară mică*
Mihai Buzea – *Jimmy* în pregătire:
Cezar Amariei – *Zilele noastre mărunte www.polirom.ro*
Redactor: Adrian Botez Coperta: Carmen Parii Tehnoredactor: Radu Căpraru
Bun de tipar: octombrie 2018. Apărut: 2018
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 – P.O. BOX 266 700506, Iaşi, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: officepolirom.ro
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, al. B_3A, sc. 1, el. 1, sector 4, 040031, O.P. 53 Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office. bucureştipolirom.ro
Imprimeriile cavid
Iaşi, Şoseaua Ştefan cel Mare şi Sfânt 67 – 69, 700498 Telefon: 0232 276221, Fax: 0232 232588 www.imprimeriiledavid.ro
Contravaloarea timbrului literar se depune în contul Uniunii Scriitorilor din România Nr. R044RNCB5101000001710001 BCR UNIREA

Barmanul, un solid în maiou, cu braţele tatuate şi bine ras pe cap, mi-a umplut o halbă cu bere (ţineam banii în mână, pregătiţi, să vadă că am cu ce plăti) şi mi-a pus-o pe tejghea, dar m-a privit atent, tăios. Nu mă mai văzuse pe-acolo. Am băut-o şi-am mai cerut una, dar el m-a-ntrebat: – Balkan?

— Pardon?

— D'où viens-tu? Albanais?

— Ne comprends pas, désolé.

— Where are you from?

— A! România. Roumanie, vous savez.

— România?!

A ocolit tejgheaua şi-a venit drept spre mine, c-un bătac de baseball în mână, m-a-mbrâncit cu forţă (toţi ăia se dădeau la o parte din calea lui, adică dintr-a mea, cum mergeam eu de-a-ndărătelea spre uşă), m-a scos în stradă şi mi-a zis în cea mai curată şi şcolită engleză: – Pleci acum şi nu te mai văd niciodată la No Problemol – Eu…

— Acum!

Foto copertă: e Ştefanla Pop